

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

ΤΕΥΧΟΣ 15 ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1991

- Το νομοσχέδιο για τη Δημόσια Διοίκηση
- Ο κοινωνικός ρόλος του εκπαιδευτικού
- Φοιτητικές Εκλογές 1991
- Μπροστά στα Εκπαιδευτικά Συνέδρια
- Ο «κατά Σουφλιάν» διάλογος
- Πολιτικά - Ιδεολογικά - Εκπαιδευτικά - Κοινωνικά θέματα της επικαιρότητας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

■ Πολιτική και Εκπαιδευτική Συγκυρία	σελ. 4 - 10
■ Οι ηθικοί αυτουργοί στην Εξεταστική της Βουλής	σελ. 11
■ Παιδεία: Ώρα «διαλόγου»... — Αφιέρωμα	σελ. 12 - 22
■ ΠΡΟΣΟΧΗ! Έρχονται οι Λαμπράκηδες...	σελ. 23
■ Μπροστά στα Εκπαιδευτικά Συνέδρια	σελ. 24 - 27
■ Ένα βήμα μπροστά	σελ. 28 - 29
■ Φοιτητικές Εκλογές 1991 - Αφιέρωμα	σελ. 30 - 37
■ Νόμος για τη Δημόσια Διοίκηση	σελ. 38 - 41
■ Η κρίση του ταξικού συστήματος παιδείας	σελ. 42 - 44
■ Ο ρόλος της αντισταθμιστικής αγωγής	σελ. 45
■ Σημειώσεις για το ρόλο του Εκπαιδευτικού	σελ. 46 - 50
■ Η εξουσία της γλώσσας και η γλώσσα της εξουσίας	σελ. 51 - 52
■ Ο αναλφαβητισμός στην Ελλάδα	σελ. 53
■ Τραγικό δυστύχημα	σελ. 54
■ Η τέχνη να λες ΟΧΙ	σελ. 55 - 56
■ Το εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας	σελ. 57 - 59
■ «Τέχνη σαν το καλό ψωμί!»	σελ. 60 - 62
■ Στη μνήμη του Τάσου Λειβαδίτη	σελ. 63 - 64
■ Πολιτιστικές δραστηριότητες	σελ. 65 - 66
■ Μας έγραψαν....	σελ. 67 - 73
■ Αλιεύοντας και σχολιάζοντας	σελ. 73 - 74
■ Σχολιάζοντας εκ-παιδευτικά...	σελ. 74 - 80

«Είν' η προσπάθειές μας,
των συφοριασμένων
είν' η προσπάθειές μας σαν
των Τρώων.

Κομμάτι κατορθώνουμε·
κομμάτι

παίρνουμε επάνω μας· κι αρ-
χίζουμε

νάχουμε θάρρος και καλές
ελπίδες.

Μα πάντα κάτι βγαίνει και
μας σταματά.

Ο Αχιλλεύς στην τάφρον ε-
μπροστά μας

βγαίνει και με φωνές μεγά-
λες μας τρομάζει».

Κ. Καβάφης

Σημείωμα της Σύσταξης

Κάπως έτσι περιγράφει ο ποιητής τους Τρώες. Απαισιόδοξα, «όμως η πτώση μας είναι βεβαία».

Κάπως έτσι αισθάνονται ένα «χρόνο μετά» αυτοί που επενδύουν τα όνειρά τους στους θεούς ή στην τύχη, με όποια της μορφή.

Ένα χρόνο μετά, άλλοι αναζητούν καταφυγή σ' ένα «συνεπές πριν», άλλοι ταραζονται και παραλύει η ψυχή τους και άλλοι της τύχης την καταφορά πασχίζουν ν' αλλάξουν.

Είναι αλήθεια ότι οι ονειροκτόνοι έχουν κάθε λόγο να χαίρονται, αφού φαίνεται πως είναι σε θέση, όχι μόνο να δολοφονούν τα όνειρα αλλά και να τα εμπορεύονται.

Είναι επίσης, όμως, αλήθεια ότι οι τυραννοκτόνοι, ο Αρμόδιος και ο Αριστογείτων, κίνησαν με τις πράξεις τους, μαζί με τους πολλούς, τον τροχό της ιστορίας μπροστά.

Ονειροκτόνοι ή τυραννοκτόνοι λοιπόν;

Σ' αυτό το χρόνο που πέρασε συμπυκνώθηκαν τόσα πολλά. Η «νέα τάξη» κέρδισε αυτήν τη μάχη πάνω στον εθνικισμό στη Μέση Ανατολή. Η ανατολή απομακρύνθηκε κατά τι...

Οι φιλόσοφοι και οι «ψευδόστομοι ρήτορες» υποστηρίζουν ότι στις κοινωνικές επιστήμες δεν χωράνε οι νόμοι και οι νομοτέλειες. Αλλά, τότε, αυτές παύουν να υπάρχουν σαν επιστήμες. Αστεία πράγματα... Απλώς πασχίζουν να επενδύσουν μακροπρόθεσμα στα μυαλά και στην ιδεολογία των ανθρώπων. Εκεί που τα τελευταία χρόνια είχαν το κάτω χέρι.

Ν' αδυνατίσουν τις αντιστάσεις και τη συλλογική μνήμη.

Για μας, για όλους εμάς που θεωρούμε ότι το μέλλον δεν είναι ανώνυμη εταιρεία για να γραφτούμε μέτοχοι, έρχονται μέρες που θα κριθούμε πολλαπλά.

Από την ικανότητά μας, όχι να προβλέψουμε ή να βλέπουμε, αλλά να κάνουμε πράξη την ανασύνταξη των δυνάμεων του κινήματος.

Έγινε μια πρώτη καλή αρχή· αλλά δεν φτάνει. Χρειάζεται να σκάψουμε βαθιά, όσο κουραστικό και αν είναι, να προβάλουμε την ανάγκη για μία ενότητα. (Θέση, αντίθεση, νέα θέση), να προετοιμαστούμε, κι εμείς απ' τη μεριά μας, για την ερωπαϊκή ενοποίηση.

Οι εργαζόμενοι ζουν τις δικές τους νύχτες του Αγίου Βαρθολομαίου, αλλά και η άρχουσα τάξη, δεν μπορεί «να βγάλει όλες τις πασιέντζες της». Οι αντιθέσεις της είναι εγγενείς. Καραδοκούν και πολλαπλασιάζονται από τη δυναμική των κινημάτων.

Οι δικλογολάγνοι είναι επίσης εδώ. Με τη διαστροφή της γλώσσας, με την υποτίμηση της νοημοσύνης μας, ρουσφετοκράκτες στη βουλή, δημαγωγοί με τα φιλικά έντυπα και την ανοχή της αριστεράς. Αριστεράς;

Επιχείρηση διάλογος, συνέδρια των ομοσπονδιών, φοιτητικές εκλογές, ν' αναζητήσουμε τη νέα πράξη, τα στοιχεία του κινήματος...

Σε ό,τι μας αφορά με το 15ο τεύχος του περιοδικού μας, συνεχίζουμε και επεκτείνουμε την προσπάθειά μας. Όχι με την ναρκισσιστική αυτάρκεια που μας δίνουν τα τιράζ, αλλά με τη γνώση ότι όλο και περισσότερο «διαλεγόμεθα» με τα ζωντανά κομμάτια της εκπαίδευσης.

Όχι περιφέροντες το τυπωμένο σαρκίο μας δώθε - κείθε, αλλά επιμένοντας στο σωστό προσανατολισμό του εκπαιδευτικού κινήματος.

Επιμένοντας, ότι, η γνώση γεννάει και δύναμη όταν χρησιμοποιείται σωστά, αξιοποιώντας με δημοκρατικό τρόπο την πληροφόρηση, την πράξη, τη θεωρία.

Μπροστά σε καινούριες εξελίξεις...

Μπροστά σε νέα κινητικότητα.

Αξίζει να πούμε στον εκπαιδευτικό κόσμο για μία ακόμα φορά πως η «τύχη» είναι στο χέρι του.

Εμείς γνωρίζουμε ότι το λιοντάρι είναι πιο δυνατό από το θηριοδασαστή και το ίδιο γνωρίζει και ο θηριοδασαστής.

Το πρόβλημα είναι ότι δεν το γνωρίζει το λιοντάρι.

Σχεδόν Ευρωπαίοι...

(Ένας χρόνος μετά· απολογισμός)

Τα προεκλογικά προγράμματα και οι μπαλκονάτες υποσχέσεις γρήγορα ξεχάστηκαν και ξαναγυρίσαμε εκεί που είχαμε μείνει.

Ένα χρόνο μετά την άνοδο της ΝΔ στην κυβέρνηση, όλο το πολιτικό πρελούδιο, το οποίο προετοίμασε τη συντηρητική αντεπίθεση, ξεχάστηκε. Για ν' ακριβολογούμε, όχι. Η κυβέρνηση Τζαννετάκη, στη συνέχεια το δεύτερο ιστορικό «παράδοξο» η κυβέρνηση του Ζολώτα υπάρχουν, χαίνουσες πληγές, πρόκληση για τον ιστορικό του μέλλοντος και για το κίνημα του παρόντος.

Η Ν.Δ. πήρε το πράσινο φως από την ξένη και ντόπια ολιγαρχία για να «νοικοκυρέψει το κράτος» να βάλει στην κλίνη του Προκρούστη τις ΔΕΚΟ, να ανταγωνιστικοποιήσει την οικονομία συρρικνώνοντας την τιμή της εργατικής δύναμης, να βάλει τάξη στο «μπάχαλο», όπως άλλωστε είπε η ΕΟΚ, το ΔΝΤ, οι ξένοι επενδυτές.

Ο οδοστρωτήρας του νεοφιλελευθερισμού αφαίρεσε κοινωνικές κατακτήσεις, χτύπησε το μισθό και τη σύνταξη, συρρίκνωσε τα ταμεία, απελευθέρωσε τα νοίκια. Έβαλε νέους φόρους στο αγροτικό εισόδημα, αύξησε την ανεργία, προώθησε αντεργατικούς νόμους, έστρωσε το δρόμο με νεκρούς, με αποκορύφωμα τη δολοφονία του Ν. Τεμπονέρα, από κρατικούς και παρακρατικούς μηχανισμούς.

Το κράτος ήταν εδώ! Μετά τη δήλωση του Κ. Μητσοτάκη ότι «ο αστυνομικός είναι το κράτος», που έσπρωχνε όλο τον παρα - κρατικό συρφετό σε πυρετό εργασίας, μετά δηλαδή την πολιτική βούληση να τονιστεί το κατασταλτικό στοιχείο της σύγχρονης διακυβέρνησης, περάσαμε στην ανάγκη για ελάχιστο κράτος. Μια επιχείρηση που ακούει και στο όνομα «ιδιωτικοποίηση».

Όταν γράφαμε, σε προκήρυξή μας, για «κυβέρνηση ιδιωτών με δημόσιο χρήμα» δεν είχαμε αντιληφθεί ότι όντως είχαμε εισέλθει στη νέα φάση της προσαρμογής του κρατικού τομέα στη σφαίρα των δυνάμεων της αγοράς. Για την ακρίβεια, στην προσπάθεια να προσαρμοστεί η κυβέρνηση και ο δημόσιος λεγόμενος τομέας στις νέες συνθήκες. Αυτό σημαίνει ευελιξία, ευκαμψία, άμεση υποταγή στα κελεύσματα των κεφαλαιοκρατικών κύκλων.

Δεν είναι, από αυτήν την άποψη, καθόλου τυχαία η αναβάθμιση του ρόλου του ΣΕΒ και του Σ. Αργυρού. Ο ΣΕΒ αναδεικνύεται, αργά αλλά σταθερά, σε βασικό παράγοντα της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, διεκδικώντας για τον εαυτό του, σαν «συλλογικός καπιταλιστής» το δικαίωμα της ανεξαρτησίας από την κυβέρνηση και το κράτος που ολιγωρούν.

Στους ίδιους παράλληλους για μία «ξέφρενη ιδιωτικοποίηση» κινούνται και μια σειρά άλλα κέντρα, που «αυτονομούνται» σχετικά από την κεντρική γραμμή της ΝΔ, επιδιώκοντας ν' αποτελέσουν τον ιδεολογικό πλοηγό για ένα βαλκανικό θατσερισμό. Αξίζει να σημειώσουμε τ' όνομα τού, με πολλά ασχολούμενου, Ανδριανόπουλου, γιατί ακριβώς αποτελεί και αποτελούσε ένα προνομιακό συνομιλητή με προδευτικούς -συγγνώμη για την έκφραση- κύκλους.

Στ' όνομα της κατά τον Καρλ Πόππερ «ανοιχτής κοινωνίας» συγκεκριμένοι κύκλοι της διανοήσης και κάτω από την κατάρρευση των ανατολικών καθεστώτων επιχειρούν μία αήθη επίθεση σ' όποια συλλογική και κοινωνική κατάκτηση. (Δεν έφτασαν βέβαια στο ύψος του Γέλτσιν, να μην διαπιστώνουν εκμετάλλευση ανθρώπων στην Αμερική και την Ιαπωνία, αλλά... πλησιάζουν).

Χρειάζεται πάντως να υπογραμμίζεται το ότι ο νεοφιλελευθερισμός ακόμα δεν κέρδισε ολοκληρωτικά το ιδεολογικό πεδίο· μπορεί να κέρδισε την αγορά και εν πάσει περιπτώσει πειστικά ν' αναλύεται ότι «το αυγό του φιδιού είναι άσπρο!».

Κυβέρνηση μιας χρήσης; Η δράση των τριών σωματοφυλάκων

Είναι φανερό, όμως πως ένα χρόνο ΝΔ και ύστερα από την συνολική αποδοχή ή ανοχή που έδειξαν απέναντί της τα ΜΜΕ, η ολιγαρχία και σημαντικά κοινωνικά κομμάτια, τα αδιέξοδα για μία στρατηγική έξοδο από την κρίση για την άρχουσα τάξη παραμένουν.

Η κριτική του σοφού Αγγελόπουλου για τους ρυθμούς της κυβέρνησης και το διπλό χτύπημα Ράλλη, σε μια περίοδο μάλιστα που λόγω εργατικών προ - κινητοποιήσεων ο Μητσοτάκης χρειαζόνταν επειγόντως ηρεμία, αλλά ακόμα και η δυσπιστία των δυτικών κύκλων στην τακτική της κυβέρνησης, δείχνουν ότι η κρίση υποβόσκει, η ανεμπιστοσύνη σ' αυτό το σχήμα ενυπάρχει.

Η γαλλική «Μοντ» υπογράμμισε ότι «οι συντηρητικοί του Μητσοτάκη δεν κατόρθωσαν να βγάλουν τη χώρα από την οικονομική κρίση» ενώ έγινε σλόγκαν ο χαρακτηρισμός από τους New York Times, οι οποίοι ονόμασαν την Ελλάδα «μαύρο πρόβατο της ΕΟΚ», την ίδια στιγμή που οι ελεγκτές των Βρυξελλών βρίσκονταν στα κρατικά ταμεία για να ελέγξουν πού πηγαίνει το περίφημο δάνειο, το οποίο πήραμε με επείσχυτους όρους.

Είναι φανερό, πως -παρά τη συνολική δεξιά μετατόπιση ολόκληρου του κεντρικού πολιτικού σκηνικού- για την άρχουσα τάξη υπάρχει συνολικό πρόβλημα διακυβέρνησης, το οποίο θάνατο σε θέση ν' απορροφήσει τους σκληρούς κραδασμούς από την ευρωπαϊκή ενοποίηση και να παίξει ένα σημαντικό ρόλο, στην προσπάθεια ν' αναβαθμιστεί το προφίλ της Ελλάδας στον παγκόσμιο και ευρωπαϊκό καταμερισμό εργασίας.

Δεν είναι, λοιπόν, έξω από τα «σενάρια» η προσπάθεια να χρησιμοποιηθεί η κυβέρνηση Μητσοτάκη για να βγάλει τη «χοντρή λάντζα» (ιδιωτικοποιήσεις, περικοπές, λιτότητα, προσαρμογή στα ευρωπαϊκά κέντρα εξάρτησης) και στη συνέχεια ν' αναζητηθεί προσφορότερη λύση. Και εδώ μας προκύπτει το «κεντροδεξιό σχήμα».

Μέχρι σήμερα, και αυτό το ξαναγράψαμε αναλυτικά, η ελληνική πολιτική σκηνή, μ' εξαίρεση τη δεκαετία 40 - 50, πολώθηκε γύρω από δύο βασικά αστικά σχήματα, των οποίων η αντιπαράθεση έφτασε μέχρι το «διχασμό». Φαινόμενα δικών είχαμε και στο πρώτο μισό του αιώνα, και μάλιστα αυτού του τύπου, του σημερινού.

Η πόλωση γύρω από δύο βασικά αστικά πολιτικά σχήματα, στο βαθμό και στο μέτρο που δεν αναδεικνύεται μαζικός, λαϊκός πόλος λειτουργεί ισορροπιστικά για το σύστημα.

Μέχρι σήμερα τα κεντροδεξιά σενάρια, τα οποία προϋποθέτουν διάσπαση και κατακερματισμό των αστικών κομμάτων, δεν «φτούρησαν» π.χ. η ΔΗΑΝΑ ή η προσπάθεια αναβίωσης του Κέντρου χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το status quo θα διατηρηθεί.

Εκείνο το οποίο, ύστερα από τη δίκη και τον ένα χρόνο ΝΔ στην εξουσία, φαίνεται ότι επιδιώκει το οικονομικό και κοινωνικό κατεστημένο είναι η ενδοαστική αντίθεση να πάρει ηπιότερα χαρακτηριστικά και να συρθεί το πολιτικό χαλί συνολικά σε συναινετική, δεξιόστροφη πορεία.

«Η μητέρα των δικών» και οι αντιστροφές της

Στο ειδικό δικαστήριο, φορτισμένο τώρα από το θάνατο του Κουτσόγιωργα, συνεχίζεται η δίκη για το σκάνδαλο Κοσκωτά. Είναι όμως φανερό —κι αυτό φαίνεται ιδιαίτερα από τις κινήσεις του Συνασπισμού, ο οποίος εκφράζει το μικροαστικό ταρτουφισμό— ότι δεν έχει τα ποθούμενα αποτελέσματα, ιδιαίτερα για την ΝΔ, που ήταν ο βασικός εμπνευστής και υπεύθυνός της. Οι τεκτονικοί σεισμοί που περίμενε η ΝΔ (και ο Ανδρουλάκης τότε), όχι μόνο δεν κλόνισαν το ΠΑΣΟΚ, αλλά το συσπείρωσαν περισσότερο, αφού δόθηκε στην καθοδηγητική του ομάδα η δυνατότητα να σαλπίζει κομματικό προσκλητήριο, να οξύνει τον κομματικό πατριωτισμό, ακόμα μάλιστα και να συνδέσει αυτού του τύπου την ποινικοποίηση με τα προπατορικά αμαρτήματα και τα εφιαλτικά χρόνια της προδικτατορικής δεξιάς.

Εμείς θα επαναλάβουμε συνοπτικά όσα υποστηρίξαμε και παλαιότερα (τεύχη 9 - 12):

- α) Η κάθαρση, με όρους αστικής πολιτικής και δικαιοσύνης, είναι απάτη.
- β) αν για κάτι πρέπει να «δικαστεί» το ΠΑΣΟΚ είναι κύρια για τον εκμαυλισμό των συ-

νειδήσεων και τη συνέχιση της φαυλότητας στ' όνομα του σοσιαλισμού.

γ) Η αριστερά οφείλει να «παίζει» με όρους πολιτικού κινήματος και όχι παριστάνοντας το μικροδικηγόρο επαρχιακής πόλης που ανακάλυψε τον 20ο αιώνα «έγκλημα μοιχείας».

δ) Οι ενδοαστικές αντιθέσεις παραμένουν σοβαρές και κυρίαρχες μόνο που για ν' αξιοποιηθούν χρειάζεται αριστερός αντιπολιτευτικός στόχος και το καθαρό πεδίο της ταξικής πάλης και όχι τα μουσειακά κατασκευάσματα του Ειδικού Δικαστηρίου.

Ανεξάρτητα από τα παραπάνω χρειάζεται βέβαια να δει κανείς την αξιοποίηση όλων εκείνων των στοιχείων που δεν γίνονται φανερά με γυμνό μάτι και σχετίζονται με τα «αλισβερίσια» των αστικών κυκλωμάτων (Αλαφούζος, Γραμμή, ΟΤΕ κ.λπ.).

Οι 3 Θεματοφύλακες και το καταραμένο φίδι

Η Ν.Δ. αναζητά το μικρότερο δυνατό κόστος, όχι μόνο για ν' αντιμετωπίσει το εσωτερικό ζήτημα, αλλά και τα εξωτερικά.

Τα σύννεφα στα Βαλκάνια πληθαίνουν, η κατάσταση στη Γιουγκοσλαβία και την Αλβανία κάθε άλλο παρά εγκυμονεί ησυχία, οι υπερατλαντικοί προστάτες και οι ΕΟΚικοί εταίροι ανακινούν όλα τα μειονοτικά, από το Μακεδονικό έως το θέμα της Τούρκικης μειονότητας στη Θράκη.

Ταυτόχρονα, το εφοπλιστικό - τραπεζικό - εμπορικό κεφάλαιο στην Κύπρο, με εκφραστή το Βασιλείου, επιχειρεί απεγνωσμένα να πλασσαριστεί στη σκηνή, μ' ένα άγαρμπο κλείσιμο του Κυπριακού. Προφανώς, οι «αετονύχηδες» της κυπριακής γης έχουν μεγάλη εμπιστοσύνη στο επιχειρηματικό τους δαιμόνιο, παραγνωρίζοντας ότι μία Ομοσπονδία σημαίνει και θάνατο του Κυπριακού· εκτός και εάν έχουν άλλη βούληση οι εργαζόμενοι της μεγαλονήσου.

Μπροστά σ' αυτόν τον κυκεώνα, όπου μία ρήση του Μητσοτάκη προς τους μειονοτικούς της Αλβανίας γεννά ολόκληρη «ανθρώπινη κατεβασία» με απροσμέτρητη οδύνη, θλίψη και πόνο, η άρχουσα τάξη ζητάει απεγνωσμένα «κοινή Εθνική Εξωτερική Πολιτική».

Σ' αυτό το πεδίο και μ' αυτά τα δεδομένα αναπτύσσεται και από το ΠΑΣΟΚ, αλλά και από τον Συνασπισμό, αλόγιστος εθνικισμός (βλ. πρόταση Κύρκου για Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής).

Σ' αυτές τις ώρες, που το ταξικό κριτήριο δέχεται πολλαπλά χτυπήματα, αξίζει να σταθούμε με προσοχή, σοβαρότητα και μνήμη σ' ό,τι σχετίζεται με τα Βαλκάνια και τις σχέσεις της Ελλάδας με τις γειτονικές της χώρες. Η άρχουσα τάξη έπιασε τα όριά της, δεν μπορεί να λύσει κανένα «εθνικό ζήτημα» και στην ίδια κατάσταση βρίσκονται όλες οι εθνικιστικές ή αστικές ηγεσίες στα Βαλκάνια, από το Μιλόσεβιτς ως τον Οζάλ.

Όσο πρέπει να καυτηριάζει κανείς τις επεμβάσεις των ξένων δυνάμεων, που επανα-επιτίθενται στο μαλακό υπογάστριο της Εγγρώπης, ζητώντας φτηνά χέρια, φτηνή γη και γεωπολιτικά ερείσματα, άλλο τόσο πρέπει να υπογραμμίζουμε ότι μόνο η ανατροπή των συγκεκριμένων πολιτικών και η ανάδειξη νέων κοινωνικών δυνάμεων μπορούν να επιλύσουν με πνεύμα αμοιβαιότητας, σεβασμού και δημοκρατίας, τις όποιες διαφορές.

$$4 + 4 = 0$$

«Υπάρχουν 152 υπηρεσίες του στενού δημοσίου τομέα, οι οποίες έχουν προστεθεί, με την πάροδο του χρόνου, για έργα και λειτουργίες που δεν είναι ανάγκη να είναι έργα και λειτουργίες του κράτους. Επίσης, υπάρχουν 3.100 νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και από αυτά δεν ξέρουμε πόσος είναι ο αριθμός που χρειάζεται, πράγματι, να είναι στην κλασική λειτουργία του κράτους».

Την ίδια ώρα που ο κυβερνητικός εκπρόσωπος «προπαγανδίζει» τα παραπάνω, στοχεύοντας όπως και η κυβέρνηση όχι στην ελαχιστοποίηση του κράτους συνολικά, αλλά των πλευρών εκείνων που σχετίζονται με «Κοινωνικές δαπάνες», την ίδια ώρα που με τροπολογίες: «καταργείται το δικαίωμα συλλογικών διαπραγματεύσεων και σύναψης συμβάσεων εργασίας, για τις δεκάδες χιλιάδες εργαζόμενους με σχέση ιδιωτικού δικαίου στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, ενώ σχεδιάζεται σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες η επέκταση της ρύθμισης αυτής και για τους εργαζόμενους στις ΔΕΚΟ και τις τράπεζες».

ΓΙΑ ΤΗ ΓΡΗΓΟΡΗ ΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΑΝΙΔΕΟΥ
I bei der schnellen Fall des guten I anwesenden

Σαν θεωρώμεν ένοχο τον κύριο κλάση της
σιωπής της
Πάνω ανέκαθεν στο ενικό τον κατατράν κα
την αρχή...
Αυτός καιρός Στη διάρκεια του μήνα
Για να καταθέσει όμως τη μαρτυρία του ενάντια η' αυτού
που φημιόμαι ήταν
Και να χτυπάει εναντίον που είχαν ποτιστεί
Τους θεοφόρους ιμάνες. Τα φταίξιμα έριξε στους θεοφορημένους.
Για τους πατισμένους ξεκατέγραψε τα ύψηλα ωμίμια που
είχον λεηλατήσει
Στους πατισμένους διηγήθηκε για την Αρετική
Αυτούς που βαπτίζονταν τα ραβδιά των παπάδων
Φοβόμασ με το σιδερένιο μακρίσιο του Μπουγιαντζή

Έτσι αποδείχτηκε
Πόσο λίγο βοηθά η αλληλεγγύη, όταν δεν τη γνωρίζεις κατά βάθος
Και πόσο ανήμπορη είναι η πεθωιά την αλήθεια να και
Αυτός που δεν την ξέρει.
Όποιος ενάντια στην καταπίεση αντισταθεί, όπως χερότερος ο ίδιος
Σαν έρτασε η στιγμή της μάχης, στάθηκε
Στο πλευρό των καταπιεστών

Πόσο αβέβαιη είναι η βοήθεια των ανίδων!
Η επιφάνειά τους ξεγελά. Αφήνοντάς τα όλα στην τύχη
Στέκει η καλή τους θέληση πάνω σε πόδια τρεμουλόδικα.

Τι καιρός ζωής, είπαμε «κτριχιάζοντας»
Όπου αυτός που καλή θέληση έχει, μα ανίδεος είναι.
Ούτε λιγάκι δεν μπορεί να περμένει στο κακούργημα μπροστά
Μέχρι τα εγκώμια για την καλή του πράξη να τον πτόσουν!
Έτσι που η δόξα, σαν φάνει φέροντας για τον καθαρό
Καρέναν μια δε βρίσκει έξω απ' τη λάσπη.

η μεγ ΓΣΕΕ με «μπαρουτοκαπνισμένα» στελέχη αποφασίζει ότι:

«Αποτελεί πρόκληση προς το εργατικό κίνημα, τη δημοκρατία, τον θεσμό των συμβάσεων και τις διεθνείς συμβάσεις εργασίας, η πρόταση νόμου του υπουργού Εργασίας. Η πρόκληση αυτή δεν μπορεί να μείνει αναπάντητη. Η πολιτική και οι διάφορες ενέργειες της κυβέρνησης θέτουν θέμα λειτουργίας της δημοκρατίας. Ας αναλογιστεί τις ευθύνες της», λες και το 4% αύξηση, οι απολύσεις, τα ΜΑΤ, οι απειλές, οι δίκες των απεργών, οι διώξεις, ο Τεμπονέρας, συνέβησαν σ' άλλο πλανήτη.

3.252 επιχειρήσεις και υπηρεσίες στο σφυρί, ενώ πριν από το ΠΑΣΧΑ μικρά παιδιά έκαναν πορείες στο Σύνταγμα, ζητώντας δουλειά για τους γονείς τους. Η ΓΣΕΕ, η ΑΔΕ-ΔΥ προειδοποιούν μεγαλοφώνως!

Αυτήν την ώρα το ΠΑΣΟΚ συσκέπτεται για να κεφαλαιοποιήσει την αγανάκτηση, ή καλύτερα για να την παζαρέψει.

Φρονούμε ότι μέχρι να τελειώσει η δίκη, το ΠΑΣΟΚ και ο αρχηγός του θα δίνουν τις εξετάσεις τους και δεν πρόκειται να διακινδυνεύσουν απειθαρχίες και κοινωνικές αταξίες. Απλά θα περιμένουν να ωριμάσουν οι συνθήκες για να προβληθούν ως «εναλλακτικοί».

Ακόμα και η σκληρή αντιδεξιά πτέρυγα του Ταύρου, κρατάει, παρά τις σαρωτικές αλλαγές, χαμηλούς τους τόνους, ενώ προσέλαβε και θεωρητικούς που προέρχονται από θραύσματα της διάλυσης του ΚΚΕ για να θέσουν τη «γραμμή». Το ΠΑΣΟΚ θα διαθέσει τις μάζες. Σημεία των καιρών είναι, οφθαλμαπάτες...

Στο διπλανό στρατόπεδο, το 13ο συνέδριο επισημοποίησε ένα θάνατο και τη συγκατοίκηση δύο ψυχών σ' ένα κομματικό σώμα. Οι διαφορές μεταφέρθηκαν στο Συνασπισμό, που είναι προνομιακό πεδίο, μιας και διαθέτει μια μεγάλη «γκάμα» στελεχών, τα οποία ονειρεύονται από οικουμενική λύση (Λεντάκης - Νέστορας), έως προοδευτική συνενεργασία με τις λοιπές σοσιαλδημοκρατικές δυνάμεις. (ΕΑΡ - Ανανεωτικοί κ.λπ.).

Το σίγουρο είναι πως πρόταση αγώνα υπεράσπισης των κατακτημένων, ανάκαμψης του κινήματος, φωτισμένης αναζήτησης δεν μπορεί να προέλθει από το χώρο του Συνασπισμού.

Τα φαινόμενα της διάλυσης, της κλασικής ή ιδιόμορφης αποστράτευσης είναι καθημερινά. Ο Συνασπισμός, αποτελεί ένα πολιτικό βάλλο, αποικοδομητή ψυχών, διαφθορά συνειδήσεων. Η στάση του σ' όλα τα εργατικά ξεσπάσματα, είναι άκρως ενδεικτική.

Παλεύοντας με τους λύκους

Μετά τη συντριβή του στρατού του Ιράκ από τα συνδυασμένα πυρά του δυτικού στρατοπέδου μ' επικεφαλής τις ΗΠΑ ορισμένα βασικά συμπεράσματα είναι εύκολο να συνοψιστούν:

1. Ο ιμπεριαλισμός στη μάχη του με το Ιράκ το οποίο καθοδηγούσε ο εθνικισμός βγήκε συνολικά και ολοκληρωτικά κερδισμένος. Σ' αυτόν τον αγώνα δεν αρκεί να σημειώσουμε ανενδοίαστα «ένα», αφού το «σύστημα» δεν έχει καμιά «παραλλαγή». Φαίνεται ακόμα περισσότερο ότι το εθνικιστικό κίνημα δεν είναι σε θέση να προβάλλει από την σκοπιά της ντόπιας άρχουσας τάξης καμιά σοβαρή αντίσταση που να δημιουργεί προβλήματα ή σοβαρά ρήγματα στο καπιταλιστικό στρατόπεδο.

Δεν αναφερόμαστε στο ότι οι φτωχές αραβικές μάζες παρ' ότι ξεσηκώθηκαν σ' αρκετές πόλεις, στερήθηκαν των χειροπιαστών αποτελεσμάτων στη δική τους χώρα.

Κυρίως πρέπει να μας απασχολήσει το γεγονός ότι αυτού του τύπου οι εθνικές καθοδηγήσεις έχουν οριακά χαρακτηριστικά ή αλλιώς ότι ο εθνικισμός «έφαγε τα ψωμιά του». Τουλάχιστον όσον αφορά τη σύγκρουσή του με τα μονοπώλια και τον ιμπεριαλισμό.

Η ανυπαρξία ισχυρού παγκόσμιου πόλου, η διαπλοκή και η εξάρτησή του με τα μεγάλα οικονομικά και στρατιωτικά μεγαθήρια τον καθιστούν, από ότι τουλάχιστον έδειξαν τα γεγονότα, ανίσχυρο.

2. Το παραπάνω συμπέρασμα αξίζει να συγκριθεί με τα εθνικιστικά κινήματα στα Βαλκάνια και την Ανατολική Ευρώπη, όπου εύκολα και γρήγορα γίνονται πόνια στα χέρια του δυτικού μπλόκ.

Η ιδέα και αναγκαιότητα να βγουν νέες δυνάμεις στα «εθνικά προσκήνια» είναι βασικός όρος για να μην γέρνει το «εθνικό» σε ρατσιστικές ή μισοφασιστικές πλευρές. Είχαμε γράψει και στο προηγούμενο τεύχος, αλλά δεν το ολοκληρώσαμε, πως η νίκη

ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΟΙ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΙ

The handless & handied ones

Οι δεσποτικοί δυσάρεστοι, οι μαύροι και λευκοί
Απόστολοι της παγκόσμιας κοινωνίας
Οπότε, άνθρωποι δεν είναι για τον άνθρωπο
Κι αν κάποιος δεν έχει τον κόπο να τον κάνει να γερνάει
και δεν έχει μια στήλη στην
Και το ληστικό του να κινείται ο ίδιος το δικό του σπασμένο.

Δεν ήξεραν τις φωνές των παιδιών
Πως η τέλη η ροδαρή θα σκαρτάει τα κιούρια
καπνίζουν
Πετάει τη γαβιά με το χαλαρόν τραγούδι
Αναρωτιόμαστε στον άνθρωπο που σκαρτάει
τους είχαν δείξει
Τον πεινασμένο τους πόνο
Ήταν υπομονετικοί μόνο στην πάλη ενάντια στους καταπιεστές
Ανακτολά μονάκι απάντησε σ' αυτούς που δεν είχαν την καταλληλότητα
Κουράζονται μονάκι από την αδικία

Όπως κάποτε είχε την καρδιά του πάνω της άσπρη αυτίον
Όπως τα υπόλοιπα τα άλλα έμελλε στη γη ένα εκατοστό βαθύτερα από
αποκαθάρσει άλλο πιο μπροστά
Αυτός, ο δυσάρετος, πρέπει να γίνει ο δαμάσκος μας
Στην αποκαθάρση της κοινωνίας

Αέρας όμως να πιάσει την κοιλιά στα έλα
Εκείνοι που
Μ' ένα πλάι υποσχέσεις δίνουν χαράτες
Τα στραβά τους αγκάλια να κρύβει
Είναι το ίδιο με να σπαστεί με σπαστά όργανα

του λαού του Ιράκ ενάντια στη συνασπισμένη Δύση θα ήταν μία πατρίδα της δημοκρατίας, της ανεξαρτησίας, της λευτεριάς. Ή αλλιώς πως θα έπρεπε να μετεξελιχθεί η αντίσταση σ' ένα παλλαϊκό μέτωπο που θα βάθαινε και θα πλάταινε τους στόχους του. Αυτό πρακτικά σήμαινε ότι στο μέτωπο της αντίστασης, το ζήτημα της πολιτικής και ιδεολογικής ηγεμονίας θα έφερνε προς την πλευρά των Ιρακινών εργαζόμενων.

Ευκτέον αλλά μη πραγματοποιήσιμο

3. Η τραγωδία να είσαι Κούρδος!

Το τρισυπόστατο κουρδικό έθνος βρέθηκε σε μία δύσκολη φάση. Οι Σύμμαχοι επέδωκαν την εξέγερσή του στα βόρεια για να δημιουργήσουν αντιπερισπασμό στο Σαντάμ, πράγμα που γεννούσε τριβές και περίσκεψη στις κούρδικες Οργανώσεις. Η Δύση που πραγματοποίησε 120.000 εξόδους μαχητικών αεροσκαφών, τώρα που το Ιράκ έστρεψε τα όπλα του ενάντια στην κούρδικη εξέγερση, έστελνε μερικά μεταγωγικά για να τα φωτογραφίσει το CNN. Η φιλανθρωπία του милитарισμού σ' όλο της το μεγαλείο!

Ανεξάρτητα πάντως από τις συμφωνίες των Κούρδων του Ιράκ με το καθεστώς της Βαγδάτης, το Κουρδικό θα παραμένει σαν το χειροπιαστό αποτέλεσμα των επεμβάσεων του ιμπεριαλισμού στην περιοχή. Σαν αποτέλεσμα του τεχνητού φτιαξίματος κρατών μετά τον πρώτο και δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο για να ελεγχθεί η πετρελαιοφόρα Μέση Ανατολή και ο δρόμος προς την Ανατολή.

Είναι φανερό ότι το Κουρδικό όπως και το Παλαιστινιακό, Κυπριακό κ.λπ. (για να αναφερθούμε στα γειτονικά προβλήματα) δεν μπορούν να λυθούν από τον ΟΗΕ και τους διεθνείς οργανισμούς, που παίρνουν όλο και πιο εξασθενημένα χαρακτηριστικά.

Από το νόμο της ζούγκλας όπου βασιλεύει ο ισχυρότερος περάσαμε στη «ζούγκλα της διεθνούς νομιμότητας» (ή του νόμου), όπου η επέμβαση γίνεται σ' όνομα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και όπου ο τελευταίος είναι εξάρτημα του ιμπεριαλισμού.

Όσο στο Κουρδιστάν δεν σφυρηλατείται, μία ηγεσία βγαλμένη μέσα από τις λαϊκές ανάγκες, που να συνενώνει και να προετοιμάζει για μακρόχρονο αγώνα, όσο δεν υπερασπίζεται η ιδέα πως η εξουσία αλλά και η εθνική υπόσταση στη συγκεκριμένη περίπτωση βρίσκεται στις κάγκες των όπλων, τότε όλα τα όπλα της κριτικής θα είναι αδύναμα και οι λόγοι μας αμήχανοι.

Όπως και νάχει όμως το ζήτημα οι Δυτικοί προτιμούν έναν αδυνατισμένο Σαντάμ στο ρόλο του Διγενή Ακρίτα, να φυλάει δηλαδή τα «σύνορα» από τον εξτρεμιστικό φανατισμό του Ιράν.

4. Η Ιερή Συμμαχία, με τον Μπέικερ στο ρόλο του Μέτερνιχ, βγήκε συνολικά κερδισμένη απέναντι στους λαούς.

Βέβαια, η Γαλλία κράτησε την ανάσα της μέχρι το τέλος βαστώντας τις αποστάσεις από τις ΗΠΑ, όπως και η Γερμανία και η Ιαπωνία, πράγμα που έδειχνε την ταυτότητά τους στο ζήτημα του πολέμου αλλά και την αυτονομία τους στις μεταπολεμικές μοιρασιές και τις νέες κεντρικές ή περιφερειακές συμμαχίες.

Η κρίση του ιμπεριαλιστικού συστήματος βρήκε μία πρόσκαιρη διόδο με τη διπλή νίκη, τόσο πάνω στους αραβικούς λαούς, όσο και πάνω στη Σοβιετική Ένωση.

Παρ' όλα αυτά τα νέα ιμπεριαλιστικά κέντρα κάνουν αισθητή την παρουσία τους.

Η βιομηχανική παραγωγή, μ' εξαίρεση Γερμανία - Ιαπωνία, πέφτει σ' όλον τον κεφαλαιοκρατικό κόσμο, και τα ελλείμματα των ΗΠΑ ανεβαίνουν κατακόρυφα.

Βρισκόμαστε και πάλι μπροστά σ' ένα φαύλο κύκλο μοιρασιάς. Το φάσμα του πολέμου κάθε άλλο παρά απομακρύνθηκε.

5. Η διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας, η εναγόνια προσπάθεια των κυβερνήσεων των κρατών της Κεντρικής Ευρώπης (Ουγγαρία, Τσεχοσλοβακία - Πολωνία) να εξασφαλίσουν πιστωτές από την ΕΟΚ, η κατάπιξη (ίσως και μ' ανταλλάγματα) των εθνικιστικών εξεγέρσεων από το Σοβιετικό Στρατό, οι υπερεξουσίες και οι ελιγμοί του Γκορμπατσώφ, με την συνεχώς επιδεινούμενη οικονομική και κοινωνική κατάσταση στην ΕΣΣΔ, είναι μόνο ελάχιστα δείγματα της «νέας σκέψης» που τόσο διαφημίστηκε πριν από τόσα λίγα χρόνια.

Η εμφάνιση όλων των κλασσικών καπιταλιστικών φαινομένων και στην ΕΣΣΔ είναι γεγονός αναντίρρητο. Πολλαπλασιάζεται όμως όταν συνδέεται με μία οικονομία που είχε όλα τα στοιχεία του «κρατικού καπιταλισμού», με όλα τα φαινόμενα που αυτό συνεπάγεται.

Η Σοβιετική κοινωνία θ' ακολουθήσει τον φρενήρη κατήφορο του Γιέλτσιν, τον προσεκτικό ίδιο δρόμο του Γκορμπατσώφ, θα ανατιναχτεί από τις εσωτερικές αντιθέσεις ή θα επέμβει ο στρατός; Είναι δύσκολο ν' απαντήσει κανείς, γιατί οι ρώσικες νύ-

χτες πολλές εκπλήξεις επεφύλαξαν.

Όπως και νάχει όμως το ζήτημα, μετά το «πρώτο σοκ» ακόμα και όσων τα είχαν προβλέψει ή περιγράψει, το ξεκαθάρισμα του ομιχλώδους τοπίου θα γεννήσει σ' όλους τους εργαζόμενους μια νέα δυναμική. Η κατάσταση του βάλτου σ' όλες τις κατ' όνομα σοσιαλιστικές χώρες μόνο πολιτική στασιμότητα και σύγχυση γεννούσε.

6. Το αντιπολεμικό φιλειρηνικό κίνημα στη Δύση και στη χώρα μας δεν απέφυγε το γλύστρημα, λιγώτερο ή περισσότερο, σε πασιφιστικές θεωρίες ή ευχολόγια «ανθρωπιστικής αμηχανίας». Η αδυναμία του να εκτιμήσει τον χαρακτήρα του πολέμου και ν' αποφύγει την ηθικολογία και τα ειρηνιστικά τροπάρια γρήγορα το οδήγησε πίσω από τα γεγονότα «Απέφυγε» να βαθύνει στη συλλογιστική του, αλλά και να συνδέσει το συγκεκριμένο πόλεμο με τη νέα σταυροφορία του ιμπεριαλισμού, τις βάσεις και τα πυρηνικά στη χώρα μας, κ.λπ. Ερμήνευε τα γεγονότα, υποβάθμιζε το ζήτημα της αλληλεγγύης, κρατώντας ίσες αποστάσεις από ένα παγκόσμιο χωροφύλακα (Μπους) και ένα τοπικό ηγεμονιστή (Σαντάμ) και δεν έθετε μακροπρόθεσμους και άρα στέρεους όρους.

Είναι άκρως αποκαλυπτικό το στοιχείο ότι σήμερα που γράφουμε αυτές τις γραμμές, από πολλές πλευρές των ειρηνοποιών, η νέα προσχηματική επέμβαση στο Κουρδιστάν και στο βόρειο Ιράκ, αντιμετωπίζεται με ανακούφιση και πολιτική ανοχή.

Διεθνής αλληλεγγύη ή «λόγος υπέρ αδυνάτου»

*Το ρόδο, που τραγούδησε γλυκόλαλο τ' αηδόνι
μαράθηκε· να κλάψουμε το θάνατό του τώρα
ή ναν για μας τα δάκρυα που η ζήση μας τελειώνει;
Καινούργια ρόδα θε να βγουν κι αν μας κουρσέψει 'η μόρα».*

Από τα Ρουμπαγιάτ του Ομάρ Καγιάμ,
11ος αιώνας)

Χρειάζεται ν' αρνηθούμε τ' αυτονόητα που σερβίρουν οι μονοπωλητές της πληροφόρησης. Αξίζει να σμίξουμε τα ιστορικά συμπεράσματα με τη σύγχρονη κατάσταση, να σκύψουμε μ' ευαισθησία και αλληλεγγύη σ' όλα εκείνα τα εθνικά, κοινωνικά ή πολιτικά τμήματα σε παγκόσμια κλίμακα που διατηρούν τις σπιθές της αντίστασης στην επίθεση του κεφαλαίου.

Ν' αρνηθούμε τ' αυτονόητα, σημαίνει ν' αποφύγουμε τις εύκολες γενικεύσεις και τις ύποπτες ειδικεύσεις που σερβίρουν οι διαμορφωτές γνώμης και να σταθούμε με σεβασμό «στην κίνηση των από τα κάτω».

Χρειάζεται, και εμείς δεν θα κουραστούμε να το επαναλαμβάνουμε, να στηρίξουμε με πνεύμα αλληλεγγύης, έξω από τον κούφιο κοσμοπολιτισμό και τον «διεθνισμό των ιμπεριαλιστών», κάθε κίνηση που φρενάρει την αναδιάρθρωση των ισχυρών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ν' αρνηθούμε τ' αυτονόητα, σημαίνει να θεωρήσουμε, ακόμα και παρά την τακτική του νίκη, το μπλοκ των δυνατών «σαν χάρτινη τίγρη», που θα εμπλακεί σε νέες αντιθέσεις και δυσκολίες. Όχι με την σιγουριά ενός μηχανιστικού και άρα αντιεπιστημονικού ντετερμινισμού, έτσι και αλλιώς, αλλά με την φρεσκάδα, αισιοδοξία και αποτελεσματικότητα της συνειδητής και σχεδιασμένης δράσης.

**Όποιος δεν κάνει τίποτα,
ένα τίποτα είναι ο ίδιος**

Μ. Γκόργκι

ΜΑΣ ΛΕΝΕ ΟΙ ΕΧΤΡΟΙ ΜΑΣ
I never feinde again

Μας λένε οι εχτροί μας: Τέλειωσε ο αγώνας.
Μα λέμε εμείς: Αρχισε τώρα.

Μας λένε οι εχτροί μας: Την αλήθεια την απαρνήθηκαν.
Μα λέμε εμείς: Την ξέρουμε ακόμα.

Μας λένε οι εχτροί μας: Και γνωστή ακόμα
να γίνει η αλήθεια.
Δεν μπορεί άλλο πια να διαδοθεί.
Μα είμαστε εμείς αυτοί που τη διαδίδουν.

- * Υπεράσπιση του συλλογικού. Υπεράσπιση των σωματείων.
- * Να μην πέσουμε στο δίλημμα, ξανά, Σκύλα ή Χάρυβδη· ή αλλιώς ν' αξιοποιήσουμε για τους εργαζόμενους τους αγώνες τους και τη διάχυτη δυσарέσκεια.
- * Να συγκροτήσουμε βήμα - βήμα, χωρίς υποχωρήσεις, αλλά και χωρίς υπεροψία, την αντιπολίτευση σε κάθε σωματείο, σε κάθε ομοσπονδία, σε κάθε σύλλογο.
- * Να μη θεωρήσουμε ότι το «πράγμα έκλεισε» ή αλλιώς να δούμε ότι η κίνηση συ-

νεχίζεται και η ρευστότητα, παρά τη μετατόπιση του σκηνικού, παραμένει.

* Ν' αξιοποιήσουμε την πείρα, κυρίως του χειμώνα, σ' όφελός μας και να μετατρέψουμε τα συνέδρια σε βήμα νέας συσπείρωσης.

* Να επιμένουμε στην ανάγκη για ένα φερέγγυο, μαζικό, πολιτικό πόλο μέσα και έξω από τους αγώνες.

Αλληλεγγύη, Αλληλεγγύη, Αλληλεγγύη!

Ήδη γίνονται βήματα σ' αυτήν την κατεύθυνση, αρκεί να πάρουν συντονισμένο και μακροπρόθεσμο χαρακτήρα.

Όπως και νάχει το πράγμα οι παρακάτω στίχοι είναι σημαντικοί:

ΕΓΚΩΜΙΟ ΣΤΗ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ

Lob der Dialektik

Το άδικο προχωράει σήμερα με βήμα όλο σιγουριά.
Οι καταπιεστές προετοιμάζονται για δεκάδες χιλιάδες χρόνια.
Η βία εξασφαλίζει: Όπως ακριβώς είναι, έτσι θα μένει.
Καμιά φωνή δεν αντηχεί έξω από τη φωνή των κυριάρχων.
Και στις αγορές λέει η εκμετάλλευση αδιάντροπα: Τώρα
εγώ πρώτη ξεκινάω.

Μα κι απ' τους καταπιεσμένους λένε πολλοί τώρα:
Αυτό που θέλουμε, ποτέ δεν πρόκειται να γίνει.

Όποιος ακόμα ζει, δε λέει: Ποτέ!

Το σίγουρο δεν είναι σίγουρο.

Όπως ακριβώς είναι, έτσι δε μένει.

Όταν πουν ό,τι είχανε οι κυρίαρχοι να πούνε

Θα μιλήσουνε οι κυριαρχούμενοι.

Ποιος τολμάει να πει: Ποτέ;

Ποιος φταίει, σαν η καταπίεση παραμένει; Εμείς.

Ποιος θα φταίει σαν η καταπίεση συντριβεί; Εμείς πάλι.

Όποιος γονατισμένος είναι, όρθιος να σηκωθεί!

Όποιος χαμένος είναι, να παλέψει!

Όποιος την κατάστασή του έχει αναγνωρίσει, πώς να εμποδιστεί;

Γιατί οι νικημένοι του σήμερα είναι οι νικητές του αύριο

Και το Ποτέ γίνεται: Σήμερα ακόμα!

Η ΑΝΥΠΟΜΟΝΗΣΙΑ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΣΤΗ ΣΙΓΟΥΡΙΑ

Die Ungeduld derer, die in Sicherheit sind

1

Σαν οι αγωνιστές ενάντια στην αδικία
Δείχνουν τα πληγωμένα πρόσωπά τους
Είναι η ανυπομονησία αυτών που ζούσανε στη σιγουριά
Μεγάλη.

2

Γιατί γίνεστε ενοχλητικοί, ρωτάνε
Ενάντια στην αδικία αγωνιστήκατε! Τώρα
Σας νίκησε! Λοιπόν, σιωπή!

3

Όποιος αγωνίζεται, λένε, πρέπει να ξέρει και να χάνει
Όποιος τη σύγκρουση γυρεύει, βάζει σε κίνδυνο την ειρήνη του.
Όποιος με τη βία πορεύεται
Δεν επιτρέπεται τη βία να ενοχοποιεί.

4

Αχ, φίλοι εσείς, σιγουρευμένοι
Γιατί είσατε τόσο ευγρηκοί! Είμαστε εμείς
Οι εχτροί σας, εμείς που εχτροί της αδικίας είμαστε,
Κι όταν νικούνται αυτοί που ενάντια στην αδικία παλεύουν
Πάλι δεν έχει η αδικία δίκιο!!

5

Η ήττα μας
Δεν αποδείχνει τίποτα άλλο πέρα από το ότι
Παραείμαστε λίγοι
Όσοι αγωνιζόμαστε ενάντια στην προστυχία.
Και περιμένουμε απ' τους θεατές
Τουλάχιστο να ντρέπονται!

Και ηθικοί αυτουργοί της δολοφονίας του ΝΙΚΟΥ ΤΕΜΠΟΝΕΡΑ στην εξεταστική επιτροπή της Βουλής!

Με τη συγκρότηση της εξεταστικής των πραγμάτων επιτροπής για τη δολοφονία του Ν. ΤΕΜΠΟΝΕΡΑ, λύθηκε τελικά και η απορία όσων είχαν εκπλαγεί, όταν στις «δώδεκα παρά πέντε» ο Μητσοτάκης σαν πρωθυπουργός «άδειαζε» τους υπουργούς του και έκανε αποδεκτή τη σχετική πρόταση των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ για τη σύστασή της.

Η συμμετοχή των γνωστών στην Πάτρα βουλευτών της ΝΔ Νικολόπουλου και Σπηλιωτόπουλου, έλυσε όλες τις απορίες. Ακόμα και στους πιο αφελείς και δύσπιστους.

Η σύσταση της επιτροπής έγινε αποδεκτή για να αθωωθούν -σύμφωνα με το γράμμα της τυπικής κοινοβουλευτικής πρακτικής- οι ΦΥΣΙΚΟΙ αυτουργοί από τους ΗΘΙΚΟΥΣ αυτουργούς της δολοφονίας!

Έτσι, ο ηθικά και πολιτικά διάτρητος Νικολόπουλος (που το πρωί της δολοφονίας περιόδευε με την ομάδα των δολοφόνων τα κατειλημένα σχολεία, και το ίδιο βράδυ η παρέα Καλαμπόκα ξεκίνησε από τα γραφεία του) σαν μέλος της Εξεταστικής Επιτροπής θα αναζητά τους υπεύθυνους των γεγονότων!!!

Ο δε «στρατηγός» Σπηλιωτόπουλος, που ομολόγησε ότι λίγες ώρες πριν τη δολοφονία μετείχε σε σύσκεψη μαζί με τον πρόεδρο της Ν.Ε. της Ν.Δ. Πανταζάτο και έδινε εντολή στους ΟΝΝΕΔΙΤΕΣ να εγκαταλείψουν το σχέδιο αφισκοκόλλησης (έτσι είχαν βαφτίσει την επιχείρηση ανακατάληψης των σχολείων), θα ψάχνει να βρει πώς έγινε και παραβιάστηκε η στρατιωτική δεοντολογία...

Η αποδοχή της πρότασης από τον κ. Μητσοτάκη, επίσης, αποσκοπεί στο να εγκλωβίσει το κίνημα υπεράσπισης των ελευθεριών του λαού γενικά και την υπόθεση της δολοφονίας του Ν. ΤΕΜΠΟΝΕΡΑ ειδικά, μέσα στα στενά κοινοβουλευτικά πλαίσια και να δημιουργήσει αυταπάτη στο λαό, ότι είναι δυνατόν να αποδοθεί δικαιοσύνη από την εξεταστική επιτροπή της Βουλής.

Αυτό και μόνο το γεγονός κάνει αναγκαίο να σηκωθεί ακόμα πιο ψηλά η λαϊκή πάλη για την τιμωρία των δολοφόνων.

Δυστυχώς για την Εξεταστική Επιτροπή είναι γνωστή η Α-

ΛΗΘΕΙΑ στο λαό. Και κανένα κοινοβουλευτικό πόρισμα δεν πρόκειται να την αλλοιώσει.

Πέρα απ' αυτά, ακλόνητοι παραμένουν στις θέσεις τους και οι υπόλοιποι ηθικοί αυτουργοί, την παραίτηση των οποίων αποφάσισε η Γ.Σ. Προέδρων των ΕΛΜΕ στις 12.1.91 και πάλεψε το νεολαιίστικο κίνημα μέχρι τέλους των κινητοποιήσεών του, βάζοντας σε πρώτη θέση τα ζητήματα δημοκρατίας.

Ο κ. Βασιλειάδης στη θέση του, καθώς και ο γ.γ. του υπουργείου του κ. Κουτελιδάκης, που δεν τον πτόησε ούτε το γνωστό αυτοκινούμενο κουζινομάχαιρο...

Ο κ. Μπεκίρης, που λίγες μέρες πριν τη δολοφονία πήρε μέρος σε σύσκεψη με τον Καλαμπόκα στην Πάτρα, παραμένει παρά τον υπουργό κ. Σουφλιά σαν αναντικατάστατος.

Ο αστυνομικός διευθυντής Πατρών κ. Μπάδας πήρε προαγωγή και μετατέθηκε στη Θεσσαλονίκη.

Ο ανεκδιήγητος Νομάρχης Αχαΐας παραμένει στη θέση του και συνεχίζει να προκαλεί. Πριν λίγες μέρες επέστρεψε χωρίς να τις εγκρίνει στο Δήμο της Πάτρας όχι μόνο τις δαπάνες για την κηδεία, αλλά και αυτές που αφορούσαν τη διαμόρφωση σε μνημείο - πεζόδρομο του χώρου της θυσίας του Ν. ΤΕΜΠΟΝΕΡΑ!

Τέλος, ο κ. Νομάρχης κατέθεσε μήνυση ενάντια στο γραμματέα του Ε.Α.Μ. (μέλος της Π.Ε. του οποίου ήταν ο Νίκος) για ανάρτηση πανώ στην Πάτρα, τα οποία ζητούσαν την τιμωρία και απομάκρυνσή του.

Θ' αφήσουμε, λοιπόν, τη «δικαίωση» των αγώνων μας και τη «διαλεύκανση» της δολοφονίας του Ν. Τεμπονέρα στα άδυτα της βουλής και στους διαχειριστές της συναίνεσης ή θ' αναλάβουμε εμείς τη συνέχιση του έργου που αρχίσαμε;

Θ' αφήσουμε τους θύτες να εκτρέπουν τον αγώνα μας σε δαιδαλώδεις νομικιστικές διαδικασίες ή θα προβάλλουμε τη σύμπλεξη του κράτους και του παρακράτους, που οδήγησαν στο θάνατο του Ν. Τεμπονέρα;

Οι δικοί μας νεκροί αγωνιστές αντλούν τη δικαίωσή τους από τους μελλοντικούς αγώνες μας.

Παναγιώτης Παπαπαναγιώτου

Παιδεία: // Ώρα «διαλόγου»....

Το Δ.Σ. της ΟΛΜΕ αφού έλαβε υπόψη του όλα τα δεδομένα του αποκαλούμενου από τον Υπουργό «Εθνικού διαλόγου για την Παιδεία» κατέληξε στο εξής:

1. Επιβεβαιώνονται οι εκτιμήσεις της ΟΛΜΕ για τις προθέσεις του Υπουργείου Παιδείας που είναι η μετάθεση επίλυσης όλων των οξυμμένων προβλημάτων της παιδείας. Στους τρεις μήνες κυοφορίας των διαδικασιών του λεγόμενου «διαλόγου», κανένα αίτημα του κλάδου δεν αντιμετωπίστηκε, αλλά αντίθετα ο Υπουργός Παιδείας μονόπλευρα ανακοινώνει μέτρα περαιτέρω υποβάθμισης της εκπαίδευσης (μειωμένοι διορισμοί, ανεπαρκής επιμόρφωση, μισθολογικό καθηγητών, χρηματοδότηση εκπαίδευσης κ.ά.).

2. Η ΟΛΜΕ και οι άλλοι κοινωνικοί φορείς έχουν αποκλειστεί από όλες τις φάσεις που ανακοινώθηκαν. Οι συλλογικά επεξεργασμένες θέσεις μας μέσα από τα συνέδρια, ημερίδες κ.λπ. του κλάδου και τους συνεχείς αγώνες μας είναι σαν να μη υπάρχουν για το Υπουργείο Παιδείας.

Εκείνο που ο Υπουργός Παιδείας ονομάζει «διάλογο», δεν είναι παρά ένα γκάλοπ για το οποίο επιστρατεύθηκε, όπως από τα Μ.Μ.Ε. αποκαλύφθηκε παρά τις προσπάθειες του ΥΠΕΠΘ να μην μαθευτεί, ιδιωτική επιχείρηση που ανέλαβε μέχρι και την επιμόρφωση των διευθυντικών στελεχών του Υπουργείου.

Πίσω της κρύβεται μια δαπανηρή εκστρατεία marketing και δημοσίων σχέσεων για τον εξωραϊσμό της κυβερνητικής πολιτικής, αντί της υλοποίησης των πανεκπαιδευτικών αιτημάτων.

3. Τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν στη δημοσιότητα, αποτελούν αναδιατύπωση υπό μορφήν ερωτημάτων των γνωστών θέσεων του πολυνομοσχεδίου του κ. Κοντογιαννόπουλου.

Με τα ερωτηματολόγια επανέρχονται οι γνωστές αντι - εκπαιδευτικές επιλογές Κοντογιαννόπουλου για την κατάργηση της επετηρίδας, την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού από τον επιθεωρητή, τον ισόβιο διευθυντή κ.λπ., που καταλαμβάνουν κύριο τμήμα στα ερωτήματα - τοποθετήσεις.

Αντίθετα υποβαθμίζονται καθοριστικά θέματα όπως η επιμόρφωση και η βασική κατάρτιση, ο ρόλος του συλλόγου διδασκόντων και παραλείπονται από το ερωτηματολόγιο ως αυτονόητα όλα τα θέματα σχετικά με τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης, την υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων, τη μισθολογική και εργασιακή κατάσταση των καθηγητών.

Επιπλέον στον εκπαιδευτικό τομέα επιχειρείται μέσα από προεπιλεγμένες κατευθύνσεις να προκαθορισθούν επιλογές ό-

«Λέει ο ψαράς στο σκουλήκι,
πάμε για ψάρεμα;»

Μπ. Μπρέχτ

Μετά από κυοφορία πολλών μηνών είδε το φως της δημοσιότητας ο περίφημος «εθνικός διάλογος για την παιδεία» που επεξεργάστηκε γνωστή εταιρία δημοσκοπήσης για λογαριασμό του ΥΠΕΠΘ. Ο «διάλογος» αυτός, που θεωρητικά άρχισε από τις 20.3.91, αναμένεται να ολοκληρωθεί με το ψήφισμα του τελικού νόμου στο τέλος του '91 ή στις αρχές του '92. Πρόκειται, δηλαδή, για μια εκτεταμένη διαδικασία, με πολύμορφα γραφειοκρατικά στάδια «ταξινόμησης και κωδικοποίησης» των απαντήσεων, έτσι ώστε να καταγραφούν όλες οι τάσεις σύμφωνα με τις επιθυμίες του υπουργείου. Είναι φανερό, ότι τα ζητήματα αυτά θα βρεθούν στο επίκεντρο των εκπαιδευτικών εξελίξεων. Γι' αυτό θεωρούμε απαραίτητο να τοποθετηθούμε αναλυτικά τόσο σχετικά με τις διαδικασίες αυτές, όσο και σχετικά με το περιεχόμενο των ερωτήσεων, που περιέχονται στα γνωστά κείμενα που διένειμε το ΥΠΕΠΘ σε όλες τις βαθμίδες της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Η ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ «ΔΙΑΛΟΓΟΥ» ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙ ΤΗΝ ΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ

Θα είναι σοβαρό λάθος να υποτιμήσουμε τον τρόπο που επέλεξε ο υπουργός Παιδείας Σουφλιάς, για να παρουσιάσει τελικά τις κυβερνητικές θέσεις μέσα από ένα ολοκληρωμένο νομοσχέδιο, γιατί πιστεύουμε ότι —αν και η μορφή μπορεί γενικά να θεωρηθεί σαν δευτερεύον ζήτημα— στην ουσία όμως αποκαλύπτει τις προθέσεις της κυβέρνησης για το μέλλον. Άλλωστε, μέσα απ' τις διαδικασίες αυτές γίνεται κατανοητό, ποιές επιλογές κάνει ο υπουργός, τόσο όσον αφορά τις κοινωνικές δυνάμεις που επιλέγει για «συνομιλητές», όσο και με ποιούς όρους καθορίζει την κατεύθυνση των συνομιλιών αυτών.

1. Διάλογος ή γκάλοπ

Πρέπει απ' την αρχή να ξεκαθαρίσουμε ότι τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν δεν αποτελούν σχέση διαλόγου ανάμεσα στο ΥΠΕΠΘ και την εκπαιδευτική κοινότητα, αλλά ένα ιδιότυπο γκάλοπ με συγκεκριμένες ερωτήσεις και καθοδηγούμενες ουσιαστικά απαντήσεις.

Δεν είναι η πρώτη φορά που επιδιώκεται μια τέτοιας μορφής επικοινωνία στο χώρο της εκπαίδευσης. Μια ανάλογη προσπάθεια είχε επιχειρηθεί το 1987 από τον τότε υπουργό Τρίτη, με έναν χοντροκομμένο βέβαια τρόπο, που κατέληξε σε πραγματικό φιάσκο και που ομόφωνα τότε όλες οι συνδικαλιστικές παρατάξεις, αλλά και η ΝΔ σαν αξιωματική αντιπολίτευση, είχαν καταγγείλει σαν παρωδία. Μάλιστα, πρέπει να υπενθυμίσουμε, ότι η διαδικασία αυτή όσο και γενικότερα οι εμπρηστικές δηλώσεις του τότε υπουργού, οδήγησαν στις πρώτες σοβαρές συγκρούσεις ΥΠΕΠΘ - εκπαιδευτικών, που κορυφώθηκαν με τη μεγάλη απεργία στις εξετάσεις το καλοκαίρι του 1988.

Επίσης, η επιλογή αυτή του «διαλόγου», αφαιρεί και την ουσία από έναν πραγματικό διάλογο που θα μπορούσε να αναπτυχθεί ανάμεσα στις διάφορες συνιστώσες του εκπαιδευτικού κινήματος και το ΥΠΕΠΘ, μέσα από τη δυναμική που υπάρχει. Είναι χαρακτηριστική η στάση του Σουφλιά, που με μια έξυπνη τακτική κατάφερε να αποφύγει το διάλογο με τους μαθητές, φοιτητές και εκπαιδευτικούς, όταν το κίνημα μέσα απ' τις καταλήψεις, τη δολοφονία του α. Τεμπονέρα κ.λπ., ήταν σε κορύφωση και όταν το ΥΠΕΠΘ, βρίσκονταν σε μια αμυντική στάση. Έτσι, με την παραπομπή των ζητημάτων σε αόριστο χρόνο και προβάλλοντας υποτίθεται τη μηδενική βάση, κατάφερε να αποφύγει τη συγκεκριμένη δέσμευση πάνω στα προβαλλόμενα αιτήματα, ιδιαίτερα απ' τους μαθητές, που αποτελούσαν την πιο δυναμική έκφραση· όμως ταυτόχρονα η έλλειψη συντονισμού και οργάνωσης του μαθητικού κινήματος τους μετέτρεψε σε πιο ευάλωτους διαπραγματευτές και διεκδικητές συγκεκριμένων αιτημάτων.

πως οι εξετάσεις από το Γυμνάσιο στο Λύκειο, η ένταξη της πολυκλαδικής εκπαίδευσης στην τεχνικο-επαγγελματική και η υποβάθμιση του ρόλου της τελευταίας με την προώθηση της λεγόμενης επαγγελματικής κατάρτισης των εξαμήνων.

Επιβεβαιώνεται έτσι η εκτίμηση της ΟΛΜΕ ότι με την αντικατάσταση του Υπουργού δεν άλλαξε η πολιτική του Υπουργείου μετά τους μεγάλους αγώνες της περσινής και φετινής χρονιάς.

Επιχειρείται μόνο να περάσουν τα ίδια μέτρα με άλλο Υπουργό, προσπαθώντας να «δικαιωθεί» η άποψη της κυβέρνησης ότι έφταιγε η κακή ενημέρωση της κοινής γνώμης και όχι οι θέσεις Κοντογιαννόπουλου.

Αλλά ο κ. Σουφλιάς χρησιμοποίησε τον ίδιο τρόπο για να περάσει ένα άλλο αντιλαϊκό νομοσχέδιο, το ασφαλιστικό. Και τότε χρησιμοποίησε επίσης ερωτηματολόγιο, αλλά το γεγονός αυτό δεν τον εμπόδισε να αγνοήσει όλες τις σχετικές απαντήσεις και να προχωρήσει στο ασφαλιστικό νομοσχέδιο, τις συνέπειες του οποίου δοκιμάζει ιδιαίτερα ο κλάδος των καθηγητών με την παραμονή τους μέχρι τα 67 χρόνια για συνταξιοδότηση.

4. Τα ερωτηματολόγια με τη μορφή αυτή αποτελούν χαρακτηριστικό δείγμα αντιεπιστημονικής αντίληψης και μεθοδολογίας. Διαπνέονται από ένα εκπαιδευτικό πρωτογονισμό με τις στημένες ερωτήσεις, με τον αποκλεισμό ή υποβάθμιση άλλων αντιλήψεων πλην αυτών του Υπουργείου. Οι έγκυρες έρευνες σε βασικούς και επιλεγμένους τομείς με δειγματοληπτικές - αντιπροσωπευτικές έρευνες υποκαθίστανται από τη συγκομιδή στοιχείων με αναξιόπιστο τρόπο ώστε να αξιοποιηθούν για ταχυδακτυλουργικά συμπεράσματα.

Η συγκομιδή αυτή των απαντήσεων θυμίζει την ανάλογη επιχείρηση του πρώην Υπουργού κ. Τρίτση για την οποία ομόφωνα η ΟΛΜΕ, αλλά και το κυβερνών σήμερα κόμμα, είχαν εκφράσει την αντίθεσή τους. Η στάση μας αυτή τότε δικαιώθηκε από το αποτέλεσμα αυτού του γκάλοπ που διακωμωδήθηκε και τραυμάτισε την αξιοπιστία της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Ο κ. Σουφλιάς επιμένει να αυτοαναγορεύεται σε μοναδικό θεσμό της ελληνικής κοινωνίας που καταργεί κάθε άλλο συλλογικό κοινωνικό θεσμό, που διαγράφει την επιστημονική - ερευνητική άποψη και μέθοδο, επιλέγοντας κατά περίπτωση διαδικασίες, συνομιλητές, προωθώντας και αποκλείοντας κατά βούληση.

Στο σημείο αυτό είναι ανάγκη να γίνει

II. Πως οργανώθηκε το γκάλοπ

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει, επίσης, ο τρόπος με τον οποίο οργανώθηκε αυτή η ιδιόμορφη δημοσκοπήση απ' τη μεριά του ΥΠΕΠΘ. Όπως έγινε γνωστό, και παρά τις αποτυχημένες προσπάθειες του ιδίου του κ. Σουφλιά, το γκάλοπ αυτό οργανώθηκε, τόσο στη μορφή του όσο και στο περιεχόμενο, από μια ιδιωτική εταιρεία δημοσκοπήσεων. Μάλιστα, η εταιρεία αυτή, πριν διαμορφώσει το επίσημο ερωτηματολόγιο, είχε κάνει μια άλλη μυστική δημοσκοπήση, με στόχο να διαμορφώσει το τελικό κείμενο.

Τρία είναι τα κύρια χαρακτηριστικά αυτής της διαδικασίας:

Πρώτον, η αδιαφάνεια που επεκράτησε σε όλες τις φάσεις της διαμόρφωσης του κειμένου. Παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες των διάφορων παραγόντων της εκπαίδευσης να πληροφορηθούν τις επιδιώξεις του υπουργού, συνάντησαν ένα πέπλο σιωπής και μυστικοπάθειας. Είναι χαρακτηριστική, άλλωστε, η δήλωση στελεχών της ΔΑΚΕ, ότι παρά τις επίμονες προσπάθειές τους δεν κατάφεραν να πληροφορηθούν ούτε καν οι ίδιοι το περιεχόμενο, δηλώσεις βέβαια που δεν μπορούν να θεωρηθούν σαν αξιόπιστες, λόγω της αξιοπιστίας και προϊστορίας της ίδιας της ΔΑΚΕ, που όμως καταγράφονται σαν ένα πρόσθετο στοιχείο αδιαφάνειας.

Δεύτερον, η προετοιμασία των ερωτήσεων έγινε χωρίς καμιά συμμετοχή των επισημονικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων της εκπαιδευτικής κοινότητας, ακόμα και με την άγνοια ή την ανοχή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ενώ και αυτά τα ίδια τα διευθυντικά στελέχη του ΥΠΕΠΘ ενημερώθηκαν από σεμινάρια που οργάνωσε η γνωστή δημοσκοπική εταιρεία. Πρέπει, βέβαια, εδώ να τονίσουμε, ότι δεν θεωρούμε πως η τυχόν συνδιαμόρφωση κοινών ερωτήσεων ΥΠΕΠΘ - συνδικάτων, θα μπορούσε να αποτελέσει και στοιχείο θετικό για την επίλυση των προβλημάτων, αφού είναι δοσμένη η κυβερνητική πολιτική και δοσμένη επίσης η αντίθεση των συνδικαλιστικών οργανώσεων στην αντι-εκπαιδευτική αυτή πολιτική. Το τονίζουμε αυτό απλώς για να καταδείξουμε ότι και το συναινετικό προφίλ του κ. Σουφλιά είναι μια κακόγουστη βιτρίνα που με τις παραμικρές αναταράξεις καταρρέει.

Τρίτον, αυτή η ίδια η ανάθεση της προετοιμασίας σε μια ιδιωτική εταιρεία, εντάσσεται στη γενικότερη κυβερνητική πολιτική της αποκρατικοποίησης (οι ισχυρισμοί του υπουργού ότι το ΥΠΕΠΘ δεν έχει τέτοιες δυνατότητες μοιάζει μάλλον ανόητη) και του ξεπουλήματος του δημόσιου τομέα στην κερδοσκοπία, σε μια διαδικασία δηλαδή που δεν ελέγχεται καθόλου μέσα απ' την ίδια τη κοινωνία, παρά το γεγονός ότι απευθύνεται υποτίθεται κατά κύριο λόγο σ' αυτήν.

III. Γιατί αναγκάστηκε ο Σουφλιάς να οργανώσει το γκάλοπ

Παρά το γεγονός ότι όλη αυτή η διαδικασία αποτελεί μια υποκατάσταση του διαλόγου από μια δημοκρατικοφανή διαδικασία άμεσης επικοινωνίας, παρά το γεγονός ότι πρόκειται για μια φανερή απάτη, αξίζει να προσδιορίσουμε την αιτία που ανάγκασε τον υπουργό να καταφύγει στην τακτική αυτή.

Η βασική αιτία δεν είναι παρά η ίδια η δυναμική του εκπαιδευτικού κινήματος, που ιδιαίτερα μέσα από τις μαθητικές καταλήψεις, έφερε την πρώτη τακτική ήττα της κυβέρνησης της ΝΔ, στον πρώτο μόλις χρόνο εξουσίας της. Ο θερμός χειμώνας, που παρέσυρε σαν χιονοστιβάδα ευρύτερες κοινωνικές δυνάμεις και που ανακόπηκε κυρίως απ' τις διεθνείς εξελίξεις με τον πόλεμο στον Κόλπο, ανάγκασε την κυβέρνηση σε μια τακτική αναδίπλωση και στην απομάκρυνση του Κοντογιαννόπουλου, δίνοντας μια προσωρινή ανάσα και στο συνδικαλιστικό κίνημα των εκπαιδευτικών.

Όμως, απ' τη συγκυρία αυτή πήρε και η κυβέρνηση τη δικιά της ανάσα, αναπροσάρμοσε την τακτική της και, χωρίς ουσιαστικά να εγκαταλείψει την αντιδραστική πολιτική του Κοντογιαννόπουλου, επανέρχεται στα ίδια ζητήματα, μόνο που τώρα επιχειρεί να πάρει και την κοινωνική συναίνεση στην εφαρμογή αυτής της πολιτικής. Μάλιστα, με την τακτική αυτή, επιδιώκει ταυτόχρονα και έναν άλλο σημαντικό στόχο. Μέσα από τον

μια αναφορά στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Άραγε ρωτήθηκε; Αν ναι, ποια είναι η θέση του; Αν όχι, γιατί σιωπά;

Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να υποτιμάται η νοημοσύνη όλων μας.

Επιδιώκει να εξορκίσει και να διαβάλλει στις συνειδήσεις τους μεγάλους αγώνες της τελευταίας περιόδου και να επαναφέρει την καταδικασμένη πολιτική της κυβέρνησης με άλλα μέσα.

Οι ιδιωτικές εταιρείες γίνονται το νέο όπλο για να περάσει η πολιτική αυτή.

Συνάδελφοι,

Την ώρα αυτή πρέπει να αντιδράσουμε συγκροτημένα και οργανωμένα.

Πρέπει να διασφαλίσουμε τη συλλογικότητα στη δράση μας με βάση τις κοινά διαμορφωμένες θέσεις μας. Να αντισταθούμε στον κατακερματισμό και την ιδιωτευσή.

Πρέπει να ενισχύσουμε τη διαπραγματευτική μας δύναμη, αντί της αποσύνθεσης που επιχειρεί το Υπουργείο Παιδείας.

Πρέπει με την οργανωμένη μας δύναμη να αποτρέψουμε την επάνοδο στις γνωστές ρυθμίσεις Κοντογιαννόπουλου, που μόνο η συλλογική δράση όλου του κινήματος κατάφερε.

Πρέπει να επιβάλλουμε τον ουσιαστικό διάλογο με αφετηρία τις απαντήσεις στα άμεσα προβλήματα του κλάδου και της εκπαίδευσης, όπως διαμορφώθηκαν από την ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ II.

Πρέπει να αντισταθούμε στη μετατροπή του συνδικαλιστικού μας κινήματος σε ταξινόμητη των υπηρεσιών του υπουργείου και του κλάδου μας σε κομπάρσο και εύκολη λεία των ιδιωτικών επιχειρήσεων δημοσίου θεάματος.

Για όλους αυτούς τους λόγους ο κλάδος μας δεν πρέπει να νομιμοποιήσει με τη συμμετοχή του στη διαδικασία του ερωτηματολογίου το διάτρητο γκάλοπ και τις προαποφασισμένες επιλογές. Η συμμετοχή όχι μόνο δε συμβάλλει στην ανάπτυξη ουσιαστικού διαλόγου τον οποίο πάγια επιδιώκει όλο το κίνημα, όπως έδειξε και με τους τελευταίους αγώνες του, αλλά πριμοδοτεί τις σκοπιμότητες του γκάλοπ.

Επαναλαμβάνουμε επίσης τη θέση μας να μη συμμετάσχουν οι ΕΛΜΕ στην ταξινόμηση των στοιχείων στις Νομαρχίες, ούτε και οι καθηγητές στις επιτροπές κατά σχολείο.

Καλούμε τέλος κάθε ΕΛΜΕ να ενισχύσει και με δική της απόφαση την προσπάθεια αυτή, με πρωτοβουλίες άμεσης ενημέρωσης και συζητήσεων τόσο στο χώρο μας όσο και σε συνεργασία με τους κοινωνικούς φορείς, τους μαθητές, τους γονείς και την κοινή γνώμη.

ΟΛΜΕ 17.4.91

εξατομικευμένο «διάλογο» επιχειρεί να συντρίψει τη συλλογική πάλη, γιατί είναι φανερό ότι πολύ πιο εύκολα μπορεί να επιτύχει τους στόχους του με ένα ανίσχυρο και ανοργάνωτο συνδικαλιστικό κίνημα. Αυτός άλλωστε είναι ο στόχος της επίθεσης που έχει εξαπολύσει ο Σουφλιάς, και όχι μόνο αυτός, ενάντια στις συνδικαλιστικές οργανώσεις όλων των βαθμίδων, που αποκαλύπτουν το απατηλό σκηνικό του «διαλόγου».

Τέλος, αξίζει να σημειώσουμε ότι και από τη χρονική διαδικασία, που έχει καθορίσει το ΥΠΕΠΘ για το «διάλογο» στους εκπαιδευτικούς, μαθητές κ.λπ. που είναι οι άμεσοι ενδιαφερόμενοι για τα ζητήματα αυτά, έχουν **μόνο 4 ημέρες** στη διάθεσή τους για να τοποθετηθούν στα ζητήματα (και μάλιστα χωρίς σκεπτικό!), ενώ η όλη διαδικασία θα κρατήσει τουλάχιστον 8 μήνες μέχρι την ολοκλήρωση του νέου αντί - 1566 νόμου για την παιδεία.

Η ΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΙ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Εκτός όμως από τη διαδικαστική πλευρά του «διαλόγου», οφείλουμε να αποκαλύψουμε και την ουσία των ερωτήσεων, γιατί πιστεύουμε ότι και το ίδιο το περιεχόμενο αποκαλύπτει τις κυβερνητικές προθέσεις.

Συνδυετικός ιμάντας των ερωτηματολογίων που δόθηκαν στην α' βαθμια και β' βαθμια εκπαίδευση, τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και στους γονείς και τους μαθητές, είναι τα τρία μεγάλα ζητήματα της εκπαίδευσης: η αξιολόγηση, η επετηρίδα και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Συγκεκριμένα, από τις 22 ερωτήσεις που απευθύνονται προς τους γονείς της α' βαθμιας εκπαίδευσης, οι 10 (από 4 έως 13α) αφορούν τα πραπάνω ζητήματα. Στις ερωτήσεις που απευθύνονται προς τους δασκάλους (23 - 33α), μόνον οι δύο τελευταίες δεν αναφέρονται στα ζητήματα αυτά!

Στα ερωτηματολόγια της β' βαθμιας εκπαίδευσης η εικόνα είναι επίσης ίδια, αφού οι ερωτήσεις 9 - 31α για τους καθηγητές και οι ερωτήσεις 9 - 17, 33 - 35 στα ερωτηματολόγια των γονέων - μαθητών έχουν επίσης το ίδιο περιεχόμενο.

Ουσιαστικά, δηλαδή, το 50% των ερωτήσεων έρχεται να θίξει τις κατακτήσεις των εκπαιδευτικών, αλλά και των μαθητών, μέσα από ερωτήσεις που είναι έτσι διατυπωμένες, ώστε να οδηγούν και σε συγκεκριμένες απαντήσεις. Η ενέργεια αυτή του υπουργού είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη. Εκμεταλλευόμενος απ' τη μια την άγνοια της κοινωνίας (γονείς) και απ' την άλλη το συντηρητισμό της, επιδιώκει μέσα απ' την εξατομικευση να στέψει τον ένα κοινωνικό χώρο ενάντια στον άλλο και να προσδιορίσει τις εργασιακές σχέσεις του δεύτερου (εκπαιδευτικοί), χρησιμοποιώντας σαν μοχλό το συντηρητισμό και την άγνοια του πρώτου. Μάλιστα το επιδιώκει αυτό σήμερα, που η κοινωνία εμφανίζει έντονα τα σημεία της κρίσης, η τάση της αποστράτευσης είναι έντονη, τα φαινόμενα του διαλυτισμού φανερά, ενώ ο απόηχος των κινητοποιήσεων του χειμώνα φαντάζει μακρινός.

Όσον αφορά τις υπόλοιπες ερωτήσεις ή είναι επίσης κατευθυνόμενες, ή αποφεύγουν να θίξουν τα ουσιαστικά ζητήματα του σχολείου, που έχουν τη βάση τους στην ίδια την πολιτική της κυβέρνησης, αφού αποκαλύπτουν τους πραγματικούς της στόχους μέσα απ' τις δαπάνες για την παιδεία και τους εκπαιδευτικούς, για τα οποία όμως έχει το θράσος να δηλώνει ο υπουργός, ότι δεν τα συζητάει, αφού είναι αυτονόητα (όλοι συμφωνούμε, δηλώνει!), ενώ ταυτόχρονα αρνείται να δεσμευτεί για τη λύση τους, αρνούμενος έτσι ουσιαστικά και τη λύση όλων των ζητημάτων που τελματώνουν την εκπαίδευση στη χώρα μας.

Συμπερασματικά, θα μπορούσε κανείς να παρατηρήσει, ότι η πολιτική του Σουφλιά δεν είναι καινούργια, είναι η πολιτική του Κοντογιαννόπουλου χωρίς τον Κοντογιαννόπουλο, είναι η πολιτική του αυταρχισμού και της συντηρητικής ανασυγκρότησης μέσα στην εκπαίδευση, μόνο που επιδιώκεται αυτή να αποκτήσει και κοινωνική συναίνεση, μέσα από μια διαδικασία απατηλή, μέσα από την επίθεση ενάντια σε κάθε κατάκτηση του εκπαιδευτικού κινήματος και όλα αυτά δήθεν για το καλό της ίδιας της εκπαίδευσης!

Για να πετύχει όμως τους στόχους της αυτούς η κυβέρνηση δεν ποντάρει μόνο στην πολιτική της πυγμής που έχει εφαρμόσει σε άλλα κοινωνικά στρώματα. Ελπίζει, και μάλλον την έχει, στη συναίνεση των άλλων κυρίαρχων πολιτικών δυνάμεων, αλλά και στη δύναμη της μονόπλευρης πληροφόρησης. Τόσο το ΠΑΣΟΚ, όσο και ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ κάθε άλλο παρά αρνητικά φαίνεται να τοποθετούνται στη διαδικασία αυτή. Είναι χαρακτηριστικό ότι καμμία σοβαρή ανακοίνωση αυτών των κομμάτων δεν υπάρχει που να καταγγέλλει την απατηλή αυτή διαδικασία. Μάλιστα, ειδικότερα ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ φαίνεται να συμφωνεί κιόλας, και γι' αυτό επιφανή στελέχη του στο χώρο της εκπαίδευσης όχι μόνο διαφοροποιούνται απ' τις αποφάσεις των Ομοσπονδιών, αλλά και παίρνουν ενεργό μέρος στις διαδικασίες αυτές (π.χ. επιτροπές ταξινόμησης), μετατρέπόμενοι σε ιδιότυπους απεργοσπάστες, συμπορευόμενοι με την ΔΑΚΕ μέσα στα συνδικάτα!

[illegible]

Παρά τις ταλαντεύσεις που εμφανίστηκαν, τελικά οι ομοσπονδίες των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων ακολούθησαν μια λίγο - πολύ κοινή γραμμή στα ζητήματα του «διαλόγου», απορρίπτοντάς τον και καλώντας τα μέλη τους να μην νομιμοποιήσουν τις κυβερνητικές επιδιώξεις με τη συμμετοχή τους.

Όμως οφείλουμε να σταθούμε για λίγο στις δύο μεγαλύτερες ομοσπονδίες ΔΟΕ - ΟΛΜΕ και να επισημάνουμε κάποια ζητήματα. Αρκετές ταλαντεύσεις εμφανίστηκαν μέσα στα Δ.Σ., μέχρις ότου καθοριστεί η τελική τους στάση, με αποτέλεσμα να χαθεί πολύτιμος χρόνος και να βρίσκονται σήμερα σε αμυντική θέση.

Ειδικότερα η ΔΟΕ, με την αρχική της τοποθέτηση στις 15.4.1991, ουσιαστικά αποδέχθηκε το «διάλογο» και μάλιστα δίνει και συγκεκριμένες οδηγίες για τη συμπλήρωσή τους, ενώ στη συνέχεια —κάνοντας στροφή 180°— εμφανίζεται ιδιαίτερα μαχητική, φτάνοντας στο συμβολικό κάψιμο των ερωτηματολογίων έξω από το ΥΠΕΠΘ.

Αντίστοιχα η ΟΛΜΕ, παρά τη θετική της απόφαση, δεν πήρε τα μέτρα που έπρεπε (Γενικές συνελεύσεις, ένα δικό της «ερωτηματολόγιο» κ.λπ.), έτσι ώστε, εκμεταλλευόμε-
νη τις ενέγειες του υπουργού, να αναδείξει για μια ακόμα φορά τα ζητήματα της εκπαί-
δευσης και του εκπαιδευτικού, αφήνοντας τις πρωτοβουλίες στα χέρια του υπουργού
και εμφανιζόμενη σε αμυντική θέση, να συκοφαντείται απ' την κυβέρνηση και τα μέσα
πληροφόρησης, απέναντι στους καθηγητές που δέχονται και τις έντονες πιέσεις απ'
τους «άσπονδους φίλους» του κλάδου που σήμερα έρχονται να αμφισβητήσουν ακόμα
και αυτά που οι ίδιοι —μέσα από συνδικαλιστικά και εκπαιδευτικά συνέδρια παλιότε-
ρα— αποφάσιζαν για ευνόητους λόγους.

Κλείνοντας το κείμενο αυτό σχετικά με το διάλογο - απάτη, μπορούμε να καταλήξουμε στα εξής συμπεράσματα:

Η κυβερνητική πολιτική παραμένει η ίδια στο χώρο της εκπαίδευσης. Ανεξάρτητα απ' την προσπάθεια του Σουφλιά για συναινετικές ή εκβιαστικές λύσεις, τα ζητήματα της εκπαίδευσης παραμένουν ανοιχτά. Είναι ζήτημα συσχετισμού των δυνάμεων το αν τελικά θα εφαρμοστούν οι κυβερνητικές επιλογές. Ο χρόνος και το κίνημα θα δείξουν.

«Η συνεργασία του ανθρώπου με το άλογο είναι ωφέλιμη. Αλλά κανένας άνθρωπος δεν θάθελε να είναι στη θέση του αλόγου.» (η λαϊκή σοφία).

Γιώργος Σόφης Λάμπρος Μπαλάσκας

ΣΥΝΕΠΕΙΑ

του Φάνη Ι. Κακριδή

Το κακό με τις Κυβερνήσεις μας, δυστυχώς όλες, είναι ότι ακολουθούν έναν τόσο τυποποιημένο κι ανωφέλητο δρόμο «πολιτικής» συμπεριφοράς, ώστε εύκολα να μπορεί ο καθένας να μαντέψει τα επόμενα λάθη τους και τις αδέξιες «λύσεις» που θα σκαρφιστούν, τάχα για να τα σκεπάσουν. Έτσι κι εμείς, όταν εξαγγέλθηκε ο περίφημος «Διάλογος από μηδενική βάση», τον απορρίψαμε αμέσως, και ρωτούσαμε:

«... σε τι διάλογο μας προσκαλούν; Με ποιους συνομιλητές και ποιος θα τους διαλέξει; Με ποια θέματα και ποιος θα τα προσδιορίσει; Με ποιους κανόνες και ποιος θα τους καθορίσει; Ποιος θα διατυπώσει προτάσεις και ποιος θα τις αξιολογήσει; Πάνω απ' όλα: ποιος θα πάρει τις τελικές αποφάσεις, ποιος θα εγγυηθεί, και ποιος θα επιβλέπει μακροπρόθεσμα την πραγματοποίησή τους - οι πολιτικοί;» (Το Βήμα, 27.1.1991).

Ο κ. Σουφλιάς ακολούθησε, φυσικά, την πεπατημένη της αυθαιρεσίας, και έτσι, όταν στις 26.4.91 η Ε.Λ.Μ.Ε. Μυτιλήνης μας κάλεσε να πάρουμε μέρος σε μίαν ενημερωτική δημόσια εκδήλωση για τον «Εθνικό διάλογο για την Παιδεία», είχαμε πάλι κάθε δικαιώμα, και την άνεση, να ξεκινήσουμε την ομιλία μας με τα ακόλουθα:

Αποτελεί υποχρέωση, πριν από κάθε άλλο, να προσδιορίσουμε τη θέση μας απέναντι στον «Εθνικό διάλογο για την Παιδεία», που κατά τη γνώμη μας δεν είναι παρά η **αφορμή**, όχι η αιτία, αυτής της συγκέντρωσης, όπως και άλλων που γίνονται τούτον τον καιρό σε πολλά μέρη της Ελλάδας. Κρίνουμε ότι το Υπουργείο έχει άδικο, όταν μιλά για «εθνικό διάλογο». Ο Διονύσιος Σολωμός μας δίδαξε να θεωρούμε «εθνικό» ό,τι είναι **αληθινό** — και αυτός ο «διάλογος» αληθινός δεν είναι. Να εξηγηθούμε:

Ο κάθε διάλογος, για να είναι ειλικρινής, προϋποθέτει την προθυμία των συνομιλητών να ανταλλάξουν απόψεις και να αναζητήσουν μαζί τη λύση ενός προβλήματος που τους απασχολεί. Όμως στην περίπτωση της Κυβέρνησης δεν μπορεί να γίνει λόγος για προθυμία, καθώς είναι βέβαιο και ομολογημένο ότι ο διάλογος αποφασίστηκε κατόπιν εορτής, ως «λύση» στο αδιέξοδο, όπου μας είχαν οδηγήσει οι αποφάσεις, που η ίδια Κυβέρνηση πήρε και νομοθέτησε το Σεπτέμβρη, χωρίς διάλογο.

Ο κάθε διάλογος, για να είναι γνήσιος, προϋποθέτει μια καταρ-

χήν συμφωνία των συνομιλητών σχετικά με το **τι** θα συζητηθεί και με **ποιον τρόπο**. Στην περίπτωση μας όμως ο Υπουργός αποφάσισε να ορίσει **μόνος** και τα θέματα και τη διαδικασία του διαλόγου — και δε βλέπουμε σε τι διαφέρει αυτή του η αυθαίρετη μέθοδος από τη μέθοδο του προηγούμενου Υπουργού, όταν νομοθετούσε χωρίς να ρωτήσει κανέναν.

Ο κάθε διάλογος προϋποθέτει, για να είναι υπεύθυνος, να γνωρίζουν οι συνομιλητές τους απέναντί τους. Όμως σε αυτό το διάλογο οι «ερωτήσεις» έχουν τεθεί από κάποιους ανώνυμους, εταιρείες ή πρόσωπα, που ο Υπουργός μας διαβεβαιώνει ότι είναι «εκπαιδευτικοί, ειδικοί επιστήμονες και υπηρεσιακοί παράγοντες του Υπουργείου Παιδείας» (Τα Νέα, 16.4.91), και μάλιστα «από όλα τα κόμματα» (Το Βήμα, 21.4.91), αλλά αρνιέται να τους κατονομάσει, σαν να αποτελούσε η συμμετοχή τους ντροπή, ή κρατικό απόρρητο! Δεν μας ενδιαφέρει καθόλου το πού ανήκουν κομματικά αυτοί οι αόρατοι μυστικοσύμβουλοι, αλλά πολύ φοβόμαστε ότι είναι **οι ίδιοι** που το καλοκαίρι είχαν συντάξει τα περίφημα Διατάγματα, και πάλι ο (τότε) Υπουργός είχε αρνηθεί να τους κατονομάσει.

Τέλος, ο κάθε διάλογος έχει σκοπό να πει ο καθένας τις προτάσεις και τα επιχειρήματά του, και πάλι όλοι μαζί να πάρουν τις αποφάσεις: εκτός αν έχουν όλοι πάλι συμφωνήσει τις αποφάσεις να τις πάρει κάποιος τρίτος, αντικειμενικός και αδέκαστος κριτής, που να τον εμπιστεύονται όλοι. Εδώ το Υπουργείο μας καλεί να πούμε ό,τι έχουμε να πούμε για τα συγκεκριμένα (μόνο) θέματα που μας ρωτά, και με τον τρόπο (μόνο) που έχει αποφασίσει, μια κι έξω κι ύστερα μας λέει να περιμένουμε κάποιες Επιτροπές να εισηγηθούν και την Κυβέρνηση, δηλαδή τον Υπουργό, να πάρει **μόνος** τις τελικές αποφάσεις και να νομοθετήσει. Φυσικά προβλέπεται συζήτηση και στη Βουλή, αλλά εκεί πια το ξέρουμε ότι το 152 είναι μεγαλύτερο από το 148.

Να το πούμε και με άλλα λόγια. Για να υπάρξει διάλογος **αληθινός**, πρέπει να υπάρχει πρώτα **εμπιστοσύνη** — και δε θα γίνει, όσο οι πολιτικοί δεν το έχουν καταλάβει ότι η εκπαίδευση δεν είναι σαν τα άλλα, και ότι **δεν μπορούν στα εκπαιδευτικά θέματα να εφαρμόζουν** — με συνέπεια! — τη **συνηθισμένη τους τακτική, κριτήρια και μεθόδους που μόνο τους ίδιους ευνοούν, χωρίς να κάνουν κακό στην πατρίδα**.

ΕΜΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΜΕ;

Συναδέλφισσες και συνάδελφοι

Ο υπουργός μας καλεί να πάρουμε μέρος στο «διάλογο», συμπληρώνοντας ατομικά ένα ερωτηματολόγιο, για να μάθει τη «γνώμη» μας.

Η κυβέρνηση, μετά τις δικές μας απεργίες, τις καταλήψεις των μαθητών, τις μαζικές πορείες στην Αθήνα και στις άλλες πόλεις της Ελλάδας, μετά τη δολοφονία του συνάδελφου Τεμπονέρα, κάνοντας έναν τακτικό ελιγμό, εφεύρε το διάλογο:

* για να τον χρησιμοποιήσει ως μέσο και ως άλλοθι για να περάσει την πολιτική της,

* για να πείσει ότι κάτι κάνει, επειδή δεν είναι καθόλου διατεθειμένη να ανταποκριθεί στις βασικές ανάγκες της δημόσιας εκπαίδευσης, ενώ βασική της επιδίωξη είναι η ιδιωτικοποίηση της παιδείας,

* για να αναστείλει τις όποιες κινητοποιήσεις, με το πρόσχημα ότι βρισκόμαστε σε διάλογο.

Για τα βασικά και αυτονόητα για την εκπαιδευτική κοινότητα ζητήματα, όπως π.χ. η αύξηση των δαπανών για την παιδεία, οι επαρκείς διορισμοί κ.λπ., δεν νιώθει την ανάγκη να ρωτήσει, γιατί δεν είναι διατεθειμένη να τα λύσει (ήδη ανακοίνωσε μόνο 1400 διορισμούς). Γι' αυτά δεν χρειάζεται διάλογο.

Ζητάει τη γνώμη μας ατομικά, αν και ήδη έχουμε απαντήσει συλλογικά. Προσπαθεί να παρακάμψει το οργανωμένο κίνημα, που μόνο αυτό μπορεί να

ΑΥΤΟΙ ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ!

Ο σημερινός υπουργός μας έχει δώσει δείγματα για το πως εννοεί και πως αξιοποιεί το διάλογο. Ο διάλογος που έκανε ο κ. Σουφλιάς ως Υπουργός Εθνικής Οικονομίας για το ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό νομοσχέδιο, οδήγησε στη συνταξιοδότησή μας στα 67 χρόνια, στον υπολογισμό της σύνταξης με βάση τα πεντηκοστά, στην κατάργηση του ταμείου αρωγής κ.λπ.

Το ερωτηματολόγιο δεν είναι τίποτα άλλο, παρά οι θέσεις του Κοντογιαννόπουλου με ένα ερωτηματικό. Αυτό δεν συνιστά διάλογο. Ο διάλογος προϋποθέτει ισοτιμία. Η κυβέρνηση έχει απόψεις τις οποίες θέλει να επιβάλλει. Το αν θα περάσουν ή όχι εξαρτάται από την αντίσταση που θα αντιμετωπίσει. Εμείς, ως εργαζόμενοι, μοναδικό μας όπλο για να υπερασπίσουμε τα δικαιώματά μας και για να ικανοποιήσουμε τα αιτήματά μας, έχουμε τους αγώνες μας.

Συναδέλφισσες και συνάδελφοι

Σας καλούμε να αγνοήσετε αυτό το ερωτηματολόγιο. Η συμπλήρωση αυτού του χαρτιού θα σημάνει την ακύρωση των ίδιων των θετικών αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τους αγώνες, τους δικούς μας και των μαθητών. Εμείς, στο διάλογο του Υπουργείου αντιπαράθετουμε τα αιτήματά μας, που μέσα από τους αγώνες έχουμε διαμορφώσει και θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για την επίλυσή τους.

αντιπαράτεθεί στην πολιτική της, εξατομικεύοντας τις αντιστάσεις μας.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ

Πανελλήνια Ενωση Αδιόριστων Εκπαιδευτικών

Ανακοίνωση
σχετικά
με τη διαδικασία
του «Εθνικού Διαλόγου
για την Παιδεία»

Η ΠΕΑΕ εκφράζει την ολοκληρωτική της αντίθεση με την πολιτική και τακτική που ακολουθεί ο ΥΠΕΠΘ Γ. Σουφλιάς στο ζήτημα που ο ίδιος ονόμασε «Εθνικό Διάλογο για την Παιδεία».

Ο κ. ΥΠΕΠΘ —αφού αγνόησε και εξακολουθεί να αγνοεί συστηματικά όλους τους φορείς της εκπαίδευσης και τις θέσεις τους (ιδιαίτερα δε την ΠΕΑΕ που δεν την κάλεσε ούτε καν σε κατ' αρχήν συνάντηση, παρ' όλες τις επείγουσες κοινοποιήσεις της για κάποια συνομιλία), αφού κατάρτισε τα «ερωτηματολόγια» όπως αυτός ήθελε, αφού οι «ειδικοί» που δεν κατονομάζει θα επεξεργαστούν τα πορίσματα της «έρευνας», αφού ούτε καν δεσμεύεται για το τί θα απογίνουν αυτά τα πορίσματα, αφού..., αφού... — θεωρούμε ότι εμπαιζει την εκπαιδευτική κοινότητα και τους φορείς της.

Δεν συμμετέχουμε, λοιπόν, στον «κατά Σουφλιά διάλογο», τον καταγγέλλουμε και επί της ουσίας και επί της διαδικασίας και καλούμε σ' έναν ουσιαστικό και γόνιμο διάλογο πάλης όλα τα μαχόμενα κομμάτια της εκπαίδευσης.

Καλούμε ιδιαίτερα τους αναπληρωτές και ωρομίσθιους συναδέλφους να μην απαντήσουν στα «ερωτηματολόγια» του ΥΠΕΠΘ.

Τους καλούμε, επίσης, να έρθουν σε επαφή μαζί μας στα γραφεία της ΟΛΜΕ και της ΔΟΕ.

Αθήνα 16.4.91

ΟΧΙ στην ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ και ΚΑΤΑΣΤΡΑΤΗΓΗΣΗ
της Ε Π Ε Τ Η Ρ Ι Δ Α Σ

✓ αναρίθμητα κενά
υπάρχουν

τα σχολεία
υπολειτουργούν

✓ χιλιάδες οι
αδιόριστοι εκπαιδευτικοί

ΜΑΖΙΚΟΙ ΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΡΑ!

Π.Ε.Α.Ε. (Πανελλήνια Ένωση Αδιόριστων Εκπαιδευτικών)

Συνάντηση κάθε Δευτέρα 9μ.μ.
Κορνάρου 2 και Ερμού (Γραφείο ΟΛΜΕ)
Τηλέφωνο: 32 30 544, 32 27 382,
32 30 073, 32 21 255

5

Ναι, αν τα παιδιά μένανε παιδιά, θα μπορούσαν
Τότε συνέχεια να τους διηγούνται παραμύθια.
Μεγαλώνουν όμως
Κι αυτό δεν μπορεί να συνεχίζεται.

6

Σαν η κυβέρνηση μιλάει για τη νεολαία τρίβοντας τα χέρια της
Μοιάζει μ' ένα άνθρωπο, που
Τη χιονισμένη βλέποντας πλαγιά, τρίβει τα χέρια του
και λέει:
Τι ωραία δροσιά θα 'χω το καλοκαίρι
Με τόσο πολύ χιόνι!

ΟΧΙ ΣΤΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΜΑ·Ι·ΜΟΥ

Δυο μήνες πρωί - βράδι μέσα στα σχολεία. Το βράδι περιφρούρηση στην πύλη γύρω από το βαρέλι με τη φωτιά. Πορείες. Συγκρούσεις με τα Μ.Α.Τ. Συμμαθητές μας να δίνουν παρουσίες στο Λυκειάρχη στα πεζοδρόμια.

Ένας καθηγητής μας νεκρός για τον αγώνα μας.

Και ένα ολόκληρο σενάριο από μέρους της Κυβέρνησης. Και μάλιστα σενάριο μια κακής παρωδίας γουέστερν. Έφυγε ο «κακός» Κοντογιαννόπουλος και ήρθε ο «καλός» Σουφλιάς. Τον «άσχημο» δεν είδαμε ακόμα. Ίσως να είναι ο Υπουργός Δημοσίας τάξης, που από τους 22 συλληφθέντες στη μεγάλη πορεία - διαμαρτυρία για το θάνατο του Ν. Τεμπονέρα καταδίκασε πριν λίγο καιρό (29.3) δυο συμμαθητές μας. Και όλα αυτά ενόψει εθνικού «διαλόγου» που προβάλλει ο «καλός» Σουφλιάς.

Όλα τα παραπάνω, λοιπόν, που περάσαμε επί δυο μήνες μέσα στα σχολεία μας για τα ερωτηματολόγια του Υπουργείου Παιδείας. Είναι πράγματι λυπηρό...

Αλλά αυτό το μαθητικό κίνημα που ταρακούνησε ολόκληρη Κυβέρνηση έπρεπε να χειραγωγηθεί. Και επειδή δεν μπορούσε να χειραγωγηθεί με τους φασιστικούς τρόπους των Π.Δ. του Κοντογιαννόπουλου βρέθηκε ένας πολύ πιο «όμορφος» τρόπος. Τα όμορφα διαφημιστικά σποτάκια του Υπουργείου Παιδείας, που προσπαθούν να πείσουν για την εντιμότητα του Υπουργείου και του «διαλόγου» του.

Ίσως οι μαθητές πεποθούν να απαντήσουν στο «διάλογο» των ερωτηματολογίων. Ίσως να μην πράξουν όπως η Ο.Λ.Μ.Ε. και η Δ.Ο.Ε.

Συμμαθητές

Πριν δυο μήνες, επιστρέφοντας στα θρανία από τις καταλήψεις, λάβαμε την υπόσχεση για εθνικό διάλογο με ίσους όρους κι από μηδενική βάση. Σήμερα λαμβάνουμε το

πλήρωμα του χρόνου. Η υπουργική απόφαση για τον εθνικό διάλογο εκφράζεται με τη μέθοδο των ατομικών ερωτηματολογίων.

Πραγματικά μας θυμίζει το διάλογο του Κοντογιαννόπουλου, με τα Μ.Α.Τ. να χτυπούν και να καίνε την ίδια στιγμή. Και μας το θυμίζει γιατί εν όψει του εθνικού διαλόγου, δικάστηκαν δυο συμμαθητές μας, που συνελήφθησαν στη μεγάλη πορεία του Γενάρη και καταδικάστηκαν σε δεκατρείς μήνες αναμορφωτήριο και δυόμισι χρόνια επιτήρηση από κοινωνική λειτουργό, τη στιγμή που ήταν κλειστά τα σχολεία.

Όμως, για ποιά μηδενική βάση μπορούμε να μιλάμε, όταν ο υπουργός προτείνει κι εμείς απαντάμε; Και για ποιούς ίσους όρους, τη στιγμή που ο ίδιος ο υπουργός ομολογεί στο σημειώμα του πως διενεργεί ένα γκάλλοπ και πάλι μόνος του θ' αποφασίσει στο τέλος;

Είναι λοιπόν φανερό! Ο υπουργός πανικόβλητος από τις συλλογικές διαδικασίες του μαθητικού κινήματος, που τον κατατρόπωσαν το χειμώνα, προσπαθεί να τις καταργήσει, κρατώντας έτσι για πάρτη του την πίττα και το μαχαίρι.

Καλούμαστε, λοιπόν, σήμερα να υπερασπίσουμε τους αγώνες μας. Καλούμαστε να αντιταχθούμε σε αυτούς που αποφασίζουν για μας, χωρίς εμάς. Καλούμαστε να αρνηθούμε τη μέθοδο των ερωτηματολογίων, διατυπώνοντας ταυτόχρονα μια ενιαία πρόταση, βγαλμένη από τις γενικές συνελεύσεις, ικανή να αντιμετωπίσει τις ύποπτες προθέσεις του υπουργείου.

ΟΛΟΙ ΣΤΗ ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ
ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗ 24 ΑΠΡΙΛΗ, ΣΤΗ 1.00 Μ.Μ
ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΡΑΗ...

με τα ερωτηματολόγια μας...

Κίνηση μαθητών Ε.Π.Α. Πειραιά, 5ο
Ιωννίδειος, Ράλλειος, 9ο, 6ο

ΟΧΙ ΣΤΟΝ
ΔΙΑΛΟΓΟ
ΜΑ·Ι·ΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΕΣ
ΣΥΝΕΛΕΥ-
ΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΕΝΙΑΙΑ
ΑΠΟΨΗ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΟΛΟΙ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ
ΤΕΤΑΡΤΗ 13.00 24-4-91
ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΡΑΗ

Κίνηση μαθητών Ε.Π.Α. Πειραιά, Ιωννίδειος, 5ο, Ράλλειος, 9ο, 6ο

Η αντίδραση όμως άρχισε να ξαναφουντώνει. Συμμαθητές μας αρνούνται να απαντήσουν σε ερωτηματολόγια που ξεπουλάνε τους αγώνες μας. Γίνονται γενικές συνελεύσεις. Μοιράζονται προκηρύξεις και κολλούνται αφίσες. Οργανώνονται πορείες (π.χ. στον Πειραιά για την Τετάρτη 24.4 στην πλ. Κοραή). Η χειραγώγηση των μαθητών, που έχει ξεκινήσει από μήνες πριν, δε θα περάσει.

Θεωρώ ότι τα ερωτηματολόγια δεν πρέπει να απαντηθούν για τους εξής λόγους:

1) Τα ερωτηματολόγια δεν περιέχουν τα αιτήματα των καταλήψεων (π.χ. αύξηση του προϋπολογισμού για την Παιδεία).

2) Αφαιρείται η δυνατότητα τεκμηρίωσης μιας ολοκληρωμένης άποψης, από τον τηλεγραφικό τρόπο που πρέπει να απαντηθούν. Έτσι, αν για παράδειγμα απαντήσω στην ερ. 9 πως η ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας πρέπει να εξυπηρετείται από το εκπ. σύστημα, ο κ. Σουφλιάς δεν μου δίνει τη δυνατότητα να του δείξω πως την εννοώ. Μπορεί τελοσπάντων, να την εννοούμε διαφορετικά.

3) Οι ερωτήσεις είναι έτσι φτιαγμένες ώστε να επιφέρουν προκατασκευασμένες απαντήσεις.

4) Προωθούνται προϊστορικά συστήματα, όπως οι εξετάσεις στο Γυμνάσιο.

5) Επιχειρείται προσπάθεια ιδιωτικοποίησης.

6) Γίνεται προσπάθεια διάλυσης της συλλογικότητας του μαθητικού κινήματος από την προσωπική απάντηση στο ερωτηματολόγιο από τον κάθε μαθητή.

7) Δεν αφήνεται περιθώριο απάντησης αν διαλέξεις ένα μέτρο. Για παράδειγμα στην ερ. 27 αν απαντήσεις ναι —το πιο φυσικό— δεν σε ρωτά αν θα πληρώνεις ή όχι στην επιλογή του βιβλίου.

8) Είναι αδύνατον να ελεγχθούν οι απαντήσεις των μαθητών από τους ίδιους.

9) Τα ερωτηματολόγια αποτελούν μονάχα ένα γκάλλοπ του Υπουργείου για να δει αν θα μπορέσει να περάσει τα σχέδιά του.

Γι' αυτούς τους λόγους κρίνω ότι οι μαθητές δεν πρέπει να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια, αλλά να προσπαθήσουν να διατυπώσουν τη δική τους ενιαία πρόταση και να πιέσουν ΤΩΡΑ για δραστικές και δυναμικές λύσεις που να εκφράζουν τα αιτήματά τους.

ΟΧΙ, λοιπόν, στο διάλογο - μαϊμού.

Δημήτρης Πουλόπουλος
μαθητής Γ' Λυκείου
ΕΠΑ Πειραιά

Οι μαθητές του 1ου Λυκείου Μπραχαμίου καίνε —συμβολικά— τα ερωτηματολόγια του κ. Σουφλιά.

ΛΙΓΟ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ, ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ΤΙΣ ΜΑΘ. ΕΚΛΟΓΕΣ

Ο ξεσηκωμός της νεολαίας κατάφερε αυτό που μέχρι πριν λίγο διάστημα φαινόταν ακατόρθωτο. Το μαθητικό κίνημα ύψωσε τη φωνή του, δείχνοντας ότι έχει δικαίωμα στο μέλλον του και οράματα για μια **άλλη κοινωνία**, απεγκλωβίζοντας όμως την αντίστασή του από ποταπές κομματικές μεθοδεύσεις.

Για πρώτη φορά ένα κίνημα αυτόνομο απ' το κράτος, απ' τα κυρίαρχα κόμματα και τον Τύπο, με κύριο χαρακτηριστικό τις δημοκρατικές μαζικές διαδικασίες, κατάφερε μέσα πό την αντίστασή του, να τρέψει την αδιάλλακτη κυβέρνηση σε υποχωρήσεις που ορισμένες φορές έμοιαζαν άτακτες.

Δεν είμαστε όμως νικητές μόνο γιατί δόθηκαν στην Παιδεία 15δς παραπάνω, γιατί καταφέραμε να αναστείλουμε την ίδρυση των ιδιωτικών Α.Ε.Ι., την κατάργηση της επε-

τηρίδας και την απόσυρση των Π.Δ., αλλά γιατί απέναντι στις πολιτικές που μια ζωή βάζουν χέρι στα δικαιώματα της νεολαίας και του λαού, δημιουργήσαμε ένα κίνημα που μάχεται και νικά.

Συνεπώς, βρισκόμαστε σε μια καινούργια αρχή αντίστασης και όχι σ' ένα ευχάριστο διάλειμμα. Η αντίστασή μας συνεχίζεται. Εκλέγουμε μαθητές αγωνιστές, που θα εκφράζουν και θα οργανώνουν την αντίστασή μας, απέναντι στον οποιοδήποτε θα προσπαθήσει να βάλει χέρι στα δικαιώματά μας.

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ...

...(και όχι μόνο)

ΕΠΑ, 5ου, 6ου, 9ου, Ραλλείου, Ιωαννιδείου
Πειραιά

Ενώ το 78% των μαθητών της Ελλάδος συμπλήρωνε τα ερωτηματολόγια για τον εθνικό «διάλογο» για την Παιδεία του κ. Σουφλιά, σύμφωνα με τα επίσημα «στοιχεία» του Υπουργείου («στοιχεία» που συγκεντρώθηκαν πριν καν φύγουν από τα σχολεία τα ερωτηματολόγια για τα γραφεία της Μ.Ε. κάθε Δήμου), στον Πειραιά μια κίνηση μαθητών από έξι σχολεία αποφάσισε να οργανώσει πορεία - διαμαρτυρία την Τετάρτη 24.4 στις 1.00μ.μ.

Αυτή η κίνηση εξέφρασε τη δυσαρέσκεια πολύ περισσότερων μαθητών από αυτούς που τελικά συμμετείχαν στην πορεία. Και αυτό γιατί πρέπει να σκεφθούμε ότι πολλοί μαθητές δε συμμετείχαν λόγω απουσιών (όσοι ήταν πρωινοί), λόγω ακαταλληλότητας της ώρας (όσοι ήταν απογευματινοί) και τέλος —αυτό πρέπει να τονισθεί— λόγω της αντιμετώπισης της κατάστασης από τους Διευθυντές των σχολείων.

Για παράδειγμα πολλοί μαθητές του Ε.Π.Λ. Πειραιά δεν μπόρεσαν να συμμετάσχουν γιατί ο Διευθυντής κ. Ευαγγελινός απαγόρευσε στο θυρωρό του σχολείου να ανοίξει την πόρτα στις 12.50 μ.μ. που κτύπησε διάλλειμα και οι μαθητές είχαν συγκεντρωθεί για να πάνε στην πορεία. Ενώ μισή ώρα πιο πριν είχε διαβεβαιώσει τον Πρόεδρο του Μαθητικού Συμβουλίου ότι η πόρτα θα ανοίξει, στις 12.50 αρνήθηκε να πραγματοποιήσει τη διαβεβαίωσή του, επικαλούμενος εντολές από τη Διευθύντρια του γραφείου της Μ.Ε. Πειραιά κα. Νιαρχάκου.

Όταν η πορεία κατέληξε στα γραφεία της Μ.Ε. και μια αντιπροσωπεία μαθητών συναντήθηκε με την κα Νιαρχάκου, αυτή, όταν οι μαθητές του ΕΠΛ Πειραιά της είπαν ότι καταδικάζουν την συγκεκριμένη ενέργειά της, τους απάντησε ότι πράγματι έδωσε τέτοια εντολή με τη διαφορά ότι ζήτησε απ' τον κ. Ευαγγελινό να πάρει απόφαση ο Σύλλο-

γος των Διδασκόντων. Ο Σύλλογος των Διδασκόντων βέβαια δε ρωτήθηκε...

Ανεξάρτητα με το ποιό από τα δυο πρόσωπα που αναφέρθηκαν στο παράδειγμα φταίει, η ουσία μένει. Και η ουσία είναι η «δημοκρατικότητα» του εθνικού «διαλόγου».

Η «δημοκρατικότητα» που εμποδίζει μαθητές να διαμαρτυρηθούν, «δημοκρατικότητα» που αρνείται να μεταβιβάσει στο Υπουργείο τις απόψεις μιας πορείας μαθητών που διαμαρτύρονται (δηλαδή το ότι δεν απαντούν στα ερωτηματολόγια και καλούν τον κ. Σουφλιά αν θέλει διάλογο πραγματικό να μιλήσει ολοκληρωμένα —όχι με ένα «ναι» ή ένα «όχι» ή με προκατασκευασμένες ερωτήσεις— με τα συλλογικά τους όργανα) εκφρασμένη από τη διευθύντρια της Μ.Ε. Πειραιά, «δημοκρατικότητα» που υπόσχεται αποβολές σε όποιον μαθητή δεν απαντήσει το ερωτηματολόγιο στο 10ο Γυμνάσιο Πειραιά εκφρασμένη από τη Διευθύντρια του Σχολείου. Για να μη μιλήσουμε και για τη «δημοκρατικότητα» του ερωτηματολογίου που σου δίνει τόσες πολλές δυνατότητες ελεύθερης απάντησης και υποβιβάζει τη νοημοσύνη σου...

Με τόση «δημοκρατικότητα» ο κ. Σουφλιάς ας σκεφθεί ότι μάλλον άδικα ξόδεψε τόσα λεφτά στα όμορφα σποτάκια του στην τηλεόραση για να μας πείσει για τη «δημοκρατικότητα» του «διαλόγου» του. Έτσι κι αλλιώς μας έπεισε...

Μαθητής,
από το Ενιαίο Πολυκλαδικό
Λύκειο Πειραιά

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Έρχονται οι Λαμπράκηδες...

Έχουμε επανειλημμένα τονίσει μέσα από τις στήλες των «αντιτετραδίων» ότι πρόθεση της κυβέρνησης είναι η ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης. Και όταν λέμε ιδιωτικοποίηση δεν εννοούμε μόνον την ενίσχυση της ιδιωτικής εκπαίδευσης σε βάρος της δημόσιας όσον αφορά τη δευτεροβάθμια, ή την ίδρυση ιδιωτικών ΑΕΙ και ΤΕΙ στην τριτοβάθμια. Εννοούμε, επίσης, και προς τα εκεί κυρίως στρέφεται η αστική πολιτική στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, την εκχώρηση τομέων της δημόσιας εκπαίδευσης στο ιδιωτικό κεφάλαιο ή, αν όχι την ανοικτή εκχώρηση, τη στενή σύνδεση κάποιων σημαντικών της τομέων με αυτό, με τον ένα ή άλλο τρόπο.

Προς τι, όμως, αυτός ο πρόλογος; Πρόκειται, όπως θα αντιληφθήκατε και από τον τίτλο, για την πρόσφατη «Πρόταση του Ιδρύματος Λαμπράκη για την ενίσχυση του Εκπαιδευτικού Εξοπλισμού».

Σύμψα η πολιτική ηγεσία του τόπου, συμπολίτευση και αντιπολίτευση έσπευσε να χειροκροτήσει τη μεγαλόθυμη πρόταση - προσφορά («Το Ίδρυμα Μελετών Λαμπράκη πήρε την απόφαση, στην περίπτωση που υιοθετηθεί η πρότασή του για εισαγωγή των βιντεομαθημάτων στη Μέση Παιδεία, να εγκαινιάσει την προικοδότηση ελληνικών σχολείων με οθόνες και με τα κατάλληλα μηχανήματα προβολής»), ο δε Γ. Σουφλιάς μίλησε για εκπόνηση από το ΥΠΕΠΘ ενός γενικότερου εκπαιδευτικού τεχνολογικού προγράμματος, το οποίο συσχέτισε με την πρόταση - προσφορά.

Παρ' ότι, ακόμη, το όλο θέμα παραμένει αδιευκρίνιστο όσον αφορά σχεδόν όλες του τις πλευρές (σκόπιμα άλλωστε, έως ότου τύχει της ευνοϊκής αποδοχής της κοινής γνώμης), θα θέλαμε να επιστημάνουμε τα εξής:

1) Το θέμα είναι πολύ σοβαρό και κανείς νοήμων άνθρωπος δεν μπορεί, φυσικά, να το εκλάβει σαν απόρροια της μεγαλοθυμίας ενός «ευαγούς» Ιδρύματος, πόσο μάλλον όταν πρόκει-

ται για το Λαμπράκη, που έπαιζε, παίζει και θα παίζει γνωστό και σημαίνοντα ρόλο στα πολιτικά πράγματα, καθορίζοντας πολιτικές, υλοποιώντας σενάρια, προτείνοντας λύσεις, για την εύρυθμη λειτουργία του αστικού συστήματος, ανελλιπώς εδώ και δεκαετίες.

2) Πρόκειται, εμφανώς, για τη διείσδυση του ιδιωτικού κεφαλαίου (και μάλιστα του περί τα ΜΜΕ ενασχολούμενου) στην πιο «ελκυστική φέτα» της εκπαιδευτικής διαδικασίας (video - πληροφορική) μέσα στα δημόσια σχολεία.

3) Είναι φανερό, ότι —μετά τη φάση της «γενναιόδωρης προσφοράς»— ανοίγει μια τεράστια αγορά, με σοβαρά κέρδη, αφού μάλιστα είναι και παρθένα. Αναφερόμαστε στο κύκλωμα: συγκρότηση και επιμέλεια των βιντεο - μαθημάτων, τεχνική τους επεξεργασία, κατασκευή και πώληση βιντεοκασετών κ.λπ.

4) Ανοίγει ο δρόμος για τον υποσκελισμό των μονίμων εκπαιδευτικών

και για την καταστρατήγηση της επετηρίδας, αφού παραμένει επικινδύνως αδιευκρίνιστο ποιοί θα διδάσκουν τα μαθήματα αυτά, πως θα επιλέγονται, με ποια σχέση εργασίας θα δουλεύουν, ποιοί θα εκπονούν την ύλη των βιντεομαθημάτων και το περιεχόμενό τους, κ.λπ.

5) Από τη σχετική ανακοίνωση του Σουφλιά διαφαίνεται εμμέσως, ότι μέσω των βιντεομαθημάτων το ΥΠΕΠΘ σκέπτεται ότι θα οδηγηθούμε στη μείωση του υπάρχοντος διδακτικού προσωπικού, δηλαδή στην περαιτέρω μείωση των ήδη χαμηλότατων κονδυλίων για την Παιδεία!

Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι πρόκειται για την πρώτη μεγάλης κλίμακας εκχώρηση δραστηριοτήτων της Δημόσιας Δευτεροβάθμιας και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στο ιδιωτικό κεφάλαιο, και σαν τέτοια θα πρέπει να αντιμετωπιστεί και να καταγγελλεί.

Αλλά, θα επανέλθουμε...

Α.Φ.

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

ΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΕΦΟΔΙΑ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η τριτοετής ημερίδα μπορεί, σε αξιωματικό ήρωα, να συμβάλει σημαντικά στη διασφάλιση του εκπαιδευτικού προγράμματος. Αυτό είναι, πάντως, το ελάχιστο αποτέλεσμα που μπορεί να επιτύχει η ημερίδα. Ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

1. ΤΑ ΑΝΙΣΤΑ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΠΗΡΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ, ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΥΠΟΘΕΤΗΘΗΚΕ Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑΣΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΚΟΛΟΝΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΜΕ ΤΑ ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ.

2. ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

3. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΟΣ ΓΝΩΣΕΩΝ

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Η ημερίδα είναι η πρώτη από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών, με σκοπό την ενίσχυση της δράσης των εκπαιδευτικών.

Μπροστά
στα εκπαιδευτικά
συνέδρια

*Η ανασυγκρότηση
του σ.κ. είναι
μονόδρομος*

Συμπληρώνονται δύο χρόνια από τα προηγούμενα συνέδρια των εκπαιδευτικών ομοσπονδιών (ΟΛΜΕ - ΔΟΕ). Δυό χρόνια μεστά γεγονότων, που σημαδέψαν τον κόσμο, αλλά και το «μικρόκοσμο» της ελληνικής εκπαίδευσης.

Οι εξελίξεις στις ανατολικές χώρες, ο πόλεμος στον Κόλπο, οι κυβερνήσεις Τζαννετάκη - Ζολώτα σαν το κυβερνητικό μόρφωμα της συναίνεσης, η απεργία των καθηγητών το καλοκαίρι του '90 και η μαθητική «έφοδος στον ουρανό» το χειμώνα του '91, η δολοφονία του Ν. Τεμπονέρα από τους κρατικούς - παρακρατικούς μηχανισμούς.

Σήμερα, μπροστά στα εκπαιδευτικά συνέδρια, χρειάζεται να ρίξουμε τα μάτια μας στο παρελθόν, ν' αποτιμήσουμε την εμπειρία και τη δράση και να προβάλουμε τη στρατηγική της επόμενης διετίας.

Με νηφάλιο, αλλά και αποφασιστικό τρόπο!

I. Απολογισμός των εκπαιδευτικών συνεδρίων

Το Δ' συνέδριο της ΟΛΜΕ έγινε μέσα σε ιδιόμορφες πολιτικές και συνδικαλιστικές συνθήκες, τον Ιούνιο του '89, ένα χρόνο ακριβώς μετά τη μεγάλη απεργία στο χώρο της Μέσης Εκπαίδευσης και μέσα σε συνθήκες έντονης πολιτικής κρίσης. Η αδυναμία ανάδειξης κυβερνητικού σχήματος από τις εκλογές που είχαν προηγηθεί, δημιουργούσε ένα ρευστό πολιτικό σκηνικό και η αμηχανία των κυρίαρχων παρατάξεων του τρικομματισμού ήταν εμφανής. Ουσιαστικά το συνέδριο δεν γινόταν μέσα στην αίθουσα, αλλά στους διαδρόμους και στα κομματικά γραφεία.

Η συγκρότηση, όμως, της κυβέρνησης Τζαννετάκη από τη Ν.Δ. και το Συνασπισμό προκάλεσε πραγματική σύγχυση στους συνέδρους των κυρίαρχων παρατάξεων. Όλα τα ζητήματα που αφορούσαν την εκπαίδευση, για μια ακόμα φορά, παραπέμφθηκαν στις καλένδες και οι συνέδριοι του τρικομματισμού προσπαθούσαν να διαμορφώσουν τις συμμαχίες τους βάσει των νέων δεδομένων.

Η κρίση που ήδη υπόβοσκε στην παράταξη του ΚΚΕ, τη ΔΕΕ, έγινε ακόμα πιο φανερή. Η αμηχανία των συνεδρών αυτών ήταν ιδιαίτερα εμφανής, αφού η μέχρι τότε πολιτική του ΚΚΕ ήταν μάλλον η προσέγγιση με τις δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ, παρά με αυτές της Ν.Δ.

Το τελικό αποτέλεσμα της ιδιόμορφης αυτής πολιτικής κατάστασης εκδηλώθηκε με την πολιτική σύγκλιση ΠΑΣΚ - ΣΥΝ και την ψήφιση απ' αυτούς ενός «πολιτικού ντοκουμέντου» για το Δ' Συνέδριο. Η αντιφατική αυτή σύγκλιση αποτελούσε μια προσπάθεια απ' τη μεριά του ΣΥΝ να αντισταθμίσει τις φυγόκεντρες τάσεις που αυτόματα διαμορφώθηκαν στις δυνάμεις του, κάνοντας μάλιστα και σοβαρές υποχωρήσεις απέναντι στην ΠΑΣΚ, που βρήκε την ευκαιρία να ανακτήσει το χαμένο κύρος της, ιδιαίτερα μετά τη στάση της στην απεργία του 1988.

Τελικά, όμως, και το «ντοκουμέντο» αυτό δεν μπόρεσε ποτέ μέσα στη ζωή να αποτελέσει κάποιο στοιχείο δράσης για το συνδικαλιστικό κίνημα.

Συμπερασματικά μπορεί κανείς να τονίσει, ότι το Δ' συνέδριο δεν κατάφερε ουσιαστικά να ξεφύγει από την πορεία των προηγούμενων, δεν χάραξε μια συγκεκριμένη στρατηγική για την Ομοσπονδία, δεν ξεκαθάρισε τις θέσεις του κλάδου σε ώριμα πλέον αιτήματα (όπως το ενιαίο μισθολόγιο) και ουσιαστικά κινήθηκε μέσα στη ρευστή και ασαφή κατάσταση που διαμορφώθηκε από τις τότε πολιτικές εξελίξεις.

Έτσι, το Δ' Συνέδριο αποτέλεσε μια κακή αρχή μέσα σε αντικειμενικά ευνοϊκές συνθήκες, ιδιαίτερα μετά από κινητοποιήσεις που κυριολεκτικά συντάραξαν τη χώρα μας.

Βέβαια, η διαφοροποίηση μελών του ΚΚΕ στο Δ.Σ. της ΟΛΜΕ, η δυναμική της απεργίας του 1988, «ιστορικοί» και εκπαι-

δευτικοί λόγοι (διαφορά επιπέδου μαθητικού δυναμικού) προσδιόρισαν μια διαφορετική πορεία ανάμεσα στη ΔΟΕ και την ΟΛΜΕ.

Η πρώτη στάθηκε στο έδαφος της κλασικής ενσωμάτωσης και των συντεχνιακών αγώνων, ενώ η δεύτερη έπιασε με συνέπεια τα όρια της, στα πλαίσια πάντα μιας ρεφορμιστικής αξιοπρέπειας.

II. Η διετία '89 - '91

Η λήξη του Δ' Συνεδρίου και η εκλογή του νέου Δ.Σ. της ΟΛΜΕ φάνηκε προσωρινά ότι σταματάει τις εξελίξεις στην Ομοσπονδία. Όμως η πολιτική κρίση πολύ σύντομα οδήγησε στην κρίση και το Δ.Σ. της ΟΛΜΕ, κρίση που εκδηλώθηκε με τη διάσπαση των δυνάμεων του Συνασπισμού και τη διαμόρφωση νέου συσχετισμού δυνάμεων σ' αυτό.

Ταυτόχρονα ένα νέο πολιτικό σκηνικό διαμορφώνεται. Η δεύτερη εκλογική διαδικασία δεν κατάφερε να αναδείξει, και πάλι, κυβερνητικό σχήμα και οδήγησε στη γνωστή οικουμενική κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Ξ. Ζολώτα. Η κυβερνητική αυτή μεταβολή είχε δυο χαρακτηριστικά. **Απ' τη μια έδειχνε τη βαθειά κοινωνική, οικονομική και πολιτική κρίση που διαπερνούσε την Ελληνική κοινωνία, και από την άλλη την επιθυμία των κυρίαρχων πολιτικών δυνάμεων να ξεπεράσουν την κρίση αυτή μέσα από συναινετικές διαδικασίες.** Υπήρχε, δηλαδή, ουσιαστικά μια συμφωνία σε επίπεδο κορυφής, που έπρεπε όμως να επιτευχθεί και στο κοινωνικό επίπεδο, σαν να ήταν το ίδιο υπεύθυνοι για την κρίση οι εργαζόμενοι όσο και η αστική τάξη. Στην πράξη αυτό σήμαινε μια νέα προσπάθεια για το ξεπέρασμα της βαθειάς αυτής κρίσης, ρίχνοντας νέα βάρη στους εργαζόμενους με μια νέα πολιτική λιτότητας, μόνο που τώρα προσπαθούσαν να πετύχουν και τη συναίνεση των εργαζόμενων στην πολιτική αυτή!

Τελικά, μέσα από διάφορες σκοτεινές συμφωνίες κορυφής, συγκρούσεις γύρω απ' τα πολύκροτα σκάνδαλα κ.λ.π., η τρίτη εκλογική διαδικασία, τον Απρίλη του '90, ανάδειξε αυτοδύναμη κυβέρνηση της Ν.Δ. με οριακή πλειοψηφία, πράγμα όμως που διαμόρφωσε μια νέα κατάσταση στο πολιτικό σκηνικό.

Η ανάληψη της διακυβέρνησης της χώρας από τη ΝΔ βρήκε τον κλάδο των καθηγητών σε αναβρασμό, αφού αμέσως αυτή εφάρμοσε ένα σκληρό θάτσερικό πρόγραμμα. Ταυτόχρονα, το διαφαινόμενο πρόγραμμα σκληρής λιτότητας, βρήκε αντιμετώπους τους καθηγητές, που μέσα από μαζικότερες διαδικασίες γενικών συνελεύσεων, που σε ορισμένες περιπτώσεις ξεπέρασαν και την εποχή του '88, αποφάσισαν μεγάλες κινητοποιήσεις στις εξετάσεις του Ιουνίου, κόντρα στη σκληρή εισοδηματική πολιτική της κυβέρνησης.

Αν και τα «αντιτετράδια» έχουν αναλυτικά τοποθετηθεί στα ζητήματα του περασμένου Ιουνίου, πρέπει να ξανατονιστούν ορισμένες πλευρές γιατί τόσο τα αποτελέσματα των κινητοποιήσεων αυτών, όσο και η στάση των διαφόρων δυνάμεων σ' αυτές θα αποτελέσουν ένα σημαντικό ζήτημα του απολογισμού στο επερχόμενο συνέδριο.

Είναι δεδομένο ότι το συνδικαλιστικό κίνημα στον αγώνα αυτό δέχτηκε μια τακτική ήττα. Όμως, την ήττα αυτή ορισμένοι προσπαθούν να την αναγάγουν σε κύριο ζήτημα, με στόχο να δικαιολογήσουν τη δική τους στάση απεργοσπαστισμού ή ηττοπάθειας, τόσο τον Ιούνιο, όσο και σήμερα. Αναφερόμαστε φυσικά στη ΔΑΚΕ και στις δυνάμεις του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ, που ο ρόλος τους πρέπει να καταγγελλεί με αποφασιστικό τρόπο. Για να απαντήσει κανείς στο ερώτημα αν έπρεπε να γίνει ή όχι η κινητοποίηση του περασμένου Ιουνίου, πρέπει να απαντήσει στο ερώτημα αν έπρεπε και πρέπει να ανατραπεί η πολιτική της λιτότητας που εφαρμόζει η κυβέρνηση. Φυσικά για τη ΔΑΚΕ η απάντηση είναι

αρνητική. Για το ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ όμως; Τελικά φαίνεται, ότι παρά τις φραστικές του αντιρρήσεις, στην ουσία αποδέχεται την πολιτική της λιτότητας, εφαρμόζοντας με ευλαβική πιστότητα την πολιτική της συναίνεσης, έστω και χωρίς τους υπόλοιπους εταίρους της συναίνεσης. Έτσι μόνο μπορεί να εξηγηθεί η ηττοπάθεια που έσπερναν τα στελέχη του, ο ρόλος της γνωστής σφραγίδας ΑΣΓΜΕ, αλλά και η άρνησή του να κινητοποιήσει και άλλα συνδικάτα στην οξυμένη τότε φάση της σύγκρουσης, παρά τη διάθεση των εργαζομένων, όπως έγινε με τις προβληματικές. Πρέπει ακόμα να τονισθεί, ότι ανάλογη στάση κράτησε και η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, που συμπορεύτηκε με το ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ μέσα στη Γ.Σ.Ε.Ε., αλλά και σε άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, οι δυο άλλοι εταίροι του τρικομματισμού ουσιαστικά ενίσχυσαν τη πολιτική πυγμής της ΝΔ, απομόνωνσαν τους καθηγητές απ' τους άλλους εργαζόμενους και έδωσαν τη δυνατότητα στην κυβέρνηση να στήσει τον κατασταλτικό της μηχανισμό, με πρωτοπορεία φυσικά την απεργοδοσιαστική - χαφιεδίστικη στάση της ΔΑΚΕ μέσα στον κλάδο.

Έγιναν λάθη χειρισμών απ' την ΟΛΜΕ; Σίγουρα, πολλά και μεγάλα. Όμως πρέπει κινητοποιήσεις ανέδειξαν τα ζητήματα της εκπαίδευσης για δεύτερη φορά στο επίκεντρο των πολιτικών και κοινωνικών εξελίξεων και έδωσαν το σπινθήρα για ευρύτερες κινητοποιήσεις στο χώρο της παιδείας, όπως φάνηκε απ' τις μαθητικές και σπουδαστικές καταλήψεις.

Εν κατακλείδι: ένας αγώνας δεν έχει μόνο κοντοπρόθεσμες νίκες αλλά και μακροπρόθεσμη προοπτική.

Μετά την τακτική νίκη της η κυβέρνηση θεώρησε ότι είναι κατάλληλο το έδαφος να προχωρήσει στη συντηρητική ανασυγκρότηση στο χώρο της εκπαίδευσης και ο γραφικός πρώην υπουργός Παιδείας Κοντογιαννόπουλος, επεδίωξε να σαρώσει όλες τις κατακτήσεις με το γνωστό πολυνομοσχέδιο. Όμως, για μια ακόμα φορά αποδείχθηκε, ότι υπολόγιζε χωρίς να μετρήσει σωστά τη δύναμη των εργαζομένων και της νεολαίας. Τα πρώτα μέτρα Κοντογιαννόπουλου πυροδότησαν μια πρωτοφανή έκρηξη στο χώρο της νεολαίας, ιδιαίτερα στους μαθητές, που στην κυριολεξία σάρωσε τα κυβερνητικά σχέδια.

Η κινητοποίηση των μαθητών, που παρέσυρε και τους σπουδαστές, φοιτητές και εκπαιδευτικούς, αλλά και ευρύτερα στρώματα της Ελληνικής κοινωνίας, δεν αμφισβήτησε απλά κάποιες επιλογές του Κοντογιαννόπουλου, αλλά αμφισβήτησε συνολικά το πολιτικό σκηνικό, με τα αυθόρμητα έστω χαρακτηριστικά της, αναδεικνύοντας για τρίτη φορά τα ζητήματα της παιδείας στο επίκεντρο των εξελίξεων.

Η κυβέρνηση επιχείρησε να αντιμετωπίσει τις μεγαλειώδεις κινητοποιήσεις με την πυγμή, κινητοποιώντας όλους τους κατασταλτικούς μηχανισμούς, επιχειρώντας να χρησιμοποιήσει και τους καθηγητές σαν τέτοιο μηχανισμό. Μπροστά στη σθεναρή όμως αντίσταση, τόσο των μαθητών όσο και των καθηγητών, έφθασε ακόμα και στη δολοφονία του αγωνιστή σ. Ν. Τεμπονέρα. Γεγονός που λειτούργησε ακόμα πιο καταλυτικά για τις εξελίξεις στην Ελληνική κοινωνία, αφού έπεσε κάθε εκσυγχρονιστικό προσωπείο της δεξιάς, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα το Νίκο Τεμπονέρα στο πάνθεον των λαϊκών αγωνιστών.

Τελικά, η κυβέρνηση, κάτω από την πίεση των πρωτοφανών αντικυβερνητικών κινητοποιήσεων, αναγκάστηκε να καθαιρέσει τον Κοντογιαννόπουλο και να αναδείξει το «συναινετικό» Σουφλιά στη θέση του ΥΠΕΠΘ, ενώ ταυτόχρονα αναιρούσε, έστω και προσωρινά, τα Π.Δ. του πρώτου. Ήταν η πρώτη οπισθοχώρηση που αναγκάστηκε να κάνει η κυβέρνηση, η οποία μέχρι τότε σάρωνε κάθε κατάκτηση των εργαζομένων, αλλά και ευρύτερες κοινωνικές κατακτήσεις με τα γνωστά νομοσχέδια όπως το ασφαλιστικό, τρομοκρατικό, απεργιακό κ.λ.π. Η ήττα αυτή της κυβέρνησης, έδωσε μια ανολοκλήρωτη νίκη στο εργατικό κίνημα

και στους εκπαιδευτικούς, μια ανάσα από τη σκληρή συντηρητική επίθεση. Όμως ο πόλεμος στον Κόλπο τη βοήθησε να ξεπεράσει σχετικά ανώδυνα την ήττα της αυτή και της έδωσε επίσης τη δυνατότητα να συνεχίσει την αντιδραστική της επέλαση ενάντια στους εργαζόμενους.

III. Η σημερινή κατάσταση και τα Συνέδρια

Το τελευταίο διάστημα ορισμένα σημαντικά γεγονότα έχουν σημαδέψει τη διεθνή και εσωτερική πολιτική σκηνή. Η επισημοποίηση της καπιταλιστικοποίησης των χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού», ο πόλεμος στον Κόλπο και η «νέα τάξη» του Μπους και των συμμάχων του, η ανακίνηση μειονοτικών ζητημάτων στα Βαλκάνια και τόσα άλλα, έχουν δημιουργήσει έναν αρνητικό κλοιό για τους λαούς και έχουν δώσει ώθηση στο νεοφιλελεύθερο - συντηρητικό άνεμο.

Στη χώρα μας το κλίμα αυτό συνοδεύεται με μια επιταχυνόμενη προσπάθεια απ' τη μεριά της κυβέρνησης για ανασυγκρότηση, ιδιαίτερα εν όψει της ΕΟΚικής ολοκλήρωσης, ιδιαίτερα τώρα που οι επισημάνσεις των Βρυξελλών κρούουν τον κώδωνα της περιθωριοποίησης της ελληνικής οικονομίας μέσα στην Κοινότητα. Οι οραματισμοί της κυβέρνησης Μητσοτάκη για συμμετοχή στη λεία του πολέμου αποδείχτηκαν φρούδες ελπίδες, αφού οι «σύμμαχοι» απ' την πρώτη στιγμή έδειξαν προς τα πού στρέφουν τα βλέμματά τους. Παρά την ανάσα του ΕΟΚικού δανείου, οι επιλογές της άρχουσας τάξης περιορίζονται μόνο σε πιο αντιδραστικές και πιο αυταρχικές λύσεις λιτότητας και τρομοκρατίας για τους εργαζόμενους.

Όσο για τους εταίρους του τρικομματισμού, αυτοί ακόμα ψάχνονται για δευτερεύοντα ή τριτεύοντα ζητήματα, αποδεχόμενοι ουσιαστικά το ρόλο του συναινετικού κομπάρσου, κάτω απ' την μπαγκέτα του Μητσοτάκη.

Το συνδικαλιστικό κίνημα, ευνοημένο από τη γραφειοκρατικοποιημένη ηγεσία του, σύρεται σε πρωτοφανείς ήττες «εργασιακής ειρήνης», που βαφτίζονται ανερυθρίαστα «ώριμες επιλογές των εργαζομένων»!

Και η παιδεία; Ο Μεγάλος Ασθενής, σύμφωνα με τις δηλώσεις όλων των ηγετικών παραγόντων; Αφήνεται να αργοπεθαίνει μέσα στο οικονομικό της τέλμα, μέσα σε διαλόγους - παρωδία που οργανώνει ο «συναινετικός» Σουφλιάς και διάφορες εταιρείες δημοσκοπήσεων, μέχρις ότου κάποια στιγμή όλοι μαζί να αναφωνήσουμε: «Η δημόσια εκπαίδευση απέθανε, ζήτω η ιδιωτική».

Μέσα σ' αυτές τις δύσκολες συνθήκες διεξάγονται τα εκπαιδευτικά Συνέδρια.

Οι απεργοδοσιαστικές δυνάμεις της ΔΑΚΕ αποτελούν στον κλάδο των εκπαιδευτικών την αιχμή του δόρατος της ιδιωτικοποίησης και ενός τυφλού συντεχνιασμού.

Η ανυποληψία της ΠΑΣΚ αυξάνει από τις εσωτερικές τριβές των εκσυγχρονιστών και των αντιδεξιών, αντίθεση όμως που παραμένει στα πλαίσια του τρικομματισμού και της ενσωμάτωσης.

Στο χώρο του Συνασπισμού, η αποστράτευση, η σύγχυση και το ανανεωτικό - χασοτικό πνεύμα συμπλέκονται με τις εσωτερικές σφαγές για την ανάδειξη στα όργανα.

Η κυρίαρχη ιδεολογία και πρακτική προσπαθεί εναγώνια να μετασχηματίσει τις πολιτικές της νίκες σε ιδεολογική κεφαλαιοποίηση και ν' αποδείξει ότι δεν γίνεται τίποτα, ότι η πολιτική της είναι μονόδρομος, ότι το μόνο φάντασμα που κινείται πάνω από τον κόσμο είναι αυτό του... Άνταμ Σμιθ, του ξέφρενου κέρδους και των «κοινωνιών της αγοράς».

Εμείς; Εμείς που θεωρούμε πως η συντηρητική επέλαση μπορεί και πρέπει να φρεναριστεί; Που νομίζουμε πως η υπεράσπιση του δημόσιου χαρακτήρα της εκπαίδευσης, των εργασιακών κατα-

κτήσεων και η ενδυνάμωση των σωματείων είναι βασικά ζητήματα πάλης.

Που δεν πάσχουμε από την «μηχανιστική αιτιοκρατία» και την ιδεαλιστική σύγχυση των αντιπάλων της, οι οποίοι θεωρούν την κίνηση των μαζών και τον ανθρώπινο παράγοντα την πλέον αμελητέα κοινωνική παράμετρο; Που χωρίς να είμαστε αθεράπευτα αισιόδοξοι είμαστε αθεράπευτα υπέρ του σχεδιασμένου αγώνα;

Στο «διά ταύτα»...

1. Πρέπει να καταστεί μπροστά στα συνέδρια, απολύτως σαφές ότι οι γραφειοκρατικές ηγεσίες των **ΔΟΕ - ΟΛΜΕ, με αυτόν ή τον άλλο τρόπο, έχουν πιάσει την ανώτατη ταχύτητά τους.** Η όποια αλλαγή πλεύσης της πορείας του σ.κ. συνδέεται πρώτα απ' όλα με την αλλαγή πολιτικής και με αντικατάσταση των «τιμονιέρηδων».

2. Το παραπάνω έχει άμεση σχέση με την **ταξική ανασυγκρότηση** σ' επίπεδο βάσης. Οι ηγεσίες δεν βρέθηκαν στην θέση τους πραξικοπηματικά. Αντανακλούν το σημερινό συσχετισμό δυνάμεων («οι λαοί έχουν τους ηγέτες που τους αξίζουν»). Είναι χαρακτηριστικό στοιχείο ότι η γκρίνια και οι αγάσεις στον εκπαιδευτικό χώρο εκπορεύονται από τους οπαδούς και υποστηρικτές της τρικομματικής συναίνεσης.

3. Η ταξική ανασυγκρότηση του εκπαιδευτικού κινήματος, η αναγέννησή του και η διαμόρφωση των όρων για ν' απαντήσει αποτελεσματικά στη συντηρητική ανασυγκρότηση δεν μπορούν

να επιτευχθούν παρά μόνο από τη γέννηση, ανάπτυξη και δράση μιας ισχυρής **αριστερής και ριζοσπαστικής αντιπολίτευσης**, σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο, στο σχολείο, παντού. Η αριστερή αντιπολίτευση, δηλαδή η συλλογική έκφραση σ' ανώτερο επίπεδο της κοινής προσπάθειας των ανυπότακτων και ζωντανών δυνάμεων, δεν μπορεί να ειπωθεί σαν μια νέα, αθροιστικά, δύναμη· αλλά σαν μοχλός για την ταξική ανασυγκρότηση, σαν ο καταλύτης, η συλλογική μνήμη, η συνείδηση του κλάδου.

4. Απαραίτητος όρος για τα παραπάνω είναι το διπλό στοιχείο: της «προγραμματικής κατεύθυνσης» και της «κρίσιμης μάζας». Χρειάζεται οι άνθρωποι και οι αριστερές κινήσεις στην εκπαίδευση ν' αρνηθούν τον τακτικισμό, το συντεχνιασμό, τη γεωγραφική απομόνωση, καθώς και τις αντιστορικές φλυαρίες ότι «μόνοι μας πορευόμαστε». Χρειάζεται ακόμα να επιμείνουμε στην κατεύθυνση της όλο και πιο σοβαρής και αποτελεσματικής συσπείρωσης σ' επίπεδο βάσης και «κορυφής».

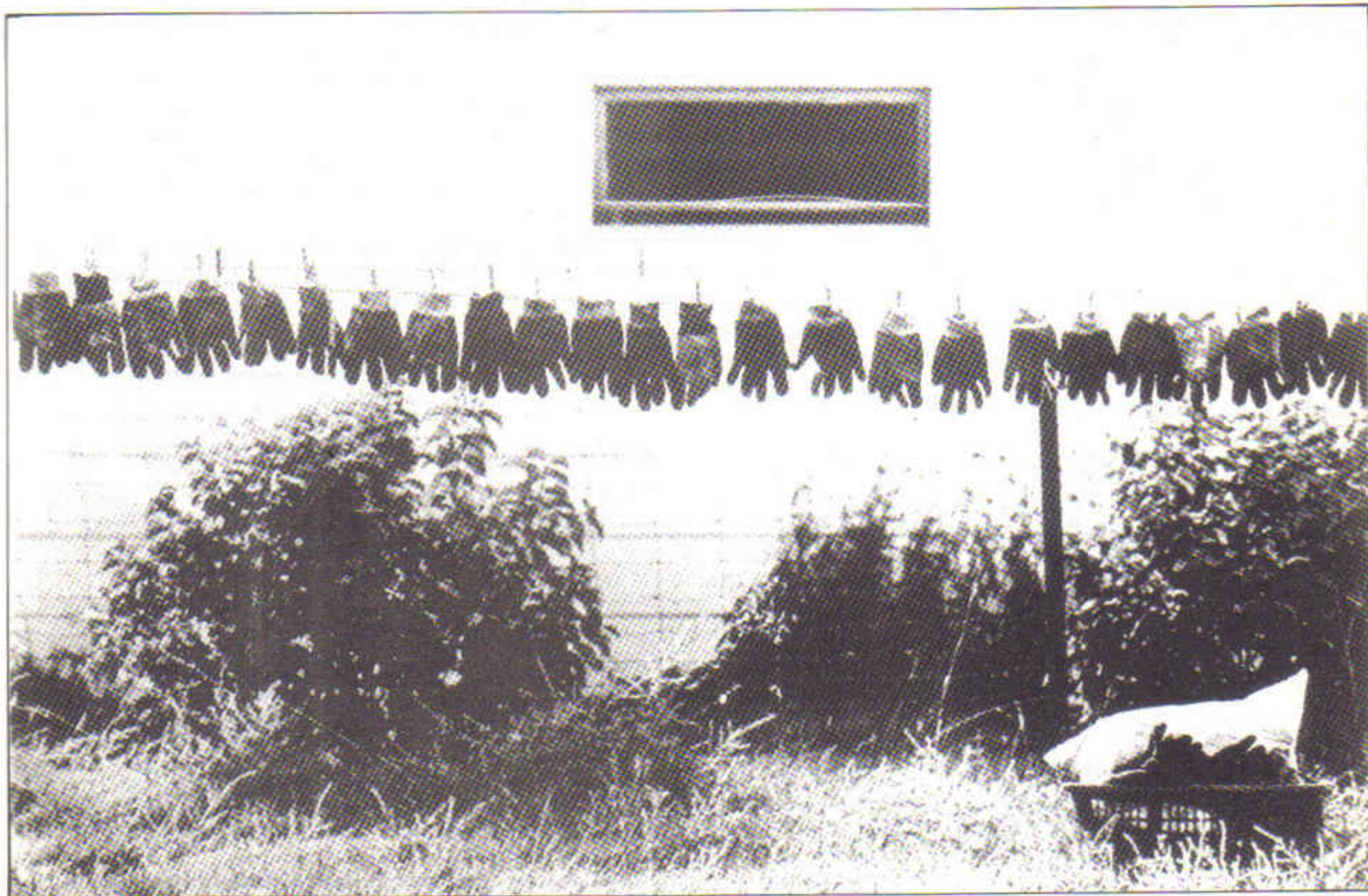
5. Το ντοκουμέντο που προκρίθηκε ύστερα από συζήτηση για την «ενότητα και ανασυγκρότηση» των εκπαιδευτικών κινήσεων είναι σοβαρό δείγμα γραφής και προοπτικής.

6. Απέναντι στη συντηρητική ανασυγκρότηση και την γραφειοκρατία στο σ.κ., η ανανη εκπαιδευτική πραγματικότητα θα είμαστε οι φταίχτες.

* Υπεράσπιση των κατακτήσεων!

* Φρένο στη συντηρητική επίθεση!

Ανασυγκρότηση και Αριστερή Αντιπολίτευση παντού!

Θέσεις

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Οι δρόμοι του πετρελαίου
Λ. Αλτουσέρ (1918-1990)

Της Σύνταξης: Άνεργοι στη χώρα των
θανιάτων

Ηλίας Ιωακείμογλου και Γιάννης Μη-
λιός: Οι δρόμοι του πετρελαίου:
Αντιθέσεις και συγκλίσεις

Τάσος Κυπριανίδης: Τα σημάδια μιας
νέας αυγής (Σημειώσεις για την
κρίση στον Κόλπο)

Λουί Αλτουσέρ: Για τον Μαρξ και τον
Φρόντ

Ετιέν Μπαλιμπάρ: Λουί Αλτουσέρ: μια
βιογραφική σημείωση

Ανδριάννα Βλάχου: Επαναπροσδιορίζο-
ντας τη διαδικασία της εκπαί-
δευσης στον καπιταλισμό

Γιάννης Μηλιός και Ηλίας Ιωακείμο-
γλου: Το ελληνικό εφοπλιστικό
κεφάλαιο (Η θέση και ο ρόλος
του στην ελληνική και τη διεθνή
οικονομία)

Ανέστης Ταρπάγκος: Αντικαπιταλιστική
Αριστερά και εργατικό κίνημα

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1991

35

ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Έγινε στις 14 Απρίλη στο Πολυτεχνείο συνάντηση καθηγητών της Δημόσιας Εκπαίδευσης. Η συνάντηση αυτή, που είχε προγραμματιστεί πριν απ' τις διακοπές του Πάσχα, είχε δύο στόχους. Να συζητήσει την εκπαιδευτική συγκυρία και να βάλει τις βάσεις για το συντονισμό των αγωνιστικών δυνάμεων του κινήματος στο χώρο της ΟΛΜΕ.

Στη συνάντηση πήραν μέρος αρκετοί καθηγητές, τόσο απ' την Αθήνα όσο και από την επαρχία.

Δεν είναι βέβαια η πρώτη φορά που έγιναν τέτοιες συζητήσεις με ανάλογα θέματα. Ουσιαστικά η διαδικασία αυτή ξεκίνησε από τη μεγάλη απεργία του '88 και πέρασε μια πολύμορφη και ιδιόμορφη πορεία. Στη διάρκεια της τρίχρονης αυτής πορείας έγιναν αρκετές συγκεντρώσεις, έχουν συζητηθεί αρκετά σοβαρά θέματα της εκπαίδευσης και έχουν γίνει αρκετές παρεμβάσεις σε διάφορες φάσεις κινητοποιήσεων ή εκλογών.

Οι συναντήσεις αυτές έδωσαν αρκετές εμπειρίες, θετικές και αρνητικές. Βοήθησαν σημαντικά στη συγκρότηση των διάσπαρτων δυνάμεων στις τοπικές ΕΛΜΕ, με τη δημιουργία τοπικών κινήσεων, ενίσχυσαν την αριστερή ταξική παρέμβαση μέσα σε συνελεύσεις ή κινητοποιήσεις και έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην αποδέσμευση δυνάμεων από το χώρο του ρεφορμισμού.

Ταυτόχρονα, όμως, η πορεία αυτή παρουσίαζε και αρνητικές πλευρές αφού δεν είχε επιτευχθεί ένας πραγματικός συντονισμός των δυνάμεων σε πανελλαδικό επίπεδο, με αποτέλεσμα οι παρεμβάσεις αυτές να τρέχουν ουσιαστικά πίσω απ' τα γεγονότα και όχι να διαμορφώνουν νέα δεδομένα.

Πολλές φορές, αντιλήψεις μικροκομματισμού, ψευτοηγεμονισμού, ο φόβος του «καπελλώματος» και τοπικιστικές αντιλήψεις, αποτέλεσαν εμπόδιο για την ουσιαστική συγκρότηση των δυνάμεων αυτών, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται συχνά φαινόμενα διαλυτισμού, μιζερίας και απογοήτευσης, και έτσι να αποδυναμώνεται μια σωστή προοπτική για το μαχόμενο συνδικαλιστικό κίνημα.

Η τελευταία όμως συνάντηση είχε ποιοτικά διαφορετικά χαρακτηριστικά. Το επίπεδο στις συζητήσεις ήταν αρκετά ψηλό, η διάθεση για συντονισμό ξεπερνούσε τις αναστολές ή και τις φοβίες ορισμένων συναγωνιστών. Η συνάντηση αυτή έβαλε τις βάσεις για μια σοβαρή και αποφασιστική παρέμβαση.

Πολλές είναι οι αιτίες για την νέα πορεία που διαφαίνεται. Η σημερινή πολιτική και εκπαιδευτική συγκυρία, με την ολομέτωπη επέλαση του συντηρητικού νεοφιλελευθερισμού, αναγκάζει σε μια απάντηση συλλογική, πέρα απ' τους κινδύνους αποστράτευσης που εμφανίζονται σε εποχές κρίσης, τη στιγμή μάλιστα που μέσα απ' το στημένο «διάλογο» του Σουφλιά είναι φανερό ότι θα επιδιωχθεί να σαρωθούν όλες οι κατακτήσεις του κλάδου (επετηρίδα, αξιολόγηση, κ.λπ.)

Ταυτόχρονα οι αρνητικές εμπειρίες του περασμένου χειμώνα, όπου το αγωνιστικό αυτό κομμάτι της εκπαίδευσης δεν μπόρεσε να βάλει συγκροτημένα και τη δική του σφραγίδα, πέρα από επί μέρους παρεμβάσεις, κατάδειξε ακόμα περισσότερο την ανά-

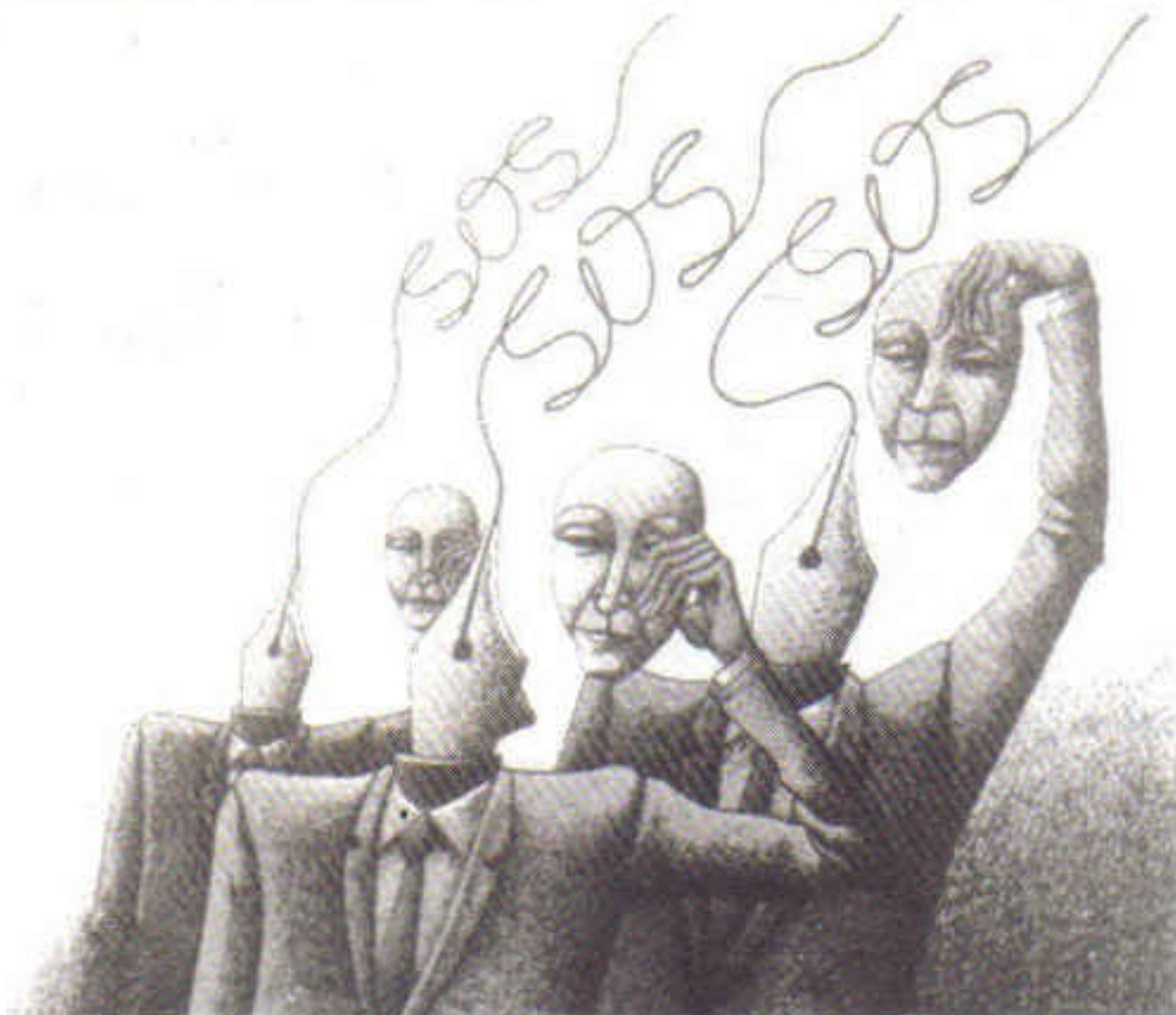
Δύο δοκίμια για την
ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΤΑΠΙΞΗ

ΖΑΝ ΛΑΦΟΝΤΡΕ/ΓΙΑΡ
ΡΕΚΒΙΕΜ
ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΧΑ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Βιβλία που λάβαμε

γκη της ενιαίας πορείας.

Τέλος, μέσα απ' τη τρίχρονη αυτή διαδικασία ξεπεράστηκαν σε μεγάλο βαθμό οι προκαταλήψεις που υπήρχαν, νέες δυνάμεις έχουν αναδειχθεί, ωρίμασαν δηλαδή και οι συνειδήσεις εκείνων που έκφραζαν τη δυσπιστία τους, ενώ κάποιοι «μόνιμα» καχύποπτοι έχουν εγκαταλείψει το κίνημα ή έχουν επιστρέψει στην αγκάλη του ρεφορμισμού.

Όπως αναφέραμε και πιο πάνω, η συνάντηση στις 14 Απρίλη είχε σαφώς διαφορετικά ποιοτικά χαρακτηριστικά. Αυτό επισφραγίστηκε και με τις αποφάσεις της. Σύμφωνα με τις αποφάσεις αυτές, που πάρθηκαν μετά από αναλυτική συζήτηση, εκλέχτηκε μια προσωρινή συντονιστική επιτροπή με τα εξής καθήκοντα:

— Πρώτον, να διαμορφώσει ένα κείμενο - πρόταση, προς τις κινήσεις, ομάδες, ή ανένταχτους συνδικαλιστές, για συζήτηση πάνω σε όλα τα ζητήματα της εκπαίδευσης και της σημερινής κατάστασης.

— Δεύτερον, να διαμορφώσει μια διακήρυξη μπροστά στο Ε' συνέδριο της ΟΛΜΕ, για κοινή παρέμβαση όλων των αριστερών δυνάμεων που θέλουν και μπορούν να ενωθούν στη σημερινή φάση.

— Τρίτον, να οργανώσει μια συνδιάσκεψη στις αρχές του Οκτώβρη με ευρύτερες διαδικασίες, όπου αν είναι δυνατόν, αντιπρόσωποι απ' όλες τις κινήσεις που υπάρχουν πανελλαδικά να οργανώσουν πιο αποφασιστικά το συντονισμό τους και τη διαμόρφωση κοινών θέσεων.

Η συντονιστική επιτροπή που εκλέχτηκε συνεδρίασε στις 28 Απρίλη, διαμόρφωσε το κείμενο προς τις κινήσεις για τη διακήρυξη για το Ε' Συνέδριο, ενώ είχε ήδη κυκλοφορήσει ανακοίνωση για το «διάλογο» του υπουργού παιδείας.

Συνοψίζοντας την τελευταία εμπειρία, μπορούμε να εκτιμήσουμε, ότι η συνάντηση αυτή άνοιξε μια θετική προοπτική. Χωρίς να δημιουργούνται χαμόγελα ευφορίας και θριαμβολογίες, χωρίς όμως ταυτόχρονα γκρίνια και προκαταλήψεις, το αγωνιστικό κομμάτι της εκπαίδευσης, μέσα από προγραμματικές συγκλήσεις και ανάλογη πρακτική, μπορεί και πρέπει να προχωρήσει στην κατεύθυνση αυτή.

Τα «αντιτετράδια της εκπαίδευσης» αισθάνονται την ανάγκη να τονίσουν, ότι θα συμβάλλουν όσο μπορούν στην κατεύθυνση αυτή, κάτι άλλωστε που μέχρι σήμερα αναμφισβήτητα το έχουν κάνει με όλες τους τις δυνάμεις. Ελπίζουμε, ότι ανάλογη θα είναι η στάση και των υπόλοιπων συνιστωσών του κινήματος. Άλλωστε η πράξη θα καθορίσει αν τελικά η πορεία αυτή είναι επιθυμητή από όλους ή είναι μια πρόσκαιρη σύμπραξη, ιδιαίτερα σήμερα μπροστά στο Ε' Συνέδριο της ΟΛΜΕ και στις εκλογές του νέου Δ.Σ.

Υ.Γ. Ευχαριστούμε όλους τους συναγωνιστές που τοποθετήθηκαν τόσο θετικά για τα «αντιτετράδια» στη συνάντηση του Πολυτεχνείου. Υποσχόμαστε να είμαστε στην πρώτη γραμμή του μάχιμου κόσμου της εκπαίδευσης. Φαίνεται ότι ο κύκλος των φίλων μας όλο και μεγαλώνει, προς μεγάλη λύπη των εχθρών μας...

«Θ»

ΝΙΚΟΥ ΜΟΛΟΧΑ

ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΔΑΡΙΟΥ...

και άλλα επαγγέλματα
από παλιά καρτποσταλ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΝΕΟΥ ΕΚΣΤΡΩΤΗ
ΑΘΗΝΑ 1980

ΑΝΤΙΤΕΤΡΑΔΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

στη Συνεδριτική
ανακατανομή...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΝΕΟΥ ΕΚΣΤΡΩΤΗ
ΑΘΗΝΑ 1980

Φοιτητικές
Εκλογές 1991

Τι έχει
αλλάξει;

Τρεις μήνες μετά τη νεολαιίστικη έκρηξη

Όταν τα «αντιτετράδια» θα κυκλοφορούν, οι φοιτητικές εκλογές (8 Μαΐου) θα έχουν ήδη γίνει. Έτσι, και αφού δεν έχουμε τη —χρονική— δυνατότητα να σχολιάσουμε τα αποτελέσματά τους, απευθυνθήκαμε στα αριστερά σχήματα, παρατάξεις, συσπειρώσεις που δρουν μέσα στο φοιτητικό κίνημα και τους ζητήσαμε να μας αναπτύξουν τις απόψεις τους για τη σημερινή συγκυρία στην Ανώτατη Εκπαίδευση, όπως αυτή διαμορφώνεται τρεις μόλις μήνες μετά τη νεολαιίστικη έκρηξη. Οι θέσεις τους, που ακολουθούν, στην κρίση σας (μας).

Κόντρα στο Θέατρο του «διαλόγου» και τη συνδιοίκηση

Βρισκόμαστε λίγο πριν τις φοιτητικές εκλογές της 8 Μάη, ενώ το πολιτικό σκηνικό φορτίζεται καθημερινά από την ένταση της παραδοσιακής διπολικής αντιπαράθεσης, οι λαϊκές μάζες ασφυκτούν κάτω από το βάρος της αντιλαϊκής πολιτικής της κυβέρνησης, ενώ το σύστημα αναζητά αγωνιωδώς λύσεις στα προβλήματα που το ίδιο έχει συσσωρεύσει και αναπαράζει, πάντα σε βάρος των εργαζόμενων.

Οι όροι της εκλογικής αναμέτρησης στο φοιτητικό χώρο, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, καθορίζονταν κυρίως από το πολιτικό κλίμα που διαμορφωνόταν στην κεντρική πολιτική σκηνή από τις κυρίαρχες δυνάμεις, και κατά δεύτερο από τις ιδιαιτερότητες του χώρου. Η παράταξη της ΝΔ κατάφερε αρκετά νωρίς να εισπράξει τη δυσαρέσκεια των φοιτητών απ' την πολιτική της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, εμφανίζοντας μια συνεχή ανοδική τάση του εκλογικού της ποσοστού, που μόλις πέρσι ανακόπηκε. Αντίστοιχη πτωτική τάση, που ανακόπηκε πέρσι, εμφάνιζε η παράταξη του ΠΑΣΟΚ, ενώ η πάλαι ποτέ πρώτη ΠΣΚ κατακερματίστηκε μετά τις εξελίξεις στις ανατολικές χώρες και τη διάσπαση στο εσωτερικό της, παίρνοντας θέση ανάλογη μ' αυτή που έχει ο ΣΥΝ στην κεντρική πολιτική σκηνή.

Οι φετινές φοιτητικές εκλογές γίνονται κάτω από νέα πολιτικά δεδομένα. Είναι οι πρώτες που γίνονται μετά από ένα χρόνο Δεξιάς στην κυβέρνηση και μάλιστα μετά από μια σοβαρή αντιπαράθεση κυβέρνησης και σπουδάζουσας νεολαίας. Φυσικό λοιπόν είναι να αποτελούν ένα πολιτικό γεγονός που αντιμετωπίζεται με την ανάλογη σοβαρότητα απ' τις κυρίαρχες δυνάμεις, αγώνες και να επιβάλει μια ημερομηνία εν μέσω «εθνικού διαλόγου» για την Παιδεία.

Έχει βέβαια τους λόγους της η κυβέρνηση να μεθοδεύσει με αυτό τον τρόπο την παρέμβασή της στις φοιτητικές εκλογές. Κατ' αρχή έχει μεγάλη ανάγκη, ιδιαίτερα σήμερα που η αποτελεσματικότητά της σαν κυβερνητική λύση αμφισβητείται, να δείξει ότι καλά κρατεί, χρησιμοποιώντας ένα ευνοϊκό γι' αυτήν εκλογικό αποτέλεσμα. Κατά δεύτερο, χρειάζεται να διατηρήσει το βασικό όγκο των φοιτητών - εκλεκτόρων της παράταξής της για να μπορέσει αποτελεσματικά να παρέμβει στις πρυτανικές εκλογές που γίνονται αμέσως μετά και να κερδίσει τις περισσότερες δυνατές θέσεις. Η απομάκρυνση των εκλογών απ' το αρνητικό για την κυβέρνηση κλίμα, των δολοφονιών και των ασφυξιογόνων, σε συνδυασμό με το προφίλ «διαλλακτικότητας» και «διαλόγου» που προσπαθεί να δείξει, λειτουργούν στην κατεύθυνση μείωσης της μεγάλης φθοράς που εμφάνιζε η παράταξη της Δεξιάς το προηγούμενο διάστημα. Φυσικό επόμενο είναι η ΔΑΠ να προσπαθήσει να πλασαριστεί σαν εκείνη η παράταξη που με πλήθος προτάσεων μπορεί να σηκώσει το βάρος του «εθνικού διαλόγου» για την Παιδεία, αποφεύγοντας πολιτικές αναφορές στη συνολική πολιτική της κυβέρνησης, πολιτική με την οποία η σπουδάζουσα νεολαία συγκρούστηκε το προηγούμενο διάστημα.

Η παράταξη του ΠΑΣΟΚ θα προσπαθήσει να καρπωθεί τη φθορά της δεξιάς παράταξης. Στόχος της, ν' ανασυγκροτήσει τις δυνάμεις της στο φοιτητικό χώρο και να συνεχίσει πιο αποφασιστικά την ανοδική τάση που εμφάνισε στις περσινές εκλογές. Με

την εκμετάλλευση απ' την ΠΑΣΠ του δυσμενούς για την κυβέρνηση πολιτικού κλίματος και την προβολή της σαν την παράταξη του κόμματος που παραδοσιακά μπορεί να διεκδικήσει την κυβέρνηση σε συνδυασμό με την υπευθυνότητα της στα θέματα της Παιδείας, επιδιώκει να αυξήσει το εκλογικό της ποσοστό. Μια αύξηση που θα δώσει στο ΠΑΣΟΚ τη δυνατότητα να μιλήσει για την αντίστροφη μέτρηση που άρχισε απ' τους σπουδαστικούς χώρους.

Ο ΣΥΝ βρίσκεται σε αρκετά δύσκολη φάση. Δεν τον ευνοεί ούτε το πολιτικό κλίμα, ούτε ο «εθνικός διάλογος», ούτε οι δυνάμεις που του έχουν απομείνει στο φοιτητικό χώρο. Η αγωνία του είναι έκδηλη από τις προτάσεις του είτε για εκλογές κατά σύλλογο (πρόταση μείωσης της πολιτικής τους σημασίας), είτε για καταγραφή του στους «διάφορους» προφανώς για να αποφύγει τη χρέωση με ένα δυσμενές εκλογικό αποτέλεσμα.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ Φ.Κ.

ενάντια στην ΕΞΑΡΤΗΣΗ, ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ

Οι δυνάμεις της ΚΝΕ - Γράψα και των Συσπειρώσεων στις πιο πολλές σχολές θα συμμετέχουν από κοινού στις εκλογές, προβάλλοντας το «μπλοκ των καταλήψεων» και αποφεύγοντας να σταθούν συγκεκριμένα σε ζητήματα πολιτικού προσανατολισμού, όπως είναι το ζήτημα του «διαλόγου» ή το ζήτημα της συνδιοίκησης, που αμέσως μετά στις πρυτανικές σχολές θα τεθεί επί τάπητος.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι, πώς θα βαρύνουν τα πολιτικά δεδομένα που καθορίζουν την ερχόμενη αναμέτρηση, με ποιο ειδικό βάρος το καθένα απ' αυτά, πώς θα χρωματίσει η φοιτητική ψήφος το πολιτικό γεγονός των εκλογών.

Στην κεντρική πολιτική σκηνή είναι δεδομένη η δυσαρέσκεια που έχει συσσωρεύσει η κυβέρνηση με την πολιτική της. Άλλο τόσο η σχέση που εμφανίζεται ανάμεσα στην κυβέρνηση και στους «οικουμενικούς» συνεταιρίτες της, δεν βοηθάει στο να εκφραστεί το πραγματικό μέγεθος της φθοράς που έχει υποστεί. Από την άλλη, είναι και ο «εθνικός διάλογος» στη μέση, στον οποίο οι αντιπολιτευόμενοι θιασώτες του θα πρέπει να σταθούν με αίσθημα ευθύνης!

Το δεύτερο ζήτημα που θα επιδράσει είναι η σύγκρουση κυβέρνησης και σπουδάζουσας νεολαίας. Βέβαια, έχουν πάρει τα μέτρα τους. Φροντίζουν όλοι να μειώσουν το ειδικό βάρος αυτού του ζητήματος. Γιατί εδώ, εκτός απ' την κυβέρνηση, έχει λερωμένη τη φωλιά της και η αντιπολίτευση. Και φυσικά το ζήτημα

αυτό δεν αναδεικνύεται, όπως προσπαθούν κάποιες δυνάμεις, περιφέροντας τον εαυτό τους με το αυτοκόλλητο του καταληψία. Ισχυροποιείται σαν πολιτικό δεδομένο μέσα απ' την ανάδειξη των πολιτικών ζητημάτων που ανάδειξε η πάλη της νεολαίας και μέσα απ' την προβολή της προοπτικής και του προσανατολισμού που πρέπει να έχει από δώ και μπρός.

Γεγονός είναι ότι ο αγώνας που έγινε άφησε παρακαταθήκες, δεν ήταν όμως αρκετός ώστε να ανατρέψει στον όποιο βαθμό το κλίμα που έχει διαμορφωθεί, τις πολιτικές αντιλήψεις που έχει επιβάλει ο ρεφορμισμός με την κυριαρχία του στο κίνημα όλα αυτά τα χρόνια. Είμαστε στη φάση που πρέπει να παλευτούμε με συνέχεια και συνέπεια οι ρεφορμιστικές αντιλήψεις μέσα στις φοιτητικές μάζες σε σύνδεση με την ίδια την πάλη. Αν αυτό δεν γίνει, θα συνεχίσει το Φ.Κ. να πορεύεται με εκρήξεις που θα τις διαδέχονται περίοδοι ύφεσης, μέσα στις οποίες θα αμφισβητούνται οι όποιες κατακτήσεις της προηγούμενης περιόδου, χωρίς να διαφοροποιούνται, από άποψη ουσίας, οι πραγματικοί πολιτικοί συσχετισμοί.

Η σπουδάζουσα νεολαία, διεκδικώντας τα δικαιώματά της στη μόρφωση και τη δουλειά, αντιστεκόμενη στην πολιτική των ταξικών φραγμών, ήρθε σε σύγκρουση με την πολιτική της λιτότητας, της καταστολής, της εξάρτησης. Έχει κάθε λόγο να εκφραστεί πολιτικά στις ερχόμενες εκλογές, αμφισβητώντας την αντιλαϊκή πολιτική της κυβέρνησης, αλλά και την ομοψυχούσα αντιπολίτευση. Έχει κάθε λόγο να καταγγείλει το θέατρο του «εθνικού διαλόγου», να βγει έξω απ' το παζάρι για τις καρέ στις ερχόμενες εκλογές, αμφισβητώντας την αντιλαϊκή πολιτική της κυβέρνησης, αλλά και την ομοψυχούσα αντιπολίτευση. Έχει κάθε λόγο να καταγγείλει το θέατρο του «εθνικού διαλόγου», να βγει έξω απ' το παζάρι για τις καρέ στιγμή και ούτε σκοπεύουμε

να παραμείνουμε πολιτικά, πόσο μάλλον να πάμε πιο πίσω απ' το επίπεδο των πολιτικών δεδομένων που οι ίδιες οι φοιτητικές μάζες κατοχύρωσαν με τον αγώνα τους.

Θέλουμε να τονίσουμε ακόμη πιο αποφασιστικά την άποψή μας για πολιτικοποιημένο φοιτητικό κίνημα που θα υπερασπίζει τα δικαιώματά του σε σύνδεση με την αμφισβήτηση της Παιδείας της εξάρτησης και του κεφαλαίου, σε σύνδεση με την υπεράσπιση των λαϊκών συμφερόντων, κόντρα στην πολιτική της εξάρτησης, της εκμετάλλευσης, της καταπίεσης.

Θέλουμε τις φοιτητικές μάζες στο προσκήνιο των εξελίξεων, κόντρα σε λογικές συνδιαχείρισης, συνδιοίκησης, μετατροπής τους σε ψηφοφόρους και οπαδούς της εκπροσώπησης.

Το φοιτητικό κίνημα δεν πάσχει ούτε από μαζικά πολυτασικά σχήματα, ούτε από τις αντίστοιχες καρέκλες που θα μπορούσαν να τους αντιστοιχούν. Αρκετή ποικιλία τέτοιων σχημάτων διέθετε την τελευταία δεκαετία. Ούτε αντίστοιχα ήταν οι έδρες στην Ε-ΦΕΕ ή στα Δ.Σ. που διέθεταν οι κυρίαρχες δυνάμεις που καθόρισαν το αν θα αναπτυχθούν οι αγώνες. Πάσχει από την έλλειψη μιας ισχυρής πολιτικής παρέμβασης με συνέχεια και συνέπεια, που θα κινείται στην κατεύθυνση όξυνσης της κρίσης της εκπαίδευσης, που θα συνδέει τα προβλήματα με τη συνολική πολιτική της κυβέρνησης και του συστήματος, που θα υπερασπίζεται τα λαϊκά συμφέροντα σε επαναστατική κατεύθυνση, κόντρα στη ρεφορμιστική λογική. Για την ανατροπή των αρνητικών συνεπειών που έχει οικοδομήσει ο ρεφορμισμός όλα αυτά τα χρόνια, για ένα φοιτητικό κίνημα που θα σκέκεται στο πλευρό του λαϊκού κινήματος. Σ' αυτή την κατεύθυνση κινούνται οι Αγωνιστικές Κινήσεις. Αυτή την κατεύθυνση θα αναδείξουν με τη συμμετοχή τους στις φετινές φοιτητικές εκλογές.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΣΧΗΜΑΤΑ

: ΥΠΟ ΤΗΝ ΣΚΙΑΝ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΪΣΤΙΚΗΣ ΕΚΡΗΞΗΣ

Οι φετινές φοιτητικές εκλογές γίνονται υπό την σκιά της νεολαιίστικης έκρηξης που συντάραξε το προηγούμενο διάστημα την πολιτική και κοινωνική ζωή όλης της χώρας.

Η δυναμική που απελευθερώθηκε με την έκρηξη συνεχίζει να χρωματίζει και να τροφοδοτεί τη δραστηριότητα και τη σκέψη μιας ολόκληρης γενιάς, να εντείνει την αμφισβήτηση και την πολιτικοποίησή της.

Οι δυνατότητες που φάνηκαν ότι υπάρχουν για την ανάπτυξη ενός αντίθετου και ανεξάρτητου από τα κυρίαρχα ρεύματα, που να μάχεται στο σύνολό της την αστική σκέψη και κίνηση, και η απόδειξη ότι είναι δυνατόν το κοντράρισμα και η αποτυχία της αναδιάρθρωσης, αποτελούν το σημείο που βρίσκεται στο στόχαστρο του επίσημου πολιτικού κόσμου, αλλά και την ευχάριστη πρόκληση για όσους επιθυμούν να συμβάλουν στην ανατροπή των σημερινών συσχετισμών.

Αυτή η διαφορετικότητα στην κίνηση της νεολαίας, διαφορετικότητα που ξεφεύγει απ' τα όρια του ανεκτού για το σύστημα, που διαμορφώνει συνειδήσεις και στάσεις, είναι που συνεχίζει να ενοχλεί και να βάζει εμπόδια στην εφαρμογή του αστικού σχεδίου.

Και κατά τη διάρκεια της νεολαιίστικης έκρηξης, αλλά κυρίως μετά την υποχώρησή της, οι μέθοδοι για χειραγώγηση και απορρόφηση των κραδασμών μπήκαν σ' εφαρμογή, σε μια προσπά-

θεια να ξεχαστεί, να διαστρεβλωθεί, να ενσωματωθεί αυτή η ανεξάρτητη αυθόρμητη κίνηση της νεολαίας.

Οι φοιτητικές εκλογές προς ένα τέτοιο στόχο, όσον αφορά τα επίσημα κόμματα και τις παρατάξεις τους, θα χρησιμοποιηθούν.

Η επαναφορά στην ομαλότητα και τις ισορροπίες των ποσοστών και των εντυπώσεων, που διαλύει το παραμικρό αγωνιστικό νεολαιίστικο αεράκι, είναι αυτό που θα επιχειρηθεί από τις κυρίαρχες παρατάξεις.

Όλες οι μηχανές, θα φουλάρουν. Τύπος, βουλευτές, κομματικοί μηχανισμοί, σε μια προσπάθεια όχι μόνο ψηφοθηρίας, αλλά χειρισμού της ανησυχίας που δείχνει η νεολαία για το μέλλον της, ενσωμάτωσης της διάθεσης και της δυναμικής της.

Και αν το προηγούμενο διάστημα ένα μαζικό αυθόρμητο κίνημα της νεολαίας κατόρθωσε να περιγελάσει και να δώσει σφαλιάρες, αρνούμενο την κοροϊδία των ιλουστρασιόν «οραμάτων» και των «νέων ιδεών», σήμερα, ακριβώς επειδή έχει υποχωρήσει αυτή η αυθόρμητη κίνηση κι επειδή ξεχωρίζουν τα πολιτικά της όρια, μπορούν να βγαίνουν με μεγάφωνα, πανώ και αφίσσες, όλοι αυτοί που ήταν απόντες όλο το προηγούμενο διάστημα.

Απ' την άλλη μεριά σήμερα είναι φανερό η δυνατότητα για την ύπαρξη μιας διαφορετικής κατάστασης στους νεολαιίστικους χώρους.

Είναι αναγκαία η ενοποίηση και η κοινή δράση όλου αυτού

του δυναμικού που κινήθηκε και πολιτικοποιήθηκε, με τον α' ή β' τρόπο, μέσα στο νεολαιίστικο ξέσπασμα. Υπάρχει η ανάγκη να εμβαθύνει το νεολαιίστικο κίνημα στα ζητήματα που το ίδιο έθεσε ή βρήκε μπροστά του, έτσι ώστε να ξεπεράσει τα όρια της αυθόρμητης έκρηξης. Γιατί, αν τα αυθόρμητα ξεσπάσματα είναι οι αναγκαίοι σήμερα δρόμοι από τους οποίους θα εκδηλωθεί η υπάρχουσα δυσαρέσκεια και αμφισβήτηση και θα περάσει η πολιτικοποίηση μιας γενιάς, ωστόσο δεν είναι ο ικανός όρος για την ανάπτυξη μιας αντιθετικής κίνησης που θα αντιμάχεται στο σύνολό της την κυρίαρχη αστική κίνηση.

Με άλλα λόγια, υπάρχει η έλλειψη μιας προγραμματικής άποψης, που να δίνει μια συνολικότερη προοπτική σ' αυτό το κίνημα.

Πάνω σ' αυτήν την έλλειψη, σ' αυτό το κενό, στηρίζουν την κίνησή τους κόμματα και παρατάξεις που υπηρετούν το αστικό σχέδιο.

Η αλλαγή των συσχετισμών όμως, η ανατροπή των δεδομένων προς όφελος της εργατικής τάξης και της νεολαίας, η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που διαφάνηκαν, θα παιχτεί κύρια στο επίπεδο των ιδεών, των απόψεων, των θέσεων, εκείνων που θα αντιμάχονται συνολικά τη σημερινή πραγματικότητα, που θα ανοίγουν δρόμους πέρα από την αστική σκέψη και πράξη.

Για να γίνει κάτι τέτοιο, πρέπει να υπάρξει η τροφοδότηση της πράξης με τη θεωρία, σε μια ζωντανή σχέση που θα συνενώνει ένα δυναμικό πάνω σε μια πολιτική βάση, που θα εμπλουτίζει τις θέσεις και τους στόχους, που θα διευρύνει τα όρια παρέμβασής του.

Ιδωμένες μέσα από ένα τέτοιο πνεύμα, οι φοιτητικές εκλογές δεν αποτελούν παρά μόνο μια στιγμή στη διαδικασία εμπλουτισμού με προγραμματικά στοιχεία της υπαρκτής κίνησης, στη διαδικασία ενοποίησης και κοινής δράσης ενός δυναμικού.

Δεν χρειάζεται καμιά προνομοποίηση της κοινής καταγραφής ποσοστών, που ίσως σήμερα εκφράζουν μια υπαρκτή κατάσταση που έχει αφήσει το νεολαιίστικο ξέσπασμα, αν δεν βαθύνει όμως την πολιτικοποίησή της υπάρχει κίνδυνος αύριο να μείνει ένα ακόμη ποσοστό χωρίς αντίκρουσμα στους κοινωνικούς χώρους.

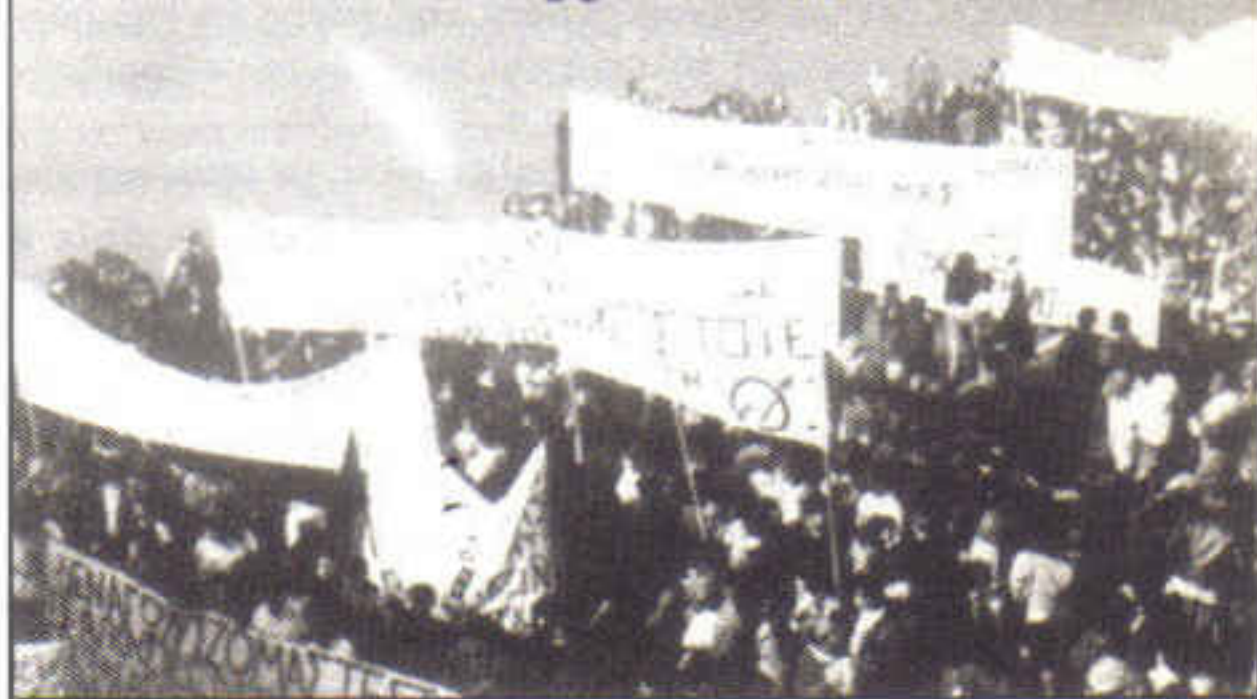
Εμείς επιμένουμε ότι είναι πολύ λίγες, πολύ περιοριστικές μπροστά στις απαιτήσεις των καιρών οι κεφαλοποιήσεις και οι οργανωτικές λύσεις, που βλέπουν το σήμερα χωρίς να ερμηνεύουν το χθες και χωρίς να προετοιμάζουν το αύριο.

εν δυνάμει...

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΕΡΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΤΕΥΧΟΣ 4

να προετοιμάσουμε
την επόμενη...

"καταιγίδα της νεολαίας"

Αρνούμενοι τις ευκαιριακές συγκολλήσεις, θα κινηθούμε στη βάση μιας ζωντανής διαδικασίας πολιτικής σύγκλισης. Βαθαίνοντας τα περιεχόμενα και προσπαθώντας για τη δημιουργία μιας νέας πολιτικής σύνθεσης, ενός νεολαιίστικου ριζοσπαστικού ρεύματος, που δεν θα περιμένει την επόμενη νεολαιίστικη έκρηξη για να εκφραστεί. Αντίθετα θα την προετοιμάζει.

Προς τα κει θα κινηθούμε.

K.N.E.

Για να αποκτήσει πολιτική προοπτική το αριστερό μπλοκ

1. Το μαζικό κίνημα που αναπτύχθηκε στους εκπαιδευτικούς χώρους με κέντρο τη νεολαία των σχολείων και των ΑΕΙ - ΤΕΙ έφερε ριζικές αλλαγές όχι μόνο στα «τρέχοντα ζητήματα» της αντιπαράθεσης στους χώρους της εκπαίδευσης αλλά και σε κεντρικά σημεία της σημερινής ιστορικής περιόδου.

α) Κατάφερε με αποτελεσματικό τρόπο να αντιπαρατεθεί νικηφόρα στην κυβέρνηση της ΝΔ, στην πολιτική πυγμής που εφαρμόζει 1 χρόνο τώρα, σαρώνοντας κοινωνικές κατακτήσεις στους εργασιακούς χώρους, λεηλατώντας το εργατικό εισόδημα και τις συνδικαλιστικές ελευθερίες, γενικεύοντας το κλίμα της τρομοκρατίας και της καταστολής. Αυτή η νίκη αποκτά μεγαλύτερη

σημασία στις σημερινές συνθήκες όπου απουσιάζει οποιαδήποτε ουσιαστική αντιπολίτευση στο κεντρικό πολιτικό επίπεδο. Είναι χαρακτηριστική η εχθρική ουσιαστικά στάση που κράτησαν τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο και ο ΣΥΝ στην πορεία των κινητοποιήσεων.

β) Άνοιξε ένα βαθύ ρήγμα ανάμεσα στη σύγχρονη νεολαία και στις κυρίαρχες αντιλήψεις της περιόδου, του νεοσυντηρητικού οράματος που ιδιαίτερα μετά την κατάρρευση των χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού» φάνταζε σαν μονόδρομος στους ιδεολογικούς και πολιτικούς προβληματισμούς της νεολαίας. Τα πρότυπα του ατομισμού, του ανταγωνισμού, το επιχειρηματικό προφίλ του σύγχρονου φοιτητή, το ευρωπαϊκό ιδεώδες, αμφισβητήθηκαν έ-

ντονα από την τεράστια πλειοψηφία των αγωνιστικών δυνάμεων του φ.κ.

γ) Ακόμα κι αν δεν κατάφερε το (πραχτικά αδύνατο) να πετύχει βελτιώσεις στη ζωή και την προοπτική των φ/των, ανέστειλλε για μεγάλο χρονικό διάστημα τα κεντρικά μέτρα του καπιταλιστικού εκσυγχρονισμού της εκπαίδευσης. Έτσι το θέμα «παιδεία» παραμένει ακόμα ανοικτό. Καθυστερεί η προσαρμογή στις επιχειρήσεις και στις προτεραιότητες που βάζουν, τα ΕΟΚικά προγράμματα καθίστανται ανενεργά και δεν αποδίδουν ούτε αυτά που θα περίμενε ο ελληνικός καπιταλισμός.

δ) Κατάφερε να δημιουργήσει μια νέα δυναμική στο εσωτερικό του φ.κ, ανατρέποντας τα φαινόμενα παραίτησης και κατακερματισμού των αντιστάσεων. Αντέστρεψε τα φαινόμενα της γραφειοκρατίας και της κομματικής χειραγώγησης. Έφερε στην επιφάνεια νέες μορφές συλλογικής οργάνωσης που κατάφεραν να αναδειχτούν σε πρωταγωνιστές των εξελίξεων.

ε) Για πρώτη φορά κατάφερε να μη μείνει σε κάποια στενά εκπαιδευτικοκεντρικά σημεία αναφοράς αλλά μπήκε με ορμητικό τρόπο στο κέντρο των πολιτικών εξελίξεων φτάνοντας μέχρι το σημείο να βάζει ζήτημα διακυβέρνησης της χώρας, να δημιουργήσει τεράστια κοινωνική πόλωση και να γίνει το υπ' αριθμόν ένα πολιτικό ζήτημα.

2. Ουσιαστικά στοιχεία που συνέβαλαν ώστε να δημιουργηθεί ένα τέτοιο κίνημα είναι:

α) Οι ποιοτικές αλλαγές που προσπάθησε να επιβάλει σε αντιδραστική φυσικά κατεύθυνση η κυβέρνηση της Ν.Δ. με το γνωστό πια «πολυνομοσχέδιο» και οι αυθόρμητες αντιδράσεις που αυτόματα θα ξεσήκωνε έτσι ή αλλιώς η κυβερνητική επίθεση.

β) Η αποτυχία της 10χρονης πια πορείας του αστικού εκσυγχρονισμού στα ΑΕΙ και επακόλουθα η κρίση των ίδιων των οραμάτων που είχαν γίνει προμετωπίδα τόσο της Ν.Δ. όσο και των άλλων «αντιπολιτευόμενων» δυνάμεων. Αυτή η πορεία σε συνδυασμό με την απότομη όξυνσης ισχυρής πολιτικής τάσης με αριστερά ανατρεπτικά χαρακτηριστικά, γεγονός που κατάφερε να δώσει ένα σωστό προσανατολισμό σε ένα τέτοιο πρωτοφανές μαζικό κίνημα. Αυτή η τάση —καλύτερα; πολιτική λογική— κατάφερε να μην πάρουν οι αγώνες τη γνωστή προδιαγραφμένη πορεία, κατάφερε να καταστήσει ανενεργές τις όποιες προσπάθειες των ηγεσιών του ΠΑΣΟΚ και του ΣΥΝ να ηγεμονεύσουν σ' αυτό το φ.κ.

3. Το κρίσιμο ζήτημα της περιόδου που διανύουμε είναι το αν θα καταφέρει η πολιτική τάση που πιο πάνω αναφέραμε να διευρυνθεί και να συγκροτηθεί σ' ένα ανώτερο επίπεδο. Να προωθηθεί δηλαδή μια διαδικασία πολιτικής ενοποίησης των αγωνιστών του φ.κ. Τέτοια σπέρματα υπάρχουν ήδη στις σχολές που μορφοποιούνται στα αριστερά σχήματα που φτιάχνονται τώρα. Η πρόταση αυτή υπογραμμίζεται ιδιαίτερα:

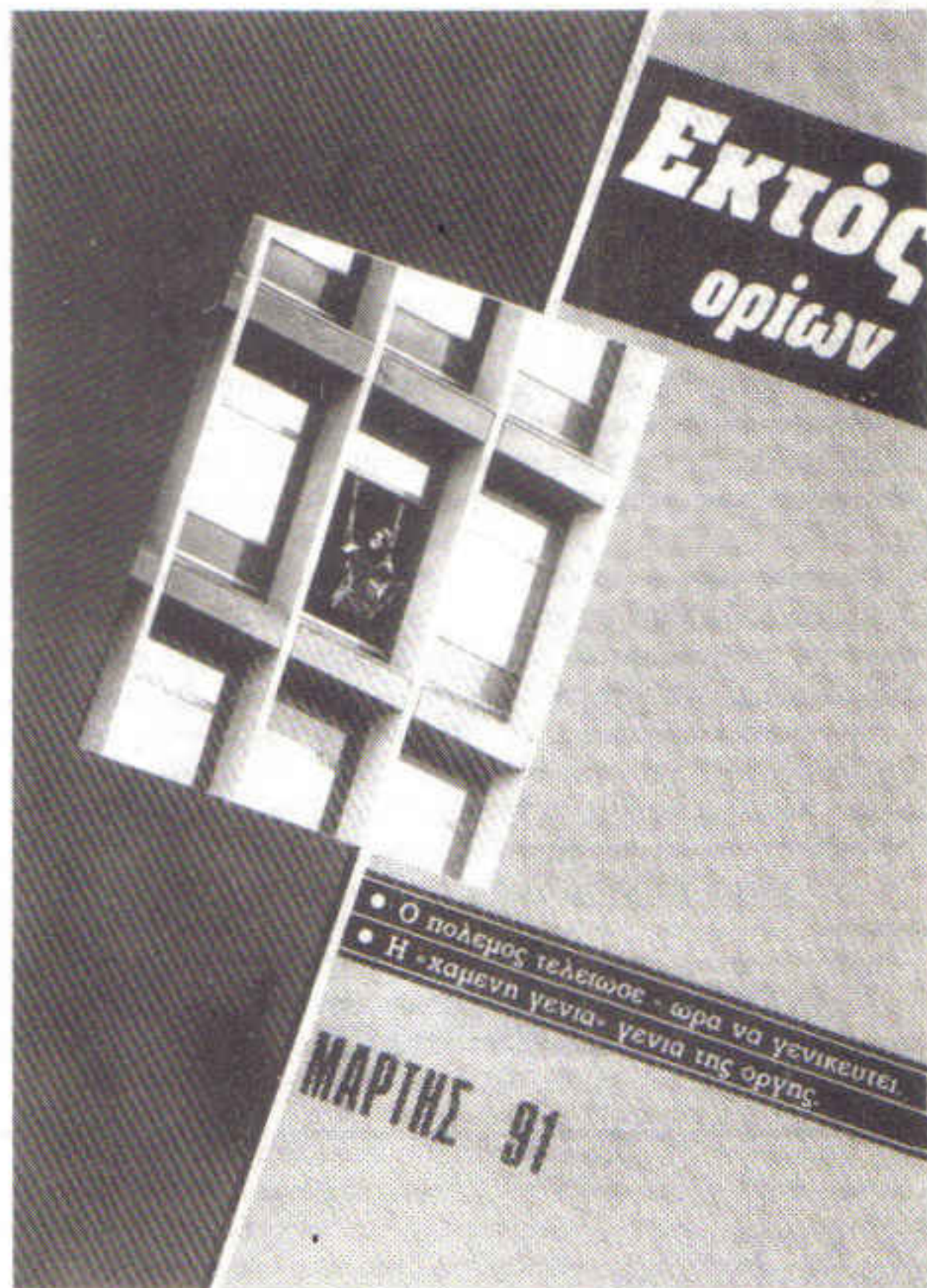
α) από την ανάγκη αντιπαράθεσης με ουσιαστικό τρόπο στο «νέο γύρο» που εγκαινιάζει η κυβέρνηση στα ΑΕΙ, με κορυφαίες στιγμές τον περιβόητο «εθνικό διάλογο» και την προσπάθεια ποινικοποίησης των νεολαιίστικων αγώνων μέσα από την προωθούμενη δίωξη του Κ. Χαριτάκη.

β) από την ανάγκη για να αποτραπεί η διαφαινόμενη απογοήτευση, αδράνεια ή και εγκλωβισμός στις υπαρκτές πολιτικές δυνάμεις των νέων που στήριξαν τους αγώνες. Για να μην έχουν για άλλη μια φορά τον τελικό λόγο αυτές οι δυνάμεις.

γ) από την ανάγκη να υπάρξει ένας πόλος που δεν θα έχει μια απλή εκπαιδευτικοκεντρική αναφορά αλλά που θα σηματοδοτεί μια διαδικασία αγωνιστικής ανάταξης και πολιτικής συσπείρωσης και άλλων τμημάτων π.χ. και εργαζόμενοι, συνοικίες κ.λ.π.

4. Η πρώτη μάχη που θα βρεθεί μπροστά από το «μπλοκ» είναι η μάχη των φοιτητικών και σπουδαστικών εκλογών στις 8 Μάη. Υπάρχει φέτος η δυνατότητα για μια εντυπωσιακή εμφάνισή της,

και αριστερής ενότητας που οικοδομήθηκε με όρους μαζικού κινήματος, αλλά και πολιτικής προοπτικής. Το στίγμα που πρέπει να ηγεμονεύσει δεν είναι απλά η καταγραφή ενός ιδιαίτερου πόλου, αριστερότερα της σημερινής Αριστεράς, αλλά η φιλοδοξία να αποτελέσει αυτός ο πόλος το κέντρο αναφοράς των ευρύτερων αντισυντηρητικών - αγωνιστικών διαθέσεων που υπάρχουν πλατιά. Προϋπόθεση για κάτι τέτοιο είναι η κόντρα να μη δοθεί με βάση το «σχήμα» της σχολής, αλλά με ενιαίο τρόπο και χαρακτηριστικά, που θα σηματοδοτούν όχι μια εκλογική κάθοδο, αλλά το νέο πολιτικό μέτωπο στη νεολαία που πρέπει να οικοδομηθεί.

Το περιοδικό «εκτός ορίων» αποτελεί μια προσπάθεια που ξεκίνησε από αγωνιστές του αριστερού χώρου, φοιτητές, μαθητές και εργαζόμενους. Η ιδέα γεννήθηκε από την ανάγκη να βρεθεί κάποιος τρόπος έκφρασης και συζήτησης αυτών των αγωνιστών, που οι φιλοδοξίες τους, οι ανησυχίες και οι προβληματισμοί τους ξεπερνούν τα όρια μιας αγωνιστικής στάσης στο μαζικό κίνημα.

Δεν αποτελεί —όπως φαίνεται από την αρθρογραφία του— κάποιο περιοδικό «κομματικής γραμμής», ούτε και κάποιο περιοδικό αυτοέκφρασης της συντακτικής ομάδας.

Το πρώτο τεύχος είχε σαν κεντρικά θέματα τη νεολαιίστικη έκρηξη του χειμώνα και τον πόλεμο του Κόλπου. Σύντομα κυκλοφορεί το δεύτερο τεύχος με θέματα τις ιδιωτικοποιήσεις, τον αγώνα των εργαζόμενων στην ΕΑΣ, τις φοιτητικές εκλογές, καθώς και μια στήλη διαλόγου με τίτλο «Πώς σκέφτεται και δρα ο κόσμος των καταλήψεων μετά τις καταλήψεις».

Το «Ε.Ο.» διευθύνεται από ανοιχτή γενική συνέλευση. Τηλέφωνα: 8230997 - 8220285.

ΑΡΙΣΤΕΡΕΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΕΝΟΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΑΡΙΣΤΕΡΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΑΕΙ

Η φετεινή νεολαιίστικη έκρηξη απέδειξε μια σημαντικότερη τομή. Κατάφερε ν' ανακόψει την εμπέδωση μιας σειράς από συντηρητικά ιδεολογήματα και αντίστοιχες κοινωνικές πρακτικές στη νεολαία και να δημιουργήσει ένα πρώτο ρήγμα στην αστική ιδεολογική ηγεμονία στους εκπ. χώρους. Ξανάφερε στο προσκήνιο τη σημασία και τη δύναμη της συλλογικής πάλης και ανέκοψε έστω και προσωρινά τους ρυθμούς της αναδιάρθρωσης στην Εκπαίδευση.

Το ερώτημα που τίθεται και η πρόκληση που ανοίγεται είναι το αν θα μπορέσει αυτή η δυναμική να παγιωθεί και ν' αποκτήσει πιο συνειδητά και πολιτικά χαρακτηριστικά.

Προϋπόθεση γι' αυτό, αλλά και η προϋπόθεση για τις νέες μάχες ενάντια στη νεοσυντηρητική πολιτική είναι η συσπείρωση όλου του δυναμικού των καταλήψεων γύρω από εκείνες τις ανεξάρτητες αριστερές συλλογικότητες και πρωτοβουλίες που θ' αποτελέσουν τη ραχοκοκκαλιά ενός μαχόμενου Φ.Κ. σ' αντικαπιταλιστική κατεύθυνση.

Οι φοιτητικές εκλογές αποτελούν τη πρώτη δοκιμή για το νέο ρεύμα στα Πανεπιστήμια. Ο περιορισμός της επιρροής της ΔΑΠ, η απομόνωση της επίσημης αντιπολίτευσης και η ανάδειξη ενός ανεξάρτητου ρεύματος μέσα στα Πανεπιστήμια αποτελεί ένα από τα πρώτα βήματα στην κατεύθυνση της συγκρότησης ενός αριστερού αντικαπιταλιστικού πόλου στους εκπαιδευτικούς χώρους.

Ήδη στις περισσότερες σχολές συγκροτούνται, με πρωτοβουλία αγωνιστών από το κίνημα των καταλήψεων, μαζικά ανεξάρτητα αριστερά σχήματα.

Θεωρούμε ότι βασικά χαρακτηριστικά αυτών των σχημάτων πρέπει να είναι:

* Η συνολική αντίθεση σ' όλο το πλαίσιο των αναδιορθώσεων στην εκπαίδευση, στην ιδιωτικοποίηση, τον κατακερματισμό και την κατηγοριοποίηση, στην ένταση της πειθάρχησης. Απέναντι σ' αυτή την προσπάθεια άμεσης υπαγωγής της εκπαίδευσης στις ανάγκες της καπ. αναδιάρθρωσης η απάντηση του κινήματος πρέπει να περιστρέφεται γύρω από τη βασική κατεύθυνση της ΕΝΙΑΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΩΡΕΑΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ. Η άρνηση των ιδιωτικών ΑΕΙ αλλά και των ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων στη δημόσια και συνολικά της λογικής του ανταγωνισμού και της ανταποδοτικότητας, η διαφάνεια κι ο φοιτητικός έλεγχος σε κάθε επίπεδο, η προβολή του στρατηγικού στόχου της ελεύθερης πρόσβασης και η αντίσταση σ' οποιαδήποτε προσπάθεια για μείωση των εισακτέων, η απαίτηση για ενιαία μορφωτικά και εργασιακά δικαιώματα σε κάθε βαθμίδα ο αγώνας για ελεύθερη οργάνωση σπουδών μπορούν ν' αποτελέσουν εξειδικεύσεις αυτής της βασικής κατεύθυνσης.

* Η κατοχύρωση αυτού του ρεύματος όχι ως μιας εκλογικής σύμπραξης ή απλά ως μιας καταγραφής του μπλοκ των καταλήψεων αλλά ως μια ζωντανή συλλογικότητα διακριτή απ' τις κυρίαρχες δυνάμεις, με αριστερό - αντικαπιταλιστικό προσανατο-

λισμό, μ' αυτόνομη πολιτική λειτουργία τόσο σ' επίπεδο σχολής όσο και πανελλαδικά.

* Η ανεξαρτησία από τον επίσημο πολιτικό κόσμο, η άρση της λογικής της συνυπευθυνότητας και της συνδιαχείρισης, η υπεράσπιση με κάθε τρόπο της αυτονομίας του Φ.Κ. από το κράτος τα κόμματα τις καθηγητικές κλίκες.

Η επαφή, η απεύθυνση με όλους τους φοιτητές που πλήττονται από τη νεοσυντηρητική πολιτική και οι οποίοι όπως έδειξαν οι φετεινές κινητοποιήσεις μπορούν να συστρατευτούν πλειοψηφικά πίσω από μια μάχιμη πρόταση πάλης.

* Ο μορφωτικός ρόλος αυτών των σχημάτων, η προσπάθεια τους δηλ. να αποδιάρθρωσουν κάθε στιγμή την αστική ιδεολογική ηγεμονία μέσα στους εκπ. μηχανισμούς, ν' αμφισβητούν τον επιστημονισμό, την αξιόκρατία, την ιεραρχία, και να παρεμβαίνουν κριτικά στην οργάνωση και το περιεχόμενο των σπουδών. Απέναντι στην απομόρφωση, την υπερειδίκευση, το νεοφιλελεύθερο πρότυπο του ατομικισμού και του ανταγωνισμού, τα σχήματα αυτά θα πρέπει να μπολιάζουν τον κοινωνικό τους χώρο με απόψεις, μ' εναλλακτικές μορφές μάθησης, μ' αντίπαλα πρότυπα κι αξίες συλλογικότητας και αλληλεγγύης.

* Η δυνατότητα τους να αναφέρονται και εδώ από το Παν/μιο, να έχουν δηλ. μια συνολική αντίθεση στην κίνηση της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης. Η διάθεση τους να συναντηθούν με τους αγώνες των εργαζομένων ενάντια στη λιτότητα και την ανεργία, τους αγώνες ενάντια στη καταστολή, τις κινητοποιήσεις ενάντια στην οικολογική υποβάθμιση, στην προοπτική μιας αντικαπιταλιστικής αριστεράς συνολικά στην ελληνική κοινωνία.

Πέρα όμως από τους γενικούς προσδιορισμούς το στοίχημα για την ύπαρξη και τη λειτουργία αυτών των σχημάτων παίζεται στη δυνατότητα τους να αναπτύξουν μια συγκεκριμένη πρακτική καθημερινά μέσα στις σχολές γύρω από τα καυτά φοιτητικά προβλήματα, τέτοια που να προετοιμάζει τους ορους για την επόμενη σύγκρουση με την κυβερνητική πολιτική που δεν θ' αργήσει νάρθει. Η παρέμβαση στην όλη οπερέτα του «εθνικού διαλόγου για την Παιδεία» πρέπει ν' αποτελέσει μια από τις βασικές προτεραιότητες την επομένη περίοδο και ν' αποτελέσει το άνοιγμα μιας σειράς από συζητήσεις, συνελεύσεις, επεξεργασίες με στόχο το βάθαιμα και τη συνολικοποίηση μιας αντικαπιταλιστικής πρότασης για την εκπαίδευση. Σ' αυτά τα πλαίσια θα μπορούσε να παίζει σημαντικό ρόλο και η επαφή και συζήτηση όλου του φάσματος των ανεξάρτητων αριστερών κινήσεων απ' όλους τους εκπαιδευτικούς χώρους στην κατεύθυνση ενός ενιαίου αριστερού αντικαπιταλιστικού ρεύματος.

Παράλληλα οι φοιτητικές εκλογές αποτελούν την πρώτη ευκαιρία και για να καταγραφεί το νέο ρεύμα αλλά κυρίως για να ξεκινήσει και μια συζήτηση στο εσωτερικό των σχημάτων και να κατοχυρωθεί μια στοιχειώδης πολιτική λειτουργία που να βλέπει βέβαια πέρα από τις φοιτητικές εκλογές, στις νέες μάχες που θα δοθούν.

ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός αποτελεί το αποκορύφωμα της τεχνοκρατικής αντίληψης για την εκπαίδευση. Τεχνοκρατικής με την έννοια ότι προσπαθεί να προσαρμόσει την εκπαίδευση και τις λειτουργίες της στην προοπτική της οικονομικής ανάπτυξης, τις ανάγκες της οποίας προβάλλει.

Εκτοπίζει τη φιλελεύθερη προσέγγιση, το φιλελεύθερο ανθρωπισμό που αντιμετωπίζει την εκπαίδευση ως μια διαδικασία ολοκλήρωσης της προσωπικότητας. Αντίθετα η αντίληψη περί εκπαιδευτικού σχεδιασμού αντιμετωπίζει την εκπαίδευση ως το μέσο για να ενταχθεί το άτομο στο «σύστημα απασχόλησης» που είναι και ο στόχος.

Κι αυτό φυσικά δεν είναι τυχαίο. Η ανάπτυξη της τεχνοκρατικής αντίληψης συμβαδίζει με μια φάση ανάπτυξης του καπιταλιστικού συστήματος όπου το κράτος παρεμβαίνει αποφασιστικά στην αναπαραγωγή των κοινωνικών σχέσεων. Δηλ. ο ρόλος του είναι αφ' ενός η διευρημένη αναπαραγωγή του κεφάλαιου και αφ' ετέρου η διευρυμένη αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης που γίνεται μεταξύ άλλων και στα πλαίσια της εκπαιδευτικής πολιτικής. Η τάση αυτή συμβαδίζει με τη γενίκευση της εκπαίδευσης, την ανάπτυξη της τεχνικής εκπαίδευσης κλπ.

Απαύγασμα όλης αυτής της λογικής είναι η αντίληψη για τον εκπαιδευτικό προγραμματισμό στη δεκαετία του '60. Κύριο μέλημα: η προσαρμογή της εκπαίδευσης στις ανάγκες της οικονομικής ανάπτυξης. Η αναγκαιότητα του προγραμματισμού προέρχεται από το γεγονός ότι η εκπαίδευση δεν μπορεί να αναπροσαρμόζει τους στόχους της σ' οποιοδήποτε επίπεδο (αναγκαίος αριθμός εισακτέων ανά σχολή, διάκριση ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης κλπ) αν δεν έχει εκτίμηση του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας.

Θα ήταν λάθος όμως να δούμε την μετάβαση από τη φιλελεύθερη στην τεχνοκρατική αντίληψη ως μια ρήξη.

Η τεχνοκρατία εκμεταλεύεται τις ιδεολογικές αρχές του φιλελευθερισμού. Υπάρχει μια συμπληρωματικότητα. Αυτό στηρίζεται στο γεγονός ότι η φιλελεύθερη αντίληψη δεν έχει μεγάλες αντιφάσεις και αδιέξοδα αφού δεν ενδιαφέρεται για τα κοινωνικά αποτελέσματα της εκπαίδευσης μετά το πέρας της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Το αν οι ολοκληρωμένες προσωπικότητες βρουν δουλειά μετά την εκπαίδευση δεν την αφορά. Μ' αυτό το τρόπο συμπληρώνει την τεχνοκρατική λογική κυρίως σε περιόδους κρίσης όταν είναι δύσκολο να πείσει κανείς για την κοινωνική ουδετερότητα της εκπαίδευσης, χρησιμοποιώντας μια καθαρά τεχνοκρατική γλώσσα και χρειάζεται η επιστροφή στα φιλελεύθερα ιδεώδη για την ολοκλήρωση της προσωπικότητας κλπ.

Άλλωστε έχουν και κοινά χαρακτηριστικά. Και οι δυο τείνουν:

ι) Να συγκαλύπτουν τις σχέσεις εξουσίας που εμπεδώνει και αναπαράγει η εκπαίδευση και να νομιμοποιούν τη διάκριση χειρωνακτικής και διανοητικής εργασίας.

ii) Να σταθεροποιούν την ταξική, αστική κυριαρχία στο χώρο της εκπαίδευσης.

Εννοούμε πως, είτε λέγεται ότι η εκπαίδευση είναι η διαδικα-

σία ολοκλήρωσης της προσωπικότητας, είτε ότι η εκπαίδευση επικυρώνει τις φυσικές δεξιότητες δίνοντας καλύτερες θέσεις στους ικανούς και επιμελείς, το αποτέλεσμα είναι ένα: Η σταθεροποίηση των σχέσεων εξουσίας και εκμετάλλευσης τόσο στο εκπαιδευτικό σύστημα όσο και συνολικά στην κοινωνία.

Αποτυχία του εκπαιδευτικού προγραμματισμού. Το πρότυπο αυτό θα βρεθεί μπροστά σε αδιέξοδα. Κι αυτό γιατί:

1) Είναι ανέφικτος ο προσανατολισμός της εκπαίδευσης με επάρκεια και ακρίβεια στις ανάγκες και θέσεις που διαρκώς αναπαραγάγει ο κοινωνικός καταμερισμός εργασίας. Κι αυτό γιατί και η αγορά εργασίας είναι εξαιρετικά σύνθετη και οι μεταβολές δεν μπορούν πάντα να προβλεφτούν με την αναγκαία επάρκεια και ακρίβεια.

2) Είναι ανέφικτος γιατί η εκπαίδευση αποδίδει αποτελέσματα μετά από κάποιο χρονικό διάστημα από τη λήψη των αποφάσεων. Δεν προσαρμόζεται ούτε γρήγορα ούτε αυτόματα. Αν για παράδειγμα έχουν ανάγκη από πολλούς ειδικούς στους υπολογιστές δεν μπορούμε να τους έχουμε αύριο.

[Η εκπαίδευση βέβαια όντως συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη γιατί συμβάλλει στην εμπέδωση των σχέσεων εξουσίας εκείνων που επιτρέπουν την αναπαραγωγή του συστήματος].

Η αδυναμία του εκπαιδευτικού σχεδιασμού ν' ακολουθήσει τις ανάγκες της παραγωγής και να προσφέρει το απαραίτητο εργατικό δυναμικό, από άποψη αριθμού, κατανομής, ειδίκευσης, θα φανεί ξεκάθαρα από τα μέσα της δεκαετίας του '70 και μετά, όταν η ανεργία θα πλήξει όλες τις επαγγελματικές κατηγορίες, Δηλ. υπάρχει παντού υπερπροσφορά.

Η αποτυχία αυτή οφείλεται στο ότι η καπιταλιστική οικονομία και η αγορά εργασίας της δεν είναι ένα προβλέψιμο στην εξέλιξη του συστήματος αλλά ένα πεδίο συνεχών μεταβολών, ανταγωνισμών, αναδιαρθρώσεων. Το εργατικό δυναμικό που απαιτεί οφείλει να πληρεί δυο προϋποθέσεις αντιφατικές: ι) Ειδίκευση - ικανότητα δηλ. για εργασία σε μια συγκεκριμένη θέση του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας. ii) Κινητικότητα - ικανότητα δηλ. να μετακινείται από τη μια θέση στην άλλη.

Σε μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από το δίπολο «κρίση - αναδιάρθρωση» όπως είναι αυτή από τα τέλη της δεκαετίας του '70 και μετά, το ζητούμενο δεν είναι πια η στενή υπερειδίκευση και η δημιουργία τίτλων σπουδών που να αντιστοιχούν επακριβώς σε θέσεις εργασίας αλλά η κινητικότητα της εργατικής δύναμης, και έτσι έμφαση δίνεται και πάλι στη γενική παιδεία ως προϋπόθεση για τη δημιουργία ενός εργατικού δυναμικού που θα μπορεί να κινείται ευέλικτα ανάμεσα στις ειδικότητες. Επιστρέφουμε δηλ. σε μια φιλελεύθερη αντίληψη για την εκπαίδευση: Γενική παιδεία και ολοκλήρωση της προσωπικότητας.

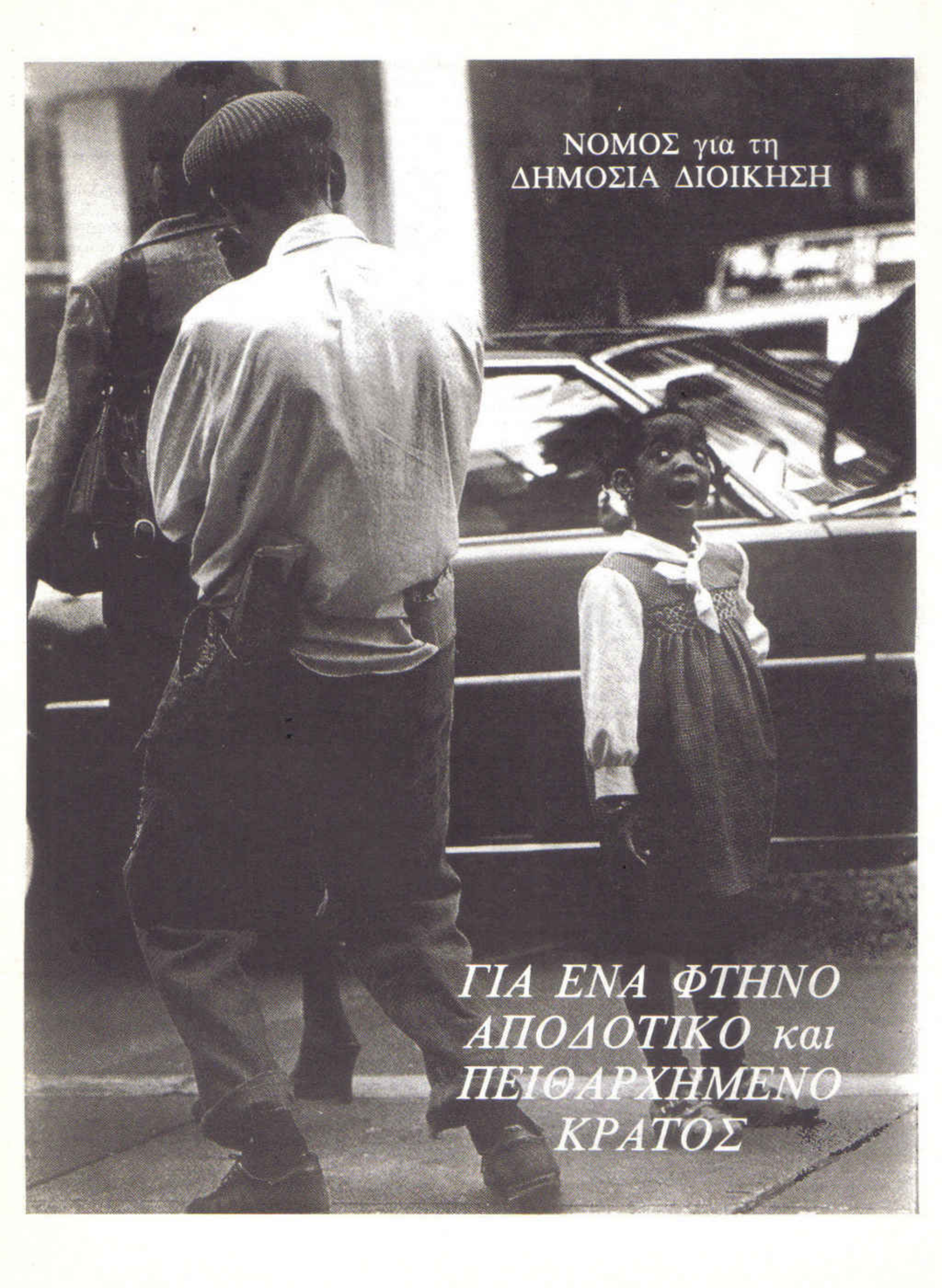
Θα δούμε παρακάτω με ποιο τρόπο αυτή η λογική αντανakλάται μέσα στο πρόγραμμα της Ν.Δ. (π.χ. στο θέμα της αντίληψης για ένα προπτυχιακό κύκλο γενικού και προπαρασκευαστικού χαρακτήρα). Αν μάλιστα κανείς προσέξει τις εξαγγελίες των κυβερνητικών σχεδιαστών (βλ. Μπαμπινιώτη) θα εντυπωσιασθεί από την έμφαση στην ευελιξία και το γενικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης που φτάνουν μέχρι την απάρνηση της υπερειδίκευσης!

Θα τελειώσουμε με δυο παρατηρήσεις:

ι) Η φιλελεύθερη λογική καλείται να καλύψει πολιτικές λιτότητας πιο αποτελεσματικά απ' ότι η «αναπτυξιακή» στις διακηρύξεις της τεχνοκρατικής λογικής.

ii) Η αντίληψη περί ολοκλήρωσης της προσωπικότητας χρησιμοποιείται και μ' έναν άλλο τρόπο: στηρίζει την ιδιωτική παιδεία, την κατάργηση της δωρεάν εκπαίδευσης. Εφ' όσον θες να ολοκληρώσεις την προσωπικότητά σου πλήρωσε!

* Προδημοσίευση από το περιοδικό της ΣΑΦ «ΚΑΙ ΜΗ ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ» Νο 3.

ΝΟΜΟΣ για τη
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΓΙΑ ΕΝΑ ΦΤΗΝΟ
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟ και
ΠΕΙΘΑΡΧΗΜΕΝΟ
ΚΡΑΤΟΣ

Είναι γνωστό ότι η κυβέρνηση προώθησε για ψήφιση το νόμο «για τον εκσυγχρονισμό της Οργάνωσης και λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης, και για την αναβάθμιση του προσωπικού της».

Πίσω από το βαρύγδουπο τίτλο δεν κρύβεται παρά η συνολική προσπάθεια της άρχουσας τάξης, και ειδικότερα της ΝΔ, για ένα κράτος της εποχής των ιδιωτικοποιήσεων, στα πλαίσια της ΕΟΚ, με εκσυγχρονισμένο ρουσφέτι και υποταγμένους υπαλλήλους.

Δηλαδή για ένα φτηνό, αποδοτικό και πειθαρχημένο κράτος. Αυτή είναι η ουσία του νομοσχεδίου, για το οποίο συγκρούονται με άσφαιρα πυρά οι αντιπολιτευόμενοι του τρικομματισμού.

Α. Ποιά είναι η αλήθεια;

Από πρώτη κιόλας ματιά, εξ' όνυχος τον λέοντα που λέγανε και οι αρχαίοι, φαίνεται η λαθροχειρία συμπολίτευσης - αντιπολίτευσης, αλλά και της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ. Αυτοί μιλάνε για Δημόσια, τάχα, Διοίκηση, αποκρύβοντας τη μεγάλη αλήθεια, πως δηλαδή πρόκειται για το κράτος και το μηχανισμό του.

Έχοντας επίγνωση ότι το κράτος, δηλαδή η οργανωμένη άρχουσα τάξη, έχει ταυτιστεί —ιδιαίτερα στη χώρα μας— με την καταστολή του λαού (3 πραξικοπήματα σε 40 χρόνια), με τη ρεμούλα και το ρουσφέτι, το βαφτίζουν «Δημόσια Διοίκηση», για ν' απαλύνουν τα χαρακτηριστικά του και να το φέρουν στα όρια της λεγόμενης «πολιτείας», της οποίας είμαστε μέλη και την οποία οφείλουμε να υπηρετούμε.

Είναι φανερό ότι η πολιτική αγραμματοσύνη αντικατέστησε τη λέξη «κράτος» με τις λέξεις «δημόσια διοίκηση», ίσως κατ' ευφημισμόν...

Το νομοσχέδιο αναφέρεται σ' όλο το εύρος του κρατικού τομέα (πολιτικό - οικονομικό - κοινωνικό) που σήμερα αριθμεί περίπου 300.000 άτομα (Υπηρεσίες, Αυτοδιοίκηση, ΝΠΔΔ) τα οποία σχεδόν διπλασιάζονται από τη διεύρυνση του οικονομικού ρόλου του κράτους σε υπηρεσίες, συγκοινωνίες, επιχειρήσεις.

Όταν λοιπόν, συζητάμε σήμερα για τη «Δημ. Διοίκηση» έχουμε κατά νου ότι αναφερόμαστε: α) σ' ένα εκτεταμένο δημοσιούπαλληλικό τρώμα, και β) στο σύνολο της εκτελεστικής μηχανής της εξουσίας, δηλαδή μιλάμε για ένα πολυπλόκαμο, δαιδαλώδες δίκτυο, που έχει σαν στόχο την υποταγή του πολίτη και την αδιατάρακτη εξουσία της αστικής τάξης.

Αναφερόμαστε ακόμα σ' ένα κράτος που γιγαντώθηκε χάρις στην ξένη επέμβαση και τον ιμπεριαλισμό και ειδικότερα αναπτύχθηκε χάρις στις «αδελφικές συμβουλές» των Αγγλοαμερικανών ύστερα από το 1946 - 1949.

Αξίζει σήμερα να μιλήσουμε με πραγματικούς πολιτικούς όρους, βάζοντας ορισμένα πράγματα στη θέση τους, υπερσκελίζοντας τις ουδέτερες και τεχνκρατικές απόψεις για «τον εκσυγχρονισμό, την παραγωγικότητα, την αναβάθμιση». Αξίζει να επιμεινουμε στο γνωστό «ποιός, ποιόν και γιατί», οφείλουμε να τα υπενθυμίζουμε, κυρίως γιατί αναφερόμαστε στον υπ' αριθμό ένα μοχλό ταξικής καταπίεσης, το κράτος.

Να τι αναφέρει ο Εγγκελς σχετικά:

«...Σε σύγκριση με την παλιά οργάνωση των γενών, το κράτος το χαρακτηρίζει, πρώτο ο χωρισμός των υπηκόων του κατά εδαφική περιοχή...

Αυτός ο χωρισμός μας φαίνεται «φυσικός», στοίχισε όμως μακρόχρονους αγώνες ενάντια στην παλιά οργάνωση κατά φυλές και γένη.

...Το δεύτερο διακριτικό γνώρισμα είναι η ίδρυση μιας δημόσιας εξουσίας, που δεν συμπίπτει πια άμεσα με τον αυτοοργανωμένο σε ένοπλη δύναμη πληθυσμό. Αυτή η ιδιαίτερη δημόσια εξουσία χρειάζεται, γιατί από τότε που η κοινωνία διασπάστηκε σε τάξεις έγινε αδύνατη μια αυτενεργός ένοπλη οργάνωση του πληθυσμού... Αυτή η δημόσια εξουσία υπάρχει σε κάθε κράτος. Δεν αποτελείται μονάχα από οπλισμένους ανθρώπους, μα και από υλικά εξαρτήματα, από φυλακές και κάθε λογής ιδρύματα καταναγκασμού, που ήταν άγνωστα στην κοινωνία

των γενών...».

Για μας, λοιπόν, οι εργαζόμενοι στο κράτος —και φυσικά αναφερόμαστε στη φτώχη και μεσαία υπαλληλία, που καταπιέζει και καταπιέζεται, που σήμερα αμοιβείται σε καθεστώς σκληρής λιτότητας— δεν είναι καμιά παραγωγική δύναμη.

Ορισμένες κατηγορίες από αυτούς έχουν κοινωνική ωφελιμότητα και αξία (π.χ. γιατροί, νοσοκόμοι κ.λπ.). Το παραπάνω είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για την αυτογνωσία της χαμηλής υπαλληλίας και το ρόλο που θα παίξει στις κοινωνικές συμμαχίες. Ο Ένγκελς, πάλι, ήταν ιδιαίτερα κατηγορηματικός στο ζήτημα των δημοσίων υπαλλήλων:

«...Κατέχοντας τη δημόσια εξουσία και το δικαίωμα της είσπραξης φόρων, οι δημόσιοι υπάλληλοι στέκονται σαν όργανα της κοινωνίας πάνω από την κοινωνία. Ο ελεύθερος, θεληματικός σεβασμός, που έδειχναν οι άνθρωποι στα όργανα της κοινωνίας των γενών, δεν τους φτάνει πια κι αν ακόμη μπορούσαν να τον έχουν... Θεσπίζονται ειδικοί νόμοι, με τους οποίους οι δημόσιοι υπάλληλοι αποκτούν μια ξεχωριστή ιερότητα και ασυλία. «Ο πιο τιποτένιος αστυνομικός υπηρέτης» έχει περισσότερο «κύρος» από τους αντιπροσώπους του γένους, μα ακόμη και ο αρχηγός της στρατιωτικής εξουσίας ενός πολιτισμένου κράτους θα μπορούσε να ζηλέψει τον πρεσβύτερο του γένους για τον σεβασμό της κοινωνίας που είχε αποκτήσει αβίαστα».

Αξίζει να υπογραμμιστεί το «πάνω από την κοινωνία», όχι μόνο γιατί οι κρατικοί υπάλληλοι απολαμβάνουν ένα είδος «ασυλίας», όχι μόνο γιατί ξεχωρίζουν από τους χειρώνακτες της παραγωγής και σε τελική ανάλυση πληρώνονται από αυτούς, αλλά κυρίως γιατί —συνειδητά ή ασυνειδητά— αναπαράγουν καθημερινά όλο το εξουσιαστικό πλέγμα.

Ο ίδιος ο Λένιν στο ζήτημα του ορισμού του κράτους, σημειώνει:

«Ο ορισμός του κράτους όχι μόνο δεν έχει εξηγηθεί ποτέ στην κυρίαρχουσα προπαγανδιστική και διαφωτιστική φιλολογία των επίσημων σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων. Κάτι παραπάνω. Ίσα - ίσα λησμονήθηκε, γιατί είναι εντελώς ασυμβίβαστος με το ρεφορμισμό, γιατί χτυπάει κατάμουτρα τις συνηθισμένες οππορτουνιστικές προλήψεις και τις μικροαστικές αυταπάτες σχετικά με την «ειρηνική εξέλιξη της δημοκρατίας».

Β. «Η αναβάθμιση του κράτους» είναι απάτη

Το μεγαλύτερο σόφισμα για το κράτος και την αναβάθμισή του ακούστηκε από την πλευρά του Συνασπισμού και ειδικότερα από το μόνιμο γελωτοποιό της αστικής αυλής, το Μ. Ανδρουλάκη.

Ο πολιτικός ανεμοδείκτης του Συνασπισμού βλέπει πως το νομοσχέδιο (για το οποίο θ' αναφερθούμε παρακάτω) δεν προτείνει εκσυγχρονιστικές τομές, δεν προωθεί την αποκέντρωση και την εξάλειψη της γραφειοκρατίας. Αν γίνονταν αυτά, τότε το κράτος θα είχε εύρυθμη λειτουργία, θα ήταν φιλικότερο προς τους πολίτες και τους εργαζόμενους, η κοινωνική ειρήνη και η συναίνεση θα πετύχαιναν καλύτερα. Να τι δήλωσε ο Μ. Ανδρουλάκης:

«Θα το πούμε καθαρά: Δυστυχώς δεν υπάρχει εδώ κανένας νόμος που να οδηγεί πράγματι στον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης... Η πρόβλεψή μας είναι ότι σ' ένα - δύο χρόνια μετά την εφαρμογή του νόμου η κατάσταση στη Δημόσια Διοίκηση θα 'ναι ίδια, μπορεί και χειρότερη. Δεν υπάρχει εκείνη η συνολική δέσμη των αλλαγών που θα αρχίσει να κινεί τη Δημόσια Διοίκηση προς το καλύτερο. Το στοίχημα για μια προσαρμογή μας στις πιο σύγχρονες, αποδοτικές, με τα ευρωπαϊκά κριτήρια προδιαγραφές Δημόσιας Διοίκησης, φαίνεται ότι χάνεται ξανά, με μοιραίες συνέπειες για τη γενικότερη ανταγωνιστικότητά μας».

Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και το ΠΑΣΟΚ στη βουλή (Η. Παπαηλίας), που εστίασε την κριτική του στο ότι η ΝΔ έχει σαν στόχο την άλωση της Δημ. Διοίκησης.

Αντίθετα η ΝΔ (Μ. Λιάπης) υποστήριξε ότι το νομοσχέδιο εναντιώνεται στον κομματισμό, την ισοπέδωση και την κακή ορ-

γάνωση, δήλωσε ότι χρειάζεται αξιοκρατία και ανασυγκρότηση του κράτους και κατέληξε:

«Ουδείς διοικητικός εκσυγχρονισμός μπορεί να πραγματοποιηθεί, αν δεν στηρίζεται σε υπαλλήλους ικανούς, υπεύθυνους και υψηλής στάθμης. Γι' αυτό καθιερώνεται η αξιοκρατία τόσο στις προσλήψεις, με πανελλήνιο δημόσιο και αδιάβλητο διαγωνισμό, όσο και στην εξέλιξη της ιεραρχίας με την αξιολόγηση των προσόντων των υπαλλήλων. Καθιερώνεται επίσης η διαρκής και υποχρεωτική εκπαίδευση όλων των υπαλλήλων, σε όλα τα επίπεδα της κρατικής μηχανής, όπως και η αρχή της κινητικότητας, με μετατάξεις, για μια ορθολογική και ισοδύναμη ανακατανομή τους.

Τέλος, προβλέπονται διατάξεις για την βελτίωση της σχέσεως πολίτη - κράτους, με την καθιέρωση προθεσμιών εντός των οποίων οι υπηρεσίες υποχρεούνται να απαντήσουν στον πολίτη, που σε αντίθετη περίπτωση αυτός δικαιούται αποζημίωσης και με την υποχρέωση να δημοσιεύονται οι ενέργειες της διοίκησης στα αιτήματα των πολιτών, πράγμα που εξασφαλίζει τη διαφάνεια στις συναλλαγές».

Επί της ουσίας, ο τρικομματικός οικουμενισμός δεν διαφωνεί. Χρειάζονται και οι τρεις το κράτος και μάλιστα με αυξημένες αρμοδιότητες. Διαφωνούν, όπως διαφωνούν και εντός της ΝΔ, για τον τρόπο των προσλήψεων, ή αλλιώς για το ποιός θα έχει τη δυνατότητα να κάνει μεγαλύτερα ρουσφέτια, για την χρήση των αλλαγών (μετατάξεων - μεταθέσεων) που θα χρησιμοποιηθούν για κομματικές ρεβάνς ή συνολικά για το πώς το κάθε κόμμα θα έχει πρόσβαση στην αστική εξουσία.

Η Ν.Δ. βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση: είναι στην κυβερνητική εξουσία, αλλά ταυτόχρονα πρέπει, λόγω συγκυριών, να έχει την πλάτη της καλυμμένη, θέλει δηλαδή, κάτω από τους δικούς της όρους, την ανοχή και στήριξη των ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ.

Ο καβγάς για το κράτος, είναι έτσι και αλλιώς αντιλαϊκός.

Γ. Για ένα κράτος «αποτελεσματικότερο»

(Ένα αποκαλυπτικό κείμενο του ΣΕΒ).

Είναι γνωστό ότι η ΕΟΚ έδωσε το δάνειο ζητώντας και τη μείωση του «δημόσιου τομέα» κατά 10% ή αλλιώς «μικρότερο κράτος».

Ίσως είναι λιγότερο γνωστό ότι πέρσι το Μάρτη, με τίτλο «σκέψεις για το δημόσιο τομέα» κυκλοφόρησε πρόταση του ΣΕΒ με στόχο «το διάλογο για την οργάνωση, το ρόλο και την αποστολή του δημ. τομέα της χώρας».

Ο ΣΕΒ υποστηρίζει ότι «η διοίκηση πρέπει ν' ασκηθεί δημιουργικά, αναπτυξιακά, συναινετικά και συμμετοχικά», πως χρειάζονται να δοθούν τα αντίστοιχα κίνητρα και «να χτυπηθεί ο εξισωτισμός στην ιεραρχία και το μισθό».

Να υπάρξει ευελιξία στις λειτουργίες του κράτους και να γίνει η απαιτούμενη αποκέντρωση, έτσι ώστε το κράτος να γίνει αποδοτικότερο. Αναφέρεται επίσης, στο σημείο αυτό με το ερώτημα:

«Ποιές υπηρεσίες ή δραστηριότητες είναι σκόπιμο να εξασφαλίζει ο δημόσιος τομέας; Γιατί πρέπει να προσφέρει όλες τις υπηρεσίες επικοινωνιών (ΟΤΕ, ΕΛΤΑ), γιατί τις κυριότερες υπηρεσίες μεταφορών και ενέργειας; Το θέμα πρέπει να ερευνηθεί και ν' αντιμετωπισθεί το ταχύτερο».

Αν αναζητάτε στην τελευταία αποστροφή του κειμένου του ΣΕΒ στοιχεία προφητείας, μάλλον θ' απατηθείτε. Απλά ο ΣΕΒ έβαλε την ιδέα, τη συνταγή της αποκρατικοποίησης π.χ. στις συγκοινωνίες, και η ΝΔ προσπαθεί να την εφαρμόσει. Το αν θα πετύχει είναι ζήτημα ταξικής πάλης.

Το κείμενο των βιομηχάνων κλείνει με μια σημαντική και σοβαρότατη παρατήρηση:

«Ένας πολύ μεγάλος αριθμός υπηρεσιών παράγεται από το Δημόσιο τομέα και προσφέρεται σαν κοινωνικό αγαθό χωρίς επιβάρυνση ή με ελάχιστη επιβάρυνση του χρήστη. Το σύστημα αυτό είναι ολέθριο, γιατί επιβάλλει μια σύνθεση παραγωγής εκ των άνω, που δεν ανταποκρίνεται στη ζήτηση, συντελεί δε στην αύξηση του συνολικού κόστους της παραγωγής και την σπατάλη πόρων. Πρέπει να επανέλθουμε σ' ένα σύστημα όπου ο χρήστης θα καταβάλλει, αν όχι το σύνολο του κόστους, τουλάχιστον ένα μεγάλο μέρος του.

ΤΕΛΕΙΩΝΟΝΤΑΣ, απλώς μνημονεύεται η ανάγκη για σαφή διαγραφή των

νομικών πλαισίων και για την απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών, καθώς και για εγκατάλειψη της τυπολατρίας και ουσιαστικοποίηση της δικησης».

Τι λέει μ' άλλα λόγια; Πως όλες οι υπηρεσίες του κράτους πρέπει να τεθούν στους καπιταλιστικούς όρους της αγοράς, στην προσφορά και στην ζήτηση, στο κυνήγι του κέρδους: αλλιώς ας κλείσουν.

Αυτό το σκληρό για τους εργαζόμενους πρόγραμμα έρχεται να υλοποιήσει σήμερα η κυβέρνηση, ακούγοντας τις φωνές του ΣΕΒ, περικόβοντας πρώτ' από όλα την Υγεία, την Παιδεία και την Πρόνοια, αναπτύσσοντας πολύτροπα όλο το πλέγμα της «ιδιωτικής πρωτοβουλίας», δηλαδή του ιδιωτικού κεφαλαίου.

Δ. Το νομοσχέδιο

Με 80 άρθρα, λοιπόν, η ΝΔ επιχειρεί με το παρόν νομοσχέδιο μια αναδιάρθρωση των κρατικών λειτουργιών, με τους παρακάτω προφανείς στόχους:

Να ελέγχει ακόμα περισσότερο τους υπαλλήλους: περισσότερη πειθάρχηση και υπακοή.

Να της δοθεί η δυνατότητα μεταθέσεων, μετατάξεων και αλλαγών, για «αποτελεσματικότερη χρήση» του ανθρώπινου δυναμικού.

Να χτυπήσει το «ενιαίο μισθολόγιο» και τη λογική του «εξισωτισμού» με την αύξηση των κλιμακίων της ιεραρχίας, τη σύνδεση του μισθού με το βαθμό, τα πριμ στην αποδοτικότητα και την αύξηση των διοικητικών βαθμίδων (τουλάχιστον 7).

Να εξαρθρώσει το λεγόμενο «δύσκαμπο κράτος» και να παραδώσει τμήματά του στο ιδιωτικό κεφάλαιο που караδοκεί.

Να φτιάξει, μέσα από σχολή υψηλής στάθμης, προσωπικό κατά τα πρότυπα των ευρωπαϊκών μάντζερ και να συμπιέσει βαθμολογικά και μισθολογικά προς τα κάτω την «υπαλληλική πλέμπα».

Να στελεχώσει το κράτος μ' ένα δυναμικό που θα ελέγχεται — μέσα από εξετάσεις, εισαγωγική επιμόρφωση κ.λπ. — ούτως ώστε να δουλεύει αδιατάρακτα, χωρίς τους ενδοαστικούς κραδασμούς.

Πιο συγκεκριμένα, στο Κεφάλαιο Α': Στο άρθρο 1 αναφέρονται οι στόχοι καθώς και το πρόγραμμα, για το οποίο ζητείται η γνώμη τόσο του ΣΕΒ όσο και της ΑΔΕΔΥ. Δημιουργείται επιτροπή παρακολούθησης των εκσυγχρονιστικών μέτρων, για τη μείωση της γραφειοκρατίας, την αύξηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση των μεθόδων και των διαδικασιών (άρθρο 2). Αναδιοργανώνει τα Νομικά Πρόσωπα Δημ. Δικαίου, με στόχο τον καλύτερο έλεγχό τους (άρθρο 4).

Στο κεφάλαιο Β': Υποχρεώνει τις δημ. υπηρεσίες, τα ΝΠΔΔ και τους ΟΤΑ ν' απαντούν οριστικά στα αιτήματα των πολιτών, στην ουσία μεταφέρει την κόντρα πολίτη - κράτους στο κατώτατο επίπεδο και την προσωποποιεί.

Με την επίφαση της διαφάνειας και της λειτουργικότητας είναι σίγουρο ότι θα σκληρύνει τη στάση του απέναντι στη χαμηλή υπαλληλία, που είναι αυτή άλλωστε που βρίσκεται αντιμέτωπη με την αγανάκτηση, την οργή ή την γκρίνια των πολιτών.

Το κράτος έτσι κι αλλιώς, δηλαδή η ανώτερη γραφειοκρατία, βρίσκεται στον «καφκικό πύργο» της, απρόσιτη από τις βολές του λαού...

Το ίδιο κεφάλαιο (άρθρο 9) δημιουργεί, στα χνάρια του ΠΑΣΟΚ, «επιτροπές κοινωνικού ελέγχου της Δημ. Διοίκησης», που έχουν σαν στόχο την αποτελεσματική λειτουργία του κάθε υπουργείου. Μέσα σ' αυτές, που συγκροτούνται από τον υπουργό, υπάρχει σ' όνομα της συνδιαχείρισης και ένας... μαϊντανός από τους εργαζόμενους.

Στο ίδιο κεφάλαιο κάνει προσπάθεια αναπροσαρμογής του γνωστού αμερικανόπνευστου Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα. Φανταζόμαστε ότι θα διαπνέεται από σύγχρονο αυταρχικό διοικητισμό, αφήνοντας κατά μέρος τα ηθικοπλαστικά και χριστιανό-

πνευστα ιδεώδη του παλιού. Ευρώπη γαρ...

Το κεφάλαιο Γ': (άρθρα 14 - 31) αναφέρεται ολόκληρο στην πλήρωση των θέσεων και ειδικότερα στις προσλήψεις ύστερα από διαγωνισμό, στ' όνομα της αξιοκρατίας και της διαφάνειας.

Το κεφάλαιο Δ': Αναφέρεται στην «εκπαίδευση του προσωπικού της Δημ. Διοίκησης», προσδιορίζοντας μάλιστα την εισαγωγική επιμόρφωση στα χρόνια της διετούς υπηρεσίας, υπογραμμίζοντας ότι «απαγορεύεται η μονιμοποίηση δοκίμου υπαλλήλου, ο οποίος δεν έχει παρακολουθήσει επιτυχώς πρόγραμμα εισαγωγικής επιμόρφωσης».

Είναι φανερό ότι το κράτος επιδιώκει, και λόγω του ανταγωνισμού με τα άλλα κράτη της ΕΟΚ αλλά και με το ιδιωτικό κεφάλαιο, μιας συγκεκριμένης στάθμης διοικητικό προσωπικό, το οποίο θα έχει δώσει «τις εξετάσεις του» (άρθρο 33). Και όχι μόνο αυτό. Με επόμενο άρθρο (34) ορίζεται πως «η επιμόρφωση γίνεται καθ' όλη τη διάρκεια της υπηρεσίας τους με την ευθύνη του Ινστιτούτου Διαρκούς Επιμόρφωσης ή των υπουργείων και με υποχρεωτική συμμετοχή των υπαλλήλων στα προγράμματα».

Δίπλα στο Ινστιτούτο Διαρκούς Επιμόρφωσης (ΙΔΕ), η ΝΔ συστήνει και την Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (ΕΣΔΔ), η οποία αναλαμβάνει την ευθύνη κατάρτισης, οργάνωσης και εκτέλεσης προγραμμάτων παραγωγικής εκπαίδευσης. Η εισαγωγή στην παραπάνω ΕΣΔΔ γίνεται με γραπτή δοκιμασία, γνώση δύο γλωσσών και «προφορική εξέταση, με σκοπό τη διακρίβωση της ταχύτητας αντίληψης, κρίσης, ικανότητας σύνθεσης και ετοιμότητας». Στην ίδια κατεύθυνση θεσπίζεται η Μετεκπαίδευση (άρθρο 37) και η Μεταπτυχιακή εκπαίδευση (38).

Όλα τα παραπάνω κέντρα, καθώς και δευτερεύοντα, υπάγονται στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης (ΕΚΔΔ), το οποίο είναι και το όργανο που αναλαμβάνει τη συνολική εκπόνηση του σχεδίου, που φανερά στοχεύει στην ανάδειξη αφ' ενός σώματος στελεχών με υψηλές προδιαγραφές διαβαθμισμένο προς τα κάτω και από την άλλη στη συνολική συμμόρφωση «δια βίου» των δημοσίων υπαλλήλων «στις υποδείξεις».

Το πρώτο σώμα, «ψυχές μαραγκιασμένες από δημόσια αξιώματα», θ' αποτελεί την κορυφή της πυραμίδας και θα έχει την υψηλή εποπτεία και την εφαρμογή της αστικής γραμμής.

Το αν θα υλοποιηθεί ένα σχέδιο που θα ξεπερνά τις χρόνιες κομματικές και ενδοαστικές αντιπαραθέσεις, είναι ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος και φυσικά δεν θα εξαρτηθεί μόνο από την πολιτική βούληση του Έβερτ. Συναρτάται από την πορεία των πολιτικών πραγμάτων στη χώρα, από το ρόλο των διαφόρων δυνάμεων και το βαθμό των συγκρούσεων.

Πάντως όσο και αν ισχύει το «Εδώ είναι Βαλκάνια», άλλο τόσο διαφαίνεται και η ανάγκη της αστικής τάξης ν' αποκτήσει ένα κρατικό πεδίο με ευρυθμότερη λειτουργία, χωρίς να γίνεται κάθε φορά λάφυρο του νικητή των εκλογών. Χρειάζεται το κράτος, για τις μελλοντικές συγκρούσεις, που προοιωνίζονται σοβαρές, με το λαϊκό παράγοντα.

Με το κεφάλαιο ΣΤ': (άρθρα 56 - 57), καθώς και με τα υπόλοιπα, που ρυθμίζουν αναρρωτικές άδειες κ.λπ., φαίνεται καθαρά η προσπάθεια να συντριβεί ο υπάλληλος, κάτω από τη σιδερένια φτέρνα του νεοσυντηρητισμού. Με τις μετατάξεις, αλλαγές για το συμφέρον της υπηρεσίας και το διοικητικό κλωτσοσκούφι, όχι μόνο γίνεται έρμαιο της κεντρικής διοίκησης ή της κυβέρνησης, αλλά ανοίγει ο δρόμος για τη μερική ή ολική άρση της μονιμότητάς του.

Ε. Ποιός, ποιόν και γιατί;

«...Επειδή το κράτος γεννήθηκε από την ανάγκη να χαλιναγωγούνται οι ταξικές αντιθέσεις και επειδή ταυτόχρονα γεννήθηκε μέσα στη σύγκρουση των τάξεων αυτών, είναι κατά γενικό κανόνα κράτος της πιο ισχυρής, οικονομικά κυρίαρχης τάξης, που με τη βοήθεια του κρά-

τους γίνεται και πολιτικά κυρίαρχη τάξη και αποκτά έτσι νέα μέσα για την καθυπόταξη και την εκμετάλλευση της καταπιεζόμενης τάξης...».

Για μας δεν ισχύουν ούτε οι «φασαρίες» της αντιπολίτευσης για περισσότερα πόστα στο κράτος, ούτε οι αναιμικές φλυαρίες της ΑΔΕΔΥ για την «αναβάθμιση, αποκέντρωση και απογραφειοκρατικοποίηση της κρατικής μηχανής».

Η θέση μας για την ταξικότητα της «δημ. διοίκησης» διατηρεί και επαυξάνει όλη τη σημασία της. Χρειάζεται να υπερασπίσουμε όλα τα οικονομικά και εργασιακά δικαιώματα της χαμηλής και μεσαίας υπαλληλίας, που πλήττονται βάρβαρα από το νεοφιλελευθερισμό. Χρειάζεται όμως διπλά και τριδίπλα να βγάλουμε από τα μάτια αυτού του κόσμου κάθε «ταξική τσίμπλα» και κάθε μικροαστικό όνειρο, που λέει πως ισχυρότερο κράτος σημαίνει καλύτερη θέση. Χρειάζεται κοντολογίς να συνδέσουμε τους αγώνες των δημοσίων υπαλλήλων —ενάντια στη διοικητική αυθαιρεσία, την ισοπέδωση και την λιτότητα— με την προοπτική της εργατικής τάξης για τη συντριβή αυτής της μηχανής.

Ιδιαίτερα αξίζει να υπογραμμίσουμε την ανάγκη ν' αποτινάξουν τα χαμηλόβαθμα -χαμηλόμισθα δημοσιοϋπαλληλικά στρώματα την αυταπάτη της «συναίνεσης» και της «συνδιαχείρισης», που πλασάρουν οι θεωρητικοί της ενσωμάτωσης.

Το νομοσχέδιο προωθεί συντριπτικά ιδεολογικά και εργασιακά χτυπήματα στους δημ. υπάλληλους. Το «κύρος» και η «αναβάθμισή» τους δεν πάνε μαζί με τους κυβερνητικούς και την αστική τάξη.

Πάνε μαζί με το μαχόμενο εργατικό και λαϊκό κίνημα, για το φρενάρισμα της συντηρητικής επίθεσης.

Θανάσης Τσιριγώτης

Σύνολο Απασχολούμενων στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα

(σε χιλιάδες άτομα)

	1974	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
1. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ¹	179.809	227.977	253.864	263.685	268.083	281.770	285.302	289.507	289.738	311.200
- Τεχνική υπαλληλία	112.889	151.788	168.408	174.520	181.470	204.082	219.079	222.797	226.506	226.558
- Εκτελεστική υπαλληλία	28.580	35.163	38.122	42.183	38.927	28.448	19.206	18.698	20.242	35.902
- Σώματα Ασφαλείας	38.500	41.825	44.533	46.119	46.686	48.236	47.826	48.052	48.991	48.740
2. Κ.Π.Δ.Δ. ²	47.500	66.091	66.458	67.235	68.617	73.154	82.958	91.835	101.636	109.983
3. Ο.Τ.Α. ²	21.600	24.425	24.306	25.590	26.253	29.440	36.450	36.484	37.999	38.374
4. Κ.Ν.Π.Δ. ²	15.000	148.788	151.887	153.826	158.128	159.886	195.283	199.836	202.485	232.679
ΣΥΝΟΛΟ	343.989	467.281	496.815	511.536	522.873	544.836	599.982	616.982	631.950	693.215

1. Στην Κεντρική Διοίκηση δηλαδή το Υπουργείο περιλαμβάνεται και ο αριθμός των καταξιωμένων. Δεν περιλαμβάνονται όμως ορισμένες κατηγορίες μελών όπως εφεπαιτές κ.λπ., στρατιωτικοί, κτηνιατρικοί, ΕΣΥ, κ.λπ.

2. Κ.Π.Δ.Δ. (Κρατικό Πρόγραμμα Δημόσιας Διοίκησης), Ο.Τ.Α. (Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης), Κ.Ν.Π.Δ. (Κρατικό Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου). Στη Κ.Π.Δ.Δ., τους Ο.Τ.Α. και το Κ.Ν.Π.Δ. δεν περιλαμβάνονται ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων όπως κτηνιατρικοί, ΕΣΥ, κ.λπ. και ορισμένες κατηγορίες εκπαιδευτικών (αναφορικά κ.λπ.).

	ΤΕΧΝΙΚΟΙ					ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΙ				
	31/10 1986	31/10 1987	31/10 1988	31/12 1989	31/10 1990	31/10 1986	31/10 1987	31/10 1988	31/12 1989	31/10 1990
Υπηρεσίες										
Προεδρία Δημοκρατίας	15	14	14	14	19	45	45	47	46	52
Βουλή των Ελλήνων	479	487	492	567	520	16	51	49	86	83
Προεδρία Κυβέρνησης	1.043	1.105	1.188	1.290	1.416	1.418	1.599	494	300	278
Ε.Υ.Π.	1.206	1.395	1.318	1.634	1.584	73	48	41	38	30
Εσωτερικών	8.326	7.966	7.463	7.040	2.897	292	490	479	97	80
Εξωτερικών	1.504	1.466	1.489	1.520	1.512	588	582	599	668	679
Εθνικής Ασφαλείας	18.345	18.974	18.784	18.357	17.841	3.981	5.667	5.331	6.243	4.620
Εθνικής Οικονομίας	897	861	843	1.959	1.983	270	286	376	210	212
Υγείας - Πρόνοιας - Κοιν. Ασφάλειας	7.811	8.233	8.739	8.209	6.872	1.827	219	229	292	60
Δικαιοσύνης	10.933	11.307	11.693	12.649	11.967	183	164	129	210	129
Εθνικής Παιδείας	113.164	114.282	113.158	115.762	118.932	5.856	5.831	6.910	18.429	16.806
Πολιτισμού	3.730	3.991	3.934	4.269	4.251	1.436	999	1.838	1.632	1.619
Οικονομικών	18.027	19.346	19.047	20.517	18.751	296	313	281	305	316
Μεταδόσεις - Θρόνης	--	--	--	--	111	--	--	--	--	2
Αγροί	--	77	79	76	81	--	11	18	13	17
Γεωργίας	16.210	15.642	15.229	14.900	14.232	385	131	503	3.382	3.464
ΠΕΧΑΔΕ	8.547	8.308	8.181	8.085	7.817	603	763	1.881	2.528	1.946
Εργασίας	850	833	836	884	806	20	18	17	15	11
Πακ. - Ενέργ. - Τεχνολ.	999	974	793	959	899	535	524	50	140	117
Εμπορίου	1.839	1.595	1.583	1.580	1.528	59	45	56	77	33
Μεταφορών - Επικοινωνιών	1.447	1.695	1.692	1.713	1.706	41	36	30	94	90
Υψηλ. Πολιτικής Ασφαλείας	2.135	2.064	2.340	2.410	2.356	49	54	128	63	55
Εμπορικής Ναυτιλίας	172	362	354	354	344	23	28	73	70	403
Δημόσιας Τέλης	1.591	1.820	1.847	1.800	5.544	1.133	786	663	660	628
Ταχυδρομίου	--	--	--	--	10	--	--	--	--	--
Σύνολο Δημ. Υπαλλήλων	219.070	222.797	220.506	226.558	223.788	19.206	18.858	20.242	35.902	31.650
Όργανα Σώμ. Ασφαλείας κ.λπ.	47.026	48.052	48.991	48.740	48.245	--	--	--	--	--
Γενικό Σύνολο	266.096	270.849	269.497	275.298	272.033	19.206	18.858	20.242	35.902	31.650

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΑΞΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΜΥΘΟΙ - ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΙΤΙΑ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Χρόνια τώρα ο τύπος, η τηλεόραση, τα κόμματα προβάλλουν τη γενική κρίση της Παιδείας, πασχίζοντας να δημιουργήσουν μια γενικευμένη μαζική συνείδηση, αλλά με τρόπο που να αντιστρέφει την πραγματικότητα, έτσι ώστε να κρύβονται τα αίτια και οι όροι, πάνω στους οποίους εξελίσσεται η παραπέρα επιταχυνόμενη ταξικότητα του συστήματος της παιδείας σ' όλα τα επίπεδα. Η «κρίση στην Παιδεία» αξιοποιείται για να προωθηθεί και να δικαιολογηθεί αυτή η ταξικότητα, που συναντά τεράστια εμπόδια στην εφαρμογή της από την πάλη του λαού και της νεολαίας.

Στην ουσία, η διαταξική θεωρία που προβάλλεται προσπαθεί να συγκαλύψει, να ευνοήσει και να χειραγωγήσει τη σκληρή ταξική αντιπαράθεση και τις συγκρούσεις που συντελούνται και στο χώρο της Παιδείας.

Είναι μια προσπάθεια ν' αυτονομηθεί το ζήτημα ΠΑΙΔΕΙΑ από τη γενικότερη οικονομική, πολιτική και κοινωνική κρίση του καθεστώτος της εξάρτησης, ώστε να λυθεί τελικά προς όφελός του.

ΚΡΙΣΗ, ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ, ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ, ΜΕΤΩΠΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, είναι λέξεις που κυκλοφορούν στην πολιτική αγορά και η ολιγαρχία προσπαθεί να τις παραγεμίσει με το περιεχόμενο των συμφερόντων της.

Στην πιο χυδαία έκφρασή της η θεωρία της κρίσης παρουσιάζεται με το γραφτό κάποιου μαθητή στην έκθεση ιδεών, που περιφέρεται και επιδεικνύεται από τα ΜΜΕ για να τεκμηριώσει το πλήρες ξεχαρβάλωμα της παιδείας.

Το απαίδευτο των νέων, κατά τους λόγιους, οι οποίοι πλέουν στα νερά της φεουδαρχίζουσας ιδεαλιστικής προγονοπληξίας. Γι' αυτούς αρκεί κανείς να μονολογεί το «'Ανδρα μοι έννεπε, Μούσα...», κάνοντας συγχρόνως μια βαθιά υπόκλιση στους τρεις ιεράρχες και η κρίση της Ελληνικής Παιδείας εξαφανίστηκε ως δια μαγείας.

Το ρεύμα αυτό έχει πια πάψει να είναι ο κυρίαρχος εκπρόσωπος της άρχουσας τάξης στην παιδεία, εξακολουθεί όμως να κάνει έντονα αισθητή την παρουσία του σαν γνώρισμα των γενικότερων και πολύ-

μορφών αντιθέσεων στην Ελληνική κοινωνία, που τρέφει και συντηρεί η εξάρτησή.

Το ρεύμα που δυναμικά προβάλλει σήμερα σαν κυρίαρχο, με φυσική του συνέπεια το κακέκτυπο αντίγραφο του τεχνοκρατισμού, από το «απαίδευτο» των νέων προχώρησε στην «υποβάθμιση των σπουδών».

ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ Ή ΥΠΕΡΒΑΘΜΙΣΗ;

Το κοινό χαρακτηριστικό και στα δυο ρεύματα είναι η χυδαία έκφραση της ιδεολογίας της υποτέλειας και σ' αυτόν τον τομέα η θεωρία της υποβάθμισης αντιστοιχεί απόλυτα στη θεωρία της παραγωγικότητας.

Τελικά αναρωτιέται κανείς, ακούγοντας τους βαρύγδουπους σε τίτλους πολιτικούς και κρατικούς εκπροσώπους, αν οι Έλληνες είναι το έθνος των ηλιθίων, που η εξέλιξή τους σταμάτησε κάπου στην εποχή του HOMO SAPIENS.

Έτσι, η υποβάθμιση και η αναβάθμιση παρουσιάζονται ως η αντίθεση που πρέπει να λυθεί. Ομόφωνα οι εκπρόσωποι του πολιτικού κατεστημένου καταρριφθούν την υποβάθμιση· όμως, πάλι κατά τα λεγόμενά τους, αναβάθμιση γιοκ.

Τι είναι λοιπόν η υποβάθμιση; Μήπως πρόκειται για διαταξικό σύμπτωμα στην ελληνική εκπαίδευση; Ποια τα χαρακτηριστικά της και πως εκφράζεται; Σε ποιά κατεύθυνση επιδιώκεται η λεγόμενη αναβάθμιση και πόσο μπορεί να πραγματοποιηθεί;

Εμείς υποστηρίζουμε ότι δεν υπάρχει υποβάθμιση. Αυτό που υπάρχει είναι η ταξική εκπαίδευση σε περιεχόμενο, οργάνωση, αποτελέσματα.

Σημειώνεται πλήρης σχεδόν αδυναμία ολοκληρωμένης ποιοτικά και ποσοτικά ένταξης, του παραγόμενου δυναμικού αποφοίτων μιας βαθμίδας γνώσεων στη διαδικασία της κοινωνικής αναπαραγωγής, σαν τέτοιο δυναμικό. Αδυναμία που δεν πηγάζει από τη διαφορά ανάμεσα στο επίπεδο γνώσεων ενός κύκλου σπουδών και των α-

ναγκών της συγκεκριμένης κεφαλαιοκρατικής αναπαραγωγής της ελληνικής πραγματικότητας, αλλά από τη βαθειά και εκφυλιστική κρίση που μαστίζει αυτήν την ίδια την αναπαραγωγή.

Μάλιστα, στο σύνολό τους σχεδόν, από τεχνοκρατική άποψη, ποιοτικά οι κύκλοι σπουδών ξεπερνούν σημαντικά τις ανάγκες του συγκεκριμένου παραγωγικού προτσές.

Πάνω σ' αυτό ακριβώς επιχειρείται η αναστροφή των πραγμάτων. Οι τεράστιες στρατιές των άνεργων, υποαπασχολούμενων και ετεροαπασχολούμενων αποφοίτων οφείλονται κατά τους αναβαθμιστές στις λειψές γνώσεις, στην καθυστερημένη μόρφωση και όχι στη σύμφυτη αδυναμία του συστήματος και στη βαθιά του κρίση.

Αυτό που θα μπορούσε να υποστηριχτεί και να αποδειχτεί, χωρίς να μένουν περιθώρια αμφισβήτησης, είναι ότι από την άποψη της ποσοτικής συσσώρευσης γνωστικής ύλης (διδασκτέα - διδασκόμενη) σε κάθε βαθμίδα υπάρχει τεράστια ΥΠΕΡΒΑΘΜΙΣΗ. Τέτοια που και η απλή ποσοτική κατάκτηση αυτής της ύλης, η βραχυπρόθεσμη αποθήκευσή της στη μνήμη του μαθητή να είναι αδύνατη.

Αυτή ακριβώς η ποσοτική συσσώρευση αποτελεί τη βάση όπου στήνεται και στηρίζεται η συνεχής ταξικοποίηση της μορφωτικής διαδικασίας, σαν μέρος της γενικότερης κοινωνικής αναπαραγωγής. Αυτή είναι που, στην πορεία και για την εξυπηρέτησή της, οδηγεί στην πρώιμη υπερεξειδίκευση, όπου ο εγκέφαλος των μαθητών αντιμετωπίζεται σαν άθροισμα στεγανωμένων διαμερισμάτων, και η οργάνωση της διαδικασίας μόρφωσης πρέπει να γεμίσει μονάχα ένα απ' αυτά, γιατί τότε θα είναι αποτελεσματική.

Η ΤΑΞΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η κυβέρνηση Παπανδρέου είχε εξαγείλει την εισαγωγή του μαθήματος των ηλεκτρονικών υπολογιστών, ακόμα και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, σαν απόδειξη του ενδιαφέροντός της για την ανα-

βάθμιση. Το αποτέλεσμα μιας τέτοιας πρακτικής οδηγεί σε φαινόμενα, όπου οι μαθητές θάχουν ξεχάσει και τις βασικές αριθμητικές πράξεις, και τότε οι τεχνοκράτες θα περιφέρουν τα γραφτά των μαθηματικών, όπως οι οπαδοί του ιδεαλιστικού φεουδαρχισμού της προγονοπληξίας, σαν απόδειξη της τεμπελιάς και της έλλειψης προσαρμοστικότητας της νεολαίας στις σύγχρονες ανάγκες.

Το φαινόμενο, σήμερα, της ποσοτικής τεχνοκρατικής υπερβάθμισης είναι γενικό χαρακτηριστικό της γνωσιολογικής μεθόδολογίας του συστήματος της Ελληνικής εκπαίδευσης, από το δημοτικό μέχρι τα ΑΕΙ.

Τα παιδιά της εργατικής τάξης, της φτωχής αγροτιάς, του εκμεταλλευόμενου λαού, συναντούν τεράστιες δυσκολίες, αξεπέραστες σχεδόν, να προσαρμοστούν και ν' αποκτήσουν τη δυνατότητα παρακολούθησης της εγκύκλιας παιδείας, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί σήμερα.

Η δυνατότητα αυτή είναι συνάρτηση μιας προσχολικής διαδικασίας που απαιτεί το βομβαρδισμό του παιδιού μ' ένα τεράστιο ποσό γνώσεων, ασκήσεων κ.λπ. Πράγματα που μόνο η μεσοαστική και αστική τάξη μπορεί να εξασφαλίσει στα παιδιά της, κρατώντας ταυτόχρονα μια ισορροπία στην πνευματική τους ανάπτυξη, ισορροπία που κινδυνεύει άμεσα από την καταστροφή της κοινωνικότητας, η οποία προκαλείται από τον ψυχικό και πνευματικό βιασμό των παιδιών.

Η αναλογία, η ποιότητα, η υλικότεχνική υποδομή των νηπιαγωγείων στις υποβαθμισμένες εργατικές και αγροτικές περιοχές μαρτυρούν καθαρά την πρόθεση καταδίκης και αποκλεισμού των φτωχόπαιδων πριν ακόμα μπουν στην πρώτη δημοτικού.

Από το Δημοτικό, λοιπόν, ξεκινάει η πιο χυδαία ταξικοποίηση της εκπαίδευσης, όχι με την υποβάθμισή της, αλλά με τη ληστρική για τα παιδικά μυαλά υπερβάθμισή της.

Τα παιδιά των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων, ξεκινώντας την εγκύκλια μόρφωσή τους και για να την παρακολουθήσουν, έχουν ήδη περάσει από το πιάνο, τη ρυθμική, τα αγγλικά, τα γαλλικά, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, διαθέτοντας συνάμα την ταξική τους κουλτούρα. Ενώ τα παιδιά της εργατικής τάξης και των κατώτερων στρωμάτων, της φτωχολογίας, το μόνο που κάνουν είναι να παρακολουθούν τον αγώνα των γονιών τους για το μεροκάματο, για το λογαριασμό της ΔΕΗ, για το νοίκι.

Στο Γυμνάσιο, το Λύκειο, στα ΤΕΙ, στα ΑΕΙ, αυτή η κατάσταση συνεχίζεται και εντείνεται. Συμπληρώνεται με το παρασιτικό κύκλωμα της παραπαιδείας, το οποίο χρησιμοποιείται σαν μοχλός για να πληρώνει ο λαός τις ελλείψεις της υλικότεχνικής υποδομής, ώστε να λειτουργεί πιο αποτελεσματικά το ταξικό σύστημα παιδείας.

Εξετάζοντας την κατάσταση στα Λύκεια και τα ΤΕΙ δεν μπορεί κανείς παρά να παρατηρήσει ότι η ύλη των ωρολογίων προγραμμάτων, τα βιβλία, η εξειδίκευση (με τα τεχνικά λύκεια, τα Πολυκλαδικά, τις ειδικότητες των ΤΕΙ) αντιστοιχεί σε μια «τεχνολογική» ως την πούμε κοινωνία των πιο προωθημένων μυθιστορημάτων επιστημονικής φαντασίας.

Σ' αυτές τις βαθμίδες μάλιστα, αν και οι εξελίξεις καθυστέρησαν στο ξεκίνημά τους σε σχέση με τα ΑΕΙ, προχώρησαν με αρκετά πιο γρήγορους ρυθμούς, πράγμα που αντανάκλα τόσο την κατάσταση του κινήματος όσο και τη συμπεριφορά των ιθυνόντων φορέων της εκπαίδευσης και την κοινωνική τους λειτουργία από κοινωνική άποψη. Το «Μέτωπο Παιδείας» με τη διαταξική αντιμετώπιση της κρίσης, λειτούργησε ως κοινωνική βάση της ταξικής πολιτικής στην Παιδεία.

ΤΕΧΝΟΚΡΑΤΙΣΜΟΣ

Στις μέρες μας είναι χαρακτηριστική η υστερία γύρω από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Σχετικές σχολές κάθε είδους φυτρώνουν καθημερινά κατά χιλιάδες. Οι σπουδαστές των σχολών αυτών στις μεγάλες και μεσαιές αστικές περιοχές συναγωνίζονται σε αριθμό τους σπουδαστές των διαφόρων ινστιτούτων ξένων γλωσσών.

Τι μαθαίνουν; Τι εξυπηρετούν οι όποιες γνώσεις παίρνουν, τι αντίκρυσμα έχουν στην επαγγελματική αποκατάσταση των σπουδαστών; Πως συνδέονται όλα αυτά με την ελληνική πραγματικότητα;

Την απάντηση τη δίνει η ίδια η ζωή, που πραγματικά εξευτελίζει τους κάθε λογής αναβαθμιστές. Στο Πανεπιστήμιο της Πάτρας, σε προπτυχιακό επίπεδο λειτουργεί τμήμα ηλεκτρονικών υπολογιστών με 50 περίπου εισαγόμενους σπουδαστές κάθε ακαδημαϊκή χρονιά. Είναι το μοναδικό τμήμα Σχολής στην Ελλάδα που δίνει τέτοια πτυχία, και όμως οι πτυχιούχοι του αντιμετωπίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα επαγγελματικής αποκατάστασης! Το τμήμα αυτοδημιουργήθηκε από την κατεύθυνση της τεχνοκρατικής αναβάθμισης της παιδείας, που πρέσβευε ότι τα προβλήματα της ελληνικής εκπαίδευσης θα λυθούν, αν αυτή πολυτεμαχιστεί ως προς το γνωστικό αντικείμενο που αντιστοιχεί σε κάθε τίτλο σπουδών, έτσι ώστε ο σπουδαστής να μαθαίνει περισσότερα και πιο εξειδικευμένα, τάχα, για τις ανάγκες της παραγωγής, για το δικό του καλό.

Βέβαια, τα ουσιαστικά αποτελέσματα αυτής της κατεύθυνσης είναι άλλα. Ο λαός καλείται να πληρώσει τεράστια ποσά για να χρηματοδοτήσει τη μόρφωση των νεοσσών της αστικής τάξης, για να φτιάξει ένα μικρό αριθμό τεχνοκρατών - διευθυντικών στελεχών, κύρια για τις γραφειοκρατικές και σε μεγάλο βαθμό παρασιτικές λειτουργίες των μηχανισμών του κράτους.

Μια έρευνα για το που αξιοποιούνται ανεβασμένου επιπέδου ειδικοί των κομπιούτερ, θα καταλήξει ότι αυτοί βρίσκονται στα Υπουργεία Δημόσιας Τάξης, Άμυνας και Εσωτερικών!

Η άρχουσα τάξη, η κεφαλαιοκρατία, μετατρέπει την κρίση της σε προσοδοφόρο γι' αυτήν εμπόριο, εμπορευόμενη την πείνα του λαού και τη δίψα του για μόρφωση.

Το παράδειγμα που δώσαμε δεν είναι μεμονωμένο. Αντιπροσωπεύει την τάση για όλες τις πανεπιστημιακές σπουδές, με διαφορετική βέβαια ένταση σε κάθε κύκλο: ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ και ΥΠΕΡΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ. Πράγμα που υλοποιείται μέσα από διάφορους δρόμους, με κύρια στηρίγματα την ελίτ του καθηγητικού σώματος στα ΑΕΙ, στο όνομα ενός επιστημονικού σωβινισμού που παράγεται στα επιστημονικά εργαστήρια του ιμπεριαλισμού, με τα οποία η ελίτ είναι άμεσα και προσωπικά συνδεδεμένη.

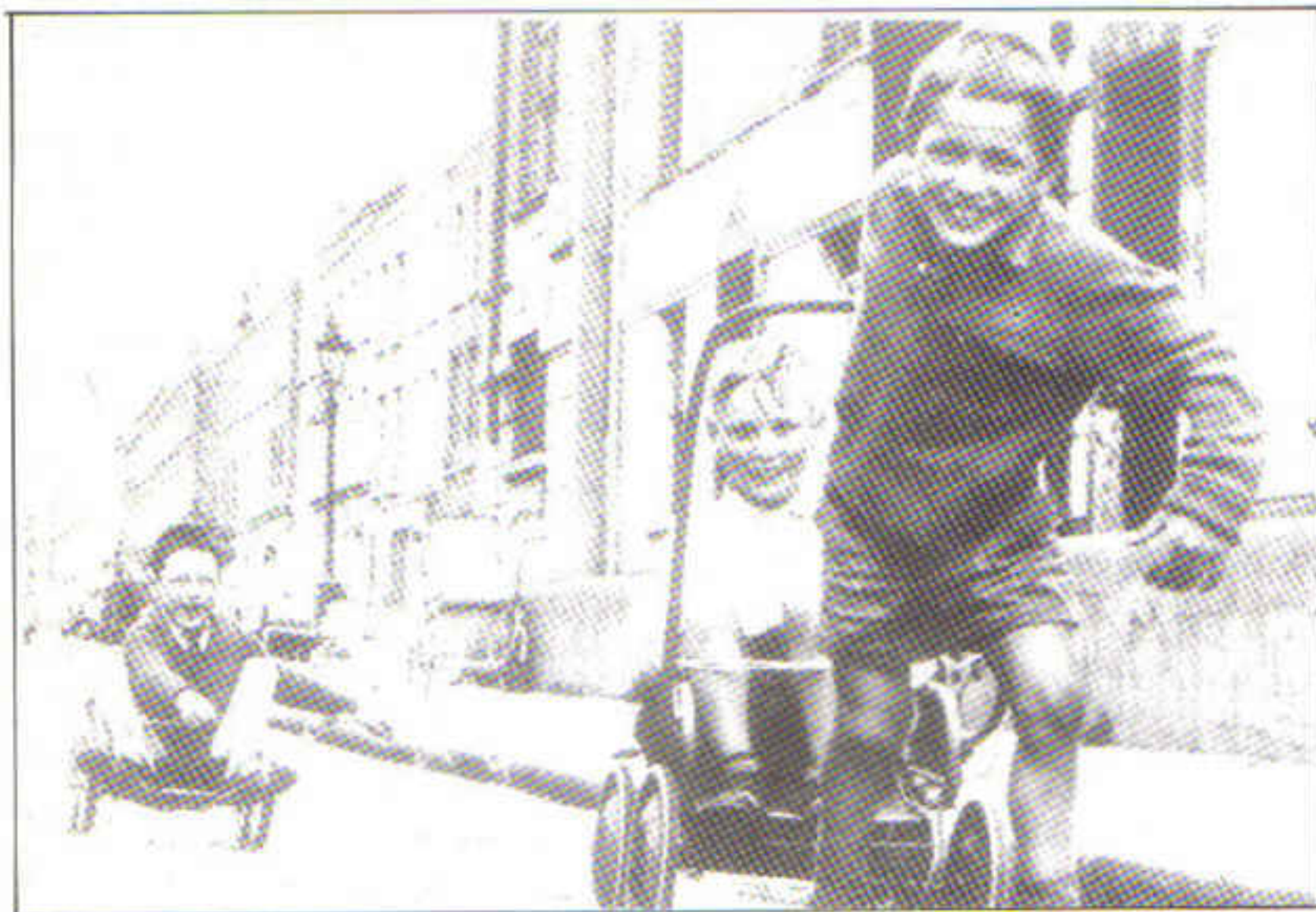
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΝΑΛΟΓΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΟ ΚΡΑΤΙΚΟΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΟ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ

Όσο κι αν φαίνεται παράξενο στους «αναβαθμιστές», είναι γεγονός ότι οι γνώσεις που συνεπάγεται ένα πτυχίο ελληνικού ΑΕΙ αντιστοιχούν με τις γνώσεις του πρώτου τουλάχιστον κύκλου μεταπτυχιακών σπουδών των ξένων Πανεπιστημίων. Ακόμα υπάρχουν σχολές και τμήματα στα ελληνικά ΑΕΙ, που βρίσκονται σε πολύ ψηλότερο επίπεδο από τα αντίστοιχα των πιο αναπτυγμένων ευρωπαϊκών καπιταλιστικών κρατών (σε πρόγραμμα, ασκήσεις κ.λπ.). Εξ άλλου οι επιστημονικές εργασίες που παράγονται στην Ελλάδα, σε όγκο και όχι σπάνια και σε πρωτοτυπία, είναι συναγωνίσιμες με τον όγκο επιστημονικού ερευνητικού έργου όλων των ξένων ιδρυμάτων.

Παράλληλα, ο μεγαλύτερος όγκος του επιστημονικού διδακτικού προσωπικού των ΑΕΙ στις τρεις ανώτερες βαθμίδες, και κύρια στην πρώτη, κατείχαν ή και ακόμη διατηρούν αντίστοιχα θέση σε ιδρύματα του εξωτερικού (Γαλλία, ΗΠΑ, Γερμανία κ.λπ.).

Ενώ όμως συμβαίνουν αυτά, τα ελληνικά ΑΕΙ παρουσιάζουν σχεδόν πλήρη αδυναμία για αυτοτελές, ολοκληρωμένο επιστημονικό έργο, για αυτοτελή οργάνωση και προγραμματισμό σπουδών.

Τα ελληνικά ΑΕΙ, όπως και γενικά ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα είναι κατ' εικόνα και ομοίωση του ελληνικού κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, των όρων και των κατευθύνσεων διαμόρφωσης, ανάπτυξης και αναπαραγωγής του. Ο συμπληρωματικός και δορυφορικός προς τον ιμπεριαλισμό χαρακτήρας του αντανακλάται με τρόπο άμεσο και καθοριστικό, σ' ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστη-

μα ως προς το περιεχόμενο, την οργάνωση και τ' αποτελέσματα.

Αυτό ακριβώς συνιστά την «υποβάθμιση» της εκπαίδευσης, αποτελεί τη βάση της εκτεταμένης κρίσης της. Δεν πρόκειται απλά και μόνο για ζήτημα κονδυλίων, αλλά για πρόβλημα πολιτικό, πρόβλημα εξουσίας σε τελευταία ανάλυση.

Η μετάβαση από την προγονοπληξία, που κυριαρχούσε ως τα μέσα της δεκαετίας του '60, στον τεχνοκρατισμό, τη δεκαετία του '80 όχι μόνο δεν έλυσε τα προβλήματα, αλλά τα όξυνε στο βαθμό και την έκταση που τα αντιμετωπίζουμε σήμερα. Προβλήματα που θα οξύνονταν συνεχώς, καθώς το καθεστώς της εξάρτησης ούτε καν από την άποψη ενός ολοκληρωμένου καπιταλισμού δεν μπορεί να αντιμετωπίσει.

Έτσι, ενώ τα προγράμματα σπουδών θα πυκνώνουν σε ύλη, θα ανεβαίνουν, το ερευνητικό έργο θα αυξάνεται, τα εργαστήρια της επιστημονικής ελίτ θα τελειοποιούνται, οι άνεργοι πτυχιούχοι θα πολλαπλασιάζονται.

Όπως θα πολλαπλασιάζονται οι άνεργοι απόφοιτοι των διάφορων τύπων λυκείων και των ιδιωτικών ιδρυμάτων, παρά την εξοντωτική εξειδίκευση, που όλο θα προχωράει προς τις μικρότερες ηλικίες. Οι διάφορες στρατηγικές ανάπτυξης που διατυμπανίζονται κατά καιρούς και που βρήκαν το σημείο συναινετικής τους σύγκλισης στην Οικουμενική Κυβέρνηση, δύσκολα κατορθώνουν να παραπλανήσουν και τους πιο ανίδεους, την ώρα που η πολιτική αποβιομηχάνιση και καταστροφής του αγροτικού τομέα αποτελεί πια πραγματικότητα. Πέρα από τις αμφίβολες ελπίδες να καταστεί η Ελλάδα ένα μεγάλο ξενοδοχείο, η μόνη ρεαλιστική προοπτική για την ξενόδοξη αστική τάξη της Ελλάδας απομένει να γίνει η χώρα ό,τι παλιά ήταν η Βηρυττός (δηλώσεις Παλαϊοκρασά).

Σ' αυτά τα πλαίσια, η εντατικοποίηση και η εξειδίκευση σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης παίζουν πολλαπλό ρόλο:

1. Αποκλείουν τα παιδιά της φτωχολογίας από τις ανώτερες βαθμίδες με το ιδεολόγημα ότι η αποτυχία τους οφείλεται στην τεμπελιά και στη φυσική τους ανικανότητα - όπως ακριβώς προβάλλεται ότι ο άνεργος είναι άνεργος γιατί είναι τεμπέλης και φυσικά καθυστερημένος.

2. Δημιουργούν όρους υπερεντατικοποίησης της εκμετάλλευσης αχρηστεύοντας συνάμα το μελλοντικό εργάτη (όχι υποχρεωτικά χειρώνακτα) μιας και ο μεγάλος βαθμός ειδίκευσης δεν του επιτρέπει ομαλή επανένταξη σε άλλο τομέα εργασίας.

3. Διογκώνουν φοβερά τον παρασιτικό επιχειρηματικό κλάδο της παραπαιδείας.

4. Δημιουργούν όρους ενσωμάτωσης του ελάχιστου ποσοστού των φτωχόπαιδων, που θα κατορθώσουν να τα βγάλουν πέρα σ' όλες τις βαθμίδες και ν' ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της αστικής τάξης (γενιταρισμός).

Η ΧΡΕΩΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Ο μιμητικός τεχνοκρατισμός της εκπαίδευτικής μεταρρύθμισης του '64, όπως συμπληρώθηκε με τη μεταρρύθμιση του '82, εξάντλησε την ευφορία που προκάλεσε μαζί με τα λειτουργικά του όρια.

Ο ίδιος ο Παπανδρέου στη Βουλή έθεσε το ζήτημα χωρίς περιστροφές: Η πολιτική επέκτασης της εκπαίδευσης που ήταν εισηγή μας, είπε, συγκρούεται με την αναγκαιότητα της σε βάθος ανάπτυξης, πράγμα αντικειμενικό, όχι μόνο για την Ελλάδα. Πρόκειται για την ουσία του προβλήματος. Πώς θα κλείσουν οι πόρτες των ανώτερων και ανώτατων εκπαιδευτικών ι-

δρυμάτων για τα λαϊκά στρώματα. Η «αναβάθμιση», ή «σε βάθος ανάπτυξη» θεσμοθετεί, νομιμοποιεί και επεκτείνει την ταξικοποίηση της εκπαίδευσης στη γραμμή του εξαρτημένου μιμητικού τεχνοκρατισμού.

Η κρίση του εκπαιδευτικού συστήματος της άρχουσας τάξης, μετατρέπεται έτσι με την «αναβάθμιση» σε δυναμική του, προάγοντας την ιδεολογία και την πολιτική γραμμή του φιλελευθερισμού για το ξέπρασμα της κρίσης. Στην επικράτηση του φιλελευθερισμού συνέβαλε σημαντικά και η Αριστερά, διαφοροποιώντας τη θέση της με την προσθήκη της λέξης «δημοκρατική» στην «αναβάθμιση».

Τον εκπαιδευτικό φιλελευθερισμό, που ανέλαβε να υλοποιήσει η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, τα λαϊκά στρώματα δεν τον αποδέχτηκαν, παρά τις συντονισμένες συναινετικές προσπάθειες των κομμάτων του πολιτικού κατεστημένου. Έτσι ερμηνεύονται οι καταλήψεις στα ΑΕΙ και ΤΕΙ, ο αγώνας των καθηγητών το καλοκαίρι, οι καταλήψεις των μαθητών τη φετινή σχολική χρονιά.

Η αδυναμία πειθούς υπαγορεύει την ανάγκη βίαιης υποταγής μαθητών - σπουδαστών - φοιτητών - δασκάλων. Αυτός ήταν ο στόχος των Προεδρικών διαταγμάτων και των γενικότερων μέτρων, που η άμεση εφαρμογή τους πήρε αναστολή.

Η μετωπική επίθεση, που απροκάλυπτα συνεχίζεται ενάντια στα δικαιώματα του λαού και της νεολαίας στον τομέα της εκπαίδευσης συναντά πολύ σοβαρές αντιστάσεις.

Ο «εθνικός διάλογος για την Παιδεία» του Σουφλιά πάει να παρακάμψει τους οργανωμένους φορείς του κινήματος που αντιτίθενται, για να καταλήξει με «εθνική συναίνεση» στην εφαρμογή μιας φασίζουσας εκπαιδευτικής πολιτικής.

Η ελληνική εκπαίδευση καλείται από την άρχουσα τάξη να λειτουργήσει αποτελεσματικά σαν μοχλός αναπαραγωγής της εξάρτησης στον τομέα της ιδεολογίας, της πολιτικής και της οικονομίας.

Τα λαϊκά στρώματα υποχρεώνονται να πληρώνουν με κάθε τρόπο το κόστος ανασυγκρότησης του κεφαλαίου, το κόστος της ξενόδοξης και παρασιτικής αστικής τάξης της χώρας. Υποχρεώνονται να πληρώνουν, στον τομέα της εκπαίδευσης, για να συντηρείται η υποτέλεια, ο παρασιτισμός, οι μηχανισμοί υποταγής και καταστολής του λαϊκού κινήματος.

Τα λεφτά που πληρώνουν για την ιδιωτική παιδεία - παραπαιδεία (200 δις έναντι 300 δις ταχτικού προϋπολογισμού για το ΥΠΕΠΘ/Ελευθεροτυπία 18.3.1991) φτάνουν και περισσεύουν για νάχουν δικαίωμα στη μόρφωση όλα τα παιδιά του λαού. Για νάχει ο κάθε νομός και Πανεπιστήμιο. Αυτό το στοιχείο από μόνο του θα αρκούσε να αποκαλύψει την έκταση της απάτης που επιχειρείται με τα συνθήματα «κρίση», «αναβάθμιση» στην εκπαίδευση.

Μαριέλλη Βιτάλη

ΟΙ ΤΑΞΙΚΟΙ ΦΡΑΓΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Ψάξτε να βρείτε σχολείο, εσείς που είστε άστεγοι.
Εξασφαλίστε γνώση, εσείς που ξεπαγιάζετε στο κρύο.
Εσείς που πεινάτε, κρατείστε γερά το βιβλίο: είναι ένα όπλο.
Πρέπει ν' αναλάβετε την αρχηγία.

(Μπ. Μπρεχτ: «Εγκώμιο στη μάθηση»)

Στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ειδικότερα στο άρθρο 26, κατοχυρώνεται το δικαίωμα κάθε πολίτη στη μόρφωση και η υποχρέωση της πολιτείας να παρέχει ίσες ευκαιρίες σ' όλους ανεξαιρέτα για την απόκτησή της. Έχουμε όμως αναρωτηθεί, κατά πόσον η Διακήρυξη αυτή εφαρμόζεται στην πράξη και κατά πόσο παραμένει κενό γράμμα;

ΚΑΤΑΤΟΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Πλήθος μελετών που έχουν γίνει, αποδείχνουν ότι υπάρχει συ-νάφεια μεταξύ κοινωνικής προέλευσης και εκπαιδευτικής επιτυχίας, καθώς και της δυνατότητας για ανώτερες σπουδές. Για του λόγου το αληθές, σκόπιμο είναι ν' ανατρέξουμε στην πειθώ των αριθμών. Σε έρευνα του Μ. Δρεττάκη (1980) αποδεικνύεται, ότι τα παιδιά που έχουν πατέρα που ασκεί ελεύθερο ή επάγγελμα γραφείου, έχουν 3 - 4 φορές μεγαλύτερες πιθανότητες να εισαχθούν στα Α.Ε.Ι. απ' ό-τι τα παιδιά των εργατών ή αγροτών. Επίσης σε έρευνα της Μ.Ηλιού διαπιστώνονται διαφορές επίδοσης ανάμεσα στα διάφορα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας, που δεν είναι άσχετες με κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες. Εξάλλου, η κοινωνική προέλευση των φοιτητών των «ευγενών» σχολών (Ιατρική, Νομική κ.α.) αντικατοπτρίζει τις ευρύτατες κοινωνικές ανισότητες.

Όμως, το πρόβλημα της ανισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών δεν εντοπίζεται μόνο στα Α.Ε.Ι., αλλά συντελείται σταδιακά σε κάθε σχολική βαθμίδα. Αρχίζοντας από την προσχολική αγωγή, που είναι ανύπαρκτη στις αγροτικές περιοχές, και φτάνοντας στην προσδευτική αφαίμαξη του μαθητικού πληθυσμού καθόλη τη διάρκεια της βασικής εκπαίδευσης.

Αναφορικά με τις προσπάθειες εξήγησης του φαινομένου, καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι η ανισότητα στις εκπαιδευτικές ευκαιρίες οφείλεται σε οικογενειακούς - κοινωνικοπολιτιστικούς παράγοντες (γλώσσα, αξίες), καθώς και σε παράγοντες που συνδέονται με τις ευρύτατες κοινωνικές - ταξικές ανισότητες.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΕΥΦΥΙΑΣ

Αξιοσημείωτες είναι ορισμένες απόψεις συντηρητικών μελετητών, που ανεπιτυχώς προσπάθησαν ν' αποδείξουν ότι οι διαφορές επίδοσης οφείλονται σε γενετικούς λόγους (δείκτης νοημοσύνης), παραγνωρίζοντας παντελώς τις ταξικές ανισότητες, τις οποίες μετονόμασαν σε ανισότητες ικανοτήτων. Το παραπάνω ιδεολόγημα - μύθος της φυσικής ευφυΐας δεν ισχύει σήμερα εφόσον «Δεν υπάρχουν φυσικές ανισότητες μπροστά στη γνώση, υπάρχουν μόνο κοινωνικές», όπως τονίζει ο Σουηδός κοινωνιολόγος T. Husen. Συνεπώς η διαφορά στη σχολική επίδοση δεν είναι αποτέλεσμα γενετικά καθορισμένων ατελειών (υπόθεση γενετικής παθολογίας), αλλά συνέπεια πολιτισμικής και οικονομικής ένδειας (υπόθεση κοινωνικής παθολογίας).

Η ΑΝΙΣΗ ΕΚΚΙΝΗΣΗ

Εξάλλου, το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας, και κυρίως η γλώσσα που χρησιμοποιείται μέσα στο σπίτι, έχει μεγάλη σημασία. Οι μαθητές ανάλογα με την κοινωνική προέλευσή τους, φέρ-

νουν στο σχολείο μορφωτικό απόθεμα ασύγκριτο με τη μορφωτική ένδεια των παιδιών από φτωχά στρώματα. Η φτωχή γλωσσική επικοινωνία στο οικογενειακό επίπεδο συμβάλλει στη δημιουργία μιας κατάστασης, που ονομάστηκε «πολιτιστική αποστέρηση» (cultural deprivation). Στην κατάσταση αυτή αποδόθηκε η σχολική αποτυχία των παιδιών που προέρχονται από γλωσσικά —και γενικότερα πολιτισμικά— φτωχό οικογενειακό περιβάλλον. Επομένως, τίθεται άμεσα το πρόβλημα της άνισης εκκίνησης στη σχολική σταδιοδρομία.

Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΝΤΕΤΕΡΜΙΝΙΣΜΟΣ

Άλλωστε, η βασική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος, ως μέσου κοινωνικής επιλεκτικότητας, αδικεί τους ήδη αδικημένους και προκαθορίζει την κοινωνική τους πορεία. Πρόκειται για ένα είδος ιδιότυπου κοινωνικού ντετερμινισμού. Η Α. Φραγκουδάκη υποστηρίζει, ότι το σημερινό σχολείο είναι με τέτοιο τρόπο δομημένο, ώστε όχι μόνο να αναπαράγει την κυρίαρχη ιδεολογία και την κοινωνική ανισότητα, αλλά να τη δικαιώνει κιόλας, σαν να μην ευθύνεται διόλου γι' αυτό.

Ας μη λησμονούμε το φόβο κάποιων προνομιούχων κοινωνικών στρωμάτων, για το ποιός θα εκτελεί τις χειρωνακτικές εργασίες, αν συνεχιστεί η πλατιά διάδοση της μόρφωσης. (Στην πάλη ποτέ Δυτ. Γερμανία το πρόβλημα αυτό είχε λυθεί, εφόσον οι μαθητές των ειδικών σχολείων αποτελούσαν το φτηνό εργατικό δυναμικό για τις κατώτερες εργασίες.)

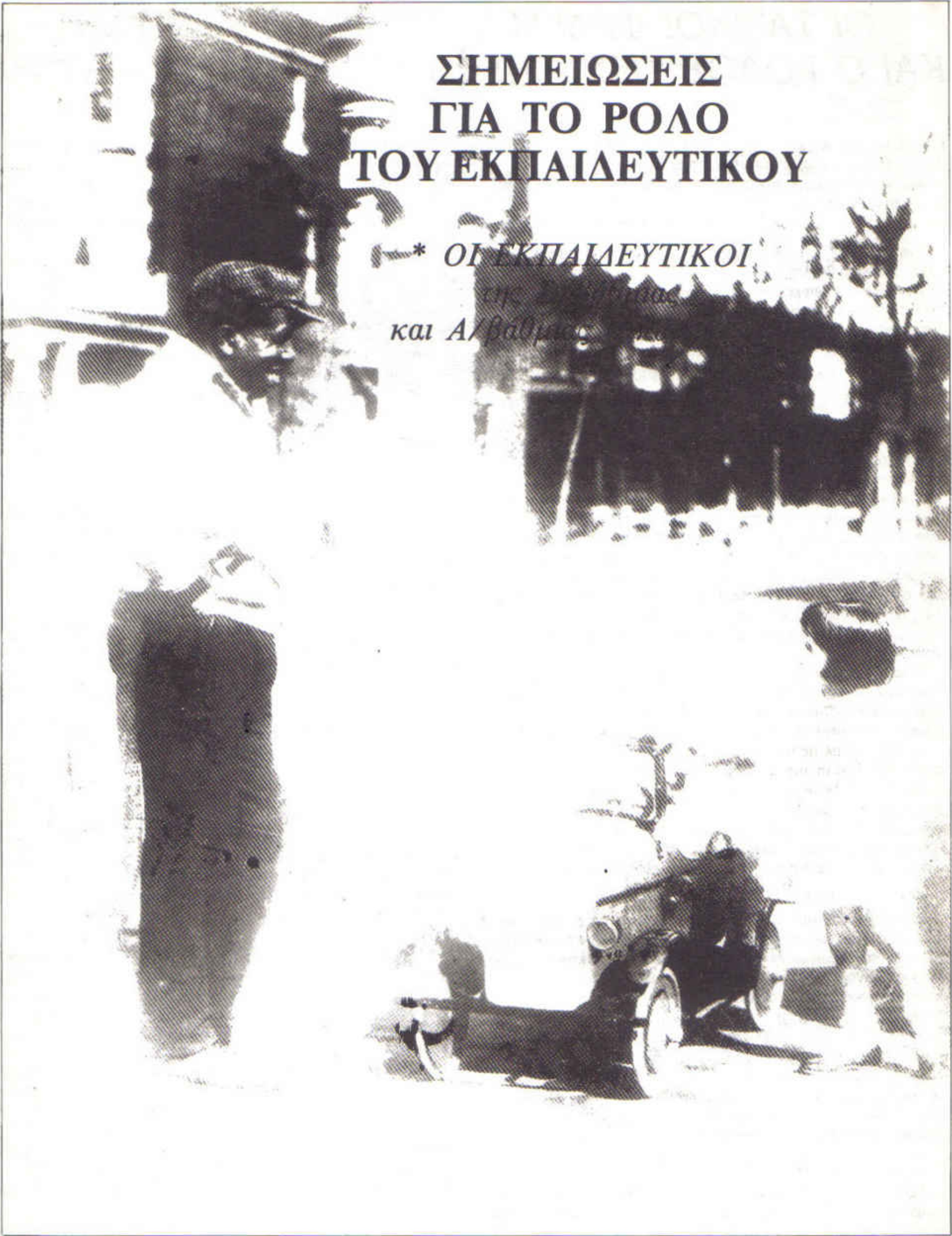
Αν στο παραπάνω προστεθεί η άνθιση της παραπαιδείας και η ύπαρξη αναβαθμισμένων ή μη σχολείων, για πατρίκιους και πληβείους αντίστοιχα, τότε θα έχουμε μια πλήρη εικόνα για την παιδεία των δύο ταχυτήτων και για την ψευδεπίγραφη παροχή ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών.

ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αναφορικά με την αντιμετώπιση του προβλήματος που δε γνωρίζει εθνικά σύνορα, καιρός είναι να κατανοήσουμε ότι η ισότητα και η ανισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών θ' αποκτήσουν το νόημά τους μόνο όταν γίνει η σύνδεση: Κοινωνική Καταγωγή — Εκπαιδευτικό Σύστημα — Κοινωνική θέση. Όταν, δηλαδή, δε θα κάνουμε απλά ουμανιστικά κηρύγματα καταγγελίας των ανισοτήτων, αλλά προσπαθώντας ν' αναλύσουμε τα αίτια των ανισοτήτων και να κατανοήσουμε το μηχανισμό του φαινομένου, καιρός είναι ν' αναζητήσουμε και να μεθοδεύσουμε εκείνες τις παρεμβάσεις που θα οδηγήσουν σε ουσιαστική κι όχι τυπική ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. Ειδικότερα, με την εφαρμογή «αντισταθμιστικής αγωγής», ώστε μέσω ειδικών ενισχυτικών προγραμμάτων να αμβλυνθεί η πολιτιστική αποστέρηση των παιδιών των κατώτερων στρωμάτων. Το παλιότερο αίτημα του εκπαιδευτικού κόσμου για γενικευμένη δωρεάν παιδεία πρέπει να συμπληρωθεί με το αίτημα για αντισταθμιστική παιδεία.

Επειδή, όμως, η οργανωμένη συλλογική διεκδίκηση δεν αρκεί, σκόπιμο είναι να υπάρξει παράλληλα αλλαγή στην καθημερινή διδακτική πράξη, στο μικρόκοσμο της σχολικής αίθουσας. Όπως υποστηρίζει η Α. Φραγκουδάκη, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να έχουν υπόψη τους ότι «Η εξυπνάδα μαθαίνεται και απρόσιτη γνώση δεν υπάρχει: Είναι δύο αξιώματα που αν τα μετατρέψουμε σε καθημερινή διδακτική πράξη, θα είχαμε κάνει ήδη πολύ δρόμο σ' ένα δυσκολότατο θέμα».

ΑΠ. Χ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

—* ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

και Α/βάθμιας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Μ' αυτές τις σημειώσεις συνεχίζεται μια προσπάθεια, που είχε ξεκινήσει σε προηγούμενο τεύχος του περιοδικού, για τη διερεύνηση του κοινωνικού ρόλου του εκπ/κού στη σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία. Το θέμα είναι ιδιαίτερα επίκαιρο στη σημερινή συγκυρία, που ξεδιπλώνεται η πολιτική της κυβέρνησης για τη συντηρητική ανασυγκρότηση της εκπαίδευσης, και όπου χρέος των ριζοσπαστικών δυνάμεων της αριστεράς είναι να ενισχύσουν τις συλλογικές αντιστάσεις, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη του μαζικού κινήματος και αναδεικνύοντας τα καίρια ζητήματα που δείχνουν το ρόλο της εκπ/σης ως μηχανισμού αναπαραγωγής της κυρίαρχης ιδεολογίας και των κεφαλαιοκρατικών σχέσεων γενικότερα.

2. ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΩΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

Αναφερόμενοι στην κοινωνική θέση του εκπ/κού μπορούμε να τη χαρακτηρίσουμε **κυριαρχούμενη**, όπως και τη θέση των άλλων χαμηλόμισθων στρωμάτων των δημοσίων υπάλληλων και εργαζομένων, αν και παρουσιάζει ορισμένες ιδιομορφίες. Ιδιομορφίες που σχετίζονται με το γεγονός, ότι δεν κατέχει μια θέση στον πρωτογενή ή δευτερογενή τομέα, όπου η σχέση του με τα μέσα παραγωγής προσδιορίζει με σαφήνεια και την ταξική θέση: αν δηλ. είναι κυρίαρχη (π.χ. ο ιδιοκτήτης ή ο μέτοχος των μ.π.) ή κυριαρχούμενη (εργαζόμενος). Αλλά κατέχει μια θέση στον τριτογενή τομέα της παραγωγής. Παρέχει εξαρτημένη εργασία στο κράτος, που είναι και ο εργοδότης του. Ως μισθωτός και με δεδομένο ότι οι αμοιβές του είναι πενιχρές, ανάλογες μ' αυτές της πλειοψηφίας των εργαζομένων, είναι φανερό ότι βρίσκεται σε θέση κυριαρχούμενη και απ' αυτήν την άποψη **τα συμφέροντά του ταυτίζονται με τα συμφέροντα της εργατικής τάξης και μικρομεσαίων κοινωνικών στρωμάτων**, παρά τις όποιες οριακές μεταβολές του οικονομικού τους επιπέδου, ανάλογα με τις οικονομικές συνθήκες.

3. ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΤΡΩΜΑ ΤΩΝ ΕΚΠ/ΚΩΝ

Ωστόσο οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, παρά το ότι δεν υπάρχουν ουσιαστικές μισθολογικές διαφορές μεταξύ τους, δεν συνιστούν μια κοινωνική τάξη, που έχει μια ομοιογένεια, αλλά ένα κοινωνικό στρώμα χωρίς όμως ουσιαστικές μεταξύ τους ανισότητες. Δεν αναφερόμαστε βέβαια στους εκπ/κούς που δεν προσφέρουν εξαρτημένη εργασία στο δημόσιο, αλλά είναι ιδιοκτήτες φροντιστηρίων ή έχουν οποιαδήποτε σχέση μ' αυτά. Αναφερόμαστε σ' ένα μικρό αριθμό εκπ/κών, που στις σημερινές συνθήκες έχει παράλληλες πηγές πλουτισμού από τα ιδιαίτερα μαθήματα.

Είναι εκείνοι οι οποίοι **συστηματικά** απασχολούμενοι με την παραπαιδεία και όχι για λόγους ανάγκης επιδιώκουν —σε συνθήκες εμπορευματοποίησης της γνώσης— και πετυχαίνουν ν' αποκτήσουν σχετικά μεγάλες περιουσίες, που τους διαφοροποιούν σημαντικά από τους υπόλοιπους συναδέλφους τους.

Είναι φανερό, ότι τα παραπάνω δεν ισχύουν για εκείνους τους εκπ/κούς που περιστασιακά και από ανάγκη, ιδιαίτερα σε συνθήκες καταλήστευσης του εισοδήματός τους, ευκαιριακά υποαπασχολούνται στην παραπαιδεία ή σε άλλες εργασίες.

Άλλωστε αυτό ισχύει και για άλλους εργαζόμενους που καταφεύγουν σε δεύτερη δουλειά.

Βεβαίως, το στρώμα των καθηγητών, ιδιαίτερα σε περιόδους

«οικονομικής κρίσης», όπου η οικονομική του κατάσταση επιδεινώνεται, συνειδητοποιεί την αναγκαιότητα της πάλης ενάντια στον εκάστοτε «ορατό» εργοδότη του, δηλ. την κυβέρνηση. Όμως πρόκειται για **μη συνειδητοποιημένη πάλη**, με την έννοια ότι δεν έχουν αποκτήσει συνείδηση του ρόλου τους και κυρίως δεν αντιλαμβάνονται ότι τα συμφέροντά τους ταυτίζονται με τα συμφέροντα των άλλων εργαζομένων, ώστε να δράσουν συλλογικά προκαλώντας ρήξεις στο σύστημα, με προοπτική την ανατροπή του.

Αυτό φαίνεται και από το χαρακτήρα των «εκπαιδευτικών αιτημάτων». Συνήθως πρόκειται για αιτήματα που δεν αμφισβητούν το ρόλο και τη λειτουργία του εκπ/κού συστήματος, αλλά αφορούν τις όποιες δυσλειτουργίες εμφανίζονται, με σκοπό την υπέρβασή τους.

4. Η... «ΧΑΜΕΝΗ ΤΙΜΗ» ΤΩΝ ΕΚΠ/ΚΩΝ

Η αδυναμία συνειδητοποίησης της θέσης τους σχετίζεται με ποικίλους παράγοντες, όπως η κυριαρχία της αστικής ιδεολογίας, η αφερεγγυότητα των «προοδευτικών» πολιτικών φορέων, η γραφειοκρατική λειτουργία του σ.κ. κ.λπ. Πρόκειται για παράγοντες που **επηρεάζουν αρνητικά την ταξική συνειδητοποίηση** γενικότερα των εργαζομένων.

Όμως, όσον αφορά τους εκπ/κούς η αδυναμία συνειδητοποίησης πηγάζει κυρίως από τη θέση τους και το ρόλο τους **στον εκπαιδευτικό μηχανισμό που εμφανίζεται** ως θέση που τους προσδίδει κύρος, γόητρο, και δύναμη. Τα τρία αυτά στοιχεία, ιδιαίτερα έντονα σε προηγούμενες περιόδους, μιας και ο εκπ/κός αποτελούσε τον κυριότερο αγωγό της γνώσης, **τήνουν σήμερα να μειωθούν**.

Η μείωση του γοήτρου, του κύρους και της δύναμης των εκπ/κών που παρατηρείται, κυρίως την τελευταία δεκαετία, συμβαδίζει με τον περιορισμό της σπουδαιότητας των βασικών λειτουργιών της δημόσιας εκπ/σης, που αφορούν την παραγωγή και αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας και των κοινωνικών αντιθέσεων και ανισοτήτων.

Αναφερόμενοι συνοπτικά στα αίτια του παραπάνω φαινομένου θα μπορούσαμε να επισημάνουμε:

α) Την άνθιση των φροντιστηρίων και της παραπαιδείας και γενικότερα της ιδιωτικής εκπαίδευσης. Τα φροντιστήρια «εξ ορισμού» **θεωρούνται** ότι προετοιμάζουν καλύτερα τους μαθητές, καλύπτοντας τα κενά του σχολείου στη διαδικασία αφομοίωσης ή καλύτερα συσώρευσης των γνώσεων. Ανάλογα και τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια **θεωρούνται** ότι λειτουργούν σωστότερα, αφού διαθέτουν καταλληλότερη υλικοτεχνική υποδομή συγκριτικά με τα δημόσια, που εξασφαλίζει καλύτερες προϋποθέσεις στην εκπ/κή διαδικασία.

β) Τον καταλυτικό ρόλο των —κατ' ευφημισμόν— Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης τόσο στην παροχή πληροφοριών και γνώσεων, όσο και κυρίως στην παραγωγή και αναπαραγωγή των κυρίαρχων αξιών και κανόνων. Και δεν είναι μόνο η ραδιοφωνία και τηλεόραση, αλλά και ο τύπος. Ιδιαίτερα τα περιοδικά - κόμικς που απευθύνονται σε παιδιά ασκούν σημαντική επίδραση στη διαμόρφωσή τους.

γ) Τη μείωση της αξίας του τίτλου σπουδών (όχι μόνο της Μ.Ε. αλλά και των ΤΕΙ - ΑΕΙ) ως μέσου κοινωνικής ανόδου. Αυτό συνδέεται με την εμφάνιση στο κοινωνικό προσκήνιο ορισμένων παρασιτικών μεσοστρωμάτων που η —οριακή— ανοδική τους πορεία δε βασίζεται στο μορφωτικό επίπεδο των μελών τους, αλλά στη θέση τους στην παραγωγική διαδικασία (τουρισμός, marketing, «ελεύθερη» ραδιοφωνία και τηλεόραση κ.λπ.).

δ) Από την πτώση της ωφελιμότητας των σπουδών και του απολυτηρίου. Κατά την περίοδο '50 - '70, το δημόσιο σχολείο είχε

τη δυνατότητα ν' αποτελεί ένα σχεδόν σίγουρο δίαυλο για μια καλύτερη θέση κυρίως στο δημόσιο. Το απολυτήριο του Λυκείου είχε μία στοιχειώδη αξία στην αγορά εργασίας και στον ανταγωνισμό. Από αυτήν την άποψη οι σπουδές, άρα και το σχολείο, αποτελούσαν τη βάση για την κοινωνική κινητικότητα και δημιουργούσαν σοβαρό εχέγγυο για την επένδυση πάνω σ' αυτό. Ορισμένοι έφτασαν στο σημείο να μιλήσουν για μορφωσιολατρεία των Ελλήνων, γεγονός που δεν αντανάκλα παρά την επιθυμία, μέσω του σχολείου, να επιτευχθεί μια καλύτερη ζωή.

Αυτού του τύπου η κινητικότητα όμως πέρασε αναπιστρεπτή. Οι χρυσές ευκαιρίες, οι θεωρίες για τους «αυτοδημιουργήτους» και η αξία του απολυτηρίου της μέσης εκπαίδευσης αποτελούν πλέον παρελθόν: τα πράγματα συμπιέζονται από τα πάνω, οι άνεργοι από τα ΑΕΙ - ΤΕΙ πληθαίνουν με γοργούς ρυθμούς και η «ωφελιμότητα» του δημόσιου σχολείου δεν αποτελεί παρά ένα ενδιάμεσο και αναγκαίο στάδιο για τις ανώτερες σπουδές ή την ανεργία ή την υπο-ετερο-απασχόληση. Η κρίση του σχολείου είναι φανερή.¹

ε) Τη χυδαία εμπορευματοποίηση των πάντων που συμπεριλαμβάνει και τη γνώση μ' αποτελέσματα την έκπτωσή της ως αξίας.

5. Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΙΕΡΑΡΧΙΑ.

Ολοένα και περισσότερο ο συγκεντρωτισμός και η άκαμπτη ιεραρχία χαρακτηρίζουν το εκπ/κό σύστημα. Χωρίς να επιδιώκουμε μια ολοκληρωμένη ανάλυση της εκπ/κής πυραμίδας, χρειάζεται να σημειώσουμε:

Στην υψηλότερη κλίμακα της ιεραρχίας βρίσκονται οι «πολιτικοί προϊστάμενοι» (υπουργοί και υφυπουργοί). Πιο κάτω οι διάφοροι σύμβουλοι γραφειοκράτες του ΥΠΕΠΘ, που συγκροτούν έναν οργανισμό με διάφορες —κατά περίπτωση— ονομασίες (ΚΕΜΕ - Παιδ. Ινστιτ.). Αυτοί σχεδιάζουν και εισηγούνται μια σειρά ρυθμίσεις που καθορίζουν με λεπτομέρειες το πλαίσιο λειτουργίας του εκπ/κού συστήματος. Αξίζει να σημειώσουμε ότι τα μέλη αυτών των οργανισμών διορίζονται από τους «πολιτικούς προϊσταμένους» με κριτήρια κομματικά —πέρα από τα τυπικά προσόντα τους— με σκοπό να εξυπηρετήσουν την πολιτική της εκάστοτε κυβέρνησης.

Στην αμέσως επόμενη βαθμίδα ανήκουν οι προϊστάμενοι δ/νσεων και γραφείων, καθώς και οι πρώην επιθεωρητές και νυν σχολικοί σύμβουλοι. Στη συνέχεια βρίσκονται οι δ/ντες και αμέσως μετά οι υποδ/ντές. Στην προτελευταία βαθμίδα του εκπαιδευτικού συστήματος αναλογούν οι θέσεις των εκπ/κών. Τέλος, στην κατώτερη βαθμίδα είναι οι μαθητές.

Απ' αυτήν την άποψη καταλαβαίνουμε ότι η σχέση εκπ/κού - μαθητή είναι **σχέση εξουσιαστή - εξουσιαζόμενου**. Πρόκειται, όμως, για μια σχέση **θεσμική**, όσο κι αν πολλές φορές στα μάτια των μαθητών, αλλά και πολλών εκπ/κών, φαντάζει ως προσωπική. Αυτό σημαίνει ότι σε γενικές γραμμές **προσδιορίζεται με νόμους και διατάξεις**, ανεξάρτητα από τις προσωπικές διαθέσεις εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων. Κάθε εκπ/κός είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιήσει προς τους μαθητές του **ένα minimum από την εξουσία** που του παρέχει η θέση του στο σχολείο (απουσίες, ποινές, εξέταση, βαθμολογία, διδασκαλία ορισμένης ύλης κ.λπ.). Κι αυτό άσχετα με τον τρόπο που την ασκεί: είναι βέβαιο ότι τα περιθώρια παρεκλίσεων είναι ελάχιστα. Ακόμα και η προσπάθεια να περάσει στους εκπαιδευόμενους αντιανταρχικές αντιλήψεις και στάσεις έχει οριακά αποτελέσματα, αφού **ρυθμίζει τη στάση τους και τη συμπεριφορά τους μέσα από τη θέση του στο σχολείο**. Γι' αυτό και είναι αδύνατη η λύση της αντίθεσης εκπ/κού - εκπαιδευόμενου σε δια-προσωπική βάση. Η λύση μπο-

ρεί να προκύψει μέσα από την **ανατροπή της δομής και τη λειτουργίας του συγκεκριμένου εκπ/κού συστήματος**.

Εξετάζοντας την ιεραρχική διάρθρωση της εκπ/σης μπορούμε να την παρομοιάσουμε με μια πυραμίδα. Τις υψηλότερες θέσεις καταλαμβάνει ένας μικρός αριθμός ατόμων διαθέτοντας τη δύναμη να επιβάλει τους δικούς του όρους σχετικά με τη λειτουργία του εκπ/κού συστήματος, χωρίς να μπορεί να ελεγχθεί από τους εκπ/κούς και τους μαθητές, που —αν και αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία— κατέχουν τις κατώτερες θέσεις της πυραμίδας, με ελάχιστα δικαιώματα και πάρα πολλές ετεροκαθοριζόμενες υποχρεώσεις. **Έτσι, φαίνεται καθαρά, πως ο συγκεντρωτισμός και η γραφειοκρατική λειτουργία του εκπ/κού συστήματος παράγει τον αυταρχισμό και την ανελευθερία.**

6. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΚΠ/ΚΟΥΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ

Από αυτήν την οπτική γωνία εξετάζοντας το εκπ/κό σύστημα μπορούμε να δούμε και τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στους εκπ/κούς της τριτοβάθμιας και τους εκπ/κούς της δευτεροβάθμιας και πρωτοβάθμιας εκπ/σης. Οι πρώτοι, αποτελώντας ένα στρώμα σχετικά ανομοιογενές (μόνιμοι καθηγητές - λέκτορες κ.ά.) διαφοροποιούνται όχι μόνο μισθολογικά ή από τις ευκαιρίες που έχουν πολλοί απ' αυτούς να συνάπτουν προνομιακές σχέσεις με το ιδιωτικό κεφάλαιο ή από το κύρος και το γόητρο της θέσης τους, όσο και γιατί έχουν τη δυνατότητα **να παράγουν ιδεολογία** και εν γένει να έχουν μια σχετική ελευθερία κινήσεων με την έννοια ότι δεν είναι τόσο αυστηρά προσδιορισμένος ο ρόλος τους, όπως των εκπ/κών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπ/σης. Απ' αυτήν την άποψη εντάσσονται στους **«κέρβερους της ιδεολογίας»**, που **«επιφορτίζονται με την επεξεργασία, τη μορφοποίηση, την τεχνική διάδοσης κ.λπ. της κυρίαρχης ιδεολογίας»**.²

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι μέσα από τα συγγράμματά τους και τη διδασκαλία τους μπορούν, στο όνομα της «ελεύθερης αντιπαράθεσης των ιδεών», να διοχετεύουν απόψεις που έρχονται και σε σύγκρουση με την κυρίαρχη ιδεολογία. Αρκεί βέβαια η σύγκρουση αυτή να έχει **«ακαδημαϊκό χαρακτήρα»**, παραμένοντας στο επίπεδο της σχέσης εκπαιδευτικού - εκπαιδευόμενου, χωρίς να αντανάκλαται στο επίπεδο της πράξης ή να διαχέεται ευρύτερα στην κοινωνία.

Άλλωστε, είναι θεμιτό και για την κυρίαρχη τάξη η αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας να γίνεται με τρόπο κομψό, αφού μπορεί να εξασφαλιστεί συνολικά από τη λειτουργία (σχέσεις διδασκόντων - διδασκομένων, αυστηρά προσδιορισμένη διαδικασία μετάδοσης των γνώσεων κ.λπ.). Παράλληλα, τα Μ.Μ.Ε. και άλλοι ιδεολογικοί μηχανισμοί του κράτους επιτελούν αυτή τη λειτουργία **στο όνομα μιας ψευδεπίγραφης πολυφωνίας**.

Για το πολυάριθμο στρώμα των εκπ/κών της Μέσης και στοιχειώδους εκπ/σης το κράτος επιφυλάσσει το ρόλο του «υπαλλήλου της ιδεολογίας» και μάλιστα του πειθαρχημένου και φτηνού υπαλλήλου που βρίσκεται σε «διατεταγμένη υπηρεσία» και άρα οφείλει να διδάσκει όσα το ΥΠΕΠΘ έχει ορίσει ότι πρέπει να διδάξει. Μάλιστα είναι υποχρεωμένος να δίνει καθημερινά «αναφορά» στους ανωτέρους, γράφοντας κάθε διδακτική ώρα στο βιβλίο ύλης την ενότητα που έχει διδάξει. Παράλληλα, ως μόνη αληθινή θεωρείται η γνώση του κράτους, που παρέχεται από το ένα και μοναδικό σχολικό εγχειρίδιο.

Αυτές τις γνώσεις είναι υποχρεωμένος να αναπαράγει ο καθηγητής και να αποδεχθούν οι μαθητές, αφού σ' αυτές θα εξεταστούν και απ' αυτές θα κριθεί η προαγωγή τους από τη μια τάξη στην άλλη ή από τη μια βαθμίδα της εκπ/σης στην επόμενη. **Μάλιστα, ο τρόπος διδασκαλίας προσδιορίζεται «άνωθεν», έτσι**

ώστε να μην υπάρχουν περιθώρια «παρέκλισης» του εκπ/κού από τις κατευθύνσεις των «ανωτέρων» του. Χαρακτηριστικό δείγμα αυτής της μορφής χειραγώγησης του εκπ/κού είναι τα βιβλία του καθηγητή ή του δασκάλου, που στοχεύουν στην οριοθέτηση του εκπ/κού και της διαδικασίας μετάδοσης των γνώσεων. Σ' αυτά υπάρχουν οδηγίες που καθορίζουν με λεπτομέρειες **πώς** θα διδαχθεί η κάθε διδακτική ενότητα. Είναι χαρακτηριστική η παρακάτω οδηγία από το βιβλίο του καθηγητή για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο: «Ας γίνει προσπάθεια να αποφύγουμε τις **ακραίες τοποθετήσεις** απέναντι στις διαφημίσεις» (σελ. 161 — Οι υπογραμμίσεις δικές μου).

Βέβαια, από την αγωνία και ανησυχία μαθητών και εκπ/κών να ξεφύγουν από τη μονομέρεια των σχολικών βιβλίων επωφελούνται ποικιλώνυμοι συγγραφείς κι εκδοτικοί οίκοι που εκδίδουν σωρηδόν «βοηθήματα». **Πρόκειται για «βοηθήματα» που συμπληρώνουν το... κοινωφέλες έργο των σχολικών εγχειριδίων και μοιάζουν τόσο πολύ μεταξύ τους** ως προς το περιεχόμενο, ώστε αρκεί ένα ξεφύλλισμα για να καταρριφθεί ο μύθος της «ελεύθερης αγοράς» και του πλουραλισμού που προσφέρει. Μάλιστα, ο τρόπος γραφής **μας προΐδεάζει και για τον υπό εφαρμογή θεσμό των πολλαπλών βιβλίων** για κάθε μάθημα, προς δόξαν και όφελος των διαφόρων εκδοτικών οίκων, που μπαίνοντας «δυναμικά» στο χώρο του σχολικού βιβλίου θα μπορέσουν ν' αυγατίσουν σημαντικά τα κέρδη τους, προάγοντας τη... μονότονη πολυφωνία τους, κατά το πρότυπο της «ελεύθερης ραδιοφωνίας και τηλεόρασης».

Λειτουργώντας, λοιπόν, ο εκπ/κός μέσα στο ασφυκτικό πλαίσιο του σημερινού σχολείου **καταπιέζει και καταπιέζεται, διαμορφώνει συνειδήσεις και διαμορφώνεται**. Με άλλα λόγια βλέπει την ιστορία και τον κόσμο με «ξένα μάτια», με τα μάτια της ιδεολογίας της αστικής τάξης και των «ανωτέρων» του. Κι αυτό επαναλαμβάνεται καθημερινά, ώστε του γίνεται βίωμα.

7. ΟΣΟ ΠΙΟ ΠΕΙΘΗΝΙΟΙ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ, ΤΟΣΟ ΠΙΟ ΠΕΙΘΗΝΙΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΥΝ

Ιδιαίτερα στη σημερινή συγκυρία η κυβέρνηση επιδιώκει να θέσει τέρμα στο διάλειμμα της ΠΑΣΟΚικής σοσιαλδημοκρατίας, που —στην προσπάθειά της να αποσπάσει τη συναίνεση για την πολιτική της φρόντιζε να συνάψει συμμαχίες με μικρομεσαία κοινωνικά στρώματα— ανέβαλε συνεχώς την άνευ όρων πειθάρχηση των εκπ/κών. Σήμερα η πολιτική της κυβέρνησης επιδιώκει την **ανατροπή των όρων εργασίας των εκπ/κών σε αντιδραστική κατεύθυνση, καθιστώντας επισφαλή και την ίδια την εργασία, με απώτερο στόχο τη συμμόρφωση του εκπαιδευτικού, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ρόλου του**. Σ' αυτό συντείνει η προσπάθεια για κατάργηση της επετηρίδας και η εφαρμογή της κατ' ευφημισμόν αξιολόγησης και επιμόρφωσης των εκπ/κών.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες είναι δυνατή η παρέμβαση του ριζοσπαστικού κινήματος να προσανατολίσει έναν αριθμό εκπαιδευτικών στην κατεύθυνση της πάλης για την αλλαγή της εκπαίδευσης και της κοινωνίας. Προϋπόθεση γι' αυτό είναι ν' αποκαλύψει τη φύση του εκπ/κού ως εργαζόμενου και όχι ως λειτουργού, καθώς και τη λειτουργία της εκπ/σης, που στα πλαίσια του καπιταλιστικού συστήματος αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες των νέων και των εργαζόμενων ευρύτερα.

8. ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ, Η «ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ» ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ.

Οι εκπ/κοί εκτός από τη διοχέτευση της κυρίαρχης ιδεολογίας, που συντελείται όχι μόνο κατά τη διαδικασία μετάδοσης των γνώσεων, αλλά και από τον έλεγχο και τη χειραγώγηση του μαθητικού δυναμικού, αποτελούν και το μέσο με το οποίο γίνεται η κοινωνική επιλογή των μαθητών για την ένταξή τους στην παραγωγική διαδικασία. Πρόκειται για μια **συμπληρωματική λειτουργία της εκπ/σης, που δε διασπάται αλλά συνδέεται διαλεκτικά με την πρώτη, δηλ. την εγχάραξη της κυρίαρχης ιδεολογίας**.

Η συμβολή των εκπ/κών σ' αυτήν τη λειτουργία είναι σημαντική, αφού αυτοί είναι που, «αξιολογώντας» την επίδοση των μαθητών, ιεραρχούν τους εκπαιδευόμενους («καλοί» - «μέτριοι» - «κακοί»).

Μάλιστα πολλοί από τους εκπ/κούς —δέσμοι της κυρίαρχης ιδεολογίας— ευστερνίζονται τη «λογική» του συστήματος ότι η «αξιολόγηση» - ιεράρχηση των εκπαιδευόμενων γίνεται σύμφωνα με τις φυσικές τους ικανότητες και διαφορές. Όμως η επίδοση στο σχολείο και η κοινωνική ανέλιξη δεν οφείλονται σε κάποιες έμφυτες ικανότητες που κουβαλά ο καθένας μας από τη γέννησή του.

Επιστημονικές έρευνες, που δεν αμφισβητούνται από κανένα σοβαρό μελετητή, καταλήγουν στα παρακάτω συμπεράσματα:

1) Η άνιση επίδοση στο σχολείο δεν οφείλεται στις ατομικές διαφορές ικανοτήτων, αλλά στην κοινωνική προέλευση των μαθητών.

2) Η κοινωνικά καθορισμένη άνιση επίδοση στο σχολείο επιβιώνει και μετά τις οποιοσδήποτε εκπ/κές παροχές στα πλαίσια της τυπικής ισότητας ευκαιριών στη μόρφωση (δωρεάν παιδεία, κτίρια, βιβλία, κ.ά.). «Το σχολείο ευνοεί εκείνους που είναι ήδη ευνοημένοι· αποκλείει, απωθεί, απαξιώνει τους άλλους...» (Ζ. Σύνντερ).³

3) Η αξιολογική κλίμακα του σχολείου, που με διάφορους μηχανισμούς (αξιολόγηση - διαγωνισμοί - εξετάσεις κ.ά.) κατατάσσει τους καλούς και τους κακούς μαθητές, αναπαράγει εντυπωσιακά τη διαστρωμάτωση της κοινωνίας. Παράλληλα επιτελεί ένα σημαντικότατο ιδεολογικό ρόλο. Αποκρύβει την ταξικότητα της εκπ/κής λειτουργίας και τον κοινωνικό ρόλο της επιλογής.

Τα παραπάνω αποδεικνύουν πόσο λανθασμένη είναι η εντύπωση πολλών εκπ/κών, ότι με τις εξετάσεις κι άλλα αυταρχικά μέσα θα ξαναβρούν το χαμένο κύρος και γόητρο, αφού τα παιδιά «θα ακούν και θα διαβάζουν περισσότερο».

Είναι γεγονός ότι «το σώμα των εκπαιδευτικών χρησιμοποιεί την «αξιολόγηση» και τις πρακτικές απολήξεις της (βαθμοί - εξετάσεις απόρριψη, διακρίσεις, ανταγωνισμός), για την αναπαραγωγή του σχολικού μηχανισμού, των ταξικών φραγμών και την εδραίωση της δικής του κυριαρχίας στο σχολείο... Η ανάδειξη της διπλής μας φύσης, ή «αυτογνωσία» μας στην εκπ/κή διαδικασία και η γνώση ότι και μεις χρησιμοποιούμε την «αξιολόγηση» για την κατανομή του μαθητικού δυναμικού και την εμπέδωση της κυρίαρχης ιδεολογίας, είναι για το αριστερό ριζοσπαστικό κίνημα των εκπ/κών όρος απαράβατος»¹.

9. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΔΡΟΜΟΙ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠ/ΚΟ

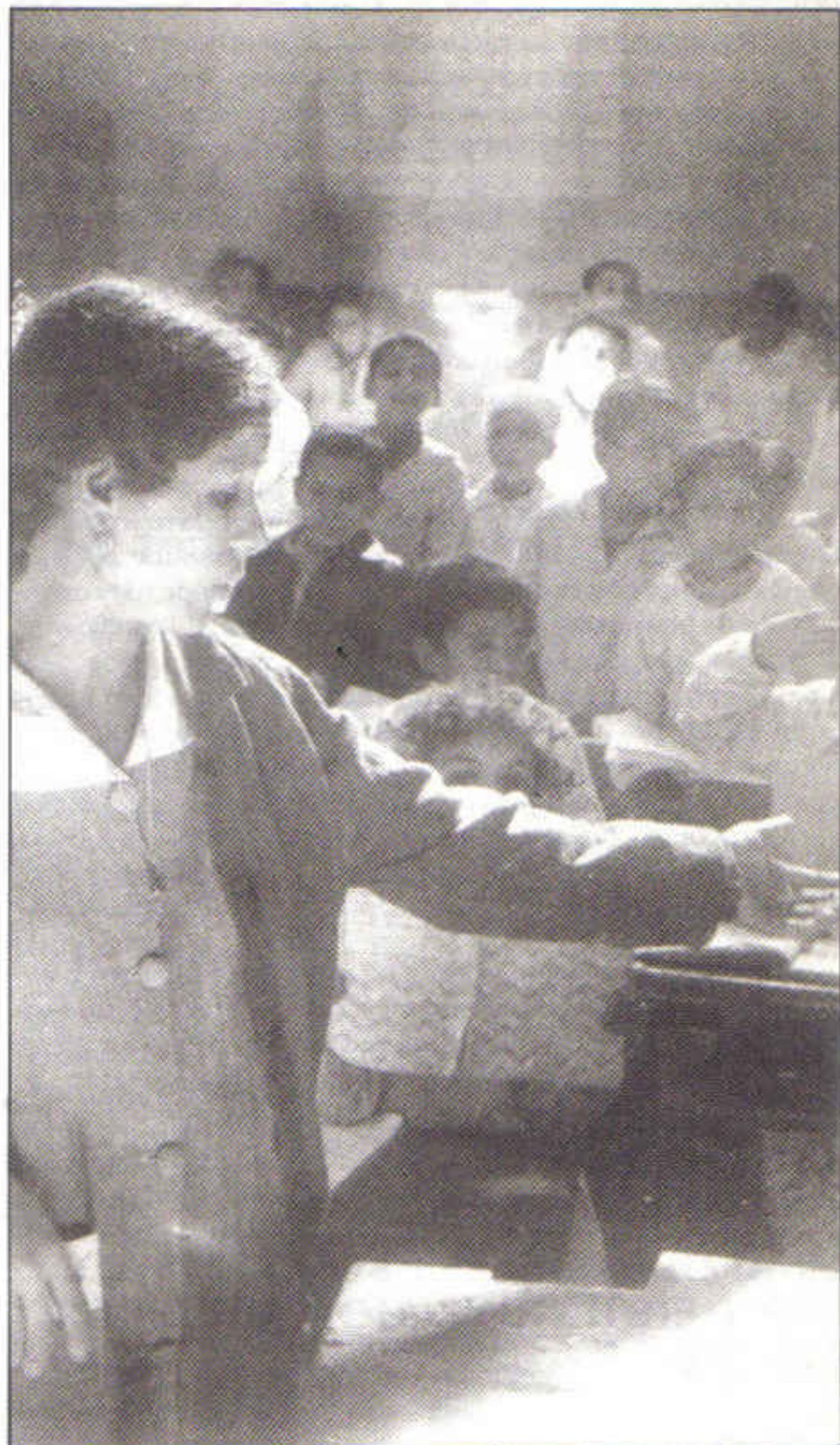
Με βάση τα προηγούμενα γίνεται φανερό πόσο καθοριστικός είναι ο ρόλος των εκπ/κών στη διπλή λειτουργία της εκπαίδευσης: **εγχάραξη και αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας από τη μια και επιλογή των εκπαιδευόμενων με ταξικά κριτήρια για την ένταξή τους στην παραγωγική διαδικασία.**

Τελειώνοντας, χρειάζεται να αναφέρουμε συνοπτικά ότι για τον εκπ/κό ανοίγονται τρεις δρόμοι:

* Ο πρώτος είναι ο εύκολος δρόμος της **παθητικής αποδοχής** των προδιαγραφών του ρόλου, δηλαδή των κρατικών επιταγών και εντολών, που καθορίζουν τη λειτουργία του στο σχολείο. Διαλέγοντας αυτό το δρόμο, ο εκπ/κός συντελεί στην απρόσκοπτη λειτουργία της εκπ/σης και στη διαίωνιση του καπιταλιστικού συστήματος.

* Ο δεύτερος δρόμος είναι ο δρόμος **παθητικής αντίστασης**, όπου ο δάσκαλος ακολουθώντας είτε το δρόμο της «ατομικής λύσης», είτε προβάλλοντας επουσιώδεις αντιρρήσεις, συντελεί σε μικρό ή σε μεγαλύτερο βαθμό στην επίτευξη των στόχων του εκπ/κού συστήματος.

* Ο τρίτος δρόμος είναι αυτός της **ενεργητικής - συλλογικής**

αντίστασης.

Εδώ ο εκπ/κός κάνει συνειδητές αποκλίσεις από το προκαθορισμένο πλαίσιο του ρόλου του και, ασκώντας κριτική στο συνολικό σχολικό πλαίσιο και τη σχέση του με το κοινωνικό, προσπαθεί να φωτίσει τις «αθέατες» πτυχές της εκπ/κής και κοινωνικής πραγματικότητας. Παίρνοντας πρωτοβουλίες και πειραματιζόμενος προσπαθεί να αντιμετωπίσει τους μαθητές ως υποκείμενα της εκπ/κής διαδικασίας, αναπτύσσοντας την αυτενέργεια και την κριτική σκέψη. Συνειδητοποιεί, ότι η συλλογική πάλη είναι απαραίτητος όρος για ν' ανταποκρίνεται η εκπ/ση στις ανάγκες των νέων και των εργαζομένων και προϋποθέτει και τον αγώνα όλων των εργαζομένων για μια κοινωνία όπου η ευτυχία του ενός θα είναι προϋπόθεση και αποτέλεσμα για την ευτυχία όλων.

Γιώργος Καβαδίας

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Διακήρυξη εκπ/κών Β' θμιας εκπαίδευσης: «Θέσεις για την Ενότητα και την Ανασυγκρότηση του Εκπαιδευτικού Κινήματος».
2. Γ. Δ. Μηλιός: Εκπαίδευση και εξουσία, Εκδ. Αγώνας.
3. Ζ.Σύνντερ «Σχολείο, τάξη και πάλη των τάξεων», εκδ. Σ. Ι. Ζαχαρόπουλος.

Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

«... η γλώσσα είναι κι ένα όργανο δύναμης καθώς κι ένα σύμβολο κοινωνικής διάκρισης. Παλιότερα, η χρήση της καθαρεύουσας σαν υποχρεωτικής γλώσσας στην εκπαίδευση, χρησίμευε σαν σύμβολο κοινωνικής διάκρισης αλλά και σαν όργανο επιλογής και απόκρυψης κατά τον ίδιο τρόπο που χρησίμευε και η γλώσσα των Μανδαρινών στην αρχαία Κίνα. Όμως και σήμερα, εφόσον συγκλίνουν οι κοινωνικοί όροι που δίνουν στον πομπό τη νομιμότητα να κατέχει το λόγο και την αλήθεια, μπορεί και οποιαδήποτε κοινωνική διάλεκτος να έχει μια παρόμοια λειτουργία...».

I. Έχει από πολλές μεριές επισημανθεί ότι η γλώσσα αποτελεί το μοναδικό σχεδόν εργαλείο μετάδοσης της σχολικής γνώσης στην επικοινωνιακή σχέση ανάμεσα στον διδάσκοντα και τον διδασκόμενο, στο βιβλίο και τον αναγνώστη. Η διδασκαλική κρίση σ' όλα τα επίπεδα του σχολικού συστήματος, αλλού περισσότερο κι αλλού λιγότερο, εστιάζεται στην ικανότητα ή όχι των εκπαιδευομένων να κατανοήσουν και να χειριστούν σύνθετες γλωσσικές δομές ενώ παράλληλα εκτιμιάται όσο τίποτε άλλο ο γλωσσικός πλούτος, η φινέτσα και το εκφραστικό ύφος.

Είναι επίσης γνωστό ότι το σχολείο διδάσκει μια από τις παραλλαγές της εθνικής γλώσσας που αντιστοιχεί στην ομιλούμενη γλώσσα από τις κοινωνικές ομάδες των μορφωμένων στα μεγάλα αστικά κέντρα. Αυτό βέβαια σημαίνει ότι οι εκπαιδευόμενοι σε καμιά περίπτωση δεν είναι ομόγλωσση ομάδα εφόσον δεχόμαστε ότι προέρχονται από διαφορετικά στρώματα, γεωγραφικές περιοχές κ.λ.π. Άμεση συνέπεια της παραπάνω πραγματικότητας είναι να παίρνει συνήθως η γλωσσική εκπαίδευση τη μορφή της γλωσσικής λογοκρισίας και βέβαια να παρατηρείται έντονη σχολική θνησιμότητα εκεί που η κοινωνική τάξη από την οποία προέρχεται ο εκπαιδευόμενος, απομακρύνεται γλωσσικά από τη γλώσσα που μιλιέται στο σχολείο.

II. Στα πλαίσια αυτά είναι χαρακτηριστική η στάση ορισμένων μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας — κατά κύριο λόγο. Αντιμετωπίζοντας τη γλώσσα διδασκαλίας σαν φυσική για τα «καλλιεργημένα» άτομα και προϋποθέτοντας —στην καλύτερη περίπτωση αυτό— ότι υπάρχει κοινότητα γλώσσας και κουλτούρας ανάμεσα στο δάσκαλο και τον εκπαιδευόμενο, απαλλάσσουν σε κάθε περίπτωση τον εαυτό τους από τη φροντίδα να ελέγξουν τόσο τη γλώσσα που χρησιμοποιούν, όσο και την κατανόηση της γλώσσας αυτής από τους ακροατές τους.

Η λεκτική συμπεριφορά του μέλους της πανεπιστημιακής κοινότητας μπορεί να δυσχεράνει αφάνταστα την αποκρυπτογράφηση του μηνύματος που εκπέμπει και ιδίως όταν ο ίδιος δε μπορεί να βγει από τα γλωσσικά και πολιτιστικά του πρότυπα, για να διαπιστώσει ότι η γλώσσα που

αυτός χειρίζεται στη διδασκαλία είναι η γλώσσα μιας κοινωνικής τάξης, ενώ η γλώσσα που χειρίζονται οι εκπαιδευόμενοι οφείλει το βασικό χαρακτηριστικό της στην κοινωνική τους προέλευση.

III. Η επιστημονική γλώσσα έχει ανάγκη από σαφήνεια, είναι απαραίτητο να καλλιεργεί μεταδίδοντάς τη την κριτική σκέψη. Κι ενώ στόχος κάθε διδασκαλίας ή κάθε συγγράμματος είναι η μετάδοση ορισμένων γνώσεων, έχουν παρατηρηθεί σοβαρές απώλειες στην ποσότητα πληροφοριών που μεταδίδονται με κύρια ευθύνη του οργάνου μετάδοσης των γνώσεων. Αυτό συμβαίνει όταν η γλώσσα γίνεται σύμβολο, κάτι σαν παράσημο κοινωνικής διάκρισης, όταν ο πομπός μετατρέπει τη γλώσσα από εργαλείο επικοινωνίας σε εξουσιαστική παρέμβαση, σέ κοινωνικό διακριτικό ανωτερότητας. Τότε η γλώσσα —και μέσα από αυτή ο χρήστης της— εμφανίζεται σαν ανώτερη που σε καμιά περίπτωση δεν αποτελεί όργανο προσιτό στον καθένα. Η χρήση της καλλιεργεί την ψευδαίσθηση ότι το κατεξοχήν αυτό τεχνητό ιδίωμα είναι η «φυσική» γλώσσα των κατόχων της «φυσικής» νοητικής ανωτερότητας.

Ο χρήστης της, επίλεκτος χειριστής των λέξεων και των ιδεών παρουσιάζεται σαν φυσικός κάτοχος μιας νοητικής ανωτερότητας που ούτε αγοράζεται ούτε χαρίζεται, σαν δώρο υπερκοινωνικό της μοίρας και έμμεσα πλην σαφώς μεταδίδει το μήνυμα ότι η κατοχή των όποιων γνώσεων δεν είναι απόκτημα προσιτό με ορισμένες προϋποθέσεις —π.χ. κοινωνικές— αλλά ιδιότητα φυσική, χάρισμα. Έτσι συνειδητά ή ασυνείδητα δικαιώνει την κοινωνική και μορφωτική ανισότητα και νομιμοποιεί τα προνόμια αφού αρνείται τις κοινωνικές προϋποθέσεις που παράγουν τις καλλιεργημένες διαθέσεις.

ΑΠΟ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

«Περισσότερο από φιλοσοφία του υποκειμένου και της συνείδησης, μετά το στρουκτουραλισμό και μετά τη διαλεκτική —ακόμη και στην αρνητική αντορνική εκδοχή της που απορρίπτει τις «συνθέσεις» των κοινωνικών επιστημών— μετά από κάθε θεωρία της κοινωνίας που επαγγέλλεται τη χειραφέτηση είτε ως ριζική κριτική της γνώσης, είτε ως κριτική της ιδεολογίας και πάντως ως συνολική κριτική της κοινωνίας εν ονόματι ενός κανονιστικού και ουτοπικού ιδεώδους, κυρίως εναντίον κάθε «συνολιστικής αρχής» που υποθετικά ενοποιεί ό,τι ουδέποτε πραγματικά θεματοποιείται από τον ακατανόμαστο βιωμένο κόσμο και τέλος με τη βεβαιότητα της εγγενούς αναλήθειας του όλου και τη γνώση του αμφίβολου αποτελέσματος της υπέρβασης, η μη-κοινωνιολογία, χωρίς την προκατάληψη του «αρνητισμού», την αισιοδοξία του «καθολικού πραγματισμού», ή την υποκρισία του κάθε «ανθρωπολογισμού» αλλά με διάθεση αποκαταστατική της αυτοδιαψευσμένης νεοτερικότητας, ούτε ανακατασκευή του μαρξισμού, ούτε

κριτική του κοινωνικού εξορθολογισμού αλλά ούτε και θεωρία της επικοινωνιακής δράσης στο αγγελικό πεδίο ενός δι-υποκειμενικού, κατανωτικού και ηθικού διαλόγου υπέρ του καθολικού consensus, αναδεικνύεται αποσπασματικά εκεί όπου η ενδο-υποκειμενική εννόηση έχει το λόγο ως γραφή σ' ένα διαρκώς ανολοκλήρωτο έργο» (Βέλτσος, καθηγητής της Παντείου).

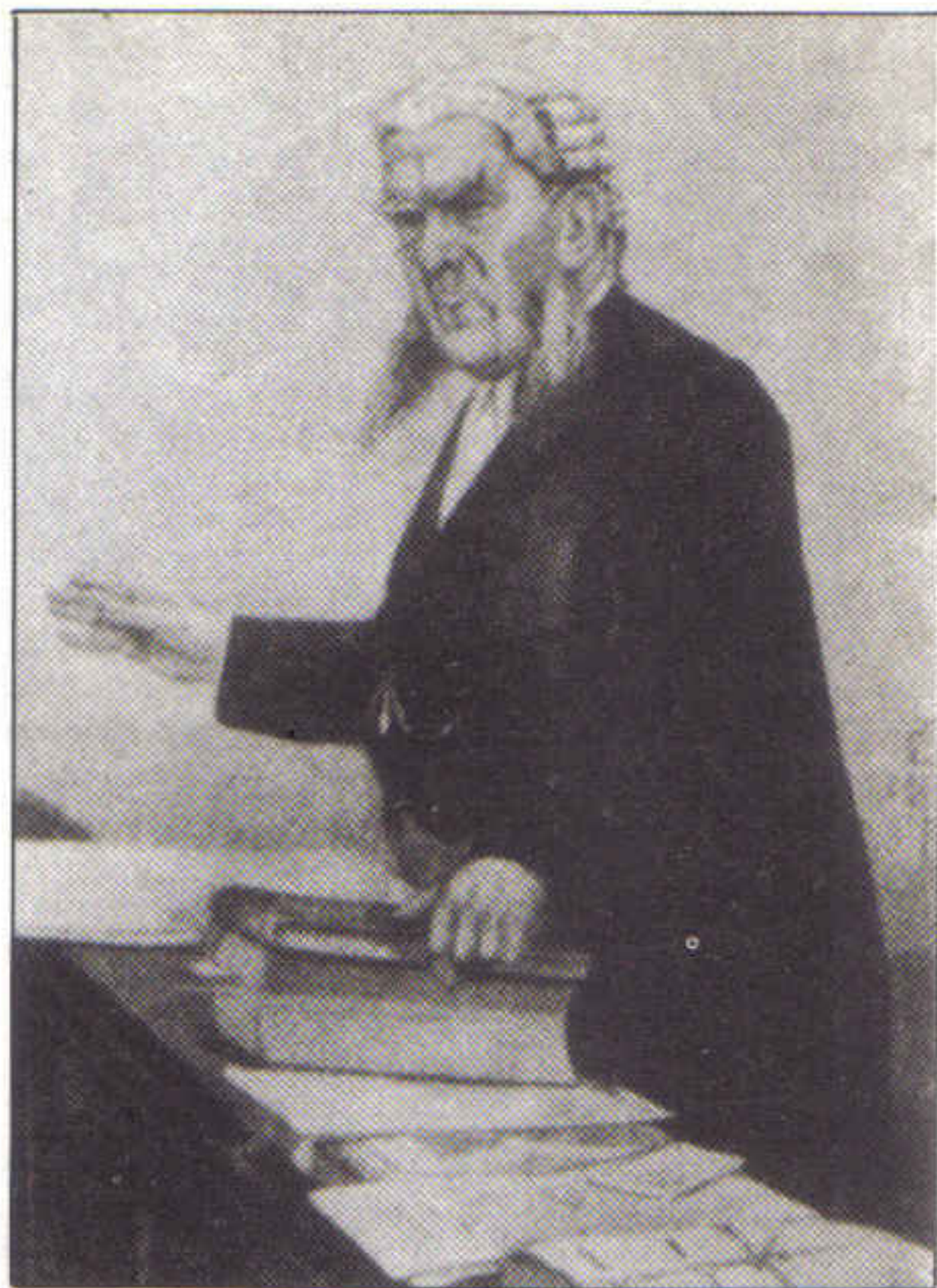
«Εις την φιλοσοφίαν του Καντίου η καθολική υποκειμενικότης ταυτίζεται με την αντικειμενικότητα. Η ιδεαλιστική σκέψις, διαπιστώνουσα την σταθεράν δομήν των εις τα διάφορα υποκείμενα ισχυουσών γενικώς βουλευτικών αρχών (Maximen), ανάγει αυτά εις την γενικωτάτην, περιληπτικωτάτην και ειδολογικήν (κατ' ουσίαν υποκειμενικήν!) αρχήν του νόμου, τον οποίον θεωρεί πλέον ως «αντικειμενικόν». Η «εξαντικειμενίκευσις» αὕτη είναι ουσιώδες γνώρισμα της ηθικής θεωρίας και της πράξεως εις την κριτικήν - ιδεαλιστικήν σκέψιν του Καντίου (ο οποίος κατά αφηρημένον, κριτικόν μεταφυσικόν -όχι μυθολογικόν- τρόπον επιδίδεται οὕτω εις «objektivierendes Denken»). Η «εξαντικειμενίκευσις» αὕτη -η θεώρησις της ατομικής υποκειμενικής ηθικής αρχής της βουλήσεως (Maxime) ως αντικειμενικού νόμου (Gesetz)— αποτελεί την θεμελίωσιν της ηθικής (θεωρίας και) πράξεως, η οποία φαίνεται πλέον να επιτελήται ως «εξυποκειμενίκευσις» (ο «αντικειμενικός» ηθικός νόμος γίνεται υποκειμενική ηθική πράξις). Εκ της καθολικής υποκειμενικότητος, (της «αντικειμενικότητος» του «νόμου») απορρέει επομένως κατά τον Κάντιον η υποχρεωτικότης της «κατηγορικής προσταγής» («Kategorischer Imperativ») δια το καθ' ἑκάστον υποκείμενον, το οποίον υφίσταται ως άτομον». (Παπαπέτρου Κων/νος, «Ιδιοτροπία», διδάσκεται σήμερα στη Θεολογική Σχολή Αθήνας).

IV. Η επιλογή της καθαρεύουσας παλιότερα, συνδέεται με το γεγονός ότι αποτελούσε έναν αποτελεσματικό φραγμό προς την εξουσία κι ένα σύμβολο ταξικής διάκρισης και ανωτερότητας. Το δέος των μαθητευομένων από τα κατώτερα στρώματα απέναντι στη γλωσσική βία που εξασκούσε επάνω τους η καθαρεύουσα τόσο στον προφορικό, όσο και ιδιαίτερα στο γραπτό λόγο είναι γνωστό και σήμερα βέβαια έχει πάρει ιδιαίτερη έκταση στις περιπτώσεις εκείνες που οι εκπαιδευόμενοι -κυρίως στα πανεπιστήμια- έρχονται σε επαφή μ' αυτήν.

Όμως είναι πια φανερό ότι βία και τρομοκρατία δεν εξασκούν μόνες τους οι δοτικές ούτε οι αρχαιοπρεπείς καταλήξεις. Αρκεί να συγκλίνουν οι κοινωνικοί όροι που δίνουν στον πομπό τη νομιμότητα να κατέχει το λόγο και την αλήθεια, κύρος που απορρέει και από το καθέδρας μάθημα, για να δράσει τρομοκρατικά πάνω στους δέκτες και οποιαδήποτε κοινωνική διάλεκτος.

V. Ο λόγος είναι επιστημονικός όταν δίνει τη δυνατότητα να επαληθευτούν τα λεγόμενα και αυτή βέβαια η δυνατότητα έχει σαν πρώτη συνάρτηση και τη γλώσσα στην οποία είναι διατυπωμένη η όποια άποψη. Πολλές φορές όμως η χρήση της γλώσσας εμποδίζει το δέκτη να καταλάβει και τότε το μήνυμα μετατρέπεται σε στατική αλήθεια που δεν επιδέχεται αμφισβήτηση. Στο από καθέδρας μάθημα η παρόμοια χρήση της γλώσσας εμποδίζοντας την κατανόηση των νοητικών προϊόντων, προστατεύει τον πομπό από την κριτική και επιβάλλει μ' ένα τρομοκρατικό τρόπο σιωπή στο δέκτη. Η νοηματική ακαθοριστία λειτουργεί τρομοκρατικά στους εκπαιδευόμενους που αναγκάζονται να αναλάβουν όλη την ευθύνη για την καταστροφή της επικοινωνίας. Η τρομοκρατική γλώσσα πείθει τον εκπαιδευόμενο για την ανωτερότητα του πομπού και για την δική του κατωτερότητα, τον πλημμυρίζει δέος, ερωτηματικά και αμφιβολίες για τις νοητικές του ικανότητες. Τον αναγκάζει να οχυρωθεί στην ένοχη σιωπή γιατί φοβάται πως ακόμη και η παραμικρή δήλωση ότι δεν καταλαβαίνει θα αποκαλύψει δημόσια την αναξιοτήτά του.

Χρήστος Κάτσικας

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Αξίζει να διαβάσει κανείς το «Γλώσσα και ιδεολογία» της Α. Φραγκουδάκη απ' όπου είναι και οι περισσότερες επισημάνσεις.

Ο ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Στο άκουσμα της λέξης «αναλφαβητισμός» οι περισσότεροι αυτόματα τη συνδέουμε με τις χώρες του τρίτου κόσμου ή με κάποιο πρόβλημα άλλων εποχών, το οποίο σταδιακά τείνει στην οριστική εξάλειψή του. Όμως το πρόβλημα —όπως αποδείχνουν πρόσφατες στατιστικές— παραμένει οξύτατο. Έχουμε άραγε αναρρωτηθεί, μήπως τελικά το πρόβλημα δεν αφορά μόνο τον τρίτο κόσμο αλλά αγγίζει και τον υπόλοιπο «πολιτισμένο κόσμο» και ειδικότερα τη χώρα μας;

ΟΡΙΣΜΟΣ

Πριν επιχειρήσουμε τη σκιαγράφηση του προβλήματος, σκόπιμο είναι να παραθέσουμε τον ορισμό της λέξης «αναλφάβητος». Σύμφωνα με την UNESCO: «Αναλφάβητο δεν είναι το άτομο που έχει αποκτήσει τις αναγκαίες γνώσεις και ικανότητες για την άσκηση όλων των δραστηριοτήτων, για τις οποίες ο αλφαβητισμός είναι απαραίτητος για να παίξει με αποτελεσματικότητα ένα ρόλο μέσα στην ομάδα και στην κοινότητά του και του οποίου οι γνώσεις είναι τέτοιου επιπέδου ώστε να του επιτρέπουν να συνεχίζει να χρησιμοποιεί τις ικανότητες του τόσο για την προσωπική του ανάπτυξη, όσο και για την ανάπτυξη της κοινότητάς του και να συμμετέχει ενεργά στη ζωή της χώρας του».

Ειδικότερα οι αναλφάβητοι διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: α) οργανικά αναλφάβητοι (άτομα που δεν διδάχθηκαν ποτέ γραφή και ανάγνωση) και β) λειτουργικά αναλφάβητοι (άτομα που ενώ περνούν από το εκπαιδευτικό σύστημα, δεν αποχτούν τη δυνατότητα να επικοινωνούν γραφτά, πόσο μάλλον να παρακολουθούν τις σύγχρονες κοινωνικές εξελίξεις· ο αναλφαβητισμός αυτής της μορφής ονομάζεται και υπότροπος ή επανερχόμενος).

ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ειδικότερα στη χώρα μας, σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, υπάρχουν γύρω στα 2 εκατομμύρια αναλφάβητοι, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων αφορά στο γυναικείο πληθυσμό. Η γλώσσα των αριθμών δυστυχώς παραμένει αδιάφυστη: 142.266 άντρες και 563.455 γυναίκες δε γνωρίζουν γραφή κι ανάγνωση, ενώ υπάρχουν άλλοι 577.183 άντρες και 704.656 γυναίκες που δεν έχουν τελειώσει το δημοτικό. Μ' άλλα λόγια ο ένας στους πέντε Έλληνες δεν έχει αποκτήσει ακόμα τις αναγκαίες γνώσεις και ικανότητες για την άσκηση των δραστηριοτήτων για τις οποίες η γραφή, η ανάγνωση και η αριθμητική θεωρούνται απαραίτητες.

Αναφορικά με τη γεωγραφική κατανομή των αναλφάβητων κατά νομό, αξιοσημείωτο είναι ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αναλφάβητων συγκεντρώνει η περιοχή της Θράκης (40% του πληθυσμού), ενώ το μικρότερο η ευρύτερη περιοχή Αθήνας - Θεσσαλονίκης (15% του πληθυσμού).

ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Το πρόβλημα του αναλφαβητισμού παρουσιάζεται ιδιαίτερα στο γυναικείο πληθυσμό, εφόσον το 30% των γυναικών ηλικίας 10 χρονών και πάνω παραμένει αναλφάβητο. Το πρόβλημα παρουσιάζεται οξύτερο στην περιφέρεια, όπου το σύνολο σχεδόν των αγροτισσών διαθέτει στην καλύτερη περίπτωση γνώσεις δημοτικού, ενώ το ίδιο συμβαίνει και με τις εργάτριες που απασχολούνται κύρια στο δευτερογενή τομέα. Το γεγονός αυτό αναγκά-

ζει τις γυναίκες να επιλέγουν εργασίες βαρείες και κακοπληρωμένες, δίχως το δικαίωμα για οποιαδήποτε διεκδίκηση ή παραπέρα επαγγελματική εξέλιξη, αποτελώντας ταυτόχρονα τροχοπέδη για την κοινωνικο - οικονομική χειραφέτηση της γυναίκας.

ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Αναφορικά με τα αίτια του ακανθώδικου αυτού προβλήματος, εντοπίζονται κύρια στο υποβαθμισμένο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον και στην παντελή έλλειψη μορφωτικών - πολιτισμικών ερεθισμάτων. Ειδικότερα στην περιφέρεια η έκταση του προβλήματος οφείλεται στην ανισομερή ανάπτυξη της επαρχίας, τη μετανάστευση των αγροτικών πληθυσμών και την οικονομική διάρθρωση της ελληνικής αγροτικής οικογένειας. Σημαντικό ρόλο επίσης διαδραματίζει το μορφωτικό επίπεδο των γονιών εφόσον εμπειρικά έχει αποδειχτεί ότι το πρόβλημα συνήθως μεταβιβάζεται από τους αναλφάβητους γονείς και στα παιδιά τους.

Ας μη λησμονούμε ακόμα το ρόλο της εκπαίδευσης: παρόλο που η στοιχειώδης εκπαίδευση είναι υποχρεωτική, παρατηρείται έντονο το φαινόμενο της σταδιακής διαρροής των μαθητών, ιδιαίτερα σε υποβαθμισμένες και δυσπρόσιτες περιοχές, ενώ είναι ήδη δοσμένο ότι τα μονοθέσια - διθέσια σχολεία λειτουργούν πολλές φορές ως χώροι παραγωγής λειτουργικών αναλφάβητων.

ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Συμπερασματικά, είναι καιρός να παραδεχτούμε ότι ο αναλφαβητισμός είναι πρόβλημα κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό, οικονομικό. Λειτουργεί ανασταλτικά στη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, διαιωνίζει την ταξική διάρθρωση της κοινωνίας μας, αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για την ανάπτυξη των συμμετοχικών θεσμών (Τοπική Αυτοδιοίκηση - συνεταιρισμοί), ενώ παράλληλα ακρωτηριάζει τη δυνατότητα άσκησης κριτικής καταδικάζοντας με τον τρόπο αυτό ένα σημαντικό μέρος συμπολιτών μας να μένει πίσω από το γενικότερο κοινωνικό γίγνεσθαι. Όπως έλεγε και ο Πιττακός: «Βαρύ απαίδευσία».

Ο αναλφαβητισμός όμως δεν αποτελεί «ντροπή» που πρέπει να εξαλειφθεί αλλά μια κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα σαφώς αντιστρέψιμη. Συνεπώς ο αγώνας ενάντια στον αναλφαβητισμό πρέπει να είναι μια συλλογική διαδικασία συνειδητοποίησης, ενεργοποίησης και μαζικής κινητοποίησης. Ο ρόλος της εκπαίδευσης παραμένει σημαντικός σχετικά με την εξάλειψη του φαινομένου. Η ενίσχυση της εσωσχολικής βοήθειας, η επέκταση της προσχολικής αγωγής, η πυκνωση του δικτύου σχολικών βιβλιοθηκών και ο εκσυγχρονισμός των αναλυτικών προγραμμάτων θα βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση.

Τέλος αυτονόητο είναι, ότι η καταπολέμηση του προβλήματος δεν επαφίεται μόνο στην κρατική πρωτοβουλία αλλά είναι υπόθεση και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συνδικαλιστικών οργανώσεων, συνεταιρισμών, πολιτιστικών φορέων και κυρίως προϋποθέτει τη συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα αυτών που αφορά άμεσα: των ίδιων των αναλφάβητων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΕΠΘ (τ. 53 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1987)
- 2) Ο ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (Βεργίδη / Παπακωστόπουλου) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΒΗΜΑ ΔΑΣΚΑΛΟΥ (ΙΟΥΝΗΣ 1984)
- 3) ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟ ΒΗΜΑ (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1987).
- 4) ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (8.9.90)
- 5) ΟΛΗΓΗΤΗΣ (28.2.85).

ΑΠ. Χ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ-Ι. ΔΗΣ

ΤΡΑΓΙΚΟ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑ ΧΤΥΠΗΣΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Τέσσερεις νεκροί, πολλοί τραυματίες, απ' τους οποίους οι δυο βαριά, ήταν ο απολογισμός του τραγικού δυστυχήματος που έγινε στη γέφυρα του Αχελώου, όταν ένα από τα δυο πούλμαν που μετέφερε τους μαθητές του Ιου Λυκείου Αγ. Δημητρίου (Μπραχαμίου) ανατράπηκε από άγνωστη μέχρι στιγμής αιτία.

Πιθανολογείται ότι οι αιτίες του πολύνεκρου αυτού δυστυχήματος είναι η κακή κατάσταση του δρόμου, η κατάσταση του Πούλμαν, που πρέπει να σημειωθεί ότι μόλις είχε περάσει απ' τον έλεγχο των ΚΤΕΟ, και η υπερβολική ταχύτητα.

Το γεγονός αυτό βύθισε σε πένθος μια ολόκληρη συνοικία, που κατά κύριο λόγο κατοικείται από φτωχά στρώματα εργαζομένων, και ολόκληρη την εκπαιδευτική κοινότητα.

Είναι το δεύτερο μεγάλο δυστύχημα που στοίχισε τις ζωές τόσων νέων παιδιών, μετά απ' αυτό που συνέβη το 1971 στην Κρήτη.

Εκείνο όμως που πρέπει να σχολιαστεί με αρνητική διάθεση είναι η στάση των μέσων μαζικής ενημέρωσης, απέναντι στο τραγικό γεγονός. Μέσα από το έντονο κερδοσκοπικό ανταγωνισμό επιχειρούσαν για μια ακόμα φορά να παρουσιάσουν διάφορες πλευρές του δυστυχήματος, όχι για να ενημερώσουν την κοινή γνώμη, αλλά για να αυξήσουν την ακροαματικότητα και θεαματικότητα των διάφορων ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, παρουσιάζοντας εντελώς ανεύθυνα την κάθε φήμη σαν έγκυρη είδηση. Στη κυριολεξία είχαν καταλάβει το σχολικό συγκρότημα, απαιτούσαν με τρόπο προκλητικό δηλώσεις και συνεντεύξεις, από τους συγκεντρωμένους γονείς, μαθητές και καθηγητές, χωρίς να παίρνουν υπ' όψη τους τις τραγικές στιγμές που ζούσε μια ολόκληρη συνοικία. Τέλος, με έναν προκλητικό τρόπο αγνοούσαν στην κυριολεξία την ύπαρξη και δυο συνοδών καθηγητών, που είχαν επίσης τραυματιστεί, ενώ ούτε λίγο - ούτε πολύ επέρριπταν την ευθύνη στους καθηγητές.

Το Δ.Σ. της ΕΛΜΕ Α' ΠΕΙΡΑΙΑ έκανε άμεση παρέμβαση σ' όλους τους υπεύθυνους που παραβρέθηκαν στο χώρο του Ιου Λυκείου, ήρθε σε επικοινωνία με τις ΕΛΜΕ του νομού Αιτωλοακαρ-

νανίας, για να βοηθήσουν όσο μπορούσαν τους τραυματίες και τους υπόλοιπους μαθητές και καθηγητές. Εξέδωσε επίσης, ανακοίνωση, με στόχο να ενημερώσει τα Μ.Μ.Ε. για τις θέσεις των εκπαιδευτικών γύρω απ' το τραγικό συμβάν. Και γύρω από το ζήτημα των εκδρομών. Δημοσιεύουμε παρακάτω την ανακοίνωση αυτή, γιατί πιστεύουμε ότι απηχεί τις απόψεις όλων των εκπαιδευτικών πάνω στα θέματα αυτά:

«Το Δ.Σ. της ΕΛΜΕ Α' ΠΕΙΡΑΙΑ, σε έκτακτη συνεδρίαση του, εκφράζει τη βαθειά του λύπη για τον άδικο χαμό των τεσσάρων μαθητών μας και συμπαραστέκεται στις οικογένειές τους.

Συμπαραστέκεται στους τραυματίες καθηγητές - συνοδούς και μαθητές και εύχεται τη γρήγορη ανάρρωσή τους.

Τονίζει για μια ακόμη φορά ότι ο κλάδος έχει ζητήσει τον επαναπροσδιορισμό του χαρακτήρα και των στόχων των πολυήμερων και μονοήμερων σχολικών εκδρομών, καθώς και τη συμμετοχή των γονέων στον προγραμματισμό αυτών των εκδρομών.

Ζητάει από την πολιτεία να διερευνήσει σε βάθος τα αίτια και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες συνέβη το συγκεκριμένο τραγικό δυστύχημα, που βύθισε σε πένθος το Ιο Λύκειο Αγίου Δημητρίου και όλη την εκπαιδευτική κοινότητα. Επίσης να διερευνηθεί αν πληρούνται οι όροι ασφάλειας των σχολικών εκδρομών π.χ. καταλληλότητα οχημάτων, πολλαπλά δρομολόγια οδηγών κλπ.

Θεωρεί ότι δεν πρέπει να μετατρέπονται οι καθηγητές - συνοδοί σε εξιλαστήρια θύματα, δεδομένου ότι ούτε νομική και ασφαλιστική κάλυψη έχουν και επί πλέον συμμετέχουν στις εκδρομές αυτές πέραν των καθηκόντων τους, στο πλαίσιο ενός πνεύματος συνεργασίας με τους μαθητές τους.

Κηρύσσει ημέρες πένθους τη σημερινή και αυριανή ημέρα (28 - 29 Μαρτίου) σε όλα τα σχολεία της ΕΛΜΕ και ζητάει από το Νομάρχη Πειραιά να μη λειτουργήσουν τα σχολεία του Αγίου Δημητρίου αυτές τις ημέρες, σαν ελάχιστη συμμετοχή στο πένθος των οιογενειών των μαθητών.

Το Δ.Σ. της ΕΛΜΕ σύσσωμο θα συμμετάσχει στην κηδεία των μαθητών και θα καταθέσει στεφάνι στη μνήμη τους.

ΕΛΜΕ Α' Πειραιά
29.3.1991

Βιβλία-που-λάβανε

Η τέχνη να λες ΟΧΙ

Υποστηρίζουν πολλοί, σήμερα, πως είναι εύκολο να λες ΟΧΙ. Το δύσκολο, λένε, είναι να προτείνεις θετικά και ακόμα δυσκολότερο να μεταβάλεις τα θετικά λόγια σε πράξη.

Για την επιβεβαίωση του παραπάνω ισχυρισμού φέρνουν ως παράδειγμα το γεγονός, ότι όλο και πληθαίνουν αυτοί που εύκολα παραδίνονται.

Αντίθετα, νομίζω ότι, ιδιαίτερα σήμερα, είναι πολύ δύσκολο να λες ΟΧΙ· αυτή σου η πράξη συνδέεται με το επίμονο και κουραστικό του πράγματος, δείχνεις ότι είσαι λιγότερο ανεκτικός από τους μέσους όρους της εποχής, η στάση σου μοιάζει να μυρίζει απομονωτισμό σε μία φάση που όλα φαίνονται, ή τουλάχιστον όλα, να επικοινωνούν. Ή τουλάχιστον φαίνονται...

Νομίζω πως για να πεις όχι χρειάζεται ν' αποφασίσεις γερά (και όχι να νομίσεις ή να πιστέψεις) πως αυτό θάχει επιπτώσεις και σ' άλλους τομείς της ζωής σου, πως άσκοπο δεν θάναι.

Όταν βέβαια το ΟΧΙ απευθύνεται στους δυνατούς της εποχής, όταν αυτό σημαίνει αντίσταση στον κεντρικό κυρίαρχο άνεμο και στις συνήθειες που αυτός διαμορφώνει.

Για να πεις όμως όχι δεν φτάνει το θάρρος και η γνώση, αυτά τα είχαν και άλλοι που δεν φαίνονται πλέον στον ορίζοντα· τάχουμε ξαναπεί ότι στον πόλεμο νικούν οι δυνατότεροι, αυτοί δηλαδή που κρατάνε δυνάμεις ως τη λήξη του αγώνα, ίσως και περισσότερο γιατί έχουμε και παρατάσεις.

Για να πεις λοιπόν με τέχνη όχι χρειάζονται τα παρακάτω στοιχεία.

Πρώτον, να το πεις για τους πολλούς, η κουβέντα σου να έχει αποδέκτη το πλήθος, αν και πρέπει να γνωρίζεις ότι αρκετές φορές θα βρεθείς χωρίς αυτούς στον αγώνα. Αν η άρνηση αρχίζει και τελειώνει με σένα, τότε είσαι βέβαια αξιοπρεπής με τον εαυτό σου, εύγε, αλλά δυστυχώς η ιστορία δεν γράφτηκε με τις εξομολογήσεις στον καθρέφτη. Αν ο στόχος σου είναι να μονολογήσεις τότε καλύτερα άφησέ το, δεν χρειαζόμαστε ιδανικούς αυτόχειρες· ο στόχος του λόγου πρέπει νάναι η κοινωνική ηχώ. Να πάμε στις μάζες, ή να λέμε όχι με βάση τη γραμμή των μαζών χωρίς να ξεπέφτουμε στην κολακεία· αυτός είναι ο πρώτος κανόνας.

Δεύτερον, χρειάζεται να συνδέσεις την άρνηση με το δίκιο τους. Γιατί εδώ δεν αναφερόμαστε στην γραμματική για να κλίνουμε το ρήμα «αρνούμαι», αλλά ούτε και σε πεισματικά γεροντικά ή παιδικά πείσματα.

Θέλουμε να κάνουμε πολιτική, δηλαδή κίνηση ανθρώπων. Χρειάζεται, λοιπόν, να σμίξουμε την άρνηση, όχι με το νόμο και τις συνήθειες που φτιάχτηκαν για να δεσμεύσουν τους ανθρώπους, αλλά με τις βαθύτερες ανάγκες τους.

Χρειάζεται να σκάψεις βαθύτερα από τις φαντασιώσεις που δημιουργεί η κυρίαρχη τάξη και οι μηχανισμοί της και να συνδέσεις την αντίστασή σου με την κοινωνική δικαιοσύνη, με την ευπρέπεια που σήμερα σφαγιάζεται.

Το όχι χωρίς δίκιο είναι τόλμη χωρίς αρετή.

Τρίτον χρειάζεται να μιλήσεις απλά και πειστικά. Δηλαδή, ξεκινώντας όχι από αυτό που διδάσκουν οι ακαδημαϊκοί και οι του γένους διδάσκαλοι, αλλά από αυτά που κουβαλάει η εμπειρία των εργατών, η ζωή των νέων, από τα υπαρκτά ή τα ανύπαρκτα, από τους μύθους και τις μυθοπλασίες με τις οποίες ζουν και τις οποίες ίσως σιχαίνεσαι. Η τέχνη να λες όχι σημαίνει να ζυμώνεις και να χτίζεις με τα δικά τους υλικά και το δικό τους τρόπο, να παίρνεις τη δική τους φόρμα για να φτάσεις στην ουσία.

Οι διανοούμενοι σήμερα μιλάνε με πολύχρωμα ρετάλια, ξεχνώντας το απαραίτητο λινό που μπορεί να ντύσει τους γυμνούς. Χρειάζεται να μιλήσεις, να μιλήσουμε χωρίς φερετζέδες και υπονοούμενα, να καθαρίσουμε τις λέξεις από τη βρωμιά που τους επέφερε και επέβαλε το σύστημα.

Να ξεκινήσουμε από τα απλά προς τα σύνθετα και να φέρνουμε τις έννοιες στα μέτρα των εργαζομένων και όχι το αντίθετο, να είμαστε επαγωγικά κύρια ή αλλοιώτικα να μιλήσουμε τη γλώσσα των μαζών.

Τέταρτον, να συνδέσουμε το όχι με τη ζωή και την πράξη. Είναι εύκολο πράγμα να δείχνεις και να ζωγραφίζεις το κακό. Αλλά οι ταμπέλες και οι δείχτες χρησιμοποιούνται σε ατομικές περιπτώσεις. Καμιά πορεία δεν περπάτησε με βάση τις ταμπέλες και τις επιγραφές. Χρειάζεται, για να γίνεις πιστευτός, να εφαρμόσεις κατά το δυνατόν το όχι στη δική σου ζωή, να κουβαλάς όλο το αποδεικτικό υλικό στις τσέπες σου και να το μεταφέρεις μέσα στις κοινωνικές τάξεις και σχέσεις.

Αυτό σημαίνει ότι φτάνεις μέχρι τη ρίζα των πραγμάτων, και αναζητάς τη βαθύτερή τους αιτία. Την υλική τους υπόσταση.

Να δώσουμε, λοιπόν, στην άρνηση τη διάσταση της ζωής και της δράσης, να ποιο είναι το τέταρτο στοιχείο.

Η τέχνη να λες όχι δεν είναι εύκολο πράγμα, όπως σκόπιμα διαδίδουν ορισμένοι. Θάλεγα με δυο λόγια, ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο, σήμερα.

Αξίζει όμως, με βάση τη γραμμή των μαζών, τη γλώσσα τους, την απλότητα και την πειθώ, ν' αρνηθούμε τ' αυτονόητα, τα εύκολα.

Να είμαστε ενορατικοί, χωρίς να γινόμαστε ονειροπόλοι.

Να είμαστε λεπτομερειακοί, χωρίς να γινόμαστε σχολαστικοί.

Να είμαστε συγκεκριμένοι αναλυτές, χωρίς να γινόμαστε σχετικιστές.

Να είμαστε ενωτικοί, χωρίς να είμαστε ενωτιστές.

Να είμαστε ήπιοι, χωρίς να είμαστε παθητικοί.

Να είμαστε ανεκτικοί, χωρίς να γινόμαστε υποταγμένοι.

Να είμαστε απλοί, χωρίς να γινόμαστε απλοϊκοί.

Να είμαστε αδιάλλακτοι, χωρίς να γινόμαστε δογματικοί.

Να είμαστε ουμανιστές, χωρίς να γινόμαστε φιλάνθρωποι.

Νάχουμε αρχές, χωρίς να γινόμαστε τυπολάτρες.

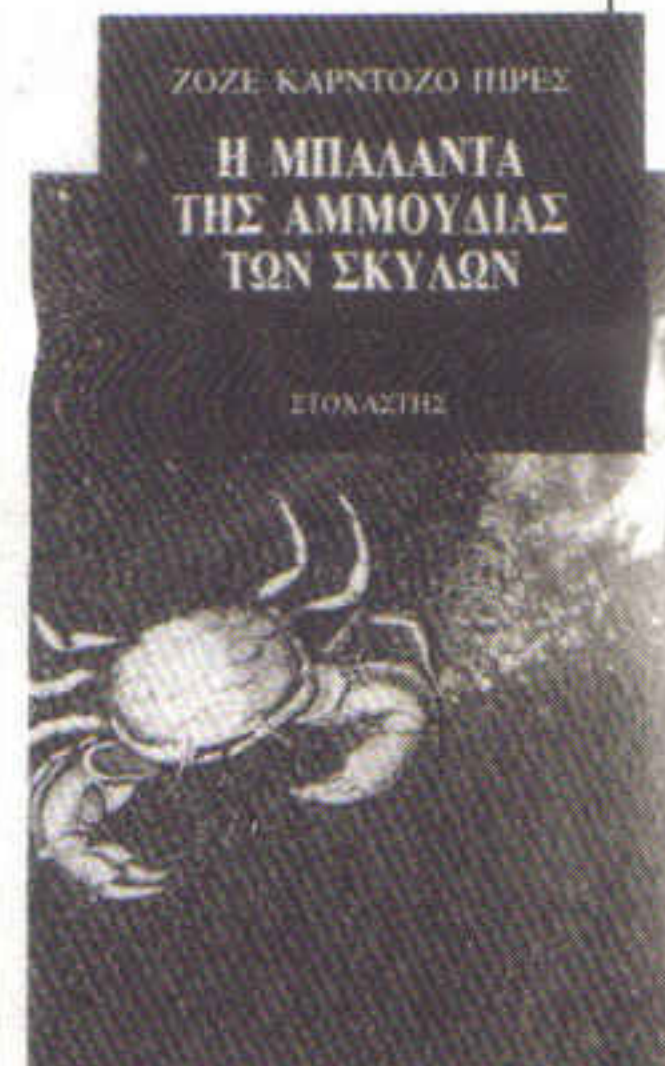
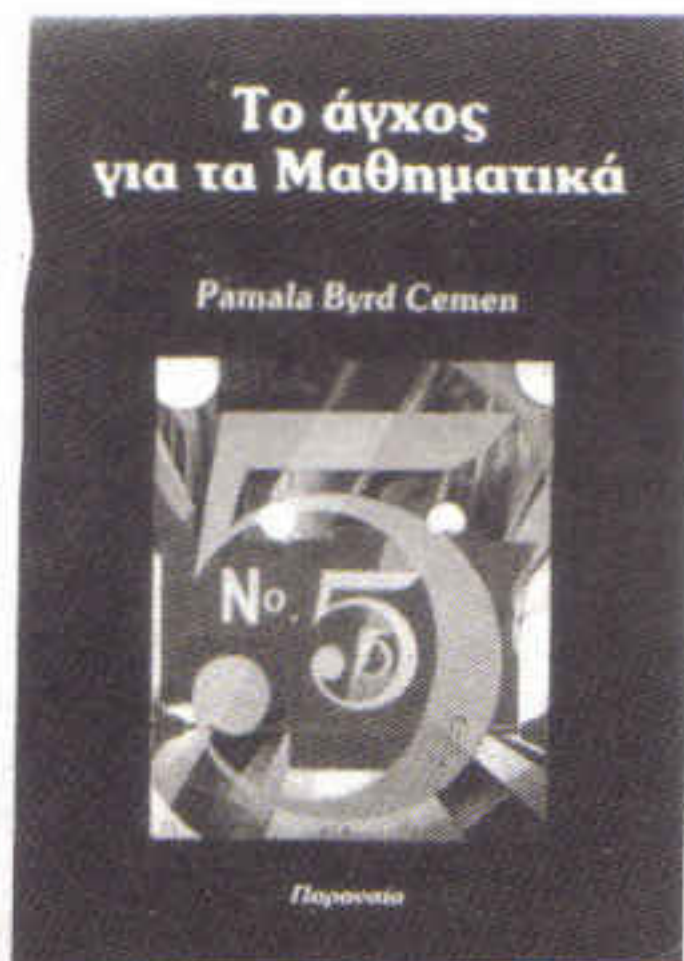
Υπερασπιστές της πράξης, χωρίς να γινόμαστε ακτιβιστές.

Υπερασπιστές της θεωρίας, χωρίς να γινόμαστε ακαδημαϊστές.

Μ' άλλα λόγια, να είμαστε διαλεκτικοί!

Μαρία Φραγκιά

Βιβλία που λάβαμε

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Εισαγωγή

Η Ο.Δ.Γ. ανήκει στις οικονομικά ευημερούσες χώρες. Ενώ ο πληθυσμός της καλύπτει το 1,5% του πληθυσμού της γης, παράγει το 6,1% της παγκόσμιας παραγωγής. Έρχεται πρώτη στον κόσμο στο εξαγωγικό εμπόριο¹. Εξάγει κυρίως τεχνολογικά προϊόντα και εισάγει πρώτες ύλες και τρόφιμα, σε μια σχέση εξαγωγών - εισαγωγών 5:4.

Από τα 28,5 εκατ. ενεργού πληθυσμού 25 απασχολούνται το 1987 σε εργασία εξαρτημένης σχέσης (μαζί με τα 2,3 εκατ. άνεργους).

Από τα 25 εκατ. απασχολούμενων σε εργασία εξαρτημένης σχέσης ήταν 10,5 εργαζόμενοι στην παραγωγή, 1,4 γεωργοκτηνοτρόφοι, 3,1 εργαζόμενοι στο εμπόριο, 1,5 στις συγκοινωνίες και επικοινωνίες και 8,8 σε εργασίες προσφοράς υπηρεσιών.

Είναι φυσικό η οικονομική ευμάρεια να έχει θετικό αντίκτυπο στο σχολικό σύστημα της χώρας. Τα σχολεία είναι σε γενικές γραμμές εφοδιασμένα με κατάλληλο διδακτικό υλικό και στελεχωμένα με ικανό διδακτικό προσωπικό. Χωρίς να σημαίνει αυτό ότι δεν γίνονται περικοπές και μάλιστα πολλές φορές απαράδεκτες, κατά την τακτική πολλών κυβερνήσεων ν' αρχίζουν τις περικοπές από την παιδεία².

I. Γενικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος της Ο.Δ.Γ. και ο ρόλος των ομόσπονδων κρατιδίων.

Τρία σημεία πρέπει να αναφερθούν κατά την παρουσίαση του εκπαιδευτικού συστήματος της Ο.Δ.Γ.:

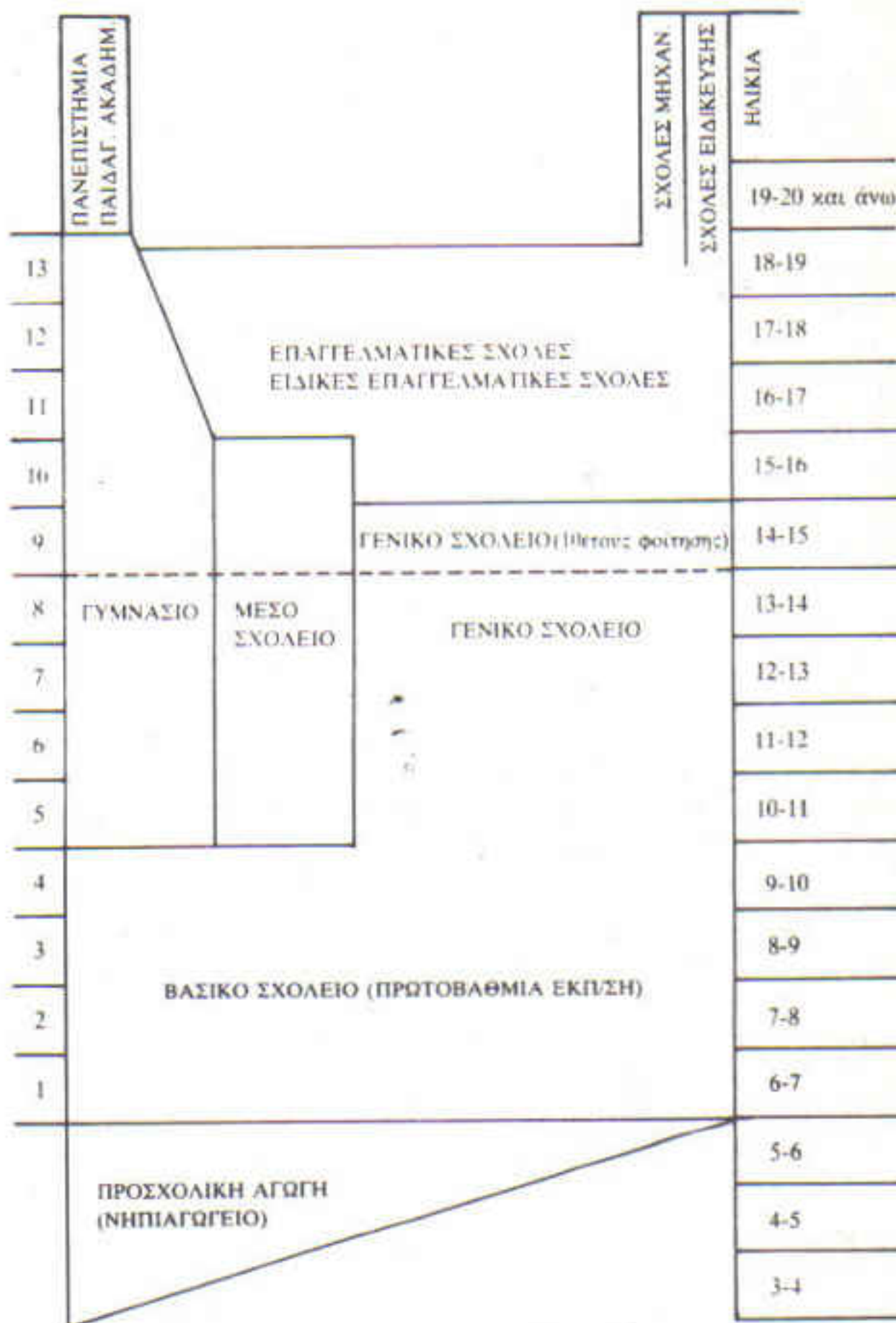
- Το ρόλο που παίζουν τα ομόσπονδα κρατίδια στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής.
- Τις διαφορές μεταρρυθμίσεις που έγιναν στο σχολείο στην πορεία της ύπαρξης του νέου κράτους και
- Τη διατήρηση του παραδοσιακού συστήματος επιλογής των μαθητών στην τέταρτη τάξη του δημοτικού και τη διοχέτευσή τους σε τρία διαφορετικά σχολεία (τριάδικό σύστημα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης)³.

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ο.Δ.Γ. δεν είναι ενιαίο, αλλά διαφορετικό σε κάθε ομόσπονδο κρατίδιο, ήτοι υπάρχουν ένδεκα εκπαιδευτικά συστήματα, όσα και τα κρατίδια (Land). Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας η κεντρική κυβέρνηση έχει το δικαίωμα να επηρεάζει την εκπαιδευτική πολιτική στη σχολική και πανεπιστημιακή εκπαίδευση, την επιστημονική έρευνα, την επαγγελματική εκπαίδευση και στην επιχορήγηση υποτροφιών στους σπουδαστές. Ακόμα να συνεργάζεται με τα κρατίδια για τον εκπαιδευτικό προγραμματισμό, την ενίσχυση ιδρυμάτων και προγραμμάτων επιστημονικής έρευνας με υπερτοπική σημασία.

Παρά τη συνταγματική κατοχύρωση της διαμόρφωσης κοινής πολιτικής στην εκπαίδευση όλων των κρατιδίων και τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν για την ενοποίηση των εκπαιδευτικών συστημάτων της Ο.Δ.Γ., τα αποτελέσματα είναι πενιχρά.

Η Μόνιμη Σύνοδος των Υπουργών Παιδείας έχει ως αποστολή να χειρίζεται πολιτιστικές υποθέσεις με πολιτική υπερτοπικής σημασίας και στόχο τη διαμόρφωση κοινής γνώμης και θέλησης στην εκπροσώπηση κοινών ενδιαφερόντων. Η Σύνοδος αυτή έχει

Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος στην ΟΔΓ (από την έκδοση του MAX-PLANK INSTITUT).

πάρει περισσότερες από 500 αποφάσεις, οι οποίες προετοιμάστηκαν από ειδικές επιτροπές και αναφέρονται σε όλες τις περιοχές της εκπαίδευσης. Το 1955 οι Πρωθυπουργοί των κρατιδίων υπέγραψαν μια διακρατική συμφωνία για την ενοποίηση του εκπαιδευτικού συστήματος, η οποία αντικαταστάθηκε με νέα διατύπωση της 28ης Οκτωβρίου 1964 στο Αμβούργο.

Τελικά υπεύθυνος για την εκπαιδευτική πολιτική που ασκείται σε κάθε κρατίδιο, Land, είναι ο Υπουργός Παιδείας με την τοπική Βουλή, και μικρή υπήρξε η επιρροή της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης στον τομέα αυτό⁴.

II. Ιστορική Αναδρομή

Το γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει τις ρίζες του στα εκκλησιαστικά σχολεία του Μεσαίωνα. Η κατώτατη εκπαίδευση οργανώνεται σε στέρεες βάσεις στην Πρωσία, τον 18ο αιώνα και γίνεται μάλιστα και υποχρεωτική. Τα μαθήματα που διδάσκονταν

στο βασικό σχολείο ήταν ανάγνωση, γραφή και αριθμητική. **Συμπίπτει δε στην Πρωσσία το υποχρεωτικό βασικό σχολείο με την υποχρεωτική στρατιωτική θητεία.**

Το γερμανικό Γυμνάσιο επιφορτίστηκε με τη διάδοση του ουμανιστικού ιδεώδους αναλαμβάνοντας τη διδασκαλία των λατινικών, όχι μόνο ως γλώσσας της επιστήμης, αλλά και ως μέσο σοφίας, όπως διατυπώθηκε και αργότερα⁵.

Οι διδακτικοί στοχασμοί του 17ου και 18ου αιώνα είχαν μικρή μόνο επίδραση πάνω στο Γυμνάσιο. Αντί των ορθών εισηγήσεων ιδρύθηκαν ακαδημίες ιπποτών για τους γιους της αριστοκρατίας Kolberg 1653, Lüneburg 1655, Halle 1686 και αλλού. Σ' αυτές τις ακαδημίες διδάσκονταν εκτός από τα λατινικά ή ακόμα αντί των λατινικών νέες γλώσσες, ιστορία και γεωγραφία, δημοσιονομικοί και στρατιωτικοί επιστημονικοί κλάδοι, ιππασία, ξιφασκία και παίξιμο μουσικής.

Μια πρώτη θεμελιώδης μεταβολή πραγματοποιήθηκε στα 1800, που άρχισε από την Πρωσσία. Πάνω σ' αυτή επενέργησε η νέα φιλοσοφική σκέψη (Herber, Humboldt, Fichte, Hegel). Το Γυμνάσιο ορίστηκε ως ίδρυμα παιδείας. Αυτό το Γυμνάσιο όφειλε να καταστήσει ικανό το νεανικό πνεύμα για μια καθολική κατανόηση, κατανόηση και μόρφωση του ανθρώπινου, με γλωσσολογικές σπουδές προπαντός στην Ελληνική ως την πιο πρωταρχική και πλουσιότερη γλώσσα της αρχαιότητας, αργότερα όμως και στη γερμανική γλώσσα που άρμοζε στον καιρό.

Στην αρχή επικράτησε η νεοουμανιστική προτίμηση του ελληνικού και του γερμανικού. Αργότερα η ιδεαλιστική προτίμηση της επιστήμης και ουσιαστικώς της φιλοσοφίας (J. Schulze 1818). Ήδη το 1834 μειώθηκαν τα ελληνικά προς όφελος των λατινικών, εκτός τούτου όμως καλλιεργήθηκαν τα μαθηματικά και η φυσική, καθώς και η ιστορία και η γεωγραφία. **Στο σημείο αυτό πρέπει να σταθούμε λίγο για να θυμήσουμε ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα της Ανεξαρτησίας του, το 1834, ήταν πιστή αντιγραφή του αντίστοιχου βαρβαρικού.** Συγκεκριμένα το ελληνικό δημοτικό ήταν επτάτάξιο. Το Ελληνικό που συνέπιπτε με τις τρεις τελευταίες τάξεις του δημοτικού ήταν τριτάξιο. Στο τελευταίο πέρασαν οι μαθητές μετά από εξετάσεις στην τετάρτη δημοτικού. Το δε γυμνάσιο, που ήταν συνέχεια του Ελληνικού είχε τρεις τάξεις. Ελληνικό και Γυμνάσιο ως τμήματα μέσης εκπαίδευσης αντιστοιχούν προς τα γερμανικά: *Lateinische Schule* και *Gymnasium*. Το Ελληνικό είχε πολύωρη διδασκαλία αρχαίων ελληνικών όπως το *Lateinische Schule* στη Γερμανία είχε βασικό τότε μάθημα τα λατινικά⁶.

Το Γυμνάσιο του 19ου αιώνα, βασικά, δεν ήταν πια ανώτερη σχολή για όλα τα χριστιανόπαιδα των πτωχών και των πλουσίων και μερικές φορές δεχόταν μόνο τα παιδιά των ευκατάστατων γονέων.

Το 1882 το πρωσικό επαγγελματικό σχολείο μετατράπηκε σε ανώτερο πρακτικό σχολείο και το 1900 το Γυμνάσιο (*Gymnasium*), το πρακτικό Γυμνάσιο (*Kealgymnasium*) και το ανώτερο πρακτικό σχολείο (*Oberrealschule*) αναγνωρίστηκαν μεταξύ τους ισότιμα, και από τον Fr Paulen χαρακτηρίστηκαν ως ουμανιστικά.

III. Οι μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ο.Δ.Γ.⁷

Ο L. Roth δίνει τον ορισμό της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης ως «πιθανή αντίδραση σε κοινωνικές αλλαγές, χωρίς να είναι απωδότητο απαραίτητο να προηγούνται πάντα οι αλλαγές αυτές...». Δυστυχώς η πείρα έχει αποδείξει ότι αυτού του είδους οι μεταρρυθμίσεις, που προηγούνται των κοινωνικών αλλαγών, είναι καταδικασμένες σε αποτυχία. Επανάσταση μέσα από το σχολείο δύσκολα γίνεται, κι αν κάπου γίνει κι έχει πετύχει, θα ήταν

μάλλον κρυφή επανάσταση που θα διέφυγε της προσοχής των θεματοφυλάκων του συστήματος.

Στα ελληνικά σχολικά πράγματα απόπειρα μεταρρύθμισης που προηγήθηκε και μάλιστα κατά πολύ των κοινωνικών αλλαγών ήταν το «σχολείο του Βόλου». Τα αποτελέσματά της είναι σ' όλους γνωστά. Κάτι παραπλήσιο συνέβη στη Ρηνανία - Βεστφαλία και στην Έσση, όταν οι τοπικές κυβερνήσεις επιχείρησαν να αναθεωρήσουν τα σχολικά προγράμματα. Πήγαιναν τόσο πιο μπροστά από τις κοινωνικές αλλαγές, ώστε καταδικάστηκαν σε αποτυχία. Ιδιαίτερα στη Β. Ρηνανία - Βεστφαλία, όταν η τοπική κυβέρνηση προσπάθησε να καθιερώσει το «συνεργατικό ενιαίο σχολείο» ως την επίσημη μορφή σχολείου, υπήρξε τέτοια αντίδραση από τους χριστιανοδημοκράτες, την εκκλησία, το σύλλογο φιλολόγων και τον ομογάλακτο σύλλογο γονέων, ώστε να παραιτηθεί η τοπική κυβέρνηση από κάθε παραπέρα προσπάθεια.

Ανάμεσα στους παράγοντες που επηρεάζουν τα σχολικά πράγματα θα πρέπει να αναφερθούν οι σύλλογοι γονέων, οι σύλλογοι επιστημόνων, η εκκλησία, τα συνδικάτα και φυσικά τα πολιτικά κόμματα. Είναι χαρακτηριστική η παρατήρηση του K. Ch. Lingelbach: «Οι εκπρόσωποι της πολιτικής και παιδαγωγικής μεταρρύθμισης προσπάθησαν χωρίς επιτυχία για μια διαρκή βελτίωση του σχολικού συστήματος που είναι εξαρτημένο από μια εκκλησιαστική και κοινοτική εξουσία.

Μπορούμε να διακρίνουμε δυο περιόδους μεταρρυθμίσεων στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ο.Δ.Γ. Η περίοδος από το 1949 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 60 και η περίοδος από το 1967 μέχρι σήμερα.

Η πρώτη περίοδος είναι η περίοδος του παραδοσιακού σχολείου, της εφαρμογής των μοντέλων της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, χωρίς να πρόκειται για μια αυτούσια εφαρμογή των μοντέλων εκείνων, αλλά για μια βεβιασμένη προσαρμογή στις ανάγκες της περιόδου που μπορεί να χαρακτηριστεί ως η περίοδος της ανασυγκρότησης. Η ανασυγκρότηση επικράτησε και παρέμεινε κάθε τάση για μεταρρύθμιση. Και για να δοθεί το στίγμα της ανασυγκρότησης μεταφέρουμε εδώ την άποψη του Heppner: «Το σχολικό σύστημα της Ο.Δ.Γ. αναπτύχθηκε σαν απάντηση στον ανταγωνισμό ανάμεσα στις κοινωνικές και οικονομικές δυνάμεις, δίνοντας μεγαλύτερο βάρος στον οικονομικό παράγοντα.

Η δεύτερη περίοδος μεταρρυθμίσεων (από το 1964 και ύστερα) αρχίζει με τη συμφωνία του Αμβούργου (1964) που ορίζει υποχρεωτική την 9ετή εκπαίδευση. Η περίοδος αυτή συνεχίζεται ως σήμερα με θετικά βήματα προς τα μπρος, χωρίς να λείπουν οι οπισθοδρομήσεις, ανάλογα με το πολιτικό κλίμα που επικρατεί κάθε φορά. Θα πρέπει να πούμε ότι η διακυβέρνηση της χώρας από τους σοσιαλδημοκράτες (1972 - 1983), σε συνεργασία με τους φιλελεύθερους, έπαιξε σημαντικό ρόλο στις μεταρρυθμίσεις στο σχολείο.

Το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '60 είναι συνεδεμένο με το φοιτητικό κίνημα, την αμφισβήτηση, τα γεγονότα του Μάη του '68. Η αμφισβήτηση αφορούσε όλες τις δομές της κοινωνίας και ήταν φυσικό να επηρεάσει και το σχολείο.

Οι μεταρρυθμίσεις της περιόδου αυτής στοχεύουν σε δυο κατευθύνσεις: Γίνεται μια προσπάθεια να αλλάξει η δομή του σχολείου, ώστε να αρθεί η αδικία σε βάρος ορισμένων κοινωνικών ομάδων (εργατική τάξη, γυναίκες, παιδιά στην περιφέρεια κλπ), για να μπορούν και αυτές οι ομάδες να έχουν πρόσβαση σε μια ανώτερη εκπαίδευση. Μέτρα προς την κατεύθυνση αυτή αποτελούν η εισαγωγή της «βαθμίδας προσανατολισμού» (*Orientierungsstufe*) και του «ενιαίου σχολείου» (*Gesamtschule*), όπως και κάθε προσπάθεια αναβάθμισης των περιφερειακών σχολείων (κατάργηση ολιγοθέσεων σχολείων και σύμπτυξή τους σε κεντρικότερα, καλύτερος εξοπλισμός των σχολείων κ.λπ.). Μια άλλη

μεταρρύθμιση την περίοδο αυτή στρέφεται προς τα διδακτικά περιεχόμενα με μεγαλύτερη έμφαση στην επιστημονικότητα, την εισαγωγή ξένων γλωσσών σ' όλη τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την εισαγωγή του επαγγελματικού Προσανατολισμού κλπ.

IV. Επιλογή των μαθητών στην 4η τάξη του δημοτικού ή το τριαδικό σύστημα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης⁸

Η διατύπωση του συντάγματος το 1949, που πέρασε με έμφαση στη νομοθεσία όλων των ομόσπονδων κρατιδίων, «ελευθερία από κάθε καταπίεση» και που σημαίνει «ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου, στο σημείο που δεν καταπατεί τα δικαιώματα των άλλων και δεν προσβάλλει το Σύνταγμα και τους ηθικούς νόμους» (άρθρο 2), είναι το σημείο εκείνο που καταπατείται μέχρι σήμερα βάνανσα από το σχολείο.

Παρά τις αντιδράσεις των Παιδαγωγών και τα πορίσματα της σύγχρονης Ψυχολογίας, συνεχίζει το γερμανικό σχολείο μέχρι σήμερα, με λίγες εξαιρέσεις, να αποφασίζει στην 4η τάξη του δημοτικού ποια κατεύθυνση θα ακολουθήσει ο μαθητής. Εκεί αποφασίζονται οι μελλοντικοί εργάτες ή οι επιστήμονες. Δυνατότητες διόρθωσης μιας τέτοιας απόφασης μόνο θεωρητικά υπάρχουν. Μόνο 1% των μαθητών καταφέρνει να ακολουθήσει άλλη πορεία (προς το καλύτερο) απ' αυτή που καθορίστηκε στο τέλος της 4ης τάξης.

Η απάνθρωπη και επιστημονικά ακάλυπτη αυτή επιλογή που στηρίζεται σε παρωχημένα μοντέλα της Ψυχολογίας, που αναφέρονται σε χαρισματικούς ή μη ανθρώπους, γίνεται με βάση την επιλογή του δασκάλου της τάξης, ύστερα από μια σειρά δοκιμασμών. Είναι γνωστή τόσο η σχετικότητα των τεστ όσο και της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών.

Γεγονός είναι ότι η εργατική τάξη που εκπροσωπεί το 45% του μαθητικού πληθυσμού καλύπτει στο Γυμνάσιο μόνο 18% των μαθητών. Απεναντίας παιδιά από οικογένειες δημοσίων υπαλλήλων και ελεύθερων επαγγελματιών (το 10% του συνόλου των παιδιών) αντιπροσωπεύονται στο Γυμνάσιο με ποσοστό 37,7%. Πράγμα που σημαίνει: Στα 10 παιδιά των εργατών το ένα πηγαίνει στο Γυμνάσιο, ενώ 9 στα 10 των δημοσίων υπαλλήλων πετυχαίνουν αυτή τη βαθμίδα εκπαίδευσης.

V. Δομή και οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος της Ο.Δ.Γ.⁹

Η προσχολική αγωγή παρέχεται στους βρεφικούς σταθμούς για τα παιδιά μέχρι τριών ετών, και στα νηπιαγωγεία για τα παι-

διά ηλικίας 4 - 6 ετών. Φορείς των ιδρυμάτων προσχολικής αγωγής είναι το δημόσιο, κυρίως οι δήμοι, κατά το 1/4 του μαθητικού πληθυσμού, η εκκλησία και οι διάφοροι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων.

Η υποχρεωτική εκπαίδευση περιλαμβάνει τα παιδιά που στις 30 Ιουνίου έχουν συμπληρώσει το έκτο έτος της ηλικίας τους μέχρι την ηλικία των 15 ή 16 ετών, ήτοι εννιάχρονη ή δεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνει το στοιχειώδες σχολείο (Grundschule) με τέσσερις τάξεις ή έξι τάξεις στο Βερολίνο. Στο δημοτικό οι μαθητές παρακολουθούν 20 - 30 ώρες την εβδομάδα μαθήματα.

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχεται σε τρία είδη σχολείων (βλεπ. σχήμα): στο Γενικό σχολείο (Hauptschule), στο Πρακτικό ή Μέσο σχολείο ή (Mittelschule) και στο Γυμνάσιο (Gymnasium), **ύστερα από επιλογή που γίνεται στο 4ο ή 6ο έτος του στοιχειώδους σχολείου για την κατεύθυνση που θα ακολουθήσει στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.** Ένας τέταρτος τύπος σχολείου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι το ενιαίο σχολείο (Gesamtschule), το οποίο σε άλλες περιπτώσεις εφαρμόστηκε, όπως εφαρμόζεται στην Αγγλία, Σουηδία κλπ., και σε άλλες ως συνεργατικό σχολείο των τριών τύπων, Γενικού, Πρακτικού και Γυμνασίου. Οι δυο πρώτες τάξεις των δευτεροβάθμιων σχολείων εφαρμόζουν κοινό πρόγραμμα επαγγελματικού προσανατολισμού από το 1976, ύστερα από απόφαση της κοινής επιτροπής Ομοσπονδίας Κρατιδίων (BLK). Στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι μαθητές έχουν 30 - 33 ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα.

Οι μαθητές που θα τελειώσουν την εννιάχρονη εκπαίδευση και δεν επιθυμούν να συνεχίσουν τη γενική εκπαίδευση, υποχρεώνονται να φοιτήσουν ως Part - time εργαζόμενοι φοιτητές για δυο μέρες της εβδομάδας σε επαγγελματική σχολή και τρεις να εργασθούν στη δουλειά τους. Όσοι τελειώσουν τη 12 ή 13η τάξη των σχολείων μπορούν να δώσουν εξετάσεις για τη λήψη του απολυτηρίου (Abitur), και σαν επιτύχουν να εγγραφούν στις ανώτατες σχολές και στα πανεπιστήμια. Άλλοτε, μόνο όσοι φοιτούσαν στο Γυμνάσιο μπορούσαν να εγγραφούν στις ανώτατες σχολές και στα πανεπιστήμια.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνει περίπου πενήντα σχολές πανεπιστημιακού επιπέδου, Πανεπιστήμια, Πολυτεχνεία, Ανώτατες σχολές, ακόμη 9 Ανώτατες Θεολογικές Σχολές και 17 Ανώτατες Παιδαγωγικές Σχολές, Τεχνολογικά ιδρύματα και Ενιαίες Ανώτατες Σχολές.

Επίσης, υπάρχουν πολλές επαγγελματικές σχολές για τις οποίες υπεύθυνος είναι ο Υπουργός Οικονομικών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας με τους συναρμόδιους υπουργούς των επιμέρους κλάδων της επαγγελματικής κατάρτισης.

Κώστας Μέκκας

1. Περιοδικό Spiegel 7/1988.

2. Συγκριτική παιδαγωγική - Η εκπαίδευση στην Ευρώπη - Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ο.Δ.Γ., Κ. Χρυσάφιδης σελ. 101 (Εκδ. Gutenberg).

3. Τα εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη - Ο.Δ.Γ. - Schafer Haurpeter σελ. 55.

4. Η εκπαιδευτική πολιτική των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων και τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών μελών - Απ. Α. Μακρόπουλος σελ. 55.

5. Οι μεταρρυθμίσεις στο Γερμανικό Γυμνάσιο - Β. Χ. Τοπαλί-

δη - Περιοδικό «Λόγος και πράξη» αριθ. 8 Άνοιξη 1978.

6. Θέματα νεότερης και σύγχρονης ιστορίας από τις πηγές - 3ης Λυκείου, Ο.Ε.Δ.Β. - Σημείωση 2, Σελ. 168.

7. Συγκριτική Παιδαγωγική - Το εκπαιδευτικό σύστημα της ΟΔΓ - Κ. Χρυσάφιδης, σελ. 103 - Εκδ. Gutenberg.

8. Τα εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη - Το εκπ/κο σύστημα της Ο.Δ.Γ. - Κ. Χρυσάφιδης σελ. 104.

9. Η εκπαιδευτική πολιτική των ευρωπαϊκών κοινοτήτων και τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών μελών - Το εκπ/κο σύστημα της Ο.Δ.Γ. - Α. Μακρόπουλος.

«ΤΕΧΝΗ ΣΑΝ ΤΟ ΚΑΛΟ ΨΩΜΙ!»...

«Γιατί φτηνή τέχνη;» - Μανιφέστο

Ο κόσμος για πολύ καιρό σκέφτεται ότι η τέχνη είναι Προνόμιο των Μουσείων και των Πλουσίων

Η Τέχνη ΔΕΝ είναι επιχείρηση.

Δεν ανήκει σε τράπεζες και σε φανταχτερούς επενδυτές

Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΤΡΟΦΗ. Δεν μπορείς να τη φας, αλλά σε θρέφει.

Η ΤΕΧΝΗ πρέπει να είναι ΦΤΗΝΗ και ΠΡΟΣΙΤΗ στον ΚΑΘΕΝΑ.

Χρειάζεται ΠΑΝΤΟΥ γιατί είναι μέσα στον ΚΟΣΜΟ.

Η ΤΕΧΝΗ ΜΑΛΑΚΩΝΕΙ ΤΟΝ ΠΟΝΟ!

Η ΤΕΧΝΗ ΑΦΥΠΝΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΚΟΙΜΙΣΜΕΝΟΥΣ!

Η ΤΕΧΝΗ ΠΟΛΕΜΑΕΙ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΒΛΑΚΕΙΑ

Η ΤΕΧΝΗ ΤΡΑΓΟΥΔΑΕΙ ΑΛΛΗΛΟΥ-Ι-Α

Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΣΑΝ ΤΟ ΚΑΛΟ ΨΩΜΙ!

Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΣΑΝ ΣΤΑ ΠΡΑΣΙΝΑ ΔΕΝΤΡΑ!

Η Τέχνη είναι σαν τα άσπρα σύννεφα στον μπλε ουρανό!

Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΦΤΗΝΗ!

ΖΗΤΩΩΩ!!

BREAD AND PUPPET THEATER

Συχνά - πυκνά προκύπτει το ερώτημα «Τι είναι τέχνη;» «Πώς εκφράζεται;», «Με ποιες μορφές φτάνει στο κοινό;». Ακόμη προκύπτουν ερωτηματικά που έχουν να κάνουν με το «είδος», το περιεχόμενο, το μέσον έκφρασης.

Σ' αυτό το τεύχος, θ' αναφερθούμε στο Κουκλοθέατρο. Όχι θεωρητικά. Αξίζει να τονίσουμε μόνο ότι το «Κουκλοθέατρο ανήκει στο χώρο της Τέχνης και τα έργα που παίζονται σ' αυτό ανήκουν στο χώρο της λογοτεχνίας», γιατί «Η κούκλα είναι, πριν απ' όλα, το θέατρο της μορφής, μια πλαστική έκφραση στην υπηρεσία μιας σκέψης». Τούτο συμβαίνει γιατί η κούκλα κρατάει σ' όλες τις περιστάσεις την ατάραχη ψυχραιμία της, τη σοβαρότητα της ακινησίας της φυσιογνωμίας της κατανυκτικά. Και γιαυτό ακριβώς έχει τη δύναμη να πείθει.

Φιλοξενούμε τη Μίνα Σαρρή που μαζί με τον σύζυγό της Τάκη Σαρρή έχουν αφιερώσει κυριολεκτικά στο «θέατρο της Κούκλας», όνομα άλλωστε που έχουν δώσει και στο δικό τους σχήμα.

Η Μίνα Σαρρή θα μας μιλήσει για το Κουκλοθέατρο και τη θέση του στην Ελλάδα, για την 14χρονη πορεία του «Θεάτρου της Κούκλας» και θα μοιραστεί μαζί μας την συγκλονιστική εμπειρία της δουλεύοντας για 6 ημέρες με τον εμψυχωτή του «Bread and Puppet Theater», τον Peter Schumann στο Derry της Β. Ιρλανδίας τον περασμένο Οκτώβρη, μεταφέροντας μας και τις συνθήκες και το πολιτικό κλίμα της πόλης σήμερα, στη Βόρεια Ιρλανδία.

Να σημειώσουμε ότι το «Bread and Puppet Theater» είναι αμερικάνικος θίασος - σχήμα που ιδρύθηκε το 1960. Είναι

διεθνώς γνωστό για τις παραστάσεις που έδινε διαμαρτυρόμενο τότε κυρίως για τον πόλεμο των Αμερικάνων εναντίον του Βιετνάμ. Χρησιμοποιεί τεράστιες μάσκες, κούκλες και αντικείμενα που μαζί με τους επί σκηνής ηθοποιούς συνθέτουν την κάθε παράσταση. Το «Bread and Puppet Theater» είναι γνωστό και στη χώρα μας κυρίως από την παράσταση που έδωσε στο χώρο του Πολυτεχνείου μετά την πτώση της δικτατορίας το 1978.

Η φιλοσοφία του B. & P. φαίνεται από το μανιφέστο «Γιατί φτηνή τέχνη», που παρατίθεται στην αρχή του κειμένου.

Μίνα Σαρρή: Μαζί με τον Τάκη Σαρρή ξεκινήσαμε το «Θέατρο της Κούκλας» το 1978. Την αφορμή την πήραμε από το διάσημο συγκρότημα «Bread and Puppet» που είχε έρθει στην Ελλάδα και είχε δώσει παραστάσεις στο χώρο του Πολυτεχνείου,

μετά τη δικτατορία.

Όλα αυτά τα χρόνια περάσαμε από διάφορα στάδια που ίσως το κοινό αντιλαμβάνεται με τη διαφοροποίηση της τεχνικής του μεγέθους ή του τρόπου παιξίματος της κούκλας, με τα έργα μας απευθυνόμενα κυρίως σε παιδιά. Εκτός από μια προσπάθεια το 1981 ανεβάσματος του έργου του B. Brecht «Ο Καλός άνθρωπος του Σετσουάν», που, από ότι ξέρω, για πρώτη φορά παρουσιάστηκε έργο για μεγάλους με ολόσωμες κούκλες.

Αντιτετράδια: Τι απήχηση είχε η προσπάθεια αυτή και πως ανταποκρίθηκε το κοινό;

Μ.Σ.: Η προσπάθεια αυτή δυστυχώς απέτυχε· κυρίως για οικονομικούς λόγους, συνδυασμένο με την έντονη προεκλογική περίοδο του 1981, οπότε δεν «έμενε καιρός» για θεατρική ενασχόληση. Γενικά, εκείνη τη χρονιά η θεατρική σαιζόν άρχισε αργότερα.

Α: Ποιοι παράγοντες πιστεύεις ότι επιρεάζουν αυτή τη στάση του Ελληνικού κοινού απέναντι στο Κουκλοθέατρο;

Μ.Σ.: Το πιο σπουδαίο είναι η λάθος αντίληψη ότι Κουκλοθέατρο μπορούν να δουν τα παιδιά του Νηπιαγωγείου. Η άποψή μας είναι ότι το Κ/θεατρο είναι μια τέχνη δυνατή και απαιτητική όπως το θέατρο. Η δική μας ομάδα, για παράδειγμα, από την πρώτη μέρα της δημιουργίας της, προσπαθεί να κάμει επαγγελματικά σωστές παραστάσεις, υψηλού καλλιτεχνικού επιπέδου, δηλ. σωστή επαγγελματική δουλειά. Αυτό γίνεται με πάρα πολλές θυσίες και με κάθε τρόπο και από τη στιγμή μάλιστα που δεν υπάρχει καμμία κρατική υποστήριξη.

Α: Δώσε μας το στίγμα του Κ/θεατρού στη χώρα μας σήμερα καθώς επίσης και του «Θεάτρου της Κούκλας».

Μ.Σ.: Ενώ διεθνώς γίνονται καταπληκτικές παραστάσεις τόσο για μικρούς όσο και για μεγάλους, στην Ελλάδα το Κ/θεατρο βρίσκεται στα σπάργανα ακόμη. Έτσι λοιπόν, μετά από πολλά χρόνια μοναχικής προσπάθειας, στη χώρα μας, μόνο τα τελευταία τρία χρόνια έχουν αρχίσει να εμφανίζονται ομάδες που κάνουν επαγγελματικές προσπάθειες. Δηλ. να δίνουν παραστάσεις, να κατασκευάζουν τις κούκλες κ.λ.π.

Όσο για «Το θέατρο της Κούκλας», σήμερα, ανέβασε ήδη το 14ο έργο του, που σημαίνει μια παράσταση τη χρονιά, ενώ υπάρχουν έργα που χρειάστηκαν προετοιμασία μέχρι και δυο χρόνια έως ότου να φτάσουν στη σκηνή. Ήδη παίζουμε με επιτυχία, μετά από πολύμοχθες πρόβες και σκληρή προετοιμασία, το νέο μας έργο «Το λουλούδι της θάλασσας», που το έχω γράψει εγώ. Το έργο παίζεται κάθε Σάββατο και Κυριακή στο θέατρο «Αμόρε».

Α: Μιλήσέ μας για τον τρόπο της δουλειάς σας.

Μ.Σ.: Στη γέννησή του το κάθε έργο μας, είναι και προσωπικό όραμα του Τάκη, ο οποίος φτιάχνει τις κούκλες, πράγμα που για το Κ/Θ είναι καταλυτικό· είναι το «μεδούλι της σπονδυλικής στήλης» αυτού του «πλάσματος» που θα φτιάξουμε.

Α: Γιατί το αποκαλείς «πλάσμα»; Διακρίνω μια έμφαση, μια φόρτιση ιδιαίτερη.

Μ.Σ.: Ναι. Έτσι είναι. Το λέω «πλάσμα», γιατί έχει όλα τα συστατικά ενός ζωντανού οργανισμού. Οργανισμού, που έχει αίμα, δάκρυα, ιδρώτα, στομαχόπονους, οσφυαλγίες, από τα βάρη που σηκώνουμε (κυριολεκτικά και μεταφορικά), μέχρι που φτάνεις να πνίγεις όταν κάτι δεν γίνεται όπως το θες.

Α: Εκτός από αυτή την προσωπική κατάθεση που είναι αξιοσέβαστη, πως αλλιώς «τροφοδοτείτε» αυτόν τον ζωντανό οργανισμό;

Μ.Σ.: Ένας οργανισμός που τόσο πάσχει χρειάζεται κάτι να κάμει για να αυτοπροστατευθεί. Εμείς προσπαθούμε να ενημερωνώμαστε για το τι γίνεται διεθνώς, με αποτέλεσμα να έχουμε συμμετέχει σε Φεστιβάλ ή σε συναντήσεις διεθνούς επιπέδου. Εξ άλλου, είμαστε μέλη της Διεθνούς Ένωσης Μαριονετιστών που παράρτημά της είναι η Ελληνική UNima που δημιουργήθηκε πρόσφατα. Μέσα σ' αυτό το ψάξιμο για πληροφόρηση μάθαμε ότι ο Peter Schumann, ο επικεφαλής του Band P. θα έδινε ένα σεμινάριο μιας βδομάδας στο Derry της Β. Ιρλανδίας.

Α: Αναφέρεσαι στο London - Derry; Δώσε μας την εικόνα της πόλης.

Μ.Σ.: Πρόκειται για την ίδια πόλη. Τώρα και για μένα όμως είναι Derry μόνο, όπως και για τους κατοίκους της, που εδώ

και 18 χρόνια κάνουν έναν αγώνα ανεξαρτοποίησης από τη Βρετανική κατοχή. Στη πόλη δε αυτή το 1972 πρωτοξεκίνησε αυτός ο αγώνας με αφορμή μια απεργία, και έγινε η πρώτη σύγκρουση με το Βρετανικό στρατό, με αποτέλεσμα να σκοτωθούν 14 άτομα από τους διαδηλωτές, ηλικίας 17 - 59 χρόνων. Όλα αυτά δεν τα ήξερα πριν και θέλω να τονίσω ότι ήταν θέμα τύχης που πήγα εγώ και όχι κάποιος άλλος από μας και έζησα αυτή τη μοναδική εμπειρία.

Α: Τυχαία ο εμψυχωτής διάλεξε το Derry; Ποιος ήταν ο στόχος αυτού του εργαστηρίου;

Μ.Σ.: Όχι δεν ήταν τυχαία η επιλογή της πόλης, αλλά έγινε με βάση τη πολιτική ιδιαιτερότητα που υπάρχει σ' αυτήν, δεδομένου ότι παράλληλα γίνονταν διάφορες εκδηλώσεις και σε άλλες πόλεις του Ηνωμένου Βασιλείου. Ο βασικός στόχος ήταν μια παράσταση δρόμου, ενταγμένη στη κοινωνική πραγματικότητα της πόλης. Επομένως και ο ρόλος του εμψυχωτή ήταν αυτός του σκηνοθέτη - συντονιστή. Αξίζει να σημειώσουμε ότι η Ιρλανδία έχει περισσότερο πληθυσμό μεταναστών παρά ντόπιων κατοίκων σε όλο το νησί. Η παραλία του Derry είναι το λιμάνι αποχωρισμού και επιστροφής των μεταναστών, οπότε λειτουργεί και σαν σύμβολο. Εξ άλλου στο κέντρο της πόλης κυριαρχεί το μνημείο της σκηνής της μετανάστευσης.

Α: Η διαμάχη μεταξύ Καθολικών και Προτεσταντών είναι εμφανής; Ποια είναι η πολιτική διάσταση αυτών των καταστάσεων;

Μ.Σ.: Σίγουρα είναι εμφανής και έντονη και οι λόγοι δεν είναι μόνο θρησκευτικοί. Άλλωστε οι καθολικοί βρίσκονται σε κατώτερη μοίρα από τους προτεστάντες και

Ο Peter Schumann έχει ήδη φτιάξει το φούρνο με τούβλα χωρίς λάσπη και ετοιμάζεται να φουρνίσει το ψωμί, ενώ τα μέλη της ομάδας παρακολουθούν τη διαδικασία...

δεν έχουν τα ίδια πολιτικά δικαιώματα. 'Αρα ο αγώνας τους είναι κατ' εξοχή - πολιτικός. Είναι γνωστό το πρόβλημα και δεν θάθελα να επεκταθώ. Το να ζεις σ' ένα τόπο και να βλέπεις διαρκώς να κυκλοφορούν γύρω σου στρατιωτικά αυτοκίνητα, στρατιώτες με προτεταμένα όπλα και να κάνουν συνεχείς ελέγχους, σε μένα τουλάχιστον θυμίζει έντονα εικόνες από τη διχτατορία.

A: Περιγραφέ μας τον τρόπο δουλειάς κοντά στον Peter Schumman

M.Σ.: Το σεμινάριο έγινε 1 - 6 Οκτωβρίου. Την ευθύνη την είχε ο P. Schumman, που είναι και ο εμψυχωτής του B & P. στο χώρο ενός εγκαταλειμμένου εργοστασίου μέσα στη πόλη, μια πόλη που περιβάλλεται με τείχη του 10ου αι. περίπου. Σύμφωνα με την επιθυμία του οι συμμετέχοντες ήσαν μισοί αλλοδαποί που ενδιαφέρονταν και μισοί ντόπιοι, με αποτέλεσμα να βρεθούμε καλλιτέχνες από Μεξικό, Αυστραλία, Αμερική, Ολλανδία, Αγγλία και εγώ από την Ελλάδα.

A: Σε τι εξυπηρέτησε αυτός ο όρος;

M.Σ.: Απ' ό,τι φάνηκε στη διαδικασία και επειδή είχε σαν στόχο την παράσταση, οι ντόπιοι θα ήταν μια γέφυρα επικοινωνίας, μια ασφαλιστική δικλείδα για τις κακοτοπιές, ένας πόλος ζωντανής πληροφόρησης για μας, σε σχέση με τη καθημερινή ζωή τους. 'Αλλωστε στη πρώτη μας συνάντηση ζήτησε να μάθει τους ντόπιους και τους αλλοδαπούς, και ποιοι ξέρουν να παίζουν μουσικά όργανα. Παρενθετικά αναφέρω, όταν στο τέλος ρωτήθηκε γιατί το έκανε αυτό, απάντησε: «Ρωτάς τις ειδικότητες και αφήνεις να αναπτυχθούν οι ικανότητες...»

A: Πως κινήθηκε και πως λειτούργησε αυτή η ομάδα;

M.Σ.: Βρεθήκαμε σ' αυτό το εργοστάσιο που φιλοξένησε την εκρηκτική δημιουργικότητα νέων καλλιτεχνών υψηλότερου επιπέδου, κατά τη γνώμη μου. Το ζέσταμα, η γνωριμία μεταξύ μας ξεκίνησε μ' ένα παιγνίδι - τραγούδι, ανάμεσα σε χορό ανδρών και γυναικών — Αρχέγονη πηγή εκμείευσης της δημιουργικότητας — Μετά τη δημιουργία κατάλληλης ατμόσφαιρας χωριστήκαμε σε μικρότερες ομάδες για αυτοσχεδιασμούς σε φωνή, κίνηση, λόγο, μουσική. Το επόμενο στάδιο ήταν να κατασκευάσει καθένας τη δική του μάσκα με κατεύθυνση να είναι τρισδιάστατη (όχι ρεαλιστική), το υλικό να είναι κυρίως πεπιεσμένο χαρτί (σαν τις χαρτόκουτες) και τα χρώματα να είναι άσπρο, μαύρο.

A: Γιατί πιστεύεις ότι σας έβαλε να κινηθείτε σ' αυτότο «πλαίσιο»;

M.Σ.: Για να δώσει εικαστική κατεύθυνση, ούτως ώστε αυτή η εκρηκτική δημιουργία του καθένα μας να εντάσσεται

στο τελικό αποτέλεσμα. Παράλληλα και ενώ ο καθένας ασχολείτο με τη μάσκα του, ο ίδιος άρχισε να αλέθει το σιτάρι, ώστε να ετοιμαστεί το αλεύρι για το ψωμί που προόριζε να ψήσει και να μοιραστεί μετά το τέλος της παράστασης, όπως γίνεται πάντα. Την μαγιά την είχε φέρει μαζί του από την Αμερική, και όπως μας είπε την διατηρεί εδώ και 30 χρόνια σαν τον ομφάλιο λώρο της δημιουργίας, γιατί οι κούκλες μπορεί ν' αλλάζουν από παράσταση σε παράσταση αλλά η μαγιά της δημιουργίας κυριολεκτικά παραμένει και εξελίσσεται σταθερά. Αυτό για μένα, έναν άνθρωπο της πόλης, είναι μαγευτικό.

A: Αυτή είναι η πεμπτουσία της Τέχνης αλλά εσύ τώρα μας «ξεδιπλώνεις» και την φιλοσοφία του.

M.Σ.: Ακριβώς, διότι όσος κόπος και προσπάθεια χρειάζεται για να φτάσει ο άνθρωπος να ψήσει ένα καρβέλι ψωμί, αντίστοιχη προσπάθεια χρειάζεται να φτάσεις σε μια καλλιτεχνική δημιουργία. Και στις μέρες που ακολούθησαν και με τη δική μας βοήθεια χτίστηκε στο διπλανό οικόπεδο, ένας χωριάτικος φούρνος, χωρίς λάσπη, τύπο φούρνου που έχει δει σε όλα τα μέρη του κόσμου. Όταν τον κλείνεις από παντού δεν χρειάζεται λάσπη, για να μην σβήνει η φωτιά. Εκτός από το άλλοσμα του σταριού, το ζύμωμα, το φούρνισμα, το ψήσιμο και το φάγωμα του ψωμιού όσο απλό κι αν φαίνεται οδηγείσαι σε καταστάσεις που τις έχεις ξεχάσει ή δεν τις έχεις ζήσει μέχρι τότε. Για τον σύγχρονο άνθρωπο που αγοράζει το ψωμί έτοιμο, όλη αυτή η διαδικασία δεν του δίνει καμμία συγκίνηση. Αντίθετα για μένα ήταν ένα πολύτιμο, έμπρακτο μάθημα πως η τέχνη είναι απαραίτητη σαν το ψωμί. Αυτό το ψωμί το αγνό, που βγήκε από μας.

A: Είναι σκόπιμο ν' αναφερθούμε στη διαδικασία της προετοιμασίας γι' αυτή τη παράσταση.

M.Σ.: Κάποια κοπέλα λοιπόν, που έπαιζε βιολί, σημαντικό λαϊκό όργανο του τόπου, αναδύθηκε μέσα από την ομάδα με την ικανότητα ενός ανθρώπου να φτιάξει μια μάσκα με σχήμα στρατιωτικού αυτοκινήτου. Αυτή η μάσκα έδωσε την κατεύθυνση να φτιαχτούν 10 ίδιες, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ο χορός των τανκς. Παράλληλα, η ομάδα που ασχολείτο με το «κείμενο» της παράστασης πρότεινε να φτιαχτούν δυο πλοία: της μετανάστευσης και της επιστροφής. Τα πιο βασικά σύμβολα ήσαν τα πανιά του καραβιού της μετανάστευσης (μαύρο) και της επιστροφής (άσπρο). Δυο γιγάντιες μάσκες (σύμβολα αρχαίων θεοτήτων του Derry) αποτέλεσαν την πρύμνα και την πλώρη του πλοίου.

A: Όλα αυτά τα στοιχεία πως «δέθη-

καν» και φτάσατε στην παράσταση;

M.Σ.: Πραγματικά, όπως ξέρεις κάθε απόπειρα παράστασης δημιουργεί ένα χάος. Ακόμη και την προηγούμενη μέρα της παράστασης. Ήταν λοιπόν ο P. Schumman που με την καταπληκτική εμπειρία του μπόρεσε να οδηγήσει τις επιμέρους πρόβες σε παράσταση. Η μισή περίπου ομάδα ξεκίνησε από το εργοστάσιο σαν ένας χορός τραγουδώντας και χορεύοντας και φορώντας τις ατομικές μάσκες και ένα κοστούμι που είχε φτιάξει. Οι 10 του «χορού των τανκς» υπό το φως δαυλών, τους περίμεναν σ' ένα συμβολικό μέρος, που θεωρείται είσοδος της πόλης και κυριαρχεί ένα σύνθημα σ' ένα μεγάλο τοίχο: «YOU ARE NOW ENTERING FREE DERRY»

(Εισέρχεστε τώρα στο ελεύθερο Derry). Τραγική ειρωνεία. Η χορογραφία ήταν τέτοια ώστε να σκεπάζει τις λέξεις FREE DERRY.

Τέλος, όλη αυτή η πομπή έκανε μια 10λεπτη πορεία από τη μια άκρη της πόλης ώστε να βρεθεί στο κέντρο της. Εκεί επαναλαμβάνεται ο «χορός των τανκς». Τώρα όλοι οι ηθοποιοί χωρίς μάσκες πλέον «επιβιβάζονται» στα δυο πλοία και προσπαθούν να συμπαρασύρουν και τους θεατές. Όλοι μαζί οδηγούνται στο εργοστάσιο, όπου μοιράζεται το ψωμί που όπως προαναφέραμε είχε ετοιμασθεί από τις προηγούμενες μέρες.

A: Το κοινό, πώς ανταποκρίθηκε σ' αυτό το θέαμα;

M.Σ.: Η παράσταση, είναι γεγονός, ότι τους εντυπωσίασε. Όσο για το μοίρασμα του ψωμιού ήταν κάτι το αναπάντεχο.

A: Αυτή η «έξοδος» με την καθιερωμένη πλέον τελετουργία του μοιράσματος του ψωμιού, πώς εκλαμβάνεται από τους θεατές όλου του κόσμου, όπου δηλ. έχει δώσει παραστάσεις το Break end Puppet;

M.Σ.: Από ό,τι είπε ο Peter Schumann οι αντιδράσεις ποικίλλουν ανάλογα με το βιωτικό επίπεδο του τόπου. Δηλ., από το να αρπάζουν το ψωμί από τα χέρια των ηθοποιών, μέχρι να το περιφρονούν.

A: Κλείνοντας αυτή την ενδιαφέρουσα συζήτηση, πώς θα όριζες με μια φράση όλη αυτή την εμπειρία;

M.Σ.: Απ' όλη αυτή την εμπειρία έζησα και ένοιωσα ότι: «Η Τέχνη είναι τροφή — Η Τέχνη είναι σαν το καλό ψωμί»

Συνέντευξη - Επιμέλεια Κειμένου
Μαρίνα Παντελέων

Βιβλιογραφία:

1. Δανάη Πέπη: «Κουκλοθέατρο», εκδ. Γκούτενμπεργκ, Αθήνα 1989, 135 σ.
2. Delpeux Henri: «Κούκλες και Μαριονέττες», μετ. Αγνής Στρομπούλη, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1987, 102 σ.
3. Bread and Puppet Theater, «Manifesto».

Στη μνήμη του Τάσου Λειβαδίτη

Μικρό οδοιπορικό: «στα χειρόγραφα του φθινοπώρου»

Ένας απ' τους σημαντικότερους εκπροσώπους της μεταπολεμικής πολιτικής ποίησης, υπήρξε ο Τάσος Λειβαδίτης που χάθηκε πρόωρα και ξαφνικά. Η ιδιότυπη ποιητική ευαισθησία και ανθρωπιά, ο ιδεολογικός πλούσιος χώρος της αριστερής ιδεολογίας καθόρισαν τα σχήματα της ζωής του και στοιχειοθέτησαν την ιδιοτυπία της ποίησής του, μιας ποίησης βαθύτατα μελωδικής, απλής, μα και κοινωνικής· μιας σύνθεσης μικρών και μεγάλων οραμάτων που σαλπίζουν το χρέος του αριστερού ανθρώπου και την αναγκαιότητα της κοινωνικής αλλαγής.

«Τα χειρόγραφα του φθινοπώρου», αποτελούν την τελευταία συνεισφορά του ποιητή στην τέχνη του και την αριστερή διάνοηση και έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να αναφερθούμε σ' αυτήν τη συλλογή, στα ποιήματά της, στο άγρυπνο μάτι με το οποίο ο ποιητής παρακολουθεί μ' ένα αίσθημα πίκρας και απογοήτευσης την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» των προτύπων της αριστεράς, τη διάβρωση των ηγεσιών της, αλλά και την εμμονή στο όραμα που δεν πραγματοποιήθηκε.

Αρχικά στο ποίημα «ΤΟ ΠΟΥΛΙ με ΤΙΣ ΑΛΗΘΕΙΕΣ» επισημαίνει πως σύγχυση, άγνοια και ημιμάθεια καλλιεργήθηκε ανάμεσα στους ανθρώπους της αριστεράς, έννοιες και όροι δυσνόητοι στρεβλώθηκαν, η κατάρτιση στη θεωρία σαν εργαλείο σκέψης και δράσης που υπήρξε αυθαίρετο ρητορικό σχήμα, εντολή τυφλής υποταγής:

«Κάποιο πρωινό ένα πουλί κάθησε στο αντικρινό δέντρο
και κάτι σφύριξε

Ω, αν καταλάβαινα τι ήθελε να μου πει, ίσως είχα βρει
το νόημα του κόσμου».

Το νόημα του κόσμου, το προαιώνιο πρόβλημα, να κατανοήσεις γιατί και πως και ποιο περιεχόμενο πρέπει να δώσεις στον κόσμο που μέσα του ζεις και κινείσαι. Δύσκολο να καταλάβεις τη δομή και τις ιεραρχήσεις του, δε σ' αφήνουν να βρεις το νόημά του.

Στη συνέχεια στον «πρώτο στίχο» προσδιορίζει το ρόλο του πνευματικού ανθρώπου - αγωνιστή, κερδίζει την αθανασία, αλλά είναι κι ένα μαρτυρικό σύμβολο του πάσχοντα ανθρώπου.

«Θυμάμαι παιδί που έγραφα τον πρώτο στίχο μου.

Από τότε ξέρω ότι δε θα πεθάνω ποτέ.

αλλά θα πεθαίνω κάθε μέρα»

Μνήμες ξυπνούν «στα κιτρινισμένα χαρτιά» όλων εκείνων που χάθηκαν στους αγώνες και προσδοκούν από μας συνεχίζοντας στο δρόμο του χρέους να φτάσουμε στη δικαίωση:

«κι εσύ, αρχαία λυπημένη σελήνη, καμιά φορά
θαρρούμε πως ακούμε τη φωνή σου,

σαν τη φωνή εκείνων που δε θα ξανακούσουμε ποτέ»

Στο «Ακαθόριστο πρόσωπο» ο ποιητής νοσταλγεί τα τρυφερά σχήματα των παιδικών αισθημάτων, την αγνότητα των νεανικών αγώνων και θρηνεί τη συντριβή των προτύπων της αριστερά, ενώ προφητεύει μ' εκείνο το ειδικό ένστικτο των ποιητών το θάνατό του.

«Ω συντριβή του ονείρου μας: μας έκλεισε όλους τους
δρόμους για να μας ανοίξει ένα μονοπάτι στο άγνωστο.

Μια μέρα θα βρέχει και θα πεθάνω από νοσταλγία».

Η συντριβή της ελπίδας μας ανοίγει νέους δρόμους, άγνωστους για πολλούς, όμως το όραμα στέκει ολοζώντανα φωτεινό κι είναι δύσκολο να ζητήσει κανείς μέσα σ' αυτό το σάλο το μερίδιο του, να καταλογίσει άμεσα τις ευθύνες των άλλων, να απαντήσεις στην ερώτηση: «Ποιος μας πρόδωσε;

«Αξίζει κανείς να κλειδώσει την πόρτα
και να κλάψει την προδομένη ζωή του;
Οχι, ίσως πρέπει όταν χαθείς, να ψάξεις
ξανά να μάθεις ποιος είσαι».

Η πίκρα του ποιητή διαπιστώνει πως τώρα το σπίτι, όσων πιστέψαμε και διαψεύστηκαν είναι ένα σπίτι νεκρών, πρέπει να το κλειδώσουμε και πατώντας πάνω στα ξερά φύλλα να αναζητήσουμε στους ορίζοντες τη νέα προσπάθεια.

ΣΤΙΣ ΕΚΜΥΣΤΗΡΕΥΣΕΙΣ περιγράφει ότι πέθανε για πράγματα μακρινά που τα είδε κάποτε σ' ένα αβέβαιο όνειρο ζωής.

Συχνά χαρακτηρίζει τους ηγέτες του κινήματος και τους στιγματίζει σαν δυσκίνητους, δύσκαμπτους, αμετακίνητους στο τέλμα μιας ακινησίας στην εφαρμογή των ιδεών, πρόσωπα χωρίς φαντασία, θιασώτες της στατικότητας και τους προσφωνεί:

«ω, εσείς που ναυαγήσατε σε θάλασσες που δεν
ταξιδέψατε ποτέ».

Μέσα από τη σίγουρη κόκκινη ασφάλεια της γραφειοκρατίας παρίσταναν οι στατικοί τους ταξιδιώτες και εφάρμοζαν θέσεις και οικοδομούσαν κόσμους, που ποτέ δεν ταξίδεψαν να τους γνω-

ρίσουν, στο βυθό της εμπειρίας, στην άκρη της δοκιμασίας, της δοκιμής και πλάνης, του ανοίγματος σ' ένα νέο γίγνεσθαι που διαρκώς εξελίσσεται. Και όποιος για τον ποιητή σωπαίνει, συντηρεί τα λάθη, δεν απαντά στα μεγάλα ερωτηματικά της ζωής και της ύπαρξης:

«όμως εσύ σωπαίνεις, γιατί δε μιλάς, πες μου γιατί ήρθαμε εδώ; από που ήρθαμε;

Τώρα που οι ποιητές θα μετρήσουν τα βάθη της αβύσσου, η ποίηση θα γίνει η αρχή του μεγάλου ονείρου μας και το τέλος του μικρού μας ταξιδιού. Ο κίνδυνος οι νέοι πνευματικοί και καλλιτεχνικοί δημιουργοί να εμπνευστούν και να συγγράψουν έργα ρουτίνας, προσωπικές, ατομικές σκέψεις κι αποτυπώματα ατομικισμού είναι ορατός, γι' αυτό κι ο ποιητής κυνικά σχεδόν τους συμβουλεύει:

«Μόλις τελειώσετε, συν Θεώ, το πρώτο σας κείμενο, κατεβείτε κάτω στην αποθήκη και κρεμαστείτε...»

Διαπιστώνει ότι τα περισσότερα σύγχρονα παράγωγα στην ποίηση και λογοτεχνία, αποτελούν προϊόντα υποκουλτούρας, παραφιλολογίας, υποβάθμισης της πολιτιστικής συνείδησης του λαού, προορισμένα να σκοτεινιάσουν πιο πολύ τη ζωή μας, να διαβρώσουν τη συνείδησή μας.

Με τρόπο ακόμα διαπιστώνει πως το τέλος του εικοστού αιώνα θα μας καλέσει να προσυπογράψουμε το τέλος του πολιτικού ανθρώπου, αν εμείς του άλλου κόσμου δεν κινηθούμε ν' αντιστρέψουμε αυτήν την πορεία απολιτικοποίησης των νέων, έτσι τονίζει στο ΑΛΛΟΘΙ:

«αυτοί οι νέοι, δεν περιμένουν τίποτα αβοήθητοι, ολομόναχοι, με μόνη δύναμη, να μην έχουν καμιά δύναμη».

Επιτακτικό χρέος μας να βοηθήσουμε τη νέα γενιά να πιστέψει στη δύναμή της και να την αξιοποιήσει δημιουργικά:

Συχνές είναι οι αναφορές συγκίνησης και σεβασμού στους παλιούς συντρόφους, που ζητάνε επιτακτικά η επαγγελία των αγώνων να γίνει επαναστατική πραγματικότητα. Είναι αθάνατοι για όσα πρόσφεραν και όσα συμβολίζουν.

Οι παλιοί σύντροφοι δεν πέθαναν, αλλά κατοικούν τώρα στο βάθος των δρόμων -
όποιον κι αν πάρεις θα τους συναντήσεις...»

Εδώ ο ποιητής πιστεύει ότι υπάρχουν δυνατότητες επιλογής, μέσα από διαφορετικούς δρόμους ή τρόπους σκέψης θα συναντήσεις τους παλιούς συντρόφους, ποιο νόημα όμως θα έχει αυτή η συνάντηση, το δίνει ο τίτλος του ποιήματος ΑΘΑΝΑΣΙΑ, σίγουρα να διδαχτείς το θετικό κι όχι να επιστρέψεις στα σκουριασμένα τοπία των λαθών του παρελθόντος, αυτοί οι σύντροφοι εξάλλου δεν είναι οι επώνυμοι και απόλυτοι υπεύθυνοι για τις τραγω-

δίες των αγώνων, είναι οι απλοί, οι ανώνυμοι, οι αιώνιοι κι αθάνατοι οραματιστές.

Στα «χειρόγραφα του φθινοπώρου» ο Τάσος Λειβαδίτης ψηλαφεί και ζητήματα ιδεολογίας, ιδεολογίας που γίνεται πίστη και προσφορά στο συνάνθρωπο έτσι ο ιδεολόγος Α.

«Φυσικά προσπαθεί να κρύψει το σακατεμένο χέρι του, έτσι, κρατάει πάντα μια σημαία».

Το σύμβολο πηγή νέας έμπνευσης ή στείριότητα των εποχών.

Διαπιστώνει ακόμα πως οι πολιτικοί και συνδικαλιστικοί ηγέτες πέφτουν στην παγίδα της καρεκλολαγνείας, ενσωματώνονται και σκευρώνουν, γιατί αποκόβονται από την πηγή ζωής και δράσης τους, την πλούσια ιδεολογία του αριστερού χώρου, την ακτινοβολία των διαχρονικών αξιών του, έτσι τονίζει στον ΙΔΕΟΛΟΓΟ Β!

«Κάθε φορά που μου πρόσφεραν μια καρέκλα

έπεφτα στην παγίδα»

Έτσι στέκομαι χρόνια όρθιος σα ν' ακούω τη Διεθνή. Εδώ δεν είναι το συναισθηματικό ερέθισμα που μεταδίδει ένας ύμνος, είναι το επιστέγασμα, η αναβάπτιση μέσα σε μια σειρά επαναστατικές θέσεις και εκτιμήσεις, που διαρθρώνουν την ιδεολογική υπόσταση του αγωνιστή που στέκει ορθός, μακριά από θέσεις και αξιώματα. Αναβάπτιση στην προαιώνια διαλεκτική του κόσμου, στη νομοτέλεια θέσης και αντίθεσης, που οδηγεί σε νέους κόσμους, νέα σχήματα, ενισχύει την ελπίδα και την αισιοδοξία.

Το μικρό αυτό αφιέρωμα δε φιλοδοξεί να αναλύσει ή να εμβαθύνει στα τελευταία ποιήματα της ζωής του ποιητή, απλά θέλει να καταγράψει, να αποδώσει κάποιες κραυγαλέες θέσεις του επίκαιρες και διαχρονικές και να γίνει ένα μικρό οδοιπορικό αφιέρωμα τη μνήμη του. Στη μνήμη αυτού που δεν συμβιβάστηκε, δεν ταλαντεύτηκε, δεν εκπόρνευσε τις ιδέες τους, αλλά επέμενε να εφαρμόζει όσα έγραφε στα 1952 στο μοναδικό του ποίημα «Αν θέλεις να λήγεις άνθρωπος» ΚΕΔΡΟΣ 1952. Σεμνός και συνεπής, με ήθος και συμφωνία λόγων και έργων έφυγε αθόρυβος, πικραμένος, χωρίς να τιμηθεί όπως του άξιζε γνωρίζοντας πολύ καλά τη Νέα γεωγραφία των πραγμάτων, όπως την καταγράφει.

«Αγαπούσε μια κοπέλα που έμενε στην Ξάνθη.

Δεν τον άφησαν να πάει.

Άπλωσε κι αυτός το αντίσκηνό του σ' ένα ερημικό δέντρο

κι έγραψε πάνω με κιμωλία: Ξάνθη.

Τι ματαιότης οι αποστάσεις».

Έτσι, καθώς η δύναμη της φαντασίας και των αισθημάτων γεφυρώνουν τις αποστάσεις, έρχομαι κοντά σου και υποκλίνομαι ποιητή μαζί με τον τυφλό σου που κρατάει λύχνο και το διάβολο με το κηροπήγιο.

Γιώργος Ηρακλέους

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Επιμέλεια: Ζωή Χατζή

Με πρωτοβουλία της ΟΛΜΕ συστάθηκε Πολιτιστική Επιτροπή στο πλευρό του Δ.Σ. Πεποίθηση της ΟΛΜΕ είναι, ότι υπάρχει ένα τεράστιο δυναμικό στο χώρο της εκπαίδευσης που δεν αξιοποιείται. Είναι πολύ σημαντικό αυτό το δυναμικό να ενεργοποιηθεί, να δραστηριοποιηθεί και να έρθει σε επικοινωνία μεταξύ του.

Η Πολιτιστική Επιτροπή θα δουλεύει παράλληλα στο

πλευρό του Δ.Σ. της ΟΛΜΕ, αναπτύσσοντας μια πολύ-πλευρη πολιτιστική δραστηριότητα.

Η Ένωση Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, που βρίσκει θετική την πρωτοβουλία της ΟΛΜΕ, συμμετέχει ενεργητικά, παράλληλα με τις αυτόνομες δραστηριότητές της.

Έτσι διοργανώνονται:

ΕΚΘΕΣΗ ΧΑΡΑΚΤΙΚΗΣ

Πραγματοποιήθηκε έκθεση Χαρακτικής μελών της Ένωσης, από τις 27 Μαρτίου έως τις 18 Απριλίου, στο Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας. Συμμετείχαν 10 χαρακτές οι: Αναγνωστόπουλος Σωτήρης, Ανούση - Ηλία Ρένα, Κομιανού Άρια, Μαρκάκη Τζένη, Μάρκου Σ. Κατερίνα, Μώρτης Θεόδωρος, Ντούλιας Γιώργος, Σιγάλας Γιώργος, Τριμίντζιος Κώστας, Ψαρρού Λίλιαν.

Με την οικονομική στήριξη της ΟΛΜΕ τυπώθηκε κατάλογος των συμμετεχόντων καλλιτεχνών. Η ανεύρεση χώρου, το τύπωμα αφίσας και προσκλήσεων έγινε με τη συνεργασία του ΕΕ.ΤΕ.

Την Δευτέρα 15 Απριλίου στο χώρο της έκθεσης έγινε εισήγηση από την Τζένη Μαρκάκη, με θέμα: «Η ιστορία και η σημασία του χαρακτικού έργου». Ακολούθησε συζήτηση.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ, ΜΕ ΘΕΜΑ «ΣΤΑΜΑΤΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΩΡΑ»

Στάλθηκε σε όλους τους καθηγητές καλλιτεχνικών και αντιπροσώπους της ΟΛΜΕ γράμμα για να διαβαστεί στους μαθητές που θα συμμετάσχουν στο διαγωνισμό:

«ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΖΩΓΡΑΦΙΖΟΥΝ
«ΣΤΑΜΑΤΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΩΡΑ».

- * Ο διαγωνισμός είναι για μαθητές Γυμνασίου - Λυκείου.
- * Δουλέψτε σε χαρτί του μπλοκ.
- * Το έργο να κολληθεί σε χαρτόνι 40 X 50 εκ. ώστε να υπάρχει λευκό περιθώριο.
- * Χρησιμοποιήστε ό,τι υλικά θέλετε.
- * Στο πίσω μέρος του έργου σας ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΕΤΕ ΝΑ ΓΡΑΨΕΤΕ

Όνομα - επίθετο - Τάξη - ηλικία - σχολείο Διεύθυνση ΤΚ. Τηλέφωνο.

Στείλτε το έργο σας μέχρι 15 Μαρτίου 1991

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
με θέμα: «Σταματήστε τον πόλεμο τώρα».

Αγαπητοί μας μαθητές

Το Δ.Σ. της ΟΛΜΕ σε συνεργασία με την πολιτιστική επιτροπή και την Ένωση καθηγητών καλλιτεχνικών μαθημάτων συνδιοργανώνουν σε όλα τα σχολεία της Ελλάδας Μαθητικό Διαγωνισμό Ζωγραφικής με θέμα:

ΣΤΑΜΑΤΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΩΡΑ! Καταληκτική ημερομηνία για την αποστολή των έργων η **15η Μαρτίου 1991**.

Τα κίνητρα και οι λόγοι αυτής της πρωτοβουλίας μας είναι εντελώς προφανείς και δικαιολογημένοι.

Οι συνέπειες και η καθημερινώς εντεινόμενη φρίκη του πολέμου στον Περσικό —ενός ιδιόμορφου παγκόσμιου ουσιαστικά πολέμου, που διεξάγεται σε περιορισμένη γεωγραφική κλίμακα— δεν μπορούν να αφήσουν ανέγγικτους τους ευαίσθητους χώρους της εκπαίδευσης. Η εκπαιδευτική κοινότητα σίγουρα θα βρει πολύμορφους τρόπους ν' αντιδράσει. Εμείς θέλουμε να βοηθήσουμε μια τέτοια προοπτική επιστρατεύοντας την καλλιτεχνική σας ευαισθησία.

Ο μαθητικός χρωστήρας μπορεί να δράσει πολύ πετυχημένα. Με «πρώτη ύλη» την αναστάτωση της μαθητικής συνείδησης, την ώριμη ανησυχία του εκπαιδευτικού και την νεανική ελπίδα οι ζωγραφικές συνθέσεις μπορούν να συγκινήσουν ιδιαίτερα και να προκαλέσουν πλατύ κοινωνικό αντίκτυπο.

Όλοι εμείς που διδάσκουμε και διδασκόμαστε στα σχολεία, ξέρουμε ότι πίσω από τα προσχήματα και τις αφορμές των επιθετικών πολέμων η ιστορική γνώση δακτυλοδεικτεί τις ίδιες πάντοτε βάρβαρες, αιματοποτισμένες φιλοδοξίες επεκτατικών κύκλων και αδιάστατων οικονομικών συμφερόντων.

Εμείς πρώτοι λοιπόν πρέπει να συμβάλουμε, ώστε να ανυψωθεί το όραμα μιας ανθρωπότητας, στην οποία θα βασιλεύουν η δημιουργική εργασία, η συμφιλιομένη με τη φύση, η ελευθερία και η ειρήνη, από το επίπεδο της ευγενικής ουτοπίας στο επίπεδο μιας ισχυρής κοινωνικής απαίτησης.

Για όλους αυτούς τους λόγους έχουμε τη γνώμη, ότι αυτός ο πανελλήνιος μαθητικός διαγωνισμός ζωγραφικής με τη δική σας συμμετοχή, στήριξη και ενθουσιασμό μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική φιλειρηνική πρωτοβουλία και θα βοηθήσει ώστε τα σχολεία να αναδειχθούν σε πραγματικές εστίες αντιπολεμικής - ειρηνιστικής δράσης, δικαιώνοντας με τον καλύτερο τρόπο το ρόλο της παιδείας.

Ας μην ξεχνάμε παράλληλα ποτέ ότι οι ιδέες, κατακτώντας τις συνειδήσεις των ανθρώπων, αποκτούν τεράστια υλική ισχύ και αποτελεσματικότητα.

ΠΙΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ:

- α) Η εργασία να γίνει στο χαρτί του μπλόκ.
- β) Να κολληθεί σε χαρτόνι 40 X 50 εκ. ώστε να υπάρχει λευκό περιθώριο.
- γ) η χρήση των υλικών είναι ελεύθερη.
- δ) Στο πίσω μέρος του έργου πρέπει να υπάρχει:
ΟΝΟΜΑ - Επίθετο - τάξη - ηλικία - σχολείο Διεύθυνση - τ.κ. - τηλέφωνο (σχολείου - σπιτιού).

Επιλογή Έργων

Σε κάθε σχολείο με τη φροντίδα του καθηγητή των καλλιτεχνικών Μαθημάτων θα γίνει επιλογή μέχρι και 10 αντιπροσωπευτικών έργων τα οποία πρέπει να σταλούν στην πολιτιστική επιτροπή της ΟΛΜΕ το αργότερο μέχρι **15 Μαρτίου 1991**.

Το πρώτο έργο που θα βραβευθεί, θα γίνει αφίσα και θα κυκλοφορήσει σε όλα τα σχολεία και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας.

Επίσης θα βραβευθούν τα 5 πρώτα καλύτερα έργα.

Τέλος τα αντιπροσωπευτικότερα έργα θα εκτεθούν σε κεντρική έκθεση που θα διοργανωθεί στην Αθήνα τον ερχόμενο Μάιο.

Η επιλογή των έργων που θα βραβευθούν και θα πάρουν μέρος στην έκθεση, θα γίνει από επιτροπή καθηγητών των καλλιτεχνικών Μαθημάτων που θα οριστεί και θα ανακοινωθεί έγκαιρα.

Στα σχολεία που δεν υπάρχει καθηγητής Καλλιτεχνικών οι μαθητές μπορούν να στέλνουν τις εργασίες τους μέσω του συλλόγου των καθηγητών. Παρακαλείται, ο σύνδεσμος του σχολείου να αναλάβει το συντονισμό και την αποστολή των έργων στη διεύθυνση.

Πολιτιστική Επιτροπή ΟΛΜΕ τηλ. 3236544

Ερμού και Κορνάρου 2 (105 63) Αθήνα τηλ. 3221255

Πολύ σημαντικό τέλος κατά τη γνώμη μας είναι να πραγματοποιηθούν αντίστοιχες εκθέσεις και εκδηλώσεις κατά σχολείο ή σχολικό συγκρότημα.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΛΟΙΠΟΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΗ - ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΣΑΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ!

Η ανταπόκριση ήταν μεγάλη. Συμμετείχαν 73 Γυμνάσια - Λύκεια. Η επιτροπή που συστάθηκε για την επιλογή των έργων συνήλθε την Τρίτη 16 Απριλίου στα γραφεία της ΟΛΜΕ. Την αποτελούσαν οι παρακάτω εκπαιδευτικοί:

1. Ανούση Ρένα, Χαράκτρια
2. Καλαφάτης Νίκος, Ζωγράφος
3. Παληοκώστα Νότα, Ζωγράφος
4. Πανόπουλος Κώστας, Φιλολόγος
5. Σκούρτης Άγγελος, Ζωγράφος
6. Φραγκόπουλος Κώστας, Ζωγράφος.

Η επιτροπή, αφού είδε τα έργα των μαθητών και έκρινε πολύ αξιόλογη τη συμμετοχή, την προσπάθεια και το αποτέλεσμα, αποφάσισε να δώσει:

1ο βραβείο σε έργο ζωγραφικής - Κολλάζ που θα τυπωθεί και αφίσα (Νάνσυ Χασιώτη Γ10 Ι ΕΠΛ ΗΛΙΟΥ-ΠΟΛΗΣ)

2ο βραβείο (ειδικό) ζωγραφική - Κολλάζ
(Κων/νος Καπερώνης 2ο Εσπερινό Λύκειο Αθηνών (26 ετών))

Επίσης έδωσε άλλα 10 βραβεία και 50 επαίνους.

Η Πολιτιστική Επιτροπή της ΟΛΜΕ και η Ένωση Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων φροντίζουν να παρουσιασθούν τα έργα των μαθητών που συμμετείχαν σε έκθεση που θα γίνει πιθανόν στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθήνας μέσα στο Μάιο.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ

Η Πολιτιστική Επιτροπή της ΟΛΜΕ διοργανώνει μουσική βραδιά, την Κυριακή 28 Απριλίου 1991 στις 8 μ.μ., στην αίθουσα «ΠΑΛΛΑΣ», με έργα μουσικής δωματίου των MOZART, LISZT, CHOPIN, DEBUSSY, KREISLER, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ.

Συμμετέχουν οι: Δημήτρης Τουφεξής - πιάνο, Νάνσυ Τουφεξή - βιολί, Δανάη Καρα - πιάνο.

Τυπώθηκαν προσκλήσεις, αφίσα και ενημερωτικό φυλλάδιο - πρόγραμμα.

Η ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΟΡΓΑΝΩΝΕΙ ΣΥΝΑΥΛΙΑ
ΜΕ ΕΡΓΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ
ΤΩΝ
MOZART • LISZT • CHOPIN • DEBUSSY
• KREISLER • ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΟΥΦΕΞΗΣ ΠΙΑΝΟ
NANCY ΤΟΥΦΕΞΗ ΒΙΟΛΙ
ΔΑΝΑΗ ΚΑΡΑ ΠΙΑΝΟ

Ο απολογισμός της μαθητικής εξέγερσης και οι άκαπνοι τιμητές του

Αγαπητοί φίλοι των Αντιτετραδίων

Παίρνω το θάρρος να ξαναγράψω στο περιοδικό που φιλοξένησε πριν από καιρό ένα μου σημείωμα. Αφορμή για τη δεύτερη απόπειρα είναι ένα κείμενο του κ. Γρίβα, το οποίο δημοσιεύτηκε στην Ελευθεροτυπία (5 Μάρτη 1991).

Ο κ. Κλεάνθης Γρίβας, πολυπράγμων και λαλίστατος, βγήκε να κάνει το δικό του απολογισμό στ' όνομα των μαθητών, γρήγορα όμως αποκαλύπτει την κενότητα των λόγων, την προσωπική του εμπάθεια και την εναγώνιά του προσπάθεια να προβληθεί «παντί τρόπω».

Απ' όσο γνωρίζω, στο προηγούμενο τεύχος των «αντιτετραδίων» είχατε γράψει τις απόψεις σας για τις κινητοποιήσεις του Δεκέμβρη - Γενάρη, ενώ κατά τη διάρκειά τους είχατε κυκλοφορήσει προπαγανδιστικό υλικό σαν περιοδικό αλλά και στις κινήσεις των καθηγητών (με το οποίο γενικά συμφωνούσα).

Ο κ. Γρίβας, όπως φαίνεται από τα γραφόμενά του (παρά το γεγονός ότι προβάλλεται ως γνώστης των κινητοποιήσεων), δεν γνωρίζει παρά τα άρθρα των εφημερίδων. Είναι χαρακτηριστικό ότι παραπέμπει μόνο στο ΒΗΜΑ (13.1.91) και σε άρθρα των Λακώπουλου - Ψυχογιού, ενώ δεν έχει ούτε μία αναφορά σε υλικό που να εξέδωσαν οι ίδιοι οι μαθητές.

Επιπλέον, το μάτι μου δεν τον πήρε σε καμιά συγκέντρωση - συζήτηση των μαθητών που γινόταν τακτικά στο Πολυτεχνείο.

Ο ίδιος, μάλιστα, αναγκάζεται να γράψει πως αναλύει την κατάσταση από τη σκοπιά ενός «παρατηρητικού τουρίστα από το παρελθόν». Τώρα, τι να περιμένει κανείς από ένα «τουρίστα παρατηρητή», μόνο ένας θεός ξέρει...

Αλλά το δείγμα (ή δήγμα) γραφής του κ. Γρίβα είναι αποκαλυπτικότατο. Σταχυολογώ ορισμένα σημεία: «η μαθητική εξέγερση ήταν το ράπισμα», «οι μαθητές αμφισβήτησαν τα πάντα», προσέξετε την καθολικότητα του όρου, οι κοινωνικοί παράγοντες «αγνόησαν πλήρως», «αποδείχτηκαν ανίκανοι», η «αντιπολίτευση αποδείχτηκε ανίκανη», αλλά «και οι γονείς ήσαν ανίκανοι», «οι καθηγητές ήσαν υποκρινόμενοι» και «όλα τα κόμματα και οι οργανώσεις της αντιπολίτευσης (έσω και έξω κοινοβουλευτικής)» ενάντια στην εξέγερση στάθηκαν «οι πάσης φύσεως ενήλικες».

Δεν ξέρω πως ακούγονται τα παραπάνω, αλλά ο κ. Γρίβας με μια απροσμέτρητη λογοδιάρροια και αμετροέπεια βγάζει όλο τον κόσμο άχρηστο, εκτός από τον εαυτό του που «από το παρελθόν» έρχεται να κολακεύσει του «Ιδάρηδες» - άλλος χαρακτηρισμός και αυτός!

Η μαθητική κινητοποίηση παρουσιάζεται ότι προήλθε από το διάστημα, λες και δεν υπήρχαν πραγματικοί κοινωνικοί, πολιτικοί και εκπαιδευτικοί λόγοι που την γέννησαν. Ταυτόχρονα, εμείς γνωρίζουμε, σ' αντίθεση με τους κ. Γρίβες, ότι στα κατεilahμμένα σχολεία ξενυχτούσαμε με ένα κομμάτι των καθηγητών μας, με ένα τμήμα των εργαζόμενων γονέων μας, που έβλεπαν όχι στο πρόσωπο του γιού τους ή της κόρης τους αλλά στην κινητοποίησή μας γενικά, να παίρνουν εκδίκηση τα όνειρά τους έναντι στην κυβέρνηση, στο σύστημα, στη γραφειοκρατία.

Ο κ. Γρίβας είδε αυτά που ήθελε, γεγονός που φαίνεται όταν γράφει πως «συνάγεται από τις διακηρύξεις των μαθητών ότι πρέπει να καταργηθεί η επιτηρίδα». Αλήθεια, που το είδε ο κήνσοράς

μας αυτό, παρεκτός σε μία ανακοίνωση των σχολείων του Χολαργού. Τον προκαλώ να μας τη δείξει.

Πού εκφράστηκε, «από όλες τις πλευρές» μάλιστα, η διάλυση των μαθητικών παρατάξεων.

Πού και πότε αποφάσισαν οι μαθητές «τη θέσπιση ειδικού πειθαρχικού οργάνου σε κάθε σχολείο, το οποίο θα αποτελείται από ίσο αριθμό μαθητών και καθηγητών και θα έχει πλήρεις αρμοδιότητες για όλα τα σχετικά ζητήματα των μαθητών και των καθηγητών (εκτίμηση παραπτώματων, επιβολή κυρώσεων κ.λπ.)».

Πού αποφασίστηκε «η αυτονόμηση των σχολικών ιδρυμάτων από το υπουργείο παιδείας» ένα «αίτημα» που έρχεται σε κατάφωρη αντίθεση με την ολική κριτική όχι μόνο του εκπαιδευτικού αλλά και του κοινωνικού συστήματος, που αναπαράγει την ανισότητα, τους ταξικούς φραγμούς και τις διακρίσεις;

Αγαπητοί φίλοι.

Θα μπορούσα να γράψω πολλά ακόμα για το πόνημα του κ. Γρίβα. Είναι κρίμα που οι μαθητές μέσα από συλλογικές και δημοκρατικές διαδικασίες δεν αποτίμησαν το δικό τους αγώνα, που είναι συμπληρωματικός και όχι αντίθετος με τον εργατικό αγώνα.

Ο κ. Γρίβας, οικολόγος και δεν ξέρω τι άλλο, είναι φαίνεται οπαδός της «πάλης των γενεών». Δικαίωμά του. Αλλά δεν είναι δικαίωμά του να γράφει αυθαιρεσίες και αναπόδεικτα πράγματα.

Νομίζω, συγκρίνοντας και παλαιότερες απόψεις του, ότι εκφράζει ένα μικροαστικό ρεύμα που δεν είναι απλά αμελητέο, είναι κρυπτοφασιστικό και άκρως επικίνδυνο.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Γ.Βρανόπουλος

Διάλογος ή Φενάκη;

Το να υπάρχουν διαφορετικές εκτιμήσεις για ένα τόσο σπουδαίο θεσμό όπως η εκπαίδευση, που επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα, θετικά ή αρνητικά τη ζωή όλων που είναι πολίτες σήμερα και εκείνων που θα γίνουν πολίτες αύριο, είναι πολύ λογικό. Το να συγκρούονται οι γνώμες γύρω από τα εκπαιδευτικά μέτρα είναι θεμιτό. Το να επιδιώκεται με διάλογο η συναίνεση των πολλών για τις αναγκαίες ρυθμίσεις είναι πολιτικά συνετό. Αλλά:

α. **Διάλογος είναι** η επικοινωνία λογικών όντων που αντιπαραθέτουν τους λόγους τους για να καταλήξουν στην πιο λογική παραδοχή (συναίνεση ίσως) σε σχέση με το πρόβλημα που προκαλεί το διάλογο. Ο διάλογος υποδηλώνει την αμοιβαία προσδοκία του φωτισμού, της πειθούς εκείνων που διαλέγονται και εκείνων που παρακολουθούν. Ο διάλογος μειώνει την άγνοια, την παρεξήγηση, τη διάσταση συνειδήσεων, επιτρέπει και στις δύο πλευρές να γίνονται διαδοχικά πομποί και τις υποχρεώνει να γίνονται δέκτες, δημόσια και εις επήκοο κάθε τρίτου θεατή. Όταν η κυβέρνηση διατυπώνει ερωτηματολόγια (πρώτος μονόλογος) προβάλλει όσα εκείνη κρίνει σημαντικά: όταν οι μαθητές απαντούν γραπτά (δεύτερος μονόλογος) είναι φυσικό να νιώθουν πολλαπλά αδύναμοι, εξαρτημένοι, σε θέση ικεσίας, απέναντι σε μια απρόσωπη και βλοσυρή εξουσία. Ο λόγος μοιραία πάει να γίνει αντίλογος, ο διάλογος παραλογισμός. Λείπει η ζωντάνια και ο φωτισμός. Έχει πεθάνει ο διάλογος που εισήγαγαν ο Πρωταγόρας και ο Σωκράτης.

β) Ο διάλογος προϋποθέτει ότι οι διαλεγόμενοι -εκτός από το γενικό ανθρώπινο λογισμό- έχουν κάποια ενημέρωση για το θέμα που συζητούν. Δεν αρκούν «το θάρρος και η ειλικρίνεια» (που προβάλλει ο κ. Υπουργός ως αναγκαίες και επαρκείς προϋποθέσεις): **χρειάζεται και βαθιά γνώση, της ιστορίας του θεσμού της εκπαίδευσης, της χρόνιας κακοδαμμονίας που κρύβεται στους κόλπους της, των κοινωνικών - πολιτικών επιδιώξεων που λανθάνουν μέσα στα εκπαιδευτικά μέτρα...** για να μπορεί κανείς να διατυπώσει γνώμη, με τη βεβαιότητα ότι υπερασπίζεται και τα γνήσια συμφέροντά του από το θεσμό της Εκπαίδευσης. Όταν προτάσουμε στο μέτωπο του διαλόγου τα μειράκια, τους αστράτευτους και αγύμναστους, **φοβάμαι ότι μάλλον προσδοκούμε να πέσουν αυτοί αθώοι στο πεδίο της μάχης, για να κερδίσουμε μεις άνετα τον πόλεμο.** Φοβάμαι ότι κάποιος σύμβουλος υποσυνείδητα υποδεικνύει το ρόλο της ύαινας... Σε άλλες περιπτώσεις μπορεί κι αυτή να είναι μία πολιτική: αλλά στις σχέσεις Πατρίδας (Μάνας) προς τα παιδιά της;;; Η πιθανότητα της πλάνης σε ό,τι αφορά τις πιο λεπτομερειακές πτυχές της εκπαίδευσης δεν περιορίζεται μόνο στους ανήλικους μαθητές: προσεγγίζει και τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς και φυσικά την... πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, ανεξάρτητα από βαθμό ευφυΐας. Η προσωπική πείρα είναι παράγων ισοδύναμος με τη γνώση.

γ). **Πρόταση για διάλογο:** Για τους παραπάνω λόγους προτείνω την ακόλουθη διαδικασία διαλόγου (που προστατεύει και τους υπεύθυνους και την αξιοπιστία της προσπάθειας):

1) Με φροντίδα του Υπουργείου Παιδείας και με όλα τα μέσα επικοινωνίας - ενημέρωσης συζητιούνται από ειδικούς, με διαφορετικές αντιλήψεις, θέματα όπως τα παρακάτω:

- Για ποιόν ή για ποιούς υπάρχει το σχολείο;
- Το δικαίωμα για καλή ποιότητα εκπαίδευσης επιδέχεται περιορισμός; Είναι για μερικούς ή για όλους;

- Η Εκπαίδευση υπηρετεί τη δικαιοσύνη ή την αδικία;
- Πώς προστατεύεται η νεολαία από πιθανή ιδεολογική παρέμβαση (indoctrination) στη διάρκεια της υποχρεωτικής φοίτησης;
- Πώς θα οικοδομήσουμε παιδεία για τον Ελληνισμό της μητρόπολης, της Διασποράς, της Μειονότητας, για τον Ελληνισμό που μπαίνει στην Ευρώπη χωρίς σύνορα; Πώς;
- Πώς θα οργανώσουμε παιδεία που μεταφέρει γνώσεις σύγχρονες, δεξιότητες δημιουργικές, αξίες κοινωνικά αποδεκτές;
- Ποιοί είναι οι ειδικοί για τα καθαρά παιδαγωγικά θέματα;

2) Το ερωτηματολόγιο προς τους μαθητές - φοιτητές: τι προσδοκούν από την εκπαίδευση.

- **Προς τους γονείς και εκπαιδευτικούς:** πώς σκέφτονται το δάσκαλο, αλλά και τι του οφείλουν.
- **Προς τους ειδικούς:** ποια είναι και πώς αντιμετωπίζονται τα παιδαγωγικά προβλήματα της σύγχρονης εκπαίδευσης.*
- **Προς τα κόμματα:** Πόσο και πώς αντιμετωπίζουν την πραγματοποίηση του σύγχρονου ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Φ.Κ. Βώρος

Διδάκτωρ Φιλοσοφίας
Σύμβουλος του Παιδ. Ινστιτούτου

* Φ.Κ. Βώρου, δρόμοι Ελληνικής Παιδείας.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Στάλθηκε προ ημερών σε όλους τους πανεπιστημιακούς ερωτηματολόγιο που συντάχθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και το οποίο αναφέρεται σε όλα σχεδόν τα θέματα που χρόνια τώρα ταλανίζουν την πανεπιστημιακή κοινότητα (από το ασυμβίβαστο μέχρι τη σύνθεση των εκλεκτορικών σωμάτων).

Ανεξάρτητα από το πως θα αντιδράσουν οι πανεπιστημιακοί στη διαδικασία αυτή, κι ανεξάρτητα από την ίδια την ουσία των απαντήσεών τους, εγώ πιστεύω ότι θα έπρεπε να προηγηθεί ένα στάδιο αυτοκριτικής και αυτοελέγχου.

Δεν είναι ακαδημαϊκά επιτρεπτό να περνάμε από τη μία άκρη (τη «μαύρη»), που κατηγορούσε το νόμο - πλαίσιο ως συντεχνιακό τερατούργημα, στην άλλη (την «άσπρη») που σβήνει μονοκοντυλιά τις τόσες άμετρες επιθέσεις κατά θεσμών και προσώπων κι επιχειρεί - ουδέτερα και τεχνοκρατικά - να ψηλαφίσει το μέλλον.

Ανάμεσα στις δύο αυτές άκρες στέκει η ευθύνη όλων. Και όσο αυτή η ευθύνη δεν αναγνωρίζεται και δεν επιμερίζεται δίκαια, κανένα ερωτηματολόγιο δεν μπορεί να θεμελιώσει συναίνεση και κοινή πορεία.

Με βάση τις παραπάνω σκέψεις συνέταξα τρία ερωτηματολόγια: της εξουσίας, της ατομικής ευθύνης και της αλήθειας, τα οποία θα έπρεπε να απευθυνθούν αντίστοιχα στους Πρυτάνεις, στους επώνυμους Καθηγητές και στις φοιτητικές παρατάξεις.

Αν από τις απαντήσεις αυτών άρχιζε να φαίνεται μια νέα αντίληψη (κυρίως μέσω αυτοκριτικής), τότε ίσως θα μπορούσαμε να ελπίζουμε στο Πανεπιστήμιο του 1993.

* Ερωτηματολόγιο (της εξουσίας) για αξιωματούχους (Πρυτάνεις, Κοσμήτορες, Προέδρους κ.λπ.)

1. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι αληθείς για τον Πανεπιστήμιο του 1993;	2. Με ποια από τις παρακάτω προτάσεις θα είχαμε την καλύτερη σχέση με τον Πανεπιστήμιο του 1993;	3. Τις προτάσεις που είναι αληθείς για τον Πανεπιστήμιο του 1993, ποια θα ήταν η καλύτερη σχέση με τον Πανεπιστήμιο του 1993;	4. Τις προτάσεις που είναι αληθείς για τον Πανεπιστήμιο του 1993, ποια θα ήταν η καλύτερη σχέση με τον Πανεπιστήμιο του 1993;
α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.	α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.	α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.	α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.

* Ερωτηματολόγιο («της Ατομικής Ευθύνης») για 10 - 15 καθηγητές ειδικούς στα θέματα (αρθρογραφούντες ΥΠΕΡ ή ΚΑΤΑ).

1. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι αληθείς για τον Πανεπιστήμιο του 1993;	2. Με ποια από τις παρακάτω προτάσεις θα είχαμε την καλύτερη σχέση με τον Πανεπιστήμιο του 1993;	3. Τις προτάσεις που είναι αληθείς για τον Πανεπιστήμιο του 1993, ποια θα ήταν η καλύτερη σχέση με τον Πανεπιστήμιο του 1993;	4. Τις προτάσεις που είναι αληθείς για τον Πανεπιστήμιο του 1993, ποια θα ήταν η καλύτερη σχέση με τον Πανεπιστήμιο του 1993;
α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.	α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.	α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.	α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.

* Ερωτηματολόγιο (της «Αλήθειας») για τις Φοιτητικές Παρατάξεις

1. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι αληθείς για τον Πανεπιστήμιο του 1993;	2. Με ποια από τις παρακάτω προτάσεις θα είχαμε την καλύτερη σχέση με τον Πανεπιστήμιο του 1993;	3. Τις προτάσεις που είναι αληθείς για τον Πανεπιστήμιο του 1993, ποια θα ήταν η καλύτερη σχέση με τον Πανεπιστήμιο του 1993;	4. Τις προτάσεις που είναι αληθείς για τον Πανεπιστήμιο του 1993, ποια θα ήταν η καλύτερη σχέση με τον Πανεπιστήμιο του 1993;
α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.	α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.	α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.	α. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. β. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. γ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. δ. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983. ε. Ο Πανεπιστήμιο του 1993 θα είναι ουσιαστικά ο ίδιος με τον Πανεπιστήμιο του 1983.

15. Οι παρακάτω προτάσεις είναι αληθείς ή ψευδείς; Σημειώστε τον αριθμό 1 ή 0.

1. Η Ελλάδα είναι χώρα της Ευρώπης.	1
2. Η Ελλάδα είναι χώρα της Ασίας.	0
3. Η Ελλάδα είναι χώρα της Αφρικής.	0
4. Η Ελλάδα είναι χώρα της Αμερικής.	0
5. Η Ελλάδα είναι χώρα της Αυστραλίας.	0
6. Η Ελλάδα είναι χώρα της Ευρώπης.	1
7. Η Ελλάδα είναι χώρα της Ασίας.	0
8. Η Ελλάδα είναι χώρα της Αφρικής.	0
9. Η Ελλάδα είναι χώρα της Αμερικής.	0
10. Η Ελλάδα είναι χώρα της Αυστραλίας.	0

Επειδή τα παραπάνω ερωτηματολόγια αποτελούν «υποθέσεις εργασίας» και δεν πρόκειται να συμπληρωθούν ποτέ, ίσως και ποτέ να μη μάθουμε τι πιστεύουν οι πανεπιστημιακοί για τον εαυτό τους, καθώς όλοι βιάζονται να απαντήσουν στο τι πιστεύουν για τους άλλους.

Στο ελληνικό πανεπιστήμιο συναντάμε συνεχώς περιόδους κοινωνικών και εκπαιδευτικών κρίσεων ή μαχητικούς κριτές.

Κρίση συνειδήσεων - όχι ατομική, αλλά ευρύτερη - θα συναντήσουμε ποτέ;

Καθηγητής Γιάννης Απ. Πανούσης
Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Θράκης

Σκέψεις ενός αδιόριστου

Το όνειρό μου κάποτε ήταν και εγώ να σπουδάσω (τι ανόητα που είναι τα παιδιά!)· τώρα μου έρχεται να κλάψω.

Ήμουν από τις «τυχερές»· ό,τι επιθυμούσα κάποτε έγινε πραγματικότητα, που η αφελής εγώ την έζησα μέσα από τα σύννεφα της μεταφυσικής.

Μόλις πρωτομπήκα στο δαιδαλώδες κτίριο άρχισαν οι λειτουργίες της απώθησης. Απώθησα την εμετίλη που μου ερχόταν κάθε που αντίκριζα τις γκρι τοιμεντένιες πλάκες. Έπεισα τον εαυτό μου ότι δεν προέρχεται από το καταθλιπτικό κτίριο, αλλά από τα πολλά δένδρα που υπήρχαν γύρω του· βλέπετε, είμαι γνήσιο παιδί της πόλης. Τα χαμηλά ταβάνια στους διαδρόμους δημιουργούσαν την αίσθηση της κατάθλιψης, και την απορία του τι θα γινόταν αν ο Φασούλας ερχόταν στη σχολή μας· θα 'χε πλάκα να βλέπαμε πώς θα έφτανε μέχρι τη γραμματεία...

Με τα χρόνια, που λέτε, φόρτωνα στο ασυνείδητο τόσα που, αν τα άφηνα να ξεφύγουν, οι ασκοί του Αιόλου θα φαίνονταν μπροστά τους ως μια ατυχής προσπάθεια μίμησής μου. Βλέπετε, κάπου είχα διαβάσει ότι ο Wilhelm Von Humboldt (αχ! αυτές οι γνώσεις) είχε ορίσει το ιδεώδες του πανεπιστημίου ως επιστημονική έρευνα και διδασκαλία.

Φευ! Φευ! Τέσσερα χρόνια έφαχνα. Κάποτε υποψιάστηκα ότι μπορεί να κρύβονται πίσω από τον πίνακα της Γ' αίθουσας, αδύνατον όμως να τον μετακινήσω.

Και καλά, τα χρόνια πέρασαν, εγώ το πήρα το πτυχίο. Όπως το θέλανε οι άλλοι; Ναι, όπως το θέλανε οι άλλοι. Εγώ τι παραπάνω μπορούσα να κάνω; Ψευτοδούλευα κάπου - κάπου, από εδώ και από εκεί.

Όταν κατέθεσα το πτυχίο, ξάφνου ένα δυνατό αεράκι φύσηξε και έδιωξε τα σύννεφα του μύθου μέσα στα οποία ζούσα. Γιατί τόσο σκληρά, τόσο απάνθρωπα;

Ας πούμε ότι παρακάμπουμε τα χάλια της εκπαίδευσης, πώς όμως παρακάμπουμε κύριοι τα βιοποριστικά μας χάλια;

Και άντε ας πούμε ότι δεν ζητάμε να διοριστούμε σε σχολείο, αφού δεν προλαβαίνουμε. Είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο, ότι ο άνθρωπος αδυνατεί να ζήσει, χωρίς δουλειά και φαί, την χρονική περίοδο από την κατάθεση του πτυχίου μέχρι να πάει αναπληρωτής καθηγητής.

Και τότε είναι που γίνεται το κακό. Αρχίζουν οι έμμενες ιδέες. Εμένα, ξέρετε τί μου καρφώθηκε στο μυαλό; (όχι, όχι, βλήμα). Να βρω μια δουλειά, ό,τι νάναι. Με τί προσόντα όμως, που από το σχολείο έτρεχα μετά στο Πανεπιστήμιο; Ούτε Fax ξέρω (τι μπανάλ που είμαι), ούτε γραφομηχανή, ούτε έχω ωραία πόδια. Άρχισα λοιπόν, να παίρνω σβάρνα τα Super Market. Τι απήσεις έκανα. Φοβάμαι όμως· λέτε επειδή έχω πτυχίο να μην με πάρουν σε κανένα; Όχι, όχι, δεν μπορεί να γίνει αυτό, πάντα τους επιστήμονες τους εκτιμούσαν. Άσε που μπορεί να διεκδικήσω καλύτερα χρήματα. Από τις 370 την ώρα που δίνουν στις άλλες, εγώ με το πτυχίο μπορεί να πιάσω τις 380.

Μου φαίνεται πως θα σταματήσω το γράψιμο. Γιατί; Μα γιατί νιώθω, το μυαλό μου να σαλεύει όταν μιλάω πολύ γι' αυτό το θέμα. Άσε που μπορεί να με φωνάξει κανένα Super Market και αντί να του πω αμέσως ΝΑΙ, να το πιάσω από το λαιμό και να το αποτελειώσω· όχι, όχι, δεν πρέπει να γίνει αυτό.

Τώρα πρέπει να σας αφήσω, θα σας ξαναγράψω αν έχω νέα.

Δεν πρέπει να χάσω τη θέση στο Super Market.

Το βασιλείο μου για μια θέση σ' ένα S.M.

Ελένη Νικολαΐδου

Τα αντιτετράδια της εκπαίδευσης είναι ανοιχτά σε κάθε συνεργασία, κρίση ή επίκριση, μαθητών - σπουδαστών - φοιτητών - εκπαιδευτικών, καθενός που ενδιαφέρεται για την ανάπτυξη ενός προοδευτικού ριζοσπαστικού πανεκπαιδευτικού κινήματος.

Η Ουσία της Γλώσσας

Ένα πρόσφατο άρθρο (ΒΗΜΑ, 17.1.1991) για την ταυτότητα της γλώσσας μας, με υπογραφή γλωσσολόγου, με έκανε να απορησω, αν είναι η γλώσσα πράγματι ένα φαινόμενο τόσο επιφανειακό. Ο αρθρογράφος φαίνεται ότι ταυτίζει τη σκέψη με τη γλώσσα, τη γλώσσα με τις λέξεις και είναι μοιραίο ύστερα να θεωρεί αντικείμενο παιδείας τη μορφή των λέξεων (στη διαχρονική τους εξέλιξη)! Επικαλέστηκε μάλιστα τον ορισμό του ύφους (ο άνθρωπος είναι το ύφος του, ο τρόπος που χρησιμοποιεί το λόγο) για να αποκαλύψει ότι κι αυτό το ταυτίζει με τις λέξεις! **Περίεργη απομάκρυνση από την ουσία της γλώσσας** (που είναι η λογική και αξιολογική και επικοινωνιακή λειτουργία της) προς τους εξωτερικούς τύπους. Θα προσπαθήσω, αντίθετα, να δείξω ότι η γλώσσα είναι κάτι πολύ πιο σημαντικό από τις λέξεις, η χρήση της κάτι πολύ πιο αξιόλογο από τη συμμόρφωση στους τύπους της. Για το σκοπό αυτό θα επιχειρήσω να αναλύσω μια μόνο πρόταση από τα κείμενα ενός φιλόσοφου και πολιτικού στοχαστή. Έγραψε στο προοίμιο ενός δοκιμίου του για την Πολιτική Φιλοσοφία: **Επειδή βλέπουμε, διαπιστώνουμε με τα μάτια μας, ότι όλες οι Πολιτείες συγκροτούνται για να πραγματοποιούν κάποιο αγαθό για τα μέλη τους, γιατί όλοι οι άνθρωποι όλα όσα πράττουν τα πράττουν με την προσδοκία ότι θα προσποριστούν κάποιο από τα αγαθά της κοινωνικής ζωής...** Με αυτές τις λίγες λέξεις:

α. Διατυπώνει ποιος είναι ο σκοπός συγκρότησης των κοινωνιών και ποιο είναι το κίνητρο δράσης των ατόμων. Εντοπίζει δηλαδή δυο από τα βασικά προβλήματα της πολιτικής φιλοσοφίας, ενώ ούτε το ένα ούτε το άλλο περιέχονται στις λέξεις μόνες τους.

β. Οι δυο διαπιστώσεις του σοφού έχουν τη μορφή γενικευτικών προτάσεων (όλες οι πολιτείες, όλοι οι άνθρωποι, όλα όσα πράττουν) που απορρέουν από τη διαφαινόμενη βεβαίωση του σοφού ότι είχε συγκεντρώσει όλες τις σχετικές παρατηρήσεις ως την εποχή του, ώστε να δικαιολογεί το γενικευτικό λόγο του και μάλιστα να τον προεκτείνει από το παρελθόν - παρόν προς το μέλλον (όλοι όλα όσα πράττουν...). Η γενίκευση όμως είναι λογική πράξη του νου, που πραγματοποιεί ένα λογικό άλμα από τις πολλές εμπειρίες προς όλες τις δυνατές περιπτώσεις. Και το άλμα γίνεται από τον νου, δεν υπάρχει στα πράγματα ούτε στις αθροιστικές εμπειρίες. Ο νους πραγματοποιεί τη γενίκευση για λόγους δικούς του: **αυτοβεβαίωση και οικονομία**, που επίσης δεν έχουν καμία σχέση με τις λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν.

γ. Με τις λέξεις που επιλέγει ο σοφός μας δηλώνει και ποιά μεθοδολογικό εργαλείο αξιοποιεί: παρατηρήσεις (αισθήσεις και σκέψη), για να κατανοήσει το σκοπό συγκρότησης των πολιτειών - κοινωνιών, και το κίνητρο δράσης των ατόμων. Χρησιμοποιεί μάλιστα πληθυντικό όχι τυχαία, για να υποδηλώσει την πρόσκληση προς κάθε άλλο παρατηρητή να δει τα ίδια πράγματα και πράξεις και συμπτώματα για να καταλήξει στα ίδια συμπεράσματα, ότι όλες οι κοινωνίες - πολιτείες ... γιατί όλοι όλα όσα πράττουν...)*

δ. Φυσικά χρησιμοποιεί τις λέξεις, συμβατικά ηχητικά ή οπτικά σύμβολα επικοινωνίας των μελών ατόμων ορισμένης κοινωνίας, για να διατυπώσει σκέψεις που ξεπερνούν τα όριά του (του μέλους της κοινωνίας και της κοινωνίας. Οι λέξεις είναι το δομικό υλικό που χρησιμοποιεί ο αρχιτέκτων νους και ξεπερνά κάθε φορά τον εαυτό του. Είναι πολύ φτωχή αντίληψη ότι η γλώσσα είναι οι λέξεις και ταυτίζεται με τη σκέψη. Και πολύ φτωχότερη εί-

ναι η παιδεία που ξεκινάει από τέτοιες αφετηρίες, γιατί σπουδάζει τύπους αντί για ουσία, βλέπει ακατέργαστο υλικό αντί για καλλιτεχνήματα.

ε. Σε άλλη περίπτωση ο νους παίρνει δυο λέξεις αθώες (π.χ. σκυφτός + κεφαλή) για να χαρακτηρίσει μια κατάσταση (περπατούσε με το κεφάλι σκυφτό, ταπεινωμένος) ή μια νοοτροπία που την αποδοκιμάζει ως δουλική, σκυφοκέφαλη συμπεριφορά απέναντι στην εξουσία.

Τέτοιες και μύριες άλλες λογικές και αξιολογικές αποχρώσεις εκφράζει ο νους διαλέγοντας τις λέξεις, που αποκτούν σημασία μόνο με τη συγκεκριμένη χρήση που τους δίνει. Αυτού βρίσκεται η ουσία της γλώσσας και της γλωσσικής διδασκαλίας. Γιατί εμμένουν μερικοί στην άγονη τυπολατρία; Μήπως γιατί καλλιεργεί σκυφοκέφαλη νοοτροπία;

Φ. Κ. Βώρος

Διδάκτωρ φιλοσοφίας

σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου

* Αν επιθυμείτε δοκιμάστε τον τρόπο ανάλυσης που ακολουθήσαμε πάνω στο πρωτότυπο κείμενο του Αριστοτέλη (Πολιτικά, Προοίμιο): Επειδή πάσαν κοινωνίαν ορώμεν αγαθού τινος ένεκεν συνεστηκυίαν (του γαρ δοκούντος αγαθού χάριν πάντες πάντα πράττουσιν)...

τασούρα βερβευιώτη
ουραυία δαμνητρίου
κούρα βραυτζή

... στα
λύμειά
εας

ύγιον / βιβλία

ΠΕΡΙ «ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΥ ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΟΥ» ΛΟΓΟΣ

Ανάμεσα στα πολλά (και αρκετές φορές αποκαλυπτικά) αιτήματα που προέβγαλαν οι φοιτητές κατά τη διάρκεια των τελευταίων καταλήψεων, ήταν και η **καθιέρωση του ασυμβίβαστου** (στην πανεπιστημιακή ιδιότητα και στο ελεύθερο - ιδιωτικό - επάγγελμα).

Οι περισσότεροι σχολιαστές και αναλυτές των πανεπιστημιακών πραγμάτων **αποφεύγουν** να τοποθετηθούν επί της ουσίας του θέματος αυτού αρκούμενοι σε κάθε είδους (αναβλητικές) αοριστολογίες.

Θα ήθελα πριν εκφράσω την προσωπική μου άποψη να θυμίσω ότι

1) Το «**ασυμβίβαστο**» είχε καθιερωθεί στο νόμο - πλαίσιο **και** στο σχέδιο **και** στο κείμενο που επεξεργάστηκε η Κοινοβουλευτική επιτροπή Παιδείας, αλλά άλλαξε κατά την ψήφιση του σχετικού άρθρου 13 (μετά από συντονισμένη παρέμβαση του νομικού γραφείου του (τότε) Πρωθυπουργού και ομάδας Καθηγητών, μερικοί από τους οποίους σήμερα παίζουν ιδιαίτερο μυστικοσυμβουλευτικό ρόλο)

2) Το «**ασυμβίβαστο**» δεν το ήθελαν ούτε οι βουλευτές της Ν.Δ., ούτε μερίδα των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ, αλλά και το εκπληκτικότερον, ούτε το ΚΚΕ (βλέπε αγόρευση Μ. Δαμανάκη στη Βουλή).

3) Το εντέλει προβλεφθέν Γίροεδρικό Διάταγμα (Γ.Δ.), το οποίο θα έθετε τους περιορισμούς δεν εξεδόθη ποτέ, πάλι λόγω πιέσεων των ιδίων κύκλων (με πρωτοστατούντες πάντα τους Καθηγητές —όλων των χρωμάτων— της Νομικής και της Ιατρικής).

Στο σημερινό μου άρθρο επαναφέρω σε επικαιρότητα το όλο θέμα, κρίνοντας ότι οφείλουμε **όλοι** οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι να πάρουμε σαφή θέση κι όχι να παίζουμε «κρυφτούλι», με «**αριστερές**» κορώνες στα αμφιθέατρα και στις συνεδριάσεις των οργάνων και με **εμπορευματοποίηση** της γνώσης στα γραφεία και στα ιατρεία, κάνοντας ταυτόχρονα ότι δεν «**βλέπουμε**» πως είναι **ασυμβίβαστη** η εκπλήρωση των πρωταρχικών υποχρεώσεων του δασκάλου (διδασκαλία + έρευνα) με τις ανάγκες του επαγγέλματός.

Επειδή πολλοί μύθοι καλλιεργούνται στο θέμα του «**ασυμβίβαστου**», χωρίζω την ανάλυσή μου σε τέσσερα επίπεδα.

Α. ΑΡΧΕΣ

1. Το άρθρο 13 παρ. 7 του ν. 1268/82 επιτρέποντας την κατ' εξαίρεση εξωπανεπιστημιακή απασχόληση μελών του ΔΕΓΙ **δεν** αναφέρεται στην επαγγελματική απασχόληση (την οποία ρητά απαγορεύει στην παρ. 6) αλλά σε **μη - κερδοσκοπικές επιστημονικές δραστηριότητες** πέραν των υποχρεώσεων της έρευνας και

διδασκαλίας στο Α.Ε.Ι. στο οποίο υπηρετούν.

2. Η οριοθέτηση της εξωπανεπιστημιακής απασχόλησης γίνεται στην παρ. 3 («... παροχή υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο συναφών προς την ειδικότητά τους και τη θέση τους...») κι αξιολογείται σύμφωνα με το αρθρ. 14 παρ. 7 **ως κοινωνική προσφορά**.

3. Η συμμετοχή συνεπώς των μελών του ΔΕΓΙ σε εφαρμογές του επιστημονικού τους κλάδου αποτελεί μεν τον πυρήνα της εξωπανεπιστημιακής απασχόλησης αλλά πρέπει να συντρέχουν τρεις επιπλέον όροι για να πληρούται η βούληση του νομοθέτη: α) η συμμετοχή αυτή να είναι **αναγκαία** για την εκπαιδευτική λειτουργία ή για την προαγωγή της επιστήμης στην πράξη (β) να μην έχει επαγγελματικό - **κερδοσκοπικό** χαρακτήρα και (γ) να εντάσσεται στα πλαίσια της **κοινωνικής προσφοράς** των επιστημόνων.

4. Το **ακριβές περιεχόμενο** «της παροχής υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο» πρέπει να διαμορφωθεί οιονεί - νομολογιακά μέσα από τις ανάγκες και τις συνθήκες που θα διαπιστωθούν στον Ελλαδικό χώρο (ακαδημαϊκό, ερευνητικό, κοινωνικό) τα χρόνια που έρχονται. Μολονότι η παρ. 8 του αρθ. 13 παρέχει κάποιες κατευθυντήριες γραμμές (Υπηρεσίες στο Δημόσιο, Ο.Τ.Α. κλπ), τόσο το άρθρο 1 παρ. 3 (συνεχιζόμενη εκπαίδευση - διαρκής επιμόρφωση) όσο και το άρθρο 24 παρ. 9 (σύνδεση με την παραγωγή) δίνουν την ευχέρεια ευρύτερης θεώρησης του ζητήματος.

Β. ΕΦΑΡΜΟΓΗ

1. Πιστεύω πως στο Γ.Δ. πρέπει ρητά να επαναλαμβάνεται η απαγόρευση άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας που κυρίως σημαίνει: α) **απαγόρευση** λειτουργίας ιδιωτικού γραφείου, κλινικής κλπ. (β) **απαγόρευση** συμμετοχής ως έμμισθου μέλους σε Δ.Σ. Εταιριών κλπ.

2. Σχετικά με τη δυνατότητα άσκησης εξωπανεπιστημιακού (επιστημονικού) έργου **για ατομικό όφελος** πιστεύω πως στη σημερινή συγκυρία και πραγματικότητα των Α.Ε.Ι. πρέπει να υιοθετηθούν οι εξής αρχές:

α. **Σταδιακή (χρονικά)** πορεία προς το πλήρες ασυμβίβαστο. π.χ. Μέλος ΔΕΓΙ οφείλει μέσα σε 3 χρόνια από την ανάληψη της θέσης να παύσει να παρέχει κάθε είδους ιδιωτικές υπηρεσίες.

Αυτή η ομαλή μετάβαση από τον άκρατο επαγγελματισμό στη συνειδητή κοινωνική προσφορά θα διευκολύνει όλους στο να πάρουν ψύχραιμες αποφάσεις.

β. **Κλιμακωμένη απαγόρευση** σε συνάρτηση με την ιδιότητα του μόνιμου ή μη μέλους ΔΕΓΙ.

Νομίζω πως η αρχή αυτή είναι και λογική και λειτουργική (κυρίως δε δίκαιη).

γ. **Εσωτερική διαφοροποίηση (ρυθμού)** σε σχέση με τη βαθμίδα στην οποία ανήκει το μέλος του ΔΕΠ.

Το πλήρες και απόλυτο ασυμβίβαστο θα προβλέπεται για τους Καθηγητές. Διαφορετικά κινδυνεύουμε να θίξουμε ισοδύναμα τους οικονομικά ισχυρούς και τους —κατά τεκμήριο— οικονομικά ασθενέστερους και ν' αυξήσουμε την «εξάρτηση».

δ. **Εξωτερική διαφοροποίηση (ποσού)** σε σχέση με το αν κάποιος υπηρετεί σε περιφερειακό ή κεντρικό Α.Ε.Ι. (για απασχόληση στην έδρα του Α.Ε.Ι.).

Αυτό το μέτρο χωρίς να φτάνει ποσοτικά σε καταστρατήγηση του ασυμβίβαστου αποτελεί ένα στοιχείο τόνωσης των πανεπιστημίων αυτών.

3. Απαραίτητη κρίνεται η προσυνεννόηση με τους αρμόδιους συλλόγους (Δικηγορικό, Ιατρικό κλπ) ώστε η αναστολή της ιδιότητας να μη συνεπάγεται αρνητικές ή επιβαρυντικές συνέπειες για τα μέλη του ΔΕΓΙ.

Γ. ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ

Επειδή σε πρώτη φάση η «αντίδραση» ακόμα και **προοδευτικών κύκλων** θάνει έντονη, γι' αυτό προτείνω να ληφθούν γρήγορα «μέτρα κίνητρα» αντίθετης φοράς, όπως:

1. Άμεση οικονομική ενίσχυση π.χ. «Συγγραφικό επίδομα» (με ταυτόχρονη κατάργηση των συγγραφικών δικαιωμάτων) και «επίδομα επιστημονικής παρουσίας» (για συνέδρια κλπ).

2. Έμμεση οικονομική ενίσχυση: α. Περιορισμένες (χρηματοδοτούμενες) γνωμοδοτήσεις για το δημόσιο

β. Γριμοδότηση για καθοδήγηση διδακτορικών,

γ. Συνεισφορά (κρυτική) στην έκδοση επιστημονικών εγχειριδίων

3. Δυνατότητα «μετακίνησης» των μελών ΔΕΓΙ στην κατηγορία των «μερικώς απασχολούμενων» (= ίδιος μισθός, άλλα δικαιώματα).

Δ. ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΗ ΕΞΩΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

1. Πιστεύω ότι οι ειδικές γνώσεις και η πείρα των μελών ΔΕΓΙ πρέπει να αξιοποιηθούν στις παρακάτω (ενδεικτικές) δραστηριότητες:

α. Σύμβουλοι στους φορείς της παρ. 8 του αρθρ. 13 (Δημόσιο κλπ).

β. Μέλη των επιστημονικών επιτροπών και

συμβουλίων του άρθρου 3 παρ. 4 που λειτουργούν στα οικεία Α.Ε.Ι.

- γ. Εκπρόσωποι της Πολιτείας σε επιστημονικά συνέδρια, συνδιασκέψεις κλπ. (εσωτερικού και εξωτερικού) σε συνάρτηση με την ειδικότητα του καθενός (και κατά το δυνατόν εκ περιτροπής).
 - δ. Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα των ελληνικών ερευνητικών φορέων.
 - ε. Πραγματογνώμονες (σε δικαστήρια, δημόσιες αρχές)
 - στ. Γνωμοδοτήσεις (σε δημόσιο, διεθνείς οργανισμούς κλπ).
2. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις (εκτός από την περιπτ. β') απαιτείται κοινή απόφαση του Υπουργού Παιδείας και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού.
3. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις (εκτός από την περιπτ. β') θα προβλέπεται αποζημίωση το ύψος της οποίας θα καθορίζεται με κοινή απόφαση Υπουργών Παιδείας, Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.
4. Οι περιπτώσεις γ', ε' και στ' δεν μπορούν να υπερβαίνουν τις τρεις κατά έτος, ενώ δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε περισσότερα από δυο ερευνητικά προγράμματα της περιπτ. δ' κατά έτος.
5. Στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους (με δικιότητα τροποποίησης στην αρχή του δεύτερου εξαμήνου) υποβάλλεται από το μέλος ΔΕΠ δήλωση στη Γ.Σ. Τμήματος σχετικά με τον προγραμματισμό της εξωπανεπιστημιακής απασχόλησης. Αντίγραφο δήλωσης διαβιβάζεται στη Σύγκλητο και κοινοποιείται στο ΥΠΕΠΘ.

Πρέπει να καταλάβουμε ότι στο θέμα του «ασυμβίβαστου» κρίνεται σε μεγάλο βαθμό τόσο η αξιοπιστία των καθηγητών που Πανεπιστημίου και το αίσθημα ευθύνης για την αποστολή που έχουν αναλάβει, όσο και η «εικόνα» που δίνεται στους φοιτητές και η οποία είναι πολύ μακριά από τον **ακάματο εραστή της επιστήμης** και πολύ κοντά στον **άπληστο εραστή του χρήματος**.

Οι προτάσεις Κοντογιαννόπουλου, παρά τις θετικές πλευρές τους δεν θίγουν καθόλου το πρόβλημα αυτό.

Αναρωτιέμαι αν το ΓΙΑΣΟΚ είναι σε θέση — κυρίως λόγω **περί - βάλλοντος, υπο - βάλλοντος και δια - βάλλοντος** χώρου - να τολμήσει.

Η γνώμη μου πάντως είναι ότι μάλλον **όλοι** θα συμμαχήσουν για να χτυπήσουν - πιασώπλατα - όσους διακηρύσσουν το **ασυμβίβαστο**.

Γίως θα μπορούσαν άλλωστε διαφορετικά να ενεργήσουν οι πολλαπλώς **συμβιβασμένοι**;

Καθηγητής **Γιάννης Απ. Πανούσης**
Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Θράκης

(Μια νέα στήλη των αντιτετραδίων για ένα γρήγορο σχολιασμό όσων αξίζει να σχολιαστούν. «Το λακωνίζειν εστί φιλοσοφείν», τουλάχιστον όσον αφορά τη στήλη. Δείξτε κατανόηση...)

* *Μετά τα λαχεία, το προπό, το χρηματιστήριο, έρχεται το «ξυστό» και το «ακινήτων».* Όταν δεν είσαι σε θέση ν' αναζητήσεις αλλοιώς την τύχη σου;

* *Ο κ. Μήτσος Κωστόπουλος, μετά την πούρα κομμουνιστική τοποτηγυρίσαμε. Υποστηρίζουμε τον κριτικό ρεαλισμό και όχι το φορμαλισμό...*

* *«Αφήστε τους γονείς μας στη δουλειά» διαδήλωναν τα παιδιά των εργατών στις προβληματικές. Αθήνα, 2 Απρίλη 1991. Αυτά δεν έμαθαν ακόμα, πως «αν δεν βγουν στην ανεργία αυτοί που την φέρνουν»...*

* *«Η ΣΥΖΥΓΟΣ του Βαρβιτσιώτη έχει τις δημόσιες σχέσεις της εταιρείας «Λαντέκ», που έχει αναλάβει τον ηλεκτρονικό εκσυγχρονισμό του Χρηματιστηρίου, ο σύζυγος της Κούτσικου είναι μεγαλοεισαγωγέας ιατρικών μηχανημάτων και κερδίζει διαγωνισμούς του δημοσίου, ο αδελφός του Κοντογιαννόπουλου αναλαμβάνει τον ΕΟΤ στη Γερμανία, ο Σγαρδέλης είναι πρόεδρος των εργολάβων και πάει λέγοντας. Ούτε τα προσχήματα δεν κρατούν οι μπαγάσες».* (Ποντίκι, 3.4.91).

Ποιος είπε ότι ο καπιταλισμός εξαφανίζει την οικογενειοκρατία;

* *Μέγαρο Μουσικής - Κρατική Ορχήστρα Αθηνών: 10.000 το άκουσμα. «Τα περήφανα αυτιά» πληρώνουν ανάλογα.*

* *Ίσως δεν το προσέξατε. Το κείμενο του κ. Σουφλιά για τον Εθνικό διάλογο για την Παιδεία είχε αποδέκτη και την αλήστου μνήμης Ομοσπονδία Λειτουργών Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΟΛΤΕΕ). Μήπως ο κ. Σουφλιάς αναπτύσσει τελευταία ιδιαιτέρως την όρασή του;*

* *Προς την ΕΛΜΕ Ηλείας: Μετά την εγκατάσταση των συμμαχών στην περιοχή σας, ευχόμαστε καλόν αγώνα.*

* *Κάθαρση και ακαθαρσίες. Αν η θεσμικά συγκροτημένη δικαιοσύνη απέδιδε το δίκαιο, τότε η αδικία θάχε εξαφανιστεί.*

* *Αν επίσης το πρόβλημα της Παιδείας σχετίζεται με την επικοινωνία, τότε θα είχε λυθεί από την εποχή του Μαρκόνη και του Ράιτ (Λαϊκή σοφία).*

* *Χώρα τεμπέληδων, άχρηστος λαός, κουλτούρα ανατολίτικη. Απορία της στήλης: Αν είναι όντως έτσι, γιατί επιμένει ο τρικομματισμός να θέλει να μας κυβερνήσει; Ή μήπως...*

* *Όταν ο Χότζας έχασε το γαϊδάρό του, ό-*

λοι τάβαλαν μ' αυτόν τη γυναίκα και το γιο του, που δεν φύλαγαν σωστά το στάβλο. Και ο Χότζας απόρησε: Μα καλά, ο κλέφτης δεν φταίει καθόλου; (Αφιερωμένο στους εξ επαγγέλματος γκρινιάρηδες και μονίμως μπερδεύοντες το κύριο με το δευτερεύον.)

* *Ο κ. Σωτήρχος στο 13ο Συνέδριο του ΚΚΕ. Ήσουν και συ εκεί Γιώργο Κ., Πάτρα Π., Θοδωρή Κ., Παύλο Χ. κ.λπ. Ήσασταν, αλλά μείνατε άφωνοι, όταν έπρεπε να ομιλήσετε. Τώρα, αντί να σιωπάτε, ομιλείτε. Κρίμα...*

* *Αδύνατον: μια λέξη που συναντάται στο λεξικό των ανόητων.*

* *Διαβάζετε τα «αντιτετράδια». Συμφέρεται... εμάς (από υποχρέωση στον οικονομικό υπεύθυνο το γράφω).*

* *Οικονομικά σκάνδαλα στη Δημ. Επιχείρηση Πετρελαίου (ΔΕΠ) και στον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ). Σκανδαλοπραξίες ή απέραντο εκτροφείο σκανδάλων; Γνωστά πράγματα, αλλά η επανάληψη δεν βλάπτει.*

* *Κλήρωσε και είστε όλοι τυχεροί. ΟΣΕ, ΔΕΗ, ΟΤΕ με 15%. Όλοι χάνετε, για λόγους... ισότητας.*

* *Τι φταίει στην Ελλάδα; Περισπούδαστες απαντήσεις από ακαδημαϊκό, ο οποίος πριν από ένα χρόνο βρήκε τη ρίζα της παραοικονομίας στους τσιγγάνους που δεν δίνουν αποδείξεις! Πανεπιστημιακός, λοιπόν, λέει:*

«ΜΟΛΙΣ προσγειωθεί το αεροπλάνο και ακουμπήσει τις ρόδες του στο διάδρομο όλοι σηκώνονται και αρχίζουν να σπρώχνονται με την πόρτα κλειστή και το αεροπλάνο να τροχοδρομεί.»

«Δεν φτάνει που οι υπάλληλοι της ΕΑΣ μόνημα απεργούν. Αρχισαν και πορείες στο κέντρο της Αθήνας για να μεγαλώσει το κομφούζιο, το νέφος και οι άπειρες χαμένες τεμπελωρές. Τι μένει ακόμη να κάνουν; Να μας δέρνουν κι από πάνω;»

«Δείτε και το πώς σέρνουν τα καροτσάκια τους στις λαϊκές αγορές τσαλαπατώντας πόδια και σχίζοντας παλτά.» (Οικονομικός Ταχυδρόμος, Ν. Μάργαρης - οικολόγος καθηγητής)

Μαργαριτάρια!

* *Εκρήξεις βομβών σε Πάτρα και Κωνσταντινούπολη. Ψυχραιμία και κυρίως κρατηθείτε μακριά από ρατσιστικές και σωβινιστικές υστερίες.*

* *«Πόλεμος, ειρήνης, αισχράς αιρετώτερον». Με αφορμή κάποια ερωτηματολόγια.*

* *Δώστε μου νίκες να κάνω προπαγάνδα, είπε ο Γκαίμπελς. Το θυμηθήκαμε μ' αφορμή τα γεγονότα στον Κόλπο. (Δόξα στους νικητές - ουαί τοις ηττημένοις, ή η τραγωδία να είσαι Κούρδος)*

* Περσικός, μετά τη μητέρα των μαχών. Οι μάζες στην Αραβία Vox clamantis in deserto (Φωνή βοώντος εν τη ερήμω).

* Παρ' όλα αυτά αισιοδοξείτε. Εστ' ελπίς η βόσκουσα τους πολλούς βροτών (Σοφοκλής) (Τους περισσότερους θνητούς τους τρέφει η ελπίδα).

* Τα συλλογικά όνειρα έχουν λιγότερους εφιάλτες. Δοκιμάστε τα.

* Χαμένες απεργίες και χαμένοι αγώνες είπατε; «Μερικά λάθη είναι λάθη. Μα υπάρχουν κι άλλα που είναι προσφορά» (Μ. Χόλουμπ).

* Διαβάσατε το μήνυμα του Δημάρχου Αθηναίων για τις σημαίες στα μπαλκόνια, την πρόταση για την παρακολούθηση της Αθήνας, τη νέα συλλογή των ακρήστων; Αν όχι, δεν χάσατε. Για το δήμαρχο Αθηναίων ισχύει, ότι άμα δεν έχεις αξία, δεν κινδυνεύεις τουλάχιστον να υποτιμηθείς.

* Επίτιμος διδάκτορας της Νομικής ο κ. Καραμανλής. Γιατί; Για κάποιες σιβυλικές εκφράσεις: τίποτε δεν έγραψε. Εκτός και αν όλη η «σοφία» του κρύβεται στη σιωπή του, για να θυμηθούμε και τον Καβάφη.

* Συζήτηση αρχηγών στη βουλή. Ώδινεν όρος και έτεκεν μόν.

* Για μερικούς υψηλά ιστάμενους συνδικαλιστές ισχύει αυτό που είπε ο Τσώρτσιλ για πολιτικό του αντίπαλο: «Βλέπω ένα άδειο αυτοκίνητο να έρχεται. Ανοίγει η πόρτα και... βγαίνει ο Άτλλη».

* Λαμπρόφωνοι Αθηναίοι, μελίρυτοι Αχαιοί, αλλά και ρήτορες των στοών, σπαδοί των στωϊκών και σοφιστές. Παρατηρητές των βασιλέων, φύλακες αξιών και γραφομάνεις. Ομιλούσαν πολλές διαλέκτους, αλλά αποφάσισαν να συμμαχήσουν, παρ' ότι πίστευαν σε πολλούς θεούς, γιατί ο «Πέρσης» ήτο προ των πυλών. Όλοι πλην Λακεδαιμονίων. Όλες οι φυλές της Αττικής, στο τέλος του Ελαφοβολιώνος μηνός, λίγο μετά τις γιορτές των Ανθεστηρίων. Αφού διαλέχθησαν, όρισαν επιτροπή, με προθεσμίες και αρμοδιότητες (Αφιερωμένο στη σύναξη των Εκπαιδευτικών στο ΕΜΠ).

ΔΗΚΤΙΚΟΣ

Θάνατος, πατήρ πάντων (I)

Εκεί που όλοι, κατήγοροι και κατηγορούμενοι, έσπαγαν το κεφάλι τους να βρουν ένα ανώδυνο φινάλε στο σήριαλ της δίκης για τα σκάνδαλα, ο θάνατος του Μένιου Κουτσόγιωργα ήρθε την κρίσιμη στιγμή, να μοιράσει απλόχερα νέες ελπίδες, για μια «λογική» λύση του προβλήματος σε σύντομο χρόνο.

Στο ΠΑΣΟΚ, δημοσίως σκουπίζουν τα δάκρυά τους για το μέχρι πρότινος μαύρο πρόβατο και ιδιωτικώς πανηγυρίζουν για τη διαφαινόμενη απαλλαγή.

Στη Ν.Δ., καταγγέλλουν την «εκμετάλλευση του ανθρώπινου δράματος» και προετοιμάζουν, με ανακούφιση, νέα - αποκλιμακωτικά της έντασης - σενάρια.

Στο Συνασπισμό, εκλιπαρούν και πάλι τη συμπάθεια του ΠΑΣΟΚ και ζητιανεύουν ένα μικρό ρόλο στο θέατρο των δημοκρατικών δυνάμεων, που ανακαινίζεται με αργούς ρυθμούς.

Μέχρι και ο Πέτσος αναθάρρησε, ενώ ο Τεγόπουλος και οι λοιποί «σταυροφόροι της κάθαρσης» θρηνούν για το προσωπικό δράμα του άλλοτε «εντιμότατου» και υιοθετούν συμφιλιοτικούς τόνους.

Ο Κουτσόγιωργας - πιο ευάλωτος απ' όλους, από πλευράς στοιχείων - απαλλάχθηκε για λόγους ανωτέρας βίας, κερδίζοντας απρόσμενα μια κάποια υστεροφημία, τουλάχιστον στο χώρο των θρηνούντων αυριανιστών.

Οι υπόλοιποι;

Ως συνήθως, θα χρησιμοποιήσουν το χρόνο που βιολογικώς δικαιούνται, συνεχίζοντας το λαμπρό - «νόμιμο» ή όχι - έργο τους, μέχρι τελικής (μας) πτώσεως, ενώ οι διάδοχοί τους ήδη διαγκωνίζονται για τα πρωτοτόκια.

Και στο μεταξύ, η «εξυγίανση της χώρας» συνεχίζεται, για μια ακόμη δεκαετία...

N.K.

Θάνατος, πατήρ πάντων (II)

«Τόση καλοσύνη γύρω μου κι εντός» λέει το τραγούδι, και το ξαναθυμηθήκαμε λόγω της αιφνίδιας και γενικευμένης συμπάθειας, με την οποία αντιμετωπίστηκε ο θάνατος του Κουτσόγιωργα.

Ο μελοδραματισμός πρυτάνευσε για μια ακόμη φορά, απωθώντας τα λοιπά κριτήρια, άλλοτε σκόπιμα και άλλοτε αυθόρμητα, ανάλογα με τις προθέσεις.

Ο νεκρός δεδिकाίωται και πάλι και η αντίθεση ζωής - θανάτου συνεχίζει, δυστυχώς, να θολώνει την κρίση, αποκρύπτοντας την ουσία...

M.Σ.

«Εγώ ελπίζω να τη βολέψω»

Κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις «Γνώση» (στη σειρά των νεανικών βιβλίων) το βιβλίο «Εγώ ελπίζω να τη βολέψω». Πρόκειται για μια συλλογή εκθέσεων που έγραψαν οι μαθητές του δημοτικού σχολείου του χωριού Αρζάνο (νότια Ιταλία, πλησίον της Νάπολης). Με ευθύνη του δασκάλου του σχολείου Μαρτσέλο ντ' Όρτα, οι εκθέσεις εκδόθηκαν από τον ιταλικό οίκο «Μοντατόρι».

Δημοσιεύουμε δύο χαρακτηριστικές εκθέσεις απ' αυτό το βιβλίο:

«ΘΕΜΑ: Γιατί, σύμφωνα με τη γνώμη σας, στο κατώφλι του

2000, γίνονται τόσοι πόλεμοι;»

Στο κατώφλι του 2000 γίνονται ακόμη τόσοι πόλεμοι γιατί ο διάολος, αυτός είναι που τους κάνει. Αυτός μπαίνει στο κεφάλι των αρχηγών του κόσμου και τους λέει: - Κάνε αμέσως ένα πόλεμο! και αν ο αρχηγός του πει: - Μα εγώ τώρα μόλις τελείωσα ένα, ο διάβολος του λέει: - Και τι με νοιάζει! Κάνε ένα άλλο.

Έτσι από τη στιγμή που οι διάολοι είναι πολλοί ο καθένας πάει να μιλήσει στο αντί μιανού αρχηγού, και γίνεται ο παγκόσμιος πόλεμος.

Ο πιο κακός άνθρωπος της ιστορίας ήταν ο Χίτλερ, πιο κακός και από τον Νέρωνα και από τον Μάρτιν Λούθηρο, γιατί εξαιτίας του διάολου σκότωσε εκατό εκατομμύρια Εβραίους, και τους μετέτρεψε σε σαπουνάκια, κεριά και αφτερσέϊβ.

Τώρα τώρα που γράφω, ακριβώς τώρα τώρα, ο διάολος ετοιμάζει τον τρίτο παγκόσμιο πόλεμο, γιατί αυτός δεν κουράζεται ποτέ να κάνει το κακό!»

«ΘΕΜΑ: Η πείνα στον κόσμο.

Η πείνα στον κόσμο είναι αρκετή. Υπάρχουν λαοί που πεθαίνουν από την πείνα. Υπάρχουν οι μύγες. Οι κορκόδειλοι. Οι αράχνες. Η πείνα. Είναι η Αφρική.

Αλλά ούτε η Ινδία αστειεύεται.

Στην Κίνα αν δεν κάνεις παιδί σε πληρώνουν.

Η πείνα στον κόσμο είναι ένα σωρό όπως τα σκουλήκια, όπως οι σκουληκαντέρες. Υπάρχουν λαοί πλούσιοι, που δεν ξέρουν ούτε που βρίσκεται το σπíti της πείνας, αλλά υπάρχει η Ινδία, η Αφρική και τα Μπαζιλικάτα που ξέρουν που βρίσκεται το σπíti της πείνας!

Ο κόσμος είναι αηδία. Η γη είναι αηδία. Το ανθρώπινο πλάσμα είναι αηδία. Ο κόσμος κάνει όπως ο πλούσιος Επουλόνε, και ο Λάζαρος θα ήταν η Αφρική, και λίγο το Περού. Μια φορά το Περού ήταν πάρα πολύ πλούσιο, τώρα του πονάει πολύ η κοιλιά από την πείνα.

Ο κόσμος είναι αηδία, εγώ δεν φοβάμαι να το πω, γιατί είμαι επιμελητής, και μερικά πράγματα μπορώ να τα λέω.

Και αυτή την έκθεση την τελειώνω μ' αυτές τις λέξεις: Ο άνθρωπος δεν κατάγεται από τους πιθήκους, αλλά από τα βαμπίρ!»

Για την αντιγραφή
Α.Φ.

Ο δικός μας... άγνωστος

Χρίστος Σαντατζόγλου! Ο άνθρωπος που γνώρισε από κοντά όλες τις εκπαιδευτικές κινητοποιήσεις στην Αθήνα, με θρησκευτική ευλάβεια, χειρουργική ακρίβεια, «συνδικαλιστικό πατριωτισμό» και επαγγελματική συνείδηση. Παρ' όλα αυτά άγνωστος και ως έχει στο κεφάλι του τις καλύτερες στιγμές της απεργίας μας του 1988 και του '90.

Κινηματογραφιστής στο επάγγελμα, με μια σεμνότητα που στρέφεται τελικά εναντίον του, ο Σαντατζόγλου περιμένει να πληρωθεί για να φέρει σε πέρας την εκπαιδευτική του ταινία.

Εμείς ανυπομονούμε, βρισκόμαστε στο πλευρό του. Φανταζόμαστε το ίδιο και οι πρωταγωνιστές εκείνης της φάσης.

Παπαμαθαίου
Μπέρκνερ
Κογιάννης
Μπουκετσίδης

Ή, πως να αποδείξετε
ότι δεν είστε ελέφαντας...

Ας πούμε ότι έχετε πάει κάπου να διασκεδάσετε και στο τέλος, όπως γίνεται σ' αυτές τις περιπτώσεις, γυρίζεται σπíti σας. Αν όμως κατά την επιστροφή έχει συμβεί κάτι στο λεκανοπέδιο εν αγνοία σας (κάποια έκρηξη, μια διάρρηξη κλπ), τότε χάσατε. Αν μάλιστα έχετε και μακριά μαλλιά, τότε χάσατε διπλά.

Διότι η αστυνομία θα σας συλλάβει και με τη βοήθεια της «τυφλής» δικαιοσύνης (η οποία τελευταίως έχει δει το φως της), θα σας προφυλακίσει για ένα χρόνο και ως είστε δεκαοχτώ χρονών.

Στο τέλος θα γίνει η δίκη. Μπορεί να δικαιωθείτε, αλλά εσείς στο μεταξύ θα έχετε εκτίσει την ποινή που θα σας επιβαλλόταν, αν το δικαστήριο σας έκρινε ένοχο!

Ας πούμε τώρα ότι δεν έχετε πάει πουθενά να διασκεδάσετε, αλλά ότι διδάσκετε σ' ένα φροντιστήριο στην Καλαμάτα. Κακώς. Έχετε δημοσιεύσει και ένα άρθρο, το οποίο μέμφεται ψυχίατρο που έχει δολοφονηθεί. Κάκιστα. Είναι σαφές ότι είστε μέλος τρομοκρατικής οργάνωσης.

Αν τώρα ούτε διασκεδάσετε ούτε διδάσκετε, αλλά το ονοματάκι σας βρίσκεται στο καρνέ της ασφάλειας, τότε δεν χρειάζεται να κουνηθείτε. Θα έρθουν μόνοι τους, όταν πρέπει... Αυτοί ξέρουν. (Αν π.χ. ψηφίζεται κανένας νόμος ετοιμάστε τα πράγματα σας καλού - κακού). Διότι ξέρεις πότε μπαίνεις, αλλά όχι πότε βγαίνεις...

Λοιπόν, προσέξτε τις σκευωρίες. Όχι όμως μένοντας σπíti σας. Βγαίνοντας με παρέα.

Γιώργος Ξυλούρης

«Είναι η Κύπρος που οι έμποροι τη μισούνε»

Μια σελίδα χωρίς να λέει τίποτε! Αυτό ήταν το μήνυμα του υφυπουργού Παιδείας Β. Μπεκίρη για τον εορτασμό της επετείου της αποτίναξης του αγγλικού ζυγού από την Κύπρο (1η Απρίλη).

Ένας ακατάσχετος βερμπαλισμός και μία παρελθοντολογία, γιατί ακριβώς ήταν αδύνατο ν' αναφερθεί στο παρόν και στο νέο ξεπούλημα του Κυπριακού, που γίνεται με τη σφραγίδα του ΟΗΕ και κάτω από το άγρυπνο βλέμμα των μεγάλων δυνάμεων.

Έτσι, ο υπουργός έστελνε «χαμπέρι» στα σχολεία για τ' αμούστακα παιδιά και μιας και δεν τολμούσε ν' αναφερθεί στον ιμπεριαλισμό, έγραφε για τους Αρχαίους γιατί ήταν αδύναμος να γράψει για τους Αμερικανούς, μιλούσε για την Αφροδίτη και τον Τεύκρο γιατί ήταν δύσκολο να μιλήσει για αυτοδιάθεση, για την ανάγκη να ενωθεί το εργατολαϊκό ελληνοκυπριακό και τουρκοκυπριακό στοιχείο, για μια πατρίδα της ανεξαρτησίας και της δημοκρατίας.

Το αβύθιστο αεροπλανοφόρο της Ανατολικής Μεσογείου είναι και κάρφος εν οφθαλμώ. Όχι μόνο για τους δυνατούς, αλλά και για όλους ΕΜΑΣ που ξεχνούμε την ιστορία του, τα δημοψηφίσματα για την αυτοδιάθεση - ένωση, τους Κύπριους που περνούν από τις χώρες των Λωτοφάγων και στέλνουν αναμνηστικές κάρτες στους δικούς τους, που αποφεύγουν να συμπαραστέκονται στον αγώνα των Τούρκων και Κούρδικων οργανώσεων ενάντια στο ματωβαμένο καθεστώς του Οζάλ...

Δίκαιη και βιώσιμη λύση, απαντά η τεχνική της πολιτικής εξουσίας: όπου το δεύτερο στοιχείο, η βιώσιμη, σβήνει το πρώτο και κυριαρχεί πληκτικά και μονότονα.

Ήθελα νάξερα τί ειπώθηκε στα σχολεία την 1η Απρίλη, ήθελα νάξερα αν για να δικαιολογήσουμε την αδράνειά μας αλλάξαμε ή ξεχάσαμε τις λέξεις.

Αν το μόνο που έμεινε ήταν το υφυπουργικό μήνυμα των άδειων λέξεων:

Το είπε καθαρά για το καλό μας: Η βία δεν ξέρει να γεννάει το ψέμα, ότι από κείνο γεννημένη οφείλει να είναι φιλαλήθης.

Ήταν σαφής και σύντομος σαν που ταιριάζει

σ' άγγελο του θανάτου με τα σύμβολα της νίκης.

Θέλετε φαγητό; Κοπιάστε πρώτα

να συζητήσουμε τους όρους του χωνέματος.

Μην προκαλείτε, διάβστε, το φύλακα άγγελό σας

η Εγγυητρια Δύναμη θυμώνει αν τη ζορίσετε».

Κ. Χαραλαμπίδης, «Η τυραννία των λέξεων»

Χ.Α.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΜΗΝΥΜΑ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ Κ. ΒΑΣΙΛΗ ΜΠΕΚΙΡΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟ ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΝΑΞΗ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΖΥΓΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.

1Η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1955: Η ΜΕΡΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η ΚΥΠΡΟΣ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΤΗΝ "ΕΘΝΙΚΗΝ ΕΟΡΤΗΝ" ΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΖΥΓΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΣΤΗΝ 1Η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1955.

ΕΑΝ ΠΡΟΤΑΠΡΟΙΕΤΑΙ ΤΟ ΜΕΜΟΡΙΑΝ ΣΤ' ΑΥΤΙΑ ΠΟΛΛΟΙ ΟΙ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΕΛΕΞΑΝ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.Α. ΠΟΥ ΕΚΦΡΑΖΑΝ ΤΟ ΝΗΕΙ ΤΟΥ ΤΕΥΚΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΤΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ 1ΗΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1955. ΜΑ ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΉΞΕΡΑΝ, ΉΤΑΝ Η ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΗΡΑΙΣΤΕΙΟΥ ΠΟΥ ΣΙΓΩΡΑΣΕ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΙΣ ΚΑΡΔΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΩΝ.

ΕΑΝ ΠΡΟΤΑΠΡΟΙΕΤΑΙ ΤΟ ΜΕΜΟΡΙΑΝ ΑΝΤΙΚΕΙ ΑΝΟΜΑ ΣΤ' ΑΥΤΙΑ ΟΙΟΝ ΉΘΑΝ ΤΟ "ΟΧΛΙ" ΤΩΝ ΠΑΛΗΚΑΡΟΠΟΥΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΠΟΥ ΘΑΝΑΤΩΝΤΑΙ ΑΓΡΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΤΑΔΕΙΧΟΥΝ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.Α. ΚΑΙ ΠΡΟΤΙΝΟΥΣΑΝ ΤΗΝ ΑΓΧΙΝΗ ΑΠΟ ΤΗΣ ΠΡΟΫΣΙΑΣ.

ΕΑΝ ΟΜΕΙΡΟ ΟΡΘΩΝΕΤΑΙ ΜΠΡΟΣΤΑ ΜΑΕ Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΑΙΟΝΙΣΤΑΚΟΥ ΚΑΙ ΑΠΕΙΡΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΠΟΥ ΜΕ ΤΟ ΑΥΤΟΙΣΧΕΙΟ ΟΠΛΟ ΣΤΟ ΧΕΡΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΧΕΙΡΑ ΚΑΤΑΚΤΗΡΩΣΙΜΗΝ ΚΕΙΡΟΦΑΝΙΔΑ ΕΒΓΑΙΝΕ ΝΑ ΠΡΟΥΠΑΝΤΗΣΕΙ ΤΙΣ ΟΡΑΕΙ ΤΩΝ ΕΜΠΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΗΚΑΡΩΝ ΒΡΕΤΤΑΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ.

ΕΑΝ "ΕΓΩΣ ΑΠΕΠΑΝΑΛΗΠΤΟ" ΜΑΚΡΙΝΗΣ ΗΡΘΙΚΗΣ ΕΡΟΦΗΣ ΔΙΟΙΖΕΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΥΠΑΡΧΕΙΝ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.Α. ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΥΣΗΤΙΟΥ ΠΟΥ ΠΟΛΕΜΗΣΕ ΜΟΝΟΣ, ΟΚΤΟ ΟΛΟΚΑΥΡΕΙΣ ΟΡΕΙ ΜΕ ΟΛΟΚΑΥΡΟ ΤΩΝ ΒΡΕΤΤΑΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ. ΙΣΤΑΜΗΤΕΣ ΜΟΝΟ ΤΑΝ ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΛΟΥΣΑΝ ΜΕ ΒΕΝΖΙΝΗ, ΤΩΝ ΠΕΡΙΤΥΛΙΣΑΝ ΜΕ ΦΛΟΓΕΙΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΑΜΑΝ ΠΥΡΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ.

Η "ΛΕΥΤΕΡΙΑ", ΟΡΕΙ ΤΗ ΔΗΤΟΥΣΕ Ο "ΕΥΑΓΓΕΛΙΣ ΠΑΛΗΚΑΡΙΔΗΣ", ΤΥΝΑΙΡ ΜΕ ΤΩΝ ΠΑΧΑΡΩΤΩΝ ΠΕΠΛΟ ΤΗΣ ΔΟΞΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΑ

Εναλλακτικός ρεαλισμός...

Τη δεύτερη Πανελλήνια Συνδιάσκεψή τους έκαναν οι Οικολόγοι - Εναλλακτικοί.

Στον απολογισμό τους πολλά θα πρέπει να είπαν για πλείστα όσα είδη του ζωϊκού βασιλείου τα οποία τελούν υπό εξαφάνιση.

Μοναδική εξαίρεση στην ευαισθησία τους αποτελούν συνήθως τα προβλήματα των ανθρώπινων κοινωνιών, θεωρούμενα ήσσονος σημασίας, ιδιαίτερα μάλιστα όταν συνδέονται με αρτηριοσκληρωτικές αναλύσεις περί ταξικής εκμετάλλευσης και άλλων φαιδρών...

Ας ετοιμαστούμε, λοιπόν, για νέες εξορμήσεις διάσωσης της αρκούδας, της καρέτα - καρέτα και λοιπών συμπαθών ειδών.

Τα αλλοδαπά είδη «Κούρδοι», «Παλαιστίνιοι», κ.λπ., και τα εντόπια «εργαζόμενοι», «μαθητές», κ.ά. βρίσκονται ακόμη σε ποσοτική αφθονία, μη χρίζοντα, ως εκ τούτου, ιδιαίτερας προσοχής.

Ν.Κ.

Συμβαίνουν... στη Βουλή των 300 Ελλήνων

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ Πέμπτη 25 Απριλίου 1991

Διορίζουν τους «κολλητούς» τους στο Δημόσιο, με νόμο...
Διορίζουν τους «παρακολλητούς» τους στο Δημόσιο, παρά το νόμο, όπως πάντα...

Αγοράζουν αφορολόγητα αυτοκίνητα και τα πουλούν την άλλη μέρα, με νόμο...

Απαλλάσσουν τον κάθε Βουλγαράκη από τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, με νόμο...

Οικοπεδοποιούν και τα τελευταία υπολείμματα ελεύθερου χώρου του Λεκανοπεδίου, με νόμο...

Ψηφίζουν Λόττο, λαχεία με έπαθλο συντάξεις, λαχεία με έπαθλο οικόπεδα του δημοσίου, λαχεία με έπαθλο...

Μια ιδιωτική κυβέρνηση με έξοδα του δημοσίου, που ιδιωτικοποιεί και τον αέρα που αναπνέουμε, και μια ιδιωτική (τους) αντιπολίτευση που κοιτάζει την «πάρτη» της...

Ας σταματήσουμε, επιτέλους, να τους «χρηματοδοτούμε»!

Α.Φ.

Οι άγιοι...

Νύχτα του Αγίου Βαρθολομαίου, δήλωσε ο πρόεδρος της ΕΑΣ τι θα γίνει, εάν ιδιωτικοποιηθεί η ΕΑΣ.

Και πορευθύς, πολιτικοί, δημοσιογραφικοί κάλαμοι, αυλοκό-ακες και εκσυγχρονιστές, ανακάλυψαν την αντεθνική ουσία των λόγων του, ζητούντες την κεφαλήν του επί πίνακι...

Από την άλλη πλευρά, ακούστηκαν μασημένα λόγια και συναι-ετικές προτροπές: καιρός του ησυχάζειν, λένε...

Προσωπικά συντάσσομαι με τους πολέμιους του κ. Κολλά. Η ήλωσή του περί της νυκτός του Αγ. Βαρθολομαίου με εξόργισε αι με εξέπληξε.

Πρώτον, γιατί ο κ. πρόεδρος υπέκυψε στον ιμπεριαλισμό της πληροφόρησης και κατέφυγε εις την ευρωπαϊκήν ιστορία, απο-τηρύσσων στην ουσία τα εθνικά παραδείγματα. Γιατί δεν ανα-ρέθηκε στο Αρκάδι, στο Κούγκι, σε ολοκαυτώματα της νεότε-ρης ιστορίας μας, αλλά ανεζήτησε ξένη συνδρομή;

Δεύτερον, γιατί δεν αναζήτησε λαϊκότερες εκφράσεις, γνωστές εις τους εργαζόμενους της χώρας και εις τους οδηγούς των λεω-φορείων; Για παράδειγμα, ο κ. Πάγκαλος είπε στη βουλή ότι «θα γίνει Πεκίνο» χωρίς να διωχθεί: ο λαός και η νεολαία χρησιμο-ποιούν ατιμωρητί τις εκφράσεις «θα γίνει χαμός» ή «θα γίνει της επί χρήμασιν εκδιδομένης γυναικός το κιγκλίδωμα». Ο κ. Κολ-λάς πονοκεφάλιασε αρκετούς, αφού αναγκάσθηκαν να τρέχουν στην εγκυκλοπαίδεια για να γνωρίσουν τι ακριβώς εννοεί.

Τρίτον, εάν η φράση του κ. Κολλά σήμαινε προτροπή σε βαιοπραγίες και άλλες οχλοκρατικές εκδηλώσεις, φοβούμαι πως δεκάδες, τι λέω, εκατοντάδες εκπαιδευτικοί καθ' άπασαν την επι-κράτεια σύντομα θα βρεθούν στο εδώλιο του κατηγορουμένου.

Γιατί αυτοί, με την ανοχή και στήριξη όπως θα λέγαμε στην πολιτική γλώσσα, του υπουργείου παιδείας, διδάσκουν το Σολω-μό, «σε γνωρίζω από την όψη που με βία μετράει τη γη», προτρέ-ποντας μάλιστα τους μαθητές να άδουν ομαδικά το «στιχούργη-μα» στην πρωινή προσευχή. Αναλύουν το Βάρναλη

«αν το δίκιο θες καλέ μου,

με το δίκιο του πολέμου θα το βρεις,

όπου ποθεί λευτεριά παίρνει σπαθί»

Επιμένουν στον Κάλβο

«Θέλει αρετή και τόλμη» ή «όσοι το χάλκεον χέρι»

βαρύ του φόβου αισθάνονται, ζυγόν δουλείας ας έχωσι».

Αρέσκονται στο Δωδεκάλογο του Γύφτου «γιορτάζουμε το συ-ντριμό των αλισίδων...γιούχα και πάλι γιούχα...».

Η ακόμα τους αρχαίους κλασικούς, π.χ. τον Αισχύλο στον Προμηθέα Δεσμώτη

«παισας δε τώδε προς κακώ μαθήσεται

όσον το τ' άρχειν και το δουλεύειν δίχα»

με σε μια τέτοια συμφορά θα μάθει πέφτοντας

πόσο άλλο είναι η εξουσία από την υποταγή).

Αλλά και το Μακρυγιάννη και το Ρήγα και τόσους άλλους, που δύσκολο είναι ν' αποκρύψουν.

Μήπως έτσι, όμως, μούν τα παιδιά στην αντίσταση κατά της αδικίας;

Τέταρτον, διαφωνώ με τον κ. Κολλά, γιατί στην εποχή της συ-μείωσης και του τέλους της ιστορίας, όπως διδάσκουν οι εξ Ε-περίας ακαδημαϊκοί της CIA, είναι φρονιμότερο και σκοπιμό-προ να χρησιμοποιεί αγίους οι οποίοι δεν προσβάλλουν το κοι-νό περί δικαίου αίσθημα, αν ερμηνεύω σωστά τους νομικούς ό-ρους.

Έτσι, λοιπόν, αντί του Αγίου Βαρθολομαίου, ο οποίος παρα-

πέμπει σε σφαγές «Θρησκευτικού χαρακτήρα», θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το νεοεισαχθέντα ... Άγιο Βαλεντίνο.

Έτσι, ο κ. Κολλάς θα ήταν περισσότερο στο πνεύμα της επο-χής. Πιθανόν, βέβαια, έτσι ν' αποκάλυπτε ότι η εποχή μας έχει λίγο πνεύμα, αλλά αυτό είναι άλλη ιστορία.

Μετά από αυτά, κύριε διευθυντή της σύνταξης, παρακαλώ να προβείτε σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες, ούτως ώστε ν' απο-φύγουμε εξ αφορμής των διδασκαλιών μας, δυσάρεστες επιπτώ-σεις και τις συνέπειες του νόμου.

Η περίπτωση του Αγίου Βαρθολομαίου ας γίνει μάθημα προς αποφυγήν...

ΕΔΕ, όπως λέμε ρεβάνς

Με αρκετές ένορκες διοικητικές εξετάσεις (ΕΔΕ) συνεχίζεται η πορεία στην εκπαίδευση. Από την Κάλυμνο έως την Πιερία, η κεντρική διοίκηση προσπαθεί να μας θυμίζει, ότι ακόμα και μέσα σ' ένα καθεστώς «διαλόγου», η πάλη ανάμεσα σ' αυτήν και μας συνεχίζεται αδιάλειπτα και με διάφορες μορφές.

Ας είναι καλά! Γιατί αν συνέβαινε το αντίθετο υπήρχε ο κίνδυ-νος να εξασθενίσουν τ' αντανakλαστικά μας και να θεωρήσουμε ότι ο πόλεμος για μια καλύτερη εκπαίδευση τελείωσε εδώ.

ΕΔΕ, λοιπόν, γιατί συμπαραστάθηκαν οι εκπαιδευτικοί στους μαθητές, γιατί έκαναν κριτική στο υπουργείο, γιατί συμμετείχαν στην περισυνή απεργία, γιατί θέλησαν να μείνουν όρθιοι και ορ-θούμενοι...

Δύο παρατηρήσεις επί της ουσίας. Οι εκπαιδευτικές Ομοσπον-δίες να μην κάνουν τον κουφό για τις «ασήμαντες περιφερειακές λεπτομέρειες». Οι ΕΔΕ μας αφορούν όλους. Στο πρόσωπο των ο-λίγων δικάζεται η δική μας στάση και αξιοπρέπεια. Και δεύτε-ρον. Τι θα γίνει με το Δημοσιούπαλληλικό κώδικα; Ως πότε ένα χουντοκατασκευάσμα της δεκαετίας του '50, θα επισείεται ως μπαμπούλας επί των κεφαλών των «απείθαρχων»;

Όσο γι' αυτούς που υπόγεια, εμμέσως πλην σαφώς, προβάλ-λουν την ιδέα της ανάνηψης, αφήστε τους. Η ιστορία τους προ-σπερνά χωρίς να τους λογαριάζει πλέον. Οι ΕΔΕ δεν είναι τίτλος ατιμίας. Τιμής και υπερηφάνειας είναι!

Γ.Μ.

Δαιμόνια...

«Η πρόσληψη καθηγητών στο Δημόσιο να γίνεται με εξετάσεις σε παιδαγωγικά μαθήμα-τα».

Ε' Εκπαιδευτικό Συνέδριο Θεσ/νίκης
(σημείο 9)

Λίθοι, πλίνθοι, κέραμοι ατάκτως ερριμένοι. Δηλαδή ε-νάντια στην επετηρίδα οι αγαπητοί φίλοι του συνεδρίου της Θεσ/νίκης!

Δαίμων του τυπογραφείου ή δαιμόνια που τρύπωσαν στις τάξεις μας;

Όπως και νάχει το πράγμα να «ξορκιστεί» το κακό πά-ραυτα.

Πρόεδρε, φαντάζομαι νάλαβες το μήνυμα...

Οι αδιόριστοι εκπαιδευτικοί των «αντιτετραδίων» και όχι μόνον...

Ψεύτικα διαμάντια και μπλουζ

«θέλησα να προστατέψω τη δική τους αξιοπρέπεια» απαντά ο ηθοποιός Κώστας Καζάκος στη δημόσια καταγγελία των ατόμων με ειδικές ανάγκες - κινητικές δυσκολίες, που θέλησαν να παρακολουθήσουν την θεατρική παράσταση «Διαμάντια και Μπλουζ» στο θέατρο Αθήναιον, και αντιμετώπισαν την «Ειδική» μεταχείριση των ανθρώπων του θεάτρου, όταν εκτελώντας τις εντολές του κ. Καζάκου, θέλησαν να τα «τοποθετήσουν» σε «περίοπτες» θέσεις ανάμεσα στους θεατές.

Η αξιοπρέπεια δεν χρειάζεται προστάτες, την διαφυλάττει πρωταρχικά ο καθένας μόνος του, σεβόμενος πάνω απ' όλα τον εαυτό του. Τα άτομα με Ειδ. Ανάγκες και γνωρίζουν τι θα πει αξιοπρέπεια και αγωνίζονται για να την προστατέψουν. Αυτό προσπάθησαν να κάνουν κι αυτή τη φορά καταγγέλοντας τη διαφορετική αντιμετώπιση στο παραπάνω θέατρο.

Και βέβαια η ουσία του προβλήματος δεν ήταν μόνον στο ότι αντιμετωπίστηκαν μ' έναν συγκεκριμένα «διαφορετικό» τρόπο. Ήταν στο ότι η συγκεκριμένη συμπεριφορά πήγαζε από μια διαμορφωμένη άποψη, που συνειδητά ενήργησε, τουλάχιστον όπως φαίνεται, στην απάντηση του κ. Καζάκου. Γιατί η καθημερινή μας πρακτική είναι συνήθως απόρροια των απόψεων μας για τη ζωή και τους ανθρώπους. Κι όταν τέτοιες απόψεις και πρακτικές χαρακτηρίζουν άτομα της τέχνης που σκέπτονται - βιώνουν - δημιουργούν και διαπαιδαγωγούν, αυτό δεν μπορεί παρά να προκαλέσει αφάνταστη λύπη και αγωνία, πολλές φορές και αγανάκτηση.

Ποιός θα μπορούσε να αρνηθεί ότι τα αναπηρικά αμαξίδια για ορισμένους ανάπηρους αποτελούν τα πόδια τους, την κίνησή τους την πραγματικότητά τους. Έτσι έμαθαν να ζουν κι έτσι επιβάλλεται να τους δεχθούμε.

Το ότι δεν περπατούν, δεν σημαίνει ότι απαραίτητα θα προκαλέσουν και τον οίκτο ή θα γίνουν θέαμα προς παρατήρηση. Και γνωρίζουν και είναι σε θέση ν' ανταπεξέλθουν στην καθημερινότητα κι έχουν δικίο! Όποιος είναι σίγουρος για το δίκαιο του είναι αισιόδοξος, είναι νικητής.

Ε.Ο.

Καλύτερη η σιωπή...

«Βαριά είναι η ευθύνη των οργανωτών του σημερινού συλλαλητηρίου - αν δεν πρωτανεύσει η στοιχειώδης λογική και πραγματοποιηθεί τελικά.

Ιστορική όμως είναι η ευθύνη του ΣΥΝ αν καλύψει και δεν κάνει το παν για να αποτρέψει το σημερινό συλλαλητήριο, που μέσα στη δίκαια υπερφορτισμένη αλλά και σε πολλά ύποπτη ατμόσφαιρα αυτών των ημερών θα έχει πιθανότατα τη γνωστή αναπόφευκτη κατάληξη, με συνέπειες που τις ξέρουμε όλοι, αλλά αρνούμαστε να καταγγείλουμε ανοικτά τη σημασία τους.

Την παραμονή ακριβώς μιας μοιραίας μέρας για την ανθρωπότητα (καταστροφικός πόλεμος ή άκρως εϋθραυστη «ειρήνη»), μέσα στη δίη των τραγικών γεγονότων της Βαλτικής, ο ΣΥΝ οφείλει να προβάλει έμπρακτα (και όχι με δυσανάγνωστες ανακοινώσεις και διφορούμενες διακηρύξεις) την υπευθυνότητά του με όποιο βραχυπρόθεσμο πολιτικό κόστος, οφείλει να μην δεχθεί να παίζει, πάλι, έναν άχαρο παραπληρωματικό ρόλο.

Ενάντια στο ρεύμα ενός τυφλού λαϊκισμού και επίδειξης «αδιαλλαξίας» (που ξέρουμε ποιους μόνο οφελεί, ή μήπως και δεν το ξέρουμε;) ο ΣΥΝ πρέπει με δικές του επίμονες, πειστικές, έστω αντιδημοτικές πρωτοβουλίες να σταθεί οδηγητής και όχι ουραγός, για να αποφευχθούν αυτή την έσχατη στιγμή ανεπανόρθωτες ίσως συνέπειες για τον τόπο και το λαό μας.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

Πολλές φορές γράψαμε ότι σ' όλη τη διάρκεια της νεολαιίστικης εξέγερσης οι διανοούμενοι σιώπησαν... Τελικά, για όσους σιώπησαν, ευτυχώς που το έπραξαν, γιατί όσοι «μίλησαν» (εκτός της συνήθους λαμπρής μειοψηφίας, βλ. Κακριδής κλπ) ιδού — ανωτέρω — πού κατάντησαν...

Ντροπή, Μανόλη Αναγνώστακη!

Και η εξαίρεση...

Από συνέντευξη της Μάρως Δούκα στα «ΝΕΑ»:

«Αρνούμαι όμως να υποταχτώ στη λογική του: από τα δυο κακά διαλέγω το λιγότερο κακό. Αν το ΠΑΣΟΚ δεν ήταν αυτό που είναι σήμερα η δεξιά δεν θα βρισκόταν στην εξουσία. Και αν η Αριστερά δεν ήταν αυτή που είναι ίσως και να υπήρχαν σήμερα οράματα.

— Μέσα από τη δυναμική των μαθητών δεν μπορεί να βγει ένα τέτοιο όραμα;

— Να σου πω ότι συμφωνώ μαζί τους; Δεν νομίζω ότι θα είχα λόγο ύπαρξης αν δεν ήμουν με το μέρος τους. Κι όμως αυτό που με βασανίζει είναι να μην τα κολακέψω μόνο και μόνο για να τους είμαι ευχάριστη. Και ξέρω τι σημαίνει να σε κολακεύουν και να σε επαινούν εκ του ασφαλούς. Σήμερα οι μαθητές είναι οι μόνοι που πραγματικά διακινδυνεύουν. Εμείς τι έχουμε να χάσουμε; Τα χάλια μας;

Ένα μόνο θα ήθελα να τους πω εάν μου το επιτρέπουν: Όταν πια όλα θα έχουν ησυχάσει, γιατί αναπόφευκτο είναι κάποια στιγμή όλα να «ησυχάσουν» και πάλι, όταν λοιπόν θα έχουν όλα ησυχάσει να αισθάνονται νικητές. Όχι μόνο γιατί «έριξαν» τον Κοντογιαννόπουλο και γιατί ανάγκασαν την κυβέρνηση να υποχωρήσει, αλλά και γιατί είχαν την εμπειρία της άμεσης παρέμβασης για θέματα που αυτούς κυρίως αφορούν. Κι αυτή την εμπειρία τους να την αξιοποιήσουν στη ζωή τους και να φρονιμεύονται αμετανόητοι.»

«Αρχή άνδρα δείκνυσι»

(Η εξουσία δείχνει τον άνδρα, αλλά και τη γυναίκα)

«Σπούδασα εγώ και σπουδάζω τα παιδιά μου στα καλύτερα ιδιωτικά σχολεία».

Αυτά, εκτός των υπολοίπων ανιαρών και ασπόνδυλων, δήλωσε σε εβδομαδιαίο περιοδικό η νέα γενική γραμματέας του ΚΚΕ, Αλέκα Παπαρήγα.

Εμείς, σαν εκπαιδευτικοί, γνωρίζομαστε με την κ. Παπαρήγα από παλιά: τότε, λίγο πριν την απεργία του 1988, που σαν γραμματέας της Κομ. Οργάνωσης Αθήνας «του κόμματος της εργατικής τάξης» έριχνε την ντερεκτίβα ενάντια στις κινητοποιήσεις.

Η γεν. γραμματέας, όμως, προχώρησε στη σκέψη της. Αναγκασμένη να δίνει εξετάσεις σ' όλο το φάσμα του αστικού τύπου και των δυνάμεων που το στηρίζουν, περιφέρεται σ' όλες τις συγκεντρώσεις «του καλού κόσμου» με το άγχος να δώσει ένα μετριοπαθές προφίλ.

Άνθρωπος του μηχανισμού, επαγγελματικό στέλεχος από το

1975, σύμφωνα με δήλωσή της, βρέθηκε μετά τα συναινετικά χαμόγελα και την περίοδο του Τζαννετακισμού σ' ένα κόμμα με δύο ψυχές. (Είναι αλήθεια ότι κυρίως λόγω φύλου και εμφάνισης δέχθηκε επιθέσεις από τον κίτρινο τύπο, και όχι μόνο).

Δεν έχουμε πρόθεση να εξετάσουμε την κ. Παπαρήγα σ' όλο το φάσμα του πολιτικού παρελθόντος της ή του «σκοτεινού» μέλλοντός της. Μας ενδιαφέρει κυρίως εδώ η δήλωση για το Αμερικάνικο Κολλέγιο και τη Σχολή Χήλυ (στην Πλάκα), όπου διάλεξε η κ. Παπαρήγα για να σπουδάσει η ίδια και τα παιδιά της. Παρουσιάζοντας μάλιστα το γεγονός σχεδόν σαν επίτευγμα, διαφημίζοντας σχεδόν τα ιδιωτικά σχολεία, χωρίς αιδώ, χωρίς να κοκκινίζει.

Και αν παίρναμε, σε μια εποχή αναβίωσης του ιδεαλισμού, στα σοβαρά την κ. Παπαρήγα και λειτουργούσαμε σύμφωνα με τη λογική του Κάντ, «να πράττουμε έτσι ώστε η πράξη μας να γίνει γενικός κανόνας», μήπως θάπρεπε να τα κλείσουμε τα Δημόσια Σχολεία;

Προσέξτε! Εδώ δεν μιλάμε για την αναγκαστική, ίσως, προσαρμογή στις ανάγκες της αγοράς. Δεν αναφερόμαστε στις όποιες μελανές, εξ ανάγκης ίσως, σελίδες έχουν στελέχη της Αριστεράς. Μιλάμε για την υπερηφάνεια, ίσως ακόμα και την επίδειξη, ενός πνεύματος νεοπλουτισμού απέναντι στους σημερινούς συνομιλητές της γ. γραμματέως, οι οποίοι ζητούν περισσότερα διαπιστευτήρια από την υποταγή στο παιχνίδι τους.

Απ' ότι φάνηκε, παρά τις μουσειακές και ταριχευμένες αποσκευές της, η κ. Παπαρήγα επέδειξε τα νέα ήθη.

Ήθελα να ξερα μόνο πως αισθάνθηκαν όλοι οι «φίλοι του Συνασπισμού» και κυρίως οι οπαδοί του ΚΚΕ, που βρεθήκαμε στο δρόμο φωνάζοντας ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης και τα ιδιωτικά σχολεία.

Εξ όνυχος τον λέοντα, συνάδελφοι, για να μην ιδιωτικοποιήσουμε τελείως την σκέψη μας.. Εξ όνυχος...

Θ.Τ.

Λωζανισμός, το ανώτατο στάδιο της υποταγής στη διεθνή διπλωματία

«Ανεμίζουμε δεξιά και αριστερά το κουρελιασμένο χαρτί της Συνθήκης της Λωζάννης ως διαπιστευτήριο της εθνικής μας υπόστασης, λες και η υπόσταση αυτή είναι νομικό θέμα που θα το κρίνει κάποιο διεθνές δικαστήριο. Όμως, τα δικαστήρια προϋποθέτουν νόμο και κρατική εξουσία, και σε διεθνές επίπεδο τέτοιο δικαστήριο δεν υπάρχει. Υπάρχει μια άγραφη συγχρονική τάξη πραγμάτων και παράλληλα η ισχύς των όπλων. Αυτές είναι οι δυο υπαρκτοί διεθνείς νόμοι, πάνω στους οποίους συγκροτείται ή δεν συγκροτείται η εθνική μας υπόσταση. Από κει και πέρα ο νομικισμός στην εξωτερική μας πολιτική δεν είναι παρά ένας άνευ ιδιαίτερης αξίας σχολαστικισμός. Ποιά εξουσία, ποιά όπλα, ποια ισχύς εγγυάται την Συνθήκη της Λωζάννης, ποιός επιβάλλει το «δίκαιο της Λωζάννης»; Μήπως θα πρέπει κάποτε να καταλάβουμε ότι δεν οφείλουμε πια εκεί την ύπαρξή μας αλλά σ' αυτό που ως πραγματικότητα είμαστε για τους εαυτούς μας και για τους γύρω μας;»

Με αφορμή την αγωνιώδη προσπάθεια της άρχουσας τάξης της χώρας μας ν' αναζητήσει, μπροστά στην αναβαθμισμένη Τουρκία, νομικά στηρίγματα.

Από την συνθήκη των Σεβρών, στη Λωζάννη, στο Λονδίνο κλπ.

Το παραπάνω απόσπασμα από το τεύχος III του Πολίτη (Δαμιανού Παπαδημητρώπουλου) «Μειονότητες, μηνότητες».

Προσυπογράφουμε!

Πλουραλισμός...

Η νέα πολιτική και κοινωνική κατάσταση που δημιουργήθηκε στη Γερμανία, μετά την ένωση των δύο Γερμανιών, έχει βάλει σε άμεσο κίνδυνο ένα κοινό επιστημονικό αγαθό του γερμανικού και του ευρωπαϊκού πολιτισμού: Τη συνέχιση της «ιστοριοκριτικής καθολικής έκδοσης των έργων Μαρξ - Ένγκελς» (MEGA | Μαρξ - Ένγκελς Gesamt - ausgabe). Πρόκειται για την έκδοση: 1) των έργων διάφορων γραπτών και άρθρων, 2) του «κεφαλαίου» και των προεργασιών του έργου αυτού, 3) των επιστολών μεταξύ Μαρξ και Ένγκελς, περιλήψεων έργων και περιθωριακών παρατηρήσεων από τους ιδρυτές του επιστημονικού σοσιαλισμού, δηλαδή μιας πλήρους έκδοσης της πνευματικής κληρονομιάς τους. Μάλιστα, το 60% του υλικού αυτού, σχέδια, σημειώσεις, περιλήψεις, περιθωριακές παρατηρήσεις σε διάφορα βιβλία που χρησιμοποίησαν, δημοσιεύονται για πρώτη φορά (27.3.91).

Απαγόρευση στην ουσία της καθολικής έκδοσης των Έργων Μαρξ - Ένγκελς από την κυβέρνηση του Χέλμουτ Κολ στη Γερμανία. Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε τα τυπικά προσχήματα που χρησιμοποιεί η Γερμανική κυβέρνηση, στηριζόμενα κυρίως στις ατασθαλίες του Κόμματος Δημοκρατικού Σοσιαλισμού της Γερμανίας (πρώην «Κομμουνιστικό»).

Για την ιστορία αναφέρουμε, ότι μέχρι το θάνατο του Ένγκελς είχε τυπωθεί ο τρίτος τόμος του κεφαλαίου και ορισμένες επιστολές. Αργότερα, στη Μόσχα, μετά το θάνατο του Λένιν και με απόφαση του 13ου Συνεδρίου του Κομ. Κόμματος Ρωσίας ξεκίνησε η έκδοση, για να σταματήσει το 1935, αφού είχαν εκδοθεί 13 τόμοι. Η έκδοση συνεχίστηκε από τα Ινστιτούτα Μαρξισμού - Λενινισμού του ΚΚΣΕ και του ΕΣΚΓ (Γερμανίας) το 1975 και εκδόθηκαν μέχρι το 1989 40 τόμοι. Είχαν προγραμματιστεί να τυπωθούν 130 συνολικά τόμοι, που θα στοίχιζαν 60 εκατομμύρια μάρκα.

Σήμερα το καθεστώς της Γερμανίας φαίνεται πως φοβάται, ακόμα και με τη σημερινή του ισχύ «το φάντασμα που πλανάται πάνω από την Ευρώπη»...

Θ.Τ.

Παίξτε εκσυγχρονισμένη μπάλλα ρε!

Βιβλιοπωλείο ΓΡΗΓΟΡΗ

ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΚΑΛΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΣΟΛΩΝΟΣ 71 ΑΘΗΝΑ ☎ 362 9684

ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ
ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ
ΙΣΤΟΡΙΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ	ΔΟΚΙΜΙΑ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ	ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ ΟΞΦΟΡΔΗΣ	ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	ΜΕΛΕΤΕΣ
BELLES LETTRES	ΣΧΟΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ	ΝΕΟΕΛ. ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ-ΠΑΤΕΡΙΚΑ	ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΘΕΟΛΟΓΙΑ	ΤΕΧΝΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΞΕΝΗ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	ΧΟΜΠΥ-ΣΠΟΡ	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Β Β
Ι Ι
Β Β
Λ Λ
Ι Ι
Α Α

Για το νηπιαγωγείο.

Για το δημοτικό.

Για το γυμνάσιο.

Για το λύκειο.

Για όλες τις δέσμες.

Για το μαθητή, το σπουδαστή,
το δάσκαλο, τον καθηγητή.

Η υπεύθυνη
πληροφόρηση
Η πλούσια
Βιβλιογραφία και
Θεματολογία
Οι καλές τιμές μας
Εγγυώνται
την καλύτερη
αξιοποίηση
του επιδόματός σας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΗ

35 ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΠΕΙΡΑ
ΣΤΟ ΚΑΛΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Μπορείτε να βρείτε τα «αντιτετράδια της εκπαίδευσης» στα παρακάτω βιβλιοπωλεία της Αθήνας:

ΒΙΒΛΙΟΓΩΝΙΑ Ακαδημίας 57
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 31 Κάνιγγος 31
ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ Ζωοδόχου Πηγής 21
GUTENBERG Σόλωνος 103
ΓΡΗΓΟΡΗΣ Σόλωνος 73
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ Ε. Μπενάκη
ΕΣΤΙΑ Σόλωνος
ΘΕΜΕΛΙΟ Σόλωνος 84
ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Κωλέττη 2
ΚΑΡΑΒΙΑ Ακαδημίας 58
ΚΟΜΜΟΥΝΑ Θεμιστοκλέους
ΜΗΝΥΜΑ Σόλωνος 83
ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ Ακαδημίας 57
ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ Ιπποκράτους 23
ΠΑΡΑ ΠΕΝΤΕ Ιπποκράτους 52
ΠΑΡΟΥΣΙΑ Σόλωνος 94
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ (Αθήνα και Θεσ/νίκη)
SOLARIS Μπόττση 6
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ Μαυροκορδάτου 3
ΤΟΛΙΔΗΣ Σόλωνος 71
ΧΝΑΡΙ Κιάφας και Ακαδημίας
ΑΙΟΛΟΣ Σόλωνος
ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΟ (στην Ηλιούπολη)

Στα περίπτερα: Κάνιγγος - Νομικής - Φυσικείου - Χημείου

Θεσσαλονίκη:

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ Νίκης 3
ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ Εγνατία 150
ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ Αριστοτέλους 6
ΡΑΓΙΑΣ Τσιμισκή 41
ΙΑΝΟΣ Αριστοτέλους 7
ΜΠΙΜΠΗΣ Εγνατία 108

Λάρισα:

ΚΕΡΑΜΟΣ, στην οδό Κούμα

Και σε κεντρικά βιβλιοπωλεία των μεγάλων επαρχιακών πόλεων

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

ΤΕΥΧΟΣ 15 ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1991

- Το νομοσχέδιο για τη Δημόσια Διοίκηση
- Ο κοινωνικός ρόλος του εκπαιδευτικού
- Φοιτητικές Εκλογές 1991
- Μπροστά στα Εκπαιδευτικά Συνέδρια
- Ο «κατά Σουφλιάν» διάλογος
- Πολιτικά - Ιδεολογικά - Εκπαιδευτικά - Κοινωνικά θέματα της επικαιρότητας

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

τριμηνιαίο αριστερό περιοδικό για την εκπαίδευση

Διευθύνεται από Επιτροπή

Γραφεία: Μάρνη 30, 104 42 Αθήνα, τηλ. 5235221

Εκδότης: Γιώργος Σόφης, τηλ. 9705865

Τεύχος 15

Μάιος - Ιούνιος - Ιούλιος - Αύγουστος 1991 Τιμή 300 δρχ

Συνδρομή για τέσσερα τεύχη 1800 δρχ.

Συνδρομή εξωτερικού 2.300 δρχ.

Κεντρική διάθεση:

Αγγελική Φατούρου, Δυρραχίου 55, 104 43 Αθήνα, τηλ. 5125714 - 9323251

Χρήστος Κάτσικας, Γραβιάς 24, 172 35 Δάφνη, τηλ. 9713651

Αριθμός Λογαριασμού Εμπορικής Τράπεζας: 25 550 862

Αριθμός Λογαριασμού Εθνικής Τράπεζας: 046/634493 - 30

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν:

Χρυσάνθη Αθανασίου - Φιλολόγος
Βασίλης Αλεξίου - Φιλολόγος, Δικηγόρος
Μαλάμω Βαρελά - Τεχνολόγος Ηλεκτρολόγος
Γιώργος Βρανόπουλος - Βιολόγος
Φ. Κ. Βώρος - Διδάκτωρ Φιλοσοφίας σύμβουλος
Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αγγελίνα Γιαννετοπούλου - Δασκάλα
Ασπασία Δεμερούκη - Φιλολόγος
Γιώργος Ηρακλέους - Φιλολόγος
Γιώργος Καββαδίας - Φιλολόγος
Βαγγέλης Καλαμπάκος - Φυσικός
Φάνης Ι. Κακριδής
Χρήστος Κάτσικας - Φιλολόγος
Νίκος Κουνενής - Καθηγητής Κοινωνιολογίας
Ελεονώρα Κυριακού - Δασκάλα
Τάνια Μαλαμίδου - Φιλολόγος, Ψυχολόγος (DEA Νεοελληνικών Σπουδών, DEA Κοινωνικής Ανθρωπολογίας)

Γιάννης Μακρίδης - Μαθηματικός
Βιτάλη Μαριέλλη - Φιλολόγος
Λάμπρος Μπαλάσκας - Μαθηματικός
Ελένη Νικολαΐδου - Θεολόγος
Σάκης Νικολόπουλος - Μαθηματικός
Γιώργος Ξυλούρης - Φυσικός
Γιάννης Πανούσης - Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Θράκης
Μαρίνα Παντελέων - Κοινωνική Λειτουργός
Παναγιώτης Παπαπαναγιώτου - Φυσικός
Απ. Χ' Παρασκευαΐδης - Εκπαιδευτικός
Δημήτρης Πουλόπουλος - Μαθητής
Μαίρη Σόρογκα - Φιλολόγος
Γιώργος Σόφης - Φυσικός, Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Α' ΕΛΜΕ Πειραιά
Στέλιος Σταυρινάδης - Μαθηματικός
Θανάσης Τσιριγώτης - Φιλολόγος, Γραμματέας Δ.Σ. Γ' ΕΛΜΕ Δυτικής Αττικής

Χρήστος Τσουκαλάς - Φιλολόγος
Αγγελική Φατούρου - Φυσικός
Μαρία Φραγκιά - Βιολόγος
Ζωή Χατζή - Γλύπτρια, Πρόεδρος Ένωσης Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Εκπαιδευτική Πρόταση

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ για την Ενότητα
και την Ανασυγκρότηση του Εκπαιδευτικού Κινήματος

- Η νέα φάση και η «Νέα Τάξη»
- Η κρίση του σημερινού σχολείου
- «Αξιολόγηση» - Επιμόρφωση - Κατάργηση της Επετηρίδας διορισμών - Η «διπλή φύση» του εκπαιδευτικού - Το σχολικό βιβλίο
- ΕΟΚ και Εκπαίδευση
- Εκπαιδευτικό κίνημα - Απολογισμός - Ανασυγκρότηση «Αναβάθμιση»
- Συνδικαλιστικό κίνημα - Εργασιακό καθεστώς - Διεκδικήσεις
- Πρόταση Αγώνα